

LANDSKAPS- STYRELSENS BERÄTTELSE

LANDSKAPSTYRELSENS BERÄTTELSE

ISBN 951-8946-68-x

2003

LANDSKAPET ÅLANDS
FÖRVALTNING OCH EKONOMI **2003**

LXXIX

**LANDSKAPSSTYRELSENS
BERÄTTELSE
TILL ÅLANDS LAGTING**

**ÖVER LANDSKAPET ÅLANDS FÖRVALTNING
OCH EKONOMISKA TILLSTÅND UNDER ÅR**

2003

ISBN 951-8946-68-X

Mariehamn 2004 – Ålandstryckeriet

Till Ålands lagting

Landskapsregeringen har härmed äran att till lagtinget överlämna den i 25 § landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse förutsatta berättelsen över landskapets förvaltning och ekonomiska tillstånd år 2003 samt över verkställigheten av lagtingets beslut.

Mariehamn, juni 2004.

Lantråd *Roger Nordlund*

Vicelantråd *Jörgen Strand*

INNEHÅLL:

1. SJÄLVSTYRELSEMYNDIGHETERNA	11
1.1. Ålands lagting	11
1.1.1. Sammansättning	11
1.1.2. Lagtingsarbetet	13
1.1.3. Landskapsrevisorerna	15
1.1.4. Ålands delegation i Nordiska rådet	15
1.1.5. Lagtingets utgifter och inkomster	16
1.2. Ålands landskapsstyrelse	16
1.2.1. Sammansättning	16
1.3. Republikens President	17
1.4. Landshövdingen i landskapet Åland	17
1.5. Ålandsdelegationen	17
2. FÖRVALTNINGEN	18
2.1. Ärendenas behandling i landskapsstyrelsen	18
2.2. Lagstiftnings- och budgetarbetet samt övriga åtgärder som tillhör lagtingsarbetet	19
2.3. Föredragning av ärenden i landskapsstyrelsen	19
2.4. Externa kontakter	19
3. KANSLIAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	20
3.1. Allmän förvaltning	20
3.1.1. Uppföljning av målsättningar	21
3.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster	23
3.2. Allmänna byrån	23
3.2.1. Jämställdhetsfrågor	23
3.2.2. Ålandskontoret i Helsingfors	24
3.2.3. Ålandskontoret i Stockholm	24
3.2.4. Enheten för europarätt och externa frågor	24
3.2.5. Administrativa enheten	25
3.2.6. Personalenheten	26
3.2.7. Ålands polismyndighet	27
3.2.8. Motorfordonsbyrån	28
3.3. Byggnadsbyrån	29
3.3.1. Uppföljning av målsättningar	30
3.3.2. Utveckling av mätetal	31
3.3.3. Planläggnings- och byggnadsväsendet	33
3.3.4. Bostadsenheten	33
3.3.5. El- och energienheten	33
3.3.6. Brand- och räddningsväsendet	34
3.3.7. Landskapsalarmcentralen	35
3.3.8. Fastighetsförvaltningen	35
4. FINANSVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	37
4.1. Allmän förvaltning	37
4.1.1. Uppföljning av målsättningar	37
4.1.2. Utveckling av mätetal	40

4.1.3. Avdelningens utgifter och inkomster	40
4.2. Allmänna byrån	40
4.2.1. Landskapets budget	41
4.2.2. Avräkningen	41
4.2.3. Allmänna stöd till kommunerna	42
4.2.4. Särskilda understöd, lån och investeringar	42
4.2.5. Penningautomatmedel	43
4.3. Redovisningsbyrån	43
4.3.1. Landskapets bokföring och bokslut	43
4.4. Avtals- och pensionsbyrån	44
5. SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	45
5.1. Allmän förvaltning	45
5.1.1. Uppföljning av målsättningar	45
5.1.2. Utveckling av mätetal	45
5.1.3. Avdelningens utgifter och inkomster	45
5.2. Socialvårdsbyrån	45
5.2.1. Uppföljning av målsättningar	45
5.2.2. Ordnanandet av socialvården i landskapet	47
5.2.3. Alkohol och narkotika	47
5.2.4. Stöd och bidrag	48
5.2.5. Handikapprådet	48
5.2.6. Klient- och patientombudsmannens verksamhet	48
5.3. Hälso- och sjukvårdsbyrån	49
5.3.1. Uppföljning av målsättningar	49
5.3.2. Utbildning och information	49
5.3.3. Rehabiliteringssamarbetskommissionen	50
5.3.4. Förtroenderådet	50
5.4. Miljömedicinska byrån	50
5.4.1. Uppföljning av målsättningar	50
5.4.2. Allmänt	50
5.4.3. Djursjukdomar och livsmedel	51
5.4.4. Djurskydd	51
5.4.5. EU-ärenden	51
5.5. Miljöbyrån	51
5.5.1. Allmän miljövard	51
5.5.2. Naturvården	52
5.5.3. Vattenvård och avloppsvattenbehandling	53
5.5.4. Avfallshantering	55
5.5.5. Miljötillsynen	56
5.5.6. Ålands miljölaboratorium	57
5.6. Ålands miljöprövningsnämnd	57
6. UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	58
6.1. Allmän förvaltning	58
6.1.1. Uppföljning av målsättningar	58
6.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster	59
6.1.3. Nordiskt samarbete	60

6.2. Allmänna byrån	63
6.2.1. Studieserviceenheten	63
6.3. Skolbyrån	64
6.3.1. Ålands läromedelscentral	64
6.3.2. Utbildning på grundskolenivå	65
6.3.3. Studieförberedande utbildning på gymnasialstadienivå	66
6.4. Yrkesutbildningsbyrån	67
6.4.1. Vuxenutbildningsenheten	68
6.4.2. Utbildning på gymnasialstadienivå och i Högskolan på Åland ..	70
6.4.3. Ålands sjösäkerhetscentrum	78
6.4.4. Högskolan på Åland	79
6.5. Kulturbyrån	80
6.5.1. Ålands folkhögskola	80
6.5.2. Ålands musikinstitut	81
6.5.3. Fritt bildningsarbete och hantverksutbildning	81
6.5.4. Allmän kulturverksamhet	82
6.5.5. Idrotts- och ungdomsarbete	82
6.5.6. Biblioteksverksamhet	83
6.5.7. Ålands landskapsarkiv	83
6.6. Museibyrån	85
7. NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	90
7.1. Allmän förvaltning	90
7.1.1. Uppföljning av målsättningar	90
7.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster	90
7.2. Allmänna byrån	91
7.2.1. Näringspolitik	91
7.2.2. Regionalpolitik	92
7.2.3. Utveckling av mätetal	93
7.3. Jordbruksbyrån	93
7.3.1. Uppföljning av mål	93
7.3.2. Stödadministration	94
7.3.3. Lantbrukssemester och sjukvarkarieverksamhet	95
7.3.4. Växtinspektionen	95
7.3.5. Skördeskadeersättning	96
7.3.6. Vattenenhetens verksamhet	96
7.3.7. Ålands försöksstation	96
7.3.8. Ålands svinavelsstation	97
7.4. Fiskeribyrån	97
7.4.1. Uppföljning av mål	97
7.4.2. Utveckling av mätetal	98
7.4.3. Fiskets avkastning	98
7.4.4. Produktion av odlad matfisk	99
7.4.5. EU-bidrag och fiskerinäringens befrämjande	100
7.4.6. Utplantering av fisk och fiskevård	101
7.4.7. Forskning, undersökningar, kontakter med vetenskapliga institutioner	101
7.5. Skogsbruksbyrån	102
7.5.1. Allmänt	102

7.5.2. Uppföljning av mål	103
7.5.3. Främjande av skogsbruket	104
7.5.4. Skötsel av egna skogar	105
7.5.5. Jakt- och viltvård	105
7.6. Ålands arbetsförmedlingsbyrå	106
7.6.1. Uppföljning av mål	106
7.6.2. Utveckling av mätetal	108
7.7. Ålands yrkesvägledningsbyrå	108
7.8. Ålands teknolog centrum	109
8. TRAFIKAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	112
8.1. Allmän förvaltning	112
8.1.1. Uppföljning av målsättningar	112
8.1.2. Utveckling av mätetal	112
8.1.3. Avdelningens utgifter och inkomster	113
8.2. Trafikförvaltningen	113
8.2.1. Förprojekt och trafikplaner	113
8.2.2. Vägar och trafiksäkerhet	113
8.2.3. Broar, hamnar, privata farleder, byggnader och fastigheter	114
8.2.4. Färjetrafik	114
8.2.5. Övrig trafik samt oljeskydd	114
8.2.6. Ekonomi, administration och inköp	115
8.3. Produktion	115
8.3.1. Vägunderhållsenheten	115
8.3.2. Sjötrafikenheten	116
8.3.3. Annan sjötrafik	116
8.3.4. Projekteringsenheten	117
8.3.5. Verkstads- och lagerenheten	117
9. ÖVRIGA FÖRVALTNINGSOMRÅDEN	118
9.1. Lagberedningen	118
9.2. Ålands statistik- och utredningsbyrå	118
9.3. Revisionsbyrån	123
9.3.1. Uppföljning av målsättningar	123
9.3.2. Utveckling av mätetal	124

Bilagor

1. Framställningar till lagtinget från republikens president	127
2. Landskapsstyrelsens framställningar och meddelanden till lagtinget	129
3. Hemställningar till landskapsstyrelsen och övriga i lagtinget väckta initiativ	132
4. Landskapsstyrelsebildningen 2003	145
5. Kommissioner och nämnder	146
6. Kommittéer och arbetsgrupper	148
7. Redogörelse enligt 32 § lagtingsordningen för tiden 1 november 2002 – 31 oktober 2003	155
8. Landskapets resultat- och balansräkning samt budgetjämförelse	159
9. Antalet anställda i landskapsförvaltningen år 2003	165
10. Åtgärder med anledning av revisorernas berättelse för år 2002	167
11. Landskapets arrenden 2003	174
12. Landskapets egna skogar 2003	174
13. Fällda rådjur och älgar	176
14. Jaktvårdsmedel 2003	177
15. 1. Ålands naturreservat 2003	178
2. Ålands i lag fredade naturminnen	179
3. Skyddad natur på Åland	180
4. Flygga havsörnsungar i Finland 1970-2003	181
16. Byggande och planering av vägar	182
17. Färjtrafikens passagerare och fordon 2002-2003	183

1. Självstyrelsemyndigheterna

1.1. ÅLANDS LAGTING

1.1.1. Sammansättning

1.1.-31.10.2003

Presidium

Talman: Eriksson Viveka, Finström 56;95 *)
 Förste vicetalman: Jansson Christer, Jomala 43;88
 Andre vicetalman: Salmén Olof, Saltvik, 27;01 (71-75,79,88-99)

Ledamöter

Andersson Ulf, Hammarland, 42;99 (71-72 och 76-87) (ersättare för Gun Carlson)
 Boman Ronald, Mariehamn, 42;95
 Eklöw Raija-Liisa, Lumparland, 47;95
 Englund Anders, Vårdö, 57;99 (91-95)
 Eriksson Lisbeth, Föglö, 31;01 (95-99) (ersättare för Ritva Sarin Grufberg)
 Eriksson Per-Erik, Föglö, 40;99
 Erlandsson Ragnar, Finström, 41;95 (87-88)
 Holmberg Lars, Lemland, 39;91
 Jansson Dennis, Jomala, 72;99
 Jansson Roger, Mariehamn, 43;01 (79-95) (befriad från uppdraget 26.3.2003)
 Lindeman Harriet, Mariehamn, 46;01 (87-91)
 Lindholm Gun-Mari, Lemland, 62;99
 Lindqvist Fredrik, Mariehamn, 74;från 26.3.03 (99-01)
 Lundberg Britt, Mariehamn, 63;99 (ersättare för Roger Nordlund)
 Mattsson Jan-Erik, Eckerö, 49;95
 Mattsson Sune, Lemland, 45;99
 Pehrsson Anne-May, Sund, 40;95 (91)
 Perämaa Mats, Kumlinge, 64;01 (ersättare för Sune Eriksson)
 Salmén Olof, Saltvik, 27;01 (71-75, 79, 88-99)
 Sjöblom Anne-Helena, Mariehamn, 55;95
 Sjölund Folke, Mariehamn, 43;01 (91-99) (ersättare för Olof Erland)
 Sjöstrand Leo, Kökar, 44;91
 Strand Jörgen, Jomala, 62;99
 Sundback Barbro, Mariehamn, 45;79
 Sundman Danne, Mariehamn, 73;01 (99)
 Svensson Hasse, Mariehamn, 38;99
 Wickström-Johansson Lotta, Mariehamn, 67,95
 Wiklöf Lasse, Mariehamn, 44;95 (75-79, 83, 88-91)

*) Födelseår, år för inträde. Tidigare och avbrutna mandatperioder inom parentes.

1.11.-31.12.2003**Presidium:**

Talman: Eriksson Viveka, Finström 56;95 *)
 Förste vicetalman: Sundback Barbro, Mariehamn, 45;79
 Andre vicetalman: Lindeman Harriet, Mariehamn, 46;01 (87-91)

Ledamöter

Aaltonen Carina, Jomala, 64;03
 Alm Kalle, Jomala, 49; fr.o.m. 28.11.2003 (ersättare för Gun-Mari Lindholm)
 Lindholm Gun-Mari, Lemland, 62;99 (invald i landskapsstyrelsen 26.11.2003)
 Beijar Christian, Mariehamn, 53;03 (92-99)
 Boman Ronald, Mariehamn, 42;95
 Carlson Gun, Hammarland, 39; fr.o.m. 28.11.2003
 Lindström Henry, Saltvik, 56;03 (ersättare för Gun Carlson t.o.m. 26.11.2003)
 Ehn Johan, Mariehamn, 75; fr.o.m. 28.11.2003 (ersättare för Jörgen Strand)
 Strand Jörgen, Jomala, 62;99 (invald i landskapsstyrelsen 26.11.2003)
 Eklund Brage, Eckerö, 50;03
 Eklöv Raija-Liisa, Lumparland, 47;95
 Eliasson Torbjörn, Saltvik, 47;03
 Englund Anders, Vårdö, 57;99 (91-95)
 Eriksson Anders, Jomala, 60;03 (87-91)
 Eriksson Roger, Jomala, 60;03
 Erlandsson Ragnar, Finström, 41;95 (87-88) (ersättare för Roger Nordlund)
 Grönlund Peter, Mariehamn, 48;03
 Gunell Camilla, Mariehamn, 70;03
 Jansson Dennis, Jomala, 72;99
 Karlsson Runar, Saltvik, 53; fr.o.m. 28.11.2003
 Mattsson Jan-Erik, Eckerö, 49;95 (ersättare för Runar Karlsson t.o.m. 26.11.2003)
 Karlström Fredrik, Jomala, 73;03 (99-01)
 Lundberg Britt, Mariehamn, 63;99
 Mattsson Sune, Lemland, 45;99
 Mattsson Åke, Finström, 55;03
 Perämaa Mats, Kumlinge, 64;01
 Sjögren Katrin, Mariehamn, 66;03
 Sundman Danne, Mariehamn, 73;01 (99)
 Thörnroos Veronica, Brändö, 62;03
 Wiklöf Lasse, Mariehamn, 44;95 (75-79, 83, 88-91)
 Winé Göte, Sund, 68;03

*) Födelseår, år för inträde. Tidigare och avbrutna mandatperioder inom parentes.

1.1.2. Lagtingsarbetet

1.1.2.1. Sammanträden

Under kalenderåret 2003 var lagtinget församlat 179 (173) dagar. Sammanträdesperioderna inföll under tiden 1-21.1, 3.3-14.5, 1.9, 8.9-1.10, 31.10 samt 3.11-31.12 2003.

1.1.2.2. Ärenden

Under kalenderåret 2003 överlämnades till lagtinget följande framställningar och initiativ (2002 års siffror inom parentes):

<i>Ärendeslag</i>	<i>Antal ärenden</i>	
Från republikens president		
* Framställningar angående lagförslag	1	(1)
* Framställningar angående internationella fördrag	9	(14)
Totalt	10	(15)
Från landskapsstyrelsen		
* Lagframställningar	19	(20)
* Budgetframställningar	3	(3)
* Övriga framställningar	1	(1)
Framställningar totalt	23	(24)
* Meddelanden	4	(3)
Från lagtingsledamöterna		
* Lagmotioner	2	(3)
* Hemställningsmotioner	12	(42)
* Finansmotioner	50	(81)
Motioner totalt	64	(126)
* Spörsmål	7	(10)
* Enkla frågor	20	(18)
Från talmanskonferensen		
* Framställningar	5	(3)

Framställningarna från republikens president samt landskapsstyrelsens framställningar och meddelanden samt åtgärderna med anledning av dem framgår av *bilagorna 1 och 2*. De av lagtingsledamöterna väckta förslagen och initiativen samt hemställningarna till landskapsstyrelsen i anledning av i lagtinget väckta ärenden framgår av särskild förteckning i *bilaga 3*.

Härutöver har till lagtinget överlämnats och där behandlats följande berättelser:

- landskapsstyrelsens förvaltningsberättelse för 2002,
- landskapsrevisorernas berättelse för 2002,
- revisionsberättelse 2002 för Ålands lagting och Ålands delegation i Nordiska rådet,
- landskapsstyrelsens till självstyrelsepolitiska nämnden avgivna redogörelse över perioden 1.11.2001 – 31.10.2002 och nämndens yttrande,

- finansutskottets redogörelse beträffande handläggningen 2002 av ärenden rörande tjänstekollektivavtal
- Nordiska rådets Ålands delegations berättelse för tiden 1.3.2001 – 31.12.2002 samt bibliotekskommissionens berättelse över verksamheten vid lagtingets bibliotek 2002.

I lagtingsordningen avsedd frågestund hölls den 25 april 2003.

Samråd med landskapsstyrelsen har under året hållits i 7 (4) ärenden som gällt förslag väckta inom Europeiska unionen. Samråd hålls antingen med självstyrelsepolitiska nämnden eller berörda fackutskott.

Ett misstroendeyrkande riktat mot landskapsstyrelsens medlemmar antecknades till kännedom den 1 september 2003. I lagtingsordningen avsedd förklaring avgavs samma dag. Vid omröstning den 8 september förkastades yrkandet.

Landshövding Peter Lindbäck förklarade på republikens presidents vägnar det för åren 1999-2003 valda lagtingets arbete avslutat vid en högtidlighet den 31 oktober 2003.

Det vid lagtingsvalet den 19 oktober 2003 valda lagtinget vidtog sitt arbete den 3 november 2003. Därefter inleddes de i lagtingsordningen förutsatta åtgärderna för att bilda ny landskapsstyrelse. Härvid tillämpades för första gången de ändrade bestämmelserna i lagtingsordningen om erforderlig majoritet och om landskapsstyrelsens sammansättning. Efter förhandlingar med de i lagtinget företrädde grupperna föreslog talmannen till lantråds kandidat hittillsvarande lantrådet Roger Nordlund. Lagtinget godkände den 26 november 2003 dennes förslag till ny landskapsstyrelse jämte handlingsprogram med rösterna 20-6. En kronologisk redogörelse för landskapsstyrelsebildningen framgår av *bilaga 4*.

Som följd av att ny landskapsstyrelse tillsattes skedde vissa förändringar i lagtingets sammansättning samt i utskott och andra organ.

Med anledning av nyvalet ordnade lagtingets kansli vid arbetsårets inledning en introduktion i lagtingets organisation och arbetsformer för de nyvalda ledamöterna.

Lagtingsledamot Roger Jansson befriades den 26 mars 2003 från sitt uppdrag på grund av att han valts till medlem av riksdagen. I hans ställe inträdde ersättaren Fredrik Lindqvist.

1.1.2.3. Besök och uppvaktningar

Självstyrelsedagen den 9 juni uppvaktade lagtinget traditionsenligt vid Julius Sundbloms staty, där ltl Gun-Mari Lindholm talade. Efter uppvaktningen hölls en liten konsert för allmänheten i plenisalen. Som avslutning utdelades lagtingets forskarstipendier (se nedan).

Republikens president Tarja Halonen och hennes make dr Pentti Arajärvi gjorde på talmannens inbjudan ett sommarbesök den 11 augusti. Besöket var förlagt till Föglö där presidenten bekantade sig med kommunen och dess sevärdheter.

Lagtinget har under året mottagit ett betydande antal besök av parlamentariska delegationer, ambassadörer samt politiker-, journalist- och tjänstemannagrupper. Bland besökarna kan nämnas Sveriges riksdags talman Björn von Sydow, delegationer från Moskvas och Sankt Petersburgs parlamentariska församlingar samt ambassadörerna från Storbritannien, Frankrike, Grekland, Rumänien och Japan.

Talmannen har under året deltagit i möten med talmännen för de lagstiftande regionala församlingarna inom EU (CALRE). Enskilda ledamöter och lagtingets utskott har företagit studiebesök och lagtinget har också varit representerat vid olika seminarier och konferenser.

1.1.2.4. Övrigt

Talmanskonferensen gav i mars 2003 efter beredning i självstyrelsepolitiska nämnden rekommendationer om hanteringen av EU-relaterade ärenden i lagtinget och utskotten.

Lagtingsbibliotekets och centrala ämbetsverkets litteratursamling ökade under året med 1.058 volymer och omfattade vid årets slut ca 27.400 volymer. Antalet lån var under året 1.787. Biblioteket utnyttjas i betydande grad för sökning och tillhandahållande av EU-relaterat material. Biblioteket avger en egen berättelse till lagtinget.

Ett i budgeten upptaget anslag om 192.000 euro har fördelats mellan lagtingsgrupperna att användas för kansliändamål.

Enligt de av lagtinget den 9 juni 1997 antagna stadgarna för Ålands självstyrelsens 75-årsjubileumsfond skall kanslikommissionen ärligen redogöra för fondens ekonomiska ställning och lämna övriga nödvändiga uppgifter. Fondkapitalet om 5.000.000 mark förvaltas av Nordea Bank Finland enligt samma principer som gäller för landskapets pensionsfond. Av medlen skall 70 procent placeras i ränteinstrument och 30 procent i aktier. Marknadsvärdet av fondens vinster och värdeökning var per 31.12.2003 72.240 euro och det totala fondkapitalet uppgick därmed till 934.877 (883.047) euro.

Kanslikommissionen beviljade i maj 2003 fyra stipendier om sammanlagt 20.375 euro till pol.mag. Maria Ackrén för licentiatstudier i statskunskap, ped.mag. Ann-Christina Kjeldsen för en doktorsavhandling i pedagogik, ekon.mag. Stefan Lång för doktorandstudier inom marknadsföring samt fil.mag. (doktorand) Susanne Österlund-Pötzsch för ett forskningsprojekt om immigranter i Nordamerika. Stipendierna utdelades vid jubileums-högtidligheten på självstyrelsedagen den 9 juni.

1.1.3. Landskapsrevisorer (granskningsåret 2003)

Ordinarie	Ersättare
Lundberg Magnus, diplomekonom (ordförande)	Löfström Mari, banktjänsteman
Ehn Johan, alarmoperatör	Karlsson Folke, kommuntekniker
Mattsson Tuula, organisationschef (till 3.12)	
Gustavsson Birgitta, landshövd.sekr. (från 8.12.)	
Eriksson Pär, företagare	

1.1.4. Ålands delegation i Nordiska rådet

Ålands delegation i Nordiska rådet består av de av lagtinget valda medlemmarna samt de av landskapsstyrelsen utsedda representanterna.

Av lagtinget valda ordinarie medlemmar t.o.m. 31.10.2003:	Ersättare:
Ragnar Erlandsson	Hasse Svensson
Harriet Lindeman	Lasse Wiklöf
Av lagtinget valda ordinarie medlemmar fr.o.m. 5.11.2003:	Ersättare:
Ragnar Erlandsson	Anders Eriksson
Lasse Wiklöf	Dennis Jansson

Samtliga medlemmar av landskapsstyrelsen har under året tillhört delegationen. Fram till den 31 oktober 2003 var ltl Ragnar Erlandsson ordförande i delegationen och ltl Harriet Lindeman viceordförande. Då den nya delegationen tillträdde efter lagtingsvalet

valdes ltl Ragnar Erlandsson till ordförande och ltl Lasse Wiklöf till viceordförande i delegationen.

Delegationen avger en egen berättelse till lagtinget över de för Åland väsentliga frågorna i Nordiska rådet.

1.1.5. Lagtingets utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2001	Bokslut 2002	Tillgängliga medel 2003	Bokslut 2003	Avvikelse
Konsumtionsutgifter	2 080 662,90	2 226 249,79	2 387 871	2 247 727,38	140 143,62
Överföringsutgifter					
Realinvesteringar					
Lån och övriga finansinvesteringar					
Summa utgifter	2 080 662,90	2 226 249,79	2 387 871	2 247 727,38	140 143,62
Summa inkomster	-4 109,58	-2 535,31	-4 000	-2 399,15	-1 600,85
Nettougifter	2 076 553,32	2 223 714,48	2 383 871	2 245 328,23	138 542,77

1.2. ÅLANDS LANDSKAPSSTYRELSE

1.2.1. Sammansättning - 26.11.2003

L a n t r å d

Nordlund Roger, merkonom, Mariehamn, 57;91

L e d a m ö t e r

Erland Olof, avdelningschef, Finström, 44;01

Carlson Gun, hälsovårdare, Hammarland, 39;95

Sarin Grufberg Ritva, jur.kand., Mariehamn, 44;01

Eriksson Sune, överkommissarie, Lemland, 39;01

Karlsson Runar, byggnadsingenjör, Saltvik, 53;99

Sammansättning fr. 27.11.2003

L a n t r å d

Nordlund Roger, merkonom, Mariehamn, 57;91

L e d a m ö t e r

Strand Jörgen, anläggningschef, Jomala, 62;03

Alm Kerstin, diplomekonom, Saltvik, 49;03

Lindholm Gun-Mari, sjuksköterska, Lemland, 62;03

Mattsson Tuula, organisationschef, Mariehamn, 49;03

Selander Lars, rektor, Saltvik, 58;03

1.3. REPUBLIKENS PRESIDENT

Halonen, Tarja Kaarina, 43;00

För republikens president föredras följande ärenden rörande Ålands självstyrelse: från justitieministeriet av lagtinget antagna landskapslagar, vilka träder i kraft, om presidenten inte inom 4 månader i stöd av 19 § självstyrelselagen för Åland förordnar att lagen skall förfalla.

Föredragande av åländska ärenden i statsrådet:

från justitieministeriet:

Palmgren Sten, lagstiftningsråd, 49;88

från finansministeriet:

Sailas Raimo, statssekreterare, 45;97

ersättare Turunen Juhani, understatssekreterare, 34;97

ersättare Syrjänen Petri, äldre regeringssekreterare, 57;98

ersättare Kivinen Seija, äldre regeringssekreterare, 60;98

1.4. LANDSHÖVDINGEN I LANDSKAPET ÅLAND

Lindbäck Peter, 55; 99

Landshövdingen, som i landskapet företräder rikets regering, utnämns av republikens president efter överenskommelse med lagtingets talman. Landshövdingen öppnar och avslutar lagtinget samt överlämnar till detsamma presidentens framställningar och meddelanden.

1.5. ÅLANDSDELEGATIONEN

Ordförande Lindbäck Peter, landshövding, 55;99

viceordf. Helminen Klaus, vicehäradshövding, 37;02

sekreterare Åkerblom Rainer, förvaltningschef, 57;94

Av statsrådet utsedda medlemmar:

Olsson Olof, förvaltningsråd, 44;88

ersättare Kaján Marjatta, förvaltningsråd, 46;93

ersättare Kanninen Heikki, förvaltningsråd, 52;98

Mäenpää Olli, professor, 56;02

ersättare Lönnberg Anneli, förvaltningsdomare, 42;02

ersättare Hellman Björn, tingsdomare, 47;93

Av lagtinget valda medlemmar:

Lindfors Jan-Erik, vicehäradshövding, 30;87

ersättare Jansson Christer, vicehäradshövding, 43;93

ersättare Strand Carina, jur.kand., 65;93

Lampi Nils, VD, 48;83

ersättare Lindholm Göran, jur.kand., 55;93

ersättare Alm Kerstin, kommundirektör/ Isledamot, 49;91

2. Förvaltningen

2.1. ÄRENDENAS BEHANDLING I LANDSKAPSSTYRELSEN

Ärendena fördelade på de olika byråerna

	2003				2002			
	Pleni- ärenden	Pleni (tillf.)*	Ensk.	Tjm.	Pleni- ärenden	Pleni (tillf.)*	Ensk.	Tjm.
Kansliavd.								
Allmänna byrån	126	82	748	688	93	63	818	699
Byggnadsbyrån	34	26	518	274	45	17	614	326
Finansavd.								
Allmänna byrån	46	27	123	71	56	39	126	61
Redovisningsbyrån	3	1	27		3	1	14	
Avtals- o. Pensionsbyrån	30	19	103	942	21	10	136	804
Social- och miljöavd.								
Socialvårdsbyrån	33	19	173	112	29	13	179	114
Hälso- och sjukvårdsbyrån	5	4	44	53	9	6	29	47
Miljömedicinska byrån	3	3	130	29	4	4	86	34
Miljöbyrån	16	14	521	59	17	11	354	22
Utbildnings- o kulturavd.								
Allmänna byrån	6	4	115	3407	2	2	115	3240
Skolbyrån	9	6	35	18	11	8	47	35
Yrkesutbildningsbyrån .	21	14	152	34	28	10	202	65
Kulturbyrån	16	13	50	57	5	5	56	88
Museibyran	1	1	199	20	7	6	164	11
Näringsavd.								
Allmänna byrån	47	37	267	202	43	33	339	213
Jordbruksbyrån	21	15	156	1931	35	22	166	1744
Fiskeribyran	13	10	85	99	6	4	129	84
Skogsbruksbyrån	18	13	101	4327	11	10	120	6270
Trafikavd.								
Allmänna byrån	54	38	117	439	72	41	143	408
Lagberedningen								
	66	63	7	14	83	69	10	20
TOTALT	568	409	3671	12776	580	374	3847	14285

* Uppgifterna avser antalet föredragningsstillfällen i plenum per byrå.

2.2. LAGSTIFTNINGS- OCH BUDGETARBETET SAMT ÖVRIGA ÅTGÄRDER SOM TILLHÖR LAGTINGSARBETET

Landskapsstyrelsen har till lagtinget avgivit sammanlagt 29 (20) framställningar, 3 (4) budgetframställningar, ingen (0) övrig framställning och 4 (3) meddelanden. För åtgärder med anledning av i lagtinget väckta ärenden och hemställningar redogörs i *bilaga 3*.

I Ålands författningssamling publicerades under året sammanlagt 92 (91) nummer. Härav var 43 (42) landskapslagar, 24 (29) landskapsförordningar, 4 (2) lagtingets beslut om antagande av budget och tillägg därtill. Därtill antogs 8 (6) beslut av lagtinget samt 13 (11) beslut av landskapsstyrelsen. Ingen överenskommelseförordning publicerades under året.

2.3. FÖREDRAGNING AV ÄRENDEN I LANDSKAPSSTYRELSEN

Föredragningarna från de olika avdelningarna var fördelade mellan landskapsstyrelseledamöterna enligt följande:

1.1.-26.11.2003

Lantrådet Roger Nordlund. Kansliavdelningens allmänna byrå.

Vicelantrådet Olof Erland. Finansavdelningen samt sjöfarts- och IT-frågor.

Ledamoten Gun Carlson. Utbildnings- och kulturavdelningen.

Ledamoten Runar Karlsson. Trafikavdelningen samt kansliavdelningens byggnadsbyrå.

Ledamoten Ritva Sarin Grufberg. Näringsavdelningen.

Ledamoten Sune Eriksson. Social- och miljöavdelningen, lagberedningen samt jaktfrågor.

27.11.-31.12.2003

Lantrådet Roger Nordlund. Kansliavdelningens allmänna byrå, förutom personalenheten, jämställdhetsfrågor och polisiära ärenden. Lagberedningen. Från näringsavdelningen: sjöfartsfrågorna.

Vicelantrådet Jörgen Strand. Finansavdelningen. Kansliavdelningens byggnadsbyrå.

Ledamoten Kerstin Alm. Näringsavdelningen förutom sjöfartsfrågorna.

Ledamoten Gun-Mari Lindholm. Social- och miljöavdelningen.

Ledamoten Tuula Mattsson. Trafikavdelningen. Från kansliavdelningen: personalenheten, jämställdhetsfrågor och polisiära ärenden.

Ledamoten Lars Selander. Utbildnings- och kulturavdelningen.

Samtliga avdelnings- och byråchefer har fungerat som föredragande vid enskild föredragning. Som ett komplement till de formella plenisammanträdena sammankommer landskapsstyrelsen regelbundet till politiska överläggningar, vid vilka landskapsstyrelsen diskuterar dels aktuella planerings- och samarbetsfrågor, men också sådana enskilda ärenden som kräver en mera ingående politisk beredning.

2.4. EXTERNA KONTAKTER

Landskapsstyrelsen har mottagit många besök av ministrar, ambassadörer och företrädare för myndigheter och organisationer. Likaså har landskapsstyrelseledamöterna avlagt besök vid ministerier och myndigheter både i riket och utomlands samt representerat Åland vid internationella konferenser och möten.

3. Kansliavdelningens förvaltningsområde

3.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

Uppföljningen av de frågor som behandlades i regeringens aftonskola den 20 november 2002 kom att föregå i en särskild arbetsgrupp under hela året. Som tidigare kom de tre huvudfrågorna att vara landskapets ekonomi, landskapets ställning inom EU och sjöfartsnäringen. Trots stora ansträngningar från landskapets representanters sida kom inte utredningen om landskapets ekonomi att färdigställas under året varför inte heller några nya initiativ kunde tas i tjänstemannagruppen som hade till uppgift att förbereda aftonskolans arbete. I Aftonskolearbetsgruppens arbete deltog aktivt chefen för EU-enheten Alec Aalto vilket innebar att det pågående konventsarbetet på så sätt kunde stödjas. Den viktigaste frågan som följdes av arbetsgruppen var dock frågan om fortsättningen för Ålands sjöfart. Detta kom att resultera i att en ny aftonskola hölls i november 2003 och att regeringen strax därefter presenterade det program för stödjande av sjöfartsnäringen som man beslutat om inför den kommande 5-års perioden.

Vid aftonskolan 2003 fick arbetsgruppen av tjänstemän i uppgift att till nästa aftonskola som skulle hållas inom ett år utarbeta en strategi för Ålands framtida utveckling. Arbetet har igångsatts inom arbetsgruppen under ledning av statssekreteraren Risto Volanen.

Likaså har under år 2003 arbetet inom kontaktgruppen vid utrikesministeriet fortsatt under ledning av rättschefen. Som ett resultat av det arbete som där gjorts kom Åland att under året besökas av en grupp representanter från Sri Lanka, som under ledning av ambassadör Erik Solheim från norska utrikesdepartementet bekantade sig med olika företeelser i Norden och där ibland särskilt Ålands självstyrelse. Besöket ordnades i samarbete med utrikesministeriet. Vidare kom den världskonferens som anordnades i autonomifrågor i Beijing år 2001 att som uppföljning till ett arbetsgruppsmöte i Uppsala i juni 2003 besöka Åland. I besöket deltog forskare och experter på autonomilösningar från hela världen.

Till avdelningens viktigaste uppgifter hör vidare de frågor vilka behandlats närmare i den 32 § lagtingsordningen föreskrivna redogörelsen över självstyrelsepolitiska frågor som väsentligen berör landskapets författningsenliga rättigheter och som fogas till årsberättelsen. I det sammanhanget kan särskilt nämnas det arbete som påbörjades inför utarbetandet av en vitbok om språkpolitik och som resulterade i att en första kartläggning av svenska språkets ställning inom landskapsförvaltningen och i förhållande till riket kunde presenteras i augusti 2003. Avsikten är att arbetet skall fortsätta och resultera i en vitbok om svenska språket.

Kanslichefen har sedan tidigare ingått som representant för Åland i nordiska samarbetskommittén och har därigenom en koordinerande funktion inom det nordiska samarbetet vid landskapsstyrelsen. Detta arbete har under året särskilt inriktats på att lösa olika gränshinderfrågor. Sverige tillsatte under sitt ordförandeskap en särskild representant, förre statsministern Paul Schlüter, som skulle arbeta med frågan i syfte att så långt som möjligt undanröja gränshinder. Förre statsministern Schlüter besökte Åland under året och kunde konstatera att de flesta gränshinder som finns i Norden förekommer på Åland och att frågan har särskild aktualitet i landskapet på grund av att så många ålänningar studerar i Sverige, arbetar i Sverige och återflyttat till landskapet som pensionärer. Särskild uppmärksamhet i detta sammanhang har frågan om godkännande av kranförareexamen för en åländsk kranförare fått.

En av de centrala rollerna för kansliavdelningen är att tillse att landskapsstyrelsen har en klar informationsstrategi så att det finns en korrekt bild av Ålands självstyrelse på Åland och i omvärlden. Det ansågs dock inte möjligt att tillsätta tjänsten som informa-

tionschef varför en mycket tung uppgift kom att åvila Ålandskontoren i Helsingfors och Stockholm utan att få tillräckligt stöd och den inspiration som skulle ha krävts för en konkurrenskraftig bild av Åland i närområdet. Vidare har marknadsföringsarbetet som handhåfts av Ålands turistförbund avslutats vid Ålandskontoret i Helsingfors och den s.k. Ålandsbutiken i Stockholm har lagts ned. Detta sammantaget har ställt stora krav på förmågan att åstadkomma en sammanhållen bild av Åland.

3.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Att fortsätta det initiativ som tagits för att tillse att tillräckligt många åländska ungdomar får polisutbildning för att på så sätt fylla de luckor som kommer att uppstå vid pensioneringar.

Förverkligat: Genom informationsinsatser i media, i skolor och genom insatser från både polismyndigheten och polisskolan i Tammerfors har flera åländska sökande antagits till polisutbildningen.

Mål: Att i samarbete med utrikesministeriet fortsätta utveckla projektet som kan bidra till att på sikt stärka Ålands självstyrelse.

Förverkligande: Arbetet inom kontaktgruppen vid utrikesministeriet har fortsatt och lett till att intresset för Ålands autonomi ökat. Det innebär att Åland bidrar internationellt samtidigt som det stärker Ålands ställning inom Finland.

Mål: Att verka för ett gott samarbete med såväl rikets myndigheter som med myndigheter i övriga Norden.

Förverkligande: Den tjänstemannagrupp som leder uppföljningsarbetet till regeringens aftonskola har fått fastare former och ett specifikt uppdrag att genomföra. Förutom arbetet i kontaktgruppen med svenska utrikesdepartementet, har arbetet med avskaffandet av nordiska gränshinder inom Nordiska ministerrådet varit till stor nytta för Åland.

Mål: Att arbeta för en enhetligare profil för landskapsförvaltningen samt att hålla och ytterligare förbättra servicenivån såväl externt som internt.

Förverkligat: Framtagande av en grafisk profil för Ålands landskapsregering som kommer att börja tillämpas från och med den 1 juni 2004.

Gemensamma mallar för brev, protokoll och beslutsförteckningar har tagits fram och implementerats inom landskapsstyrelsen.

Arbetet med att förbättra landskapsstyrelsens hemsida fortsätter, bland annat genom att gemensamma riktlinjer tagits fram för förvaltningen.

Mål: Att se till att förvaltningen är tillgänglig, ger ett korrekt bemötande och en riktig ärendehantering med beaktande av att rättssäkerheten hålls på en hög nivå.

Förverkligat: Tillgängligheten prioriteras högt. Genom utbildningsinsatser har skyldigheten att tillgodose den enskildes rättsskydd i landskapsstyrelsens myndighetsutövning genomförts.

Mål: Att satsa på en aktiverad utbildning inom information/ kommunikation/ kundservice inom förvaltningen.

Förverkligat: Flera tjänstemannautredningar har utarbetats för att ligga till grund för vidare utbildningsinsatser.

Mål: Att upprätthålla och marknadsföra landskapets nya nätplatser med rikligt, aktuellt och heltäckande material om självstyrelsen.

Förverkligat: Det har ålagts varje tjänsteman som ansvarar för sina respektive ärenden i detta avseende.

Mål: Att genom fortsatt utbildning höja kunskapsnivån och kompetensen för de personalgrupper som kommer i kontakt med utsatta kvinnor och barn.

Förverkligat: Utbildnings- och diskussionstillfällen samt nordisk paneldebatt har hållits för olika berörda målgrupper. Arbetet är målmedvetet och långsiktigt och fortgår.

Mål: Att som ett led i kvinnofridsprojektet utbilda och handleda personal som skall arbeta med män som misshandlar kvinnor.

Förverkligat: Utbildningen har genomförts i samarbete med Alternativ till Vold i Oslo som också ansvarar för kontinuerlig handledning och kompetensutveckling enligt uppgjord plan.

Mål: Att medverka till att utveckla metoder och strategier som stärker pojkars självkänsla utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Förverkligat: Arbetet har inte påbörjats under året utan hänförs till följande år.

Mål: Att öka kunskapen om frågor som rör kön och jämställdhet på arbetsplatser hos olika nyckelgrupper i det åländska samhället och hos allmänheten.

Förverkligat: Har genomförts inom ramen för EU-projektet BETSY (Benchmarking as a Tool for Realising Equal Pay) med deltagare både från offentlig sektor och privata näringslivet. Två utbildningstillfällen och flera nätverksträffar har hållits.

Mål: Att tillse att en ny anpassad informationsstrategi utarbetas på basen av de erfarenheter som gjorts de senaste åren.

Förverkligande: Landskapsstyrelsen strök den äskade tjänsten som informationschef/samordnare i budgetbehandlingen, detta mål var uppställt för den tjänsten och har således inte kunnat förverkligas med nuvarande personella resurser.

Mål: Att skapa en ny gemensam grafisk profil och uppdatera broschyrmaterial efter lagtingsvalet och ändringen av självstyrelselagen samt att färdigställa uppföljningsmaterial från Ålandsseminarierna som hållits utrikes.

Förverkligande: Huvudbroshyren Kort och Gott reviderades och broshyren Åland – ett självstyrt örike, som baserar sig på texten i huvudbroshyren, färdigställdes under året. Broschyren trycks under våren 2004 och utkommer på svenska, engelska, finska, tyska, franska, ryska, spanska och estniska. Rapporter från seminarier i Helsingfors och Oslo har sammanställts.

En gemensam grafisk profil har framtagits.

Mål: Att i samband med de politiska valen och ändringen av självstyrelselagen göra en särskild informationssatsning riktad till ålänningarna om landskapet Åland och självstyrelseförvaltningen. Ålandskontoren gör motsvarande satsning mot sina respektive målgrupper.

Förverkligande: I samband med lagtings- och kommunalvalet i oktober 2003 informerade de båda Ålandskontoren massmedia i Sverige respektive på fastlandet om valet och

om Ålands självstyrelse. Ett särskilt program för massmedia gjordes upp i samband med valet och valvakan. Intresset för det åländska valet var stort, i oktober registrerades på fastlandet drygt 250 finskspråkiga artiklar, notiser och nyhetsinslag i etermedia och i december ett hundratal om utgången av valet samt landskapsstyrelsebildningen. I Sverige har valet uppmärksamats i dagspressen över hela landet och lokal-TV, bl.a. TV4 Uppsala i tre reportage.

Informationssatsningen riktad till ålänningarna kunde inte genomföras i planerad form på grund av brist på personella resurser.

3.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2001	Bokslut 2002	Tillgängliga medel 2003	Bokslut 2003	Avvikelse
Konsumtionsutgifter	7 763 181,64	8 523 871,46	9 301 280	8 586 855,90	714 424,10
Överföringsutgifter	3 651 033,91	3 506 068,21	6 302 166	3 893 565,36	2 408 600,64
Realinvesteringsutgifter	221 103,72	215 485,54	2 213 042	345 579,76	1 867 462,24
Lån och övriga finans- investeringar	1 224 495,76	3 028 238,00	16 468 144	11 728 061,52	4 740 082,48
Summa utgifter	12 859 815,03	15 273 663,21	34 284 632	24 554 062,54	9 730 569,46
Summa inkomster	-2 991 151,40	-3 530 462,43	-5 042 000	-4 748 003,52	-293 996,48
Nettougifter	9 868 663,63	11 743 200,78	29 242 632	19 806 059,02	9 436 572,98

3.2. ALLMÄNNA BYRÅN

3.2.1. Jämställdhetsfrågor

Jämställdhetsdelegationen har under året hållit åtta möten. I övrigt har projekt, konkreta åtgärder och aktiviteter vidtagits i enlighet med "Åtgärdsplanen för det åländska jämställdhetsarbetet 2003", som baserar sig dels på "Ramprogram för det åländska jämställdhetsarbetet 2000-2003" dels på uppföljning och utvärdering av föregående års åtgärdsplan.

Prioriterade områden har varit Kvinnofrid, arbetsliv och arbetsmarknad, utbildning för olika målgrupper i frågor som rör jämställdhet samt synliggörandet av kön i all individbaserad statistik. Jämställdhetsdelegationen och Ålands landskapsstyrelse har i samarbete med Ålands statistik- och utredningsbyrå utgivit publikationen "Kvinnor och Män på Åland 2003".

I övrigt har jämställdhetsarbetet bedrivits i samverkan med flera olika aktörer såsom myndigheter, organisationer, föreningar, arbetsplatser och massmedia.

Det nordiska samarbetet har förverkligats dels genom aktivt deltagande i arbetsgrupper tillsatta av NMR dels genom medlemskapet i den nordiska programkommittén för "Kön och Våld".

Jämställdhetsinspektören har under året deltagit i möten i den nordiska ämbetsmannakommittén för jämställdhetsfrågor och i möten för de nordiska och baltiska jämställdhetsministrarna. Ämbetsmannakommittén har under våren hållit ett möte på Åland.

EU-projektet BETSY (Benchmarking as a Tool for Realising Equal Pay) slutfördes under året.

3.2.2. Ålandskontoret i Helsingfors

Ålandskontorets uppgift är att förmedla information, att skapa, utveckla och förmedla kontakter mellan Åland och riket samt att följa med innehållet i och att sköta kontakterna till massmedia i riket. Under året gjordes bland annat en särskild informationsinsats i samband med lagtings- och kommunalvalet, deltagarna i utrikesministeriets diplomatutbildning informerades om Ålands särställning, kontoret har haft regelbundet samarbete och informationsutbyte med tjänstemän vid ministerierna i olika frågor, särskilt samarbetet med utrikesministeriets press- och kulturavdelning har varit intensivt. Även översättningsarbete av betydande omfattning har utförts vid Ålandskontoret.

Personalen vid Ålandskontoret består av en informationssekreterare och en byråsekreterare. Informationssekreteraren fungerar även som Ålands riksdagsledamots sekreterare.

Kontoret används för möten och sammankomster av olika slag och även som arbetsutrymme för tjänstemän i samband med uppdrag i Helsingfors. Ålandsdelegationen hyr sammanträdesutrymmen på kontoret. Under året har Ålands turistförbund dragit bort marknadsföraren som tidigare var stationerad på Ålandskontoret.

3.2.3. Ålandskontoret i Stockholm

Ålandskontorets uppgift är att förmedla information samt skapa, utveckla och förmedla kontakter mellan Åland och Sverige.

Ålandskontoret verkar i hyrda utrymmen hos Finsk-svenska handelskammaren där tillgång till utrymmen för mottagningar, möten och föredrag finns.

Ålandskontoret har tagit aktiv del i arbetet att förenkla för privatpersoner och företag i kontakterna mellan Åland och Sverige samt deltagit i arbetet under det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet, bland annat i arbetsgruppen för tillämpning av kranförarexamen med deltagare från samtliga nordiska länder och regioner.

Under året har Ålandskontoret fungerat som samordnare i arbetet att uppdatera landskapsstyrelsens broschyrmaterial, dessutom har arbetet med en grafisk profil och manual påbörjats för att ge Ålands landskapsstyrelse en tydligare avsändarprofil.

I samband med lagtingsvalet gjordes informationsinsatser mot i första hand svensk media.

3.2.4 Enheten för Europarätt och externa frågor

Enheten har till uppgift att handlägga övergripande EU-ärenden, samordna landskapsstyrelsens EU-politik inom förvaltningen samt ta fram principer och riktlinjer för arbetet med EU-frågor, handha sorteringen av de EU-dokument som inkommer och koordinera detta inom förvaltningen, föra de interna EU-register som upprätthålls, fungera som stabsfunktion gentemot förvaltningen samt handha de ärenden som kommissionen initierar rörande överträdelse mot gemenskapsrätten.

Enhetens arbete har under året dominerats av frågor som rör konventet och regeringskonferensen. Landskapsstyrelsen har utarbetat ställningstaganden både inför konventets arbete och inför regeringskonferensen. Ett meddelande rörande konsekvenserna av utvidgningen har också lämnats till lagtinget.

3.2.4.1. Skärgårdssamarbetet och Interreg III A –Skärgården

Landskapsstyrelsen är förvaltande myndighet för Interreg IIIA-Skärgården-programmet och har därmed det personalpolitiska ansvaret för de anställda vid interregsektorierna.

tet. Landskapsstyrelsen har också medverkat i finansieringen av Interreg IIIA-sekretariatet samt även i Skärgårdssamarbetets sekretariat.

Målsättningen med Interregprogrammet är att skapa goda förutsättningar för skärgårdsbefolkningen att leva och verka ute i skärgården. Målsättningen skall förverkligas vid genomförandet av programmet och påverkar valet av de projekt man väljer att stöda inom ramen för programmet. Under året har Skärgårdssmak-projekten varit de största projekten inom ramen för interreg.

3.2.5. Administrativa enheten

Vid administrativa enheten handhas bland annat registratur, författningsenliga rättigheter, tillståndsfrågor, danaarv, lagtings- och kommunalval, stöd till politiska organisationerna, post-, radio- och TV-frågor samt konsumenträttsliga ärenden. Förutom ren myndighetsutövning handhar enheten uppgiften att bistå och samordna stabsfunktioner gentemot landskapsstyrelsen.

Näringsrättsärenden 2003

Permanent näringsrätt	Tillfällig näringsrätt	Avslag
49	126	3

3.2.5.1 Ålands Radio och TV Ab

Ålands Radio och TV Ab är ett landskapsägt bolag som finansieras med licensmedel och bidrag. Bolaget ger ut en särskild berättelse.

3.2.5.2 Understöd för politiska ändamål

Understödet för politisk verksamhet utgör en 200-del av det anslag som utbetalas i riket för detta ändamål. För året utgjorde det 60.000 euro. Av anslaget utbetalades en del för riksdagsmannens verksamhet. Fördelningen till de politiska organisationerna skedde i enlighet med antalet mandat i lagtinget.

Stödet för politisk information utgjorde också det en 200-del av motsvarande anslag i riket eller för året 38.000 euro som fördelades till de politiska organisationerna enligt lagtingsmandat.

3.2.5.3 Lagtingsval och kommunalval

Lagtingsval och kommunalval förrättades den 19 oktober. Landskapsstyrelsen tillsatte en centralnämnd för lagtingsval med jur.kand. Dan-Erik Woivalin som ordförande. Vidare fastställde landskapsstyrelsen blanketter och formulär för valet samt maximibelopp för ersättningar till kommunerna för arvoden till valnämnderna. Nytt för detta val var att anordnandet av förtidsröstningen hade överförts på kommunerna. I de flesta kommunerna sköttes förtidsröstningen av Posten på Åland som ingått avtal med kommunerna. Landskapet betalade i enlighet med 83 § landskapslagen om lagtingsval och kommunalval kostnaderna för förtidsröstningen.

3.2.6. Personalenheten

3.2.6.1 Utbildning, företagshälsovård, arbetarskydd och personalaktiviteter

Enheten har under året i huvudsak administrerat ärenden gällande allmän personalutbildning, företagshälsovård, personalaktiviteter, arbetarskydd, personalvård och personalinformation.

Under året har verksamheten inriktats på att vidareutveckla och förbättra den interna informationen, vilka främst utgjorts av intranät, e-post och nyhetsbladet. Informationsvägarna har framförallt haft syftet att underlätta för nyanställda att finna fakta om sin nya arbetsplats och de rättigheter och skyldigheter som följer av tjänsten. Samtliga anställda har härigenom även haft möjlighet att hålla sig ajour med aktuella händelser inom förvaltningen.

Enheten har i enlighet med förvaltningens mål, strävat efter att höja den totala kompetensen och effektiviteten genom att anordna bl.a. grund- och fortbildningar i data för personalen i samarbete med Pedago Interaktiv Ab samt Medborgarinstitutet i Mariehamn samt ledarskapsutbildning för förvaltningens mellanchefer. Utbildningen pågick under hela verksamhetsåret, deltagarna har även haft möjlighet till individuell chefshandledning under kursen.

Ålands landskapsstyrelse antog 2003 en miljöpolicy för förvaltningen och en miljöledningsgrupp har tillsatts som ett led i utvecklingen av miljöarbetet. Utbildning i grundläggande miljöledning för miljöledningsgruppen har genomförts i samarbete med Miljöledarna Ciconia Ab. Under året har det även anordnats ett flertal inspirationsföreläsningar, fortbildningar samt övriga internt anordnade föreläsningar. Introduktionsutbildning för nyanställda har anordnats under hösten.

Under året har samarbetskommittén och arbetarskyddskommittén sammanträtt samt val anordnats till samarbetskommittéerna inom förvaltningen. Arbetarskyddscheferna har under året hållit ett möte där det bestämdes att en arbetsmiljöenkät ska genomföras under 2004. Enkätsvaren kommer att ligga till grund för arbetarskyddscommissionernas årliga samt fyraåriga verksamhetsprogram.

Motions- och friskvårdsaktiviteterna som subventioneras för personalen har fortgått i stort sett samma utsträckning som tidigare år. Personalen har i år haft möjlighet att delta i individuella aktiviteter såsom styrketräning, spinning, boxercise och simning men även lagaktiviteter har anordnas inom förvaltningen såsom innebandy, volleyboll och bowling. Personalen har även erbjudits massage i förebyggande syfte till subventionerat pris. Årets personalutflykt gick i år till Björkör och traditionsenlig julfest för hela personalen hölls i hotell Arkipelags restaurang.

3.2.6.2. Uppföljning av målsättningar

Mål: Att tillhandahålla ledarskapsutbildning till anställda på mellanchefernivå inom allmänna förvaltningen. Avsikten är att på sikt utveckla en allmän bas av kurser som kan erbjudas nytillträdda chefer inom Ålands landskapsstyrelse.

Förverkligat: Under våren 2003 påbörjades en ledarskapsutbildning för mellanchefer inom förvaltningen. Kontakter har tagits med Högskolan på Åland för att utveckla en allmän bas av kurser för nytillträdda chefer inom landskapsförvaltningen. Vidare utredningar bör göras för att verksamhetsanpassningen och kostnadseffektiviteten med ett eget kursutbud ska bli ändamålsenligt.

Mål: Att alla med behov av datakurser i sitt dagliga arbete skall erbjudas datakurser på grundnivå och eventuellt fortsättningsnivå.

Förverkligat: Ett flertal datakurser har anordnats på grund- respektive fortsättningsnivå, i första hand för dem som har behov av datakunskaper i sitt arbete.

Mål: Revidering av det personalpolitiska programmet.

Förverkligat: Det personalpolitiska programmet har reviderats under året. Programmet förväntas bli antaget och implementeras inom förvaltningen under 2004.

3.2.6.3. Utveckling av mätetal

	Kvinnor	Män	Totalt
Utbildningsansökningar	38	3	41
Förebyggande företagshälsovård	8	70	78
Övrigt		2	2
Övriga beslut gällande hela personalen			9
Avslag	2	1	3
Beslut totalt	48	76	133

3.2.7. Ålands polismyndighet

I landskapslagen om Ålands polismyndighet (26/2000) finns administrativa bestämmelser om polismyndigheten. Med stöd av landskapslagen har en landskapsförordning (34/2000) utfärdats. Den 26 november fastställde landskapsstyrelsen ett nytt reglemente för polismyndigheten. Reglementet trädde i kraft den 1.12.2002. Den egentliga polisverksamheten bedrivs i stöd av polislagen för landskapet Åland (49/2000). Till lagen ansluter sig en förordning (50/2000).

3.2.7.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Det allmänna målet med polisverksamheten är att trygga den lagstadgade rätts- och samhällsordningen, att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, samt att förebygga brott, utreda brott samt sörja för att brott blir föremål för åtalsprövning.

Polisen inriktningsmål är bl.a. allmän ordning och säkerhet, trafikövervakningen samt brottsbekämpning.

Mål för allmän ordning och säkerhet:

Polisen skall upprätthålla en hög alarmberedskap för att minimera utryckningstiderna, särskilt vid brådskande brotts- och olyckstillfällen. Polisen skall även genom synlig övervakning på allmänna platser förebygga brott.

Förverkligat: Alarmberedskapen har kunnat hållas på i stort sett oförändrad nivå och den synliga övervakningen har förverkligats planerligt fränsett cykel- och fotpatrulleringen.

Mål för trafikövervakningen:

Trafikövervakningen inriktas så att antalet svåra trafikolyckor med personskador och dödlig utgång minimeras. Övervakningen inriktas mot farligt beteende i trafiken, hastighetsövervakning och trafikfylleri, samt underlåtenhet att visa hänsyn för den lätta trafi-

ken.

Förverkligat: Hastighetsövervakningen har ökat samtidigt som antalet blåspröv hållit på tidigare års nivå. Polisens trafikövervakning torde ha bidragit att olycksutvecklingen inte ökat.

Mål för brottsbekämpning:

Genom en effektiv brottsutredningsverksamhet ökas risken att lagföras samt minskas benägenheten att göra brott. Särskild vikt skall läggas vid brott begångna av ungdomar och vid minimering av utredningstiderna gällande ungdomsbrott. Prioriterade områden är våldsbrott, särskilt misshandel av kvinnor. Narkotikasituationen har krävt fortsatt satsning från polisens sida, samtidigt som samverkan med andra myndigheter betonas.

Förverkligat: Antalet egendomsbrott och misshandelsbrott har fortsatt att minska. Narkotikabrottsligheten har ökat och nya substanser och missbrukargrupper har påträffats. Trots polisens och andra myndigheters insatser har den negativa utvecklingen inte kunnat brytas.

3.2.7.2. Utveckling av mätetal

	2001	2002	2003
Brottsanmälningartotalt	3343	3429	3167
Egendomsbrott	1191	1173	1136
Misshandel	130	113	104
Trafikbrott	662	773	703
Trafikfylleri	100	116	96
Dödsfall i trafiken	0	1	3
Personskadeolyckor i trafiken	35	33	30
Misstänkta för narkotikabrott	55	67	37

3.2.8. Motorfordonsbyrån

I lagen om motorfordonsbyrån (9/75) stadgas att registreringen och besiktningen av fordon samt förandet av körkortsregister och verkställandet av förarexamen handhas av motorfordonsbyrån. Därutöver handhar motorfordonsbyrån även registreringen av fritidsbåtar.

Mål: Det övergripande målet är att tillhandahålla ålagda tjänster till rimlig kostnad och god servicenivå samt att hålla väntetiderna för besiktning och förarexamen under en vecka.

Förverkligat: Ålagda tjänster har utförts till samma kostnad som tidigare samt målsättningen att hålla väntetiderna under en vecka har förverkligats.

Mål: Planering och utveckling av datasystem för besiktningsmännens handdatorer där all information om fordonets skick inregistreras direkt.

Förverkligat: Testutrustning inköpt samt dataprogrammeringen påbörjad.

Bilbeståndet i landskapet Åland 31.12.2003 uppgick till sammanlagt 18.667 bilar fördelat enligt följande: personbilar 15.194 st, paketbilar 2.968 st, lastbilar 463 st, bussar

40 st, samt specialbilar 2 st. Motorcyklar fanns till ett antal om 777 st, traktorer 3.398 st, motorredskap 365 st, mopeder 986 st och släpvagnar 4.497 st. De registrerade fordonens antal var sålunda 28.690 st. Ökningen från 2002 utgör 1.080 st.

Under 2003 registrerades i landskapet 712 (551) st nya bilar. Dessutom registrerades 990 (651) st fordon, vilka varit registrerade i riket samt därutöver ett antal från Sverige införda begagnade fordon ävensom personbilar, vilka införts som flyttgods av personer, som flyttat från utlandet till landskapet.

Under året utfördes 15.209 första-, ändrings- och årsbesiktningar samt 10.579 avgastester samt 2.736 andra besiktningsåtgärder eller sammanlagt 28.524 förrättningar.

Antalet utfärdade förarexamensintyg uppgick under året till 590 (533) st. Dessutom utfärdades 244 (205) st mopedförarbevis.

Till körkortsregistret har under året inkommit sammanlagt 3.186 st anmälningar i körkortsärenden enligt följande:

	2003	2002
Nya körkort, körkort på basen av nordiskt körkort, förnyande samt ändringar och korrigeringar	2.053	2.049
Polisens åtgärder och tillstånd	123	33
Yrkeskörtillstånd samt tillstånd	61	38
Underrättens och hovrättens medd. om trafikbrott	448	1.066
Summa	2.685	3.186

Under verksamhetsåret har trafikinspektören avgivit utlåtanden till landskapsstyrelsen i olika ärenden .

Under år 2003 har motorfordonsbyrån i avgifter uppburit sammanlagt 753.277 euro (711.349), varav 17.084 euro är moms.

Avgifterna fördelar sig enligt följande:

	2003	2002
Besiktningsavgifter	494.820 euro	488.160 euro
Förarexamensavgifter	34.236 euro	31.751 euro
Registerbrickor	91.672 euro	74.057 euro
Registr. avgifter, diverse inkomster	103.907 euro	94.169 euro
Skrotningsavgifter	28.642 euro	23.212 euro
Summa	753.277 euro	711.349 euro

Under verksamhetsåret handlades 9.013 (8.069) registreringsärenden. Dessutom beviljades 244 (195) tillstånd att använda provnummerskyltar.

Till båtregistret har inkommit 530 (1.438) st registreringar samt ändringar.

3.3. BYGGNADSBYRÅN

Byggnadsbyråns verksamhet omfattar:

- övervakning av byggnads- och planläggningsväsendet
- ledning av landskapets byggnadsprojekt
- fastighetsförvaltning

- främjande av bostadsproduktion
- brand- och räddningsväsendet
- upprätthållande av alarmcentral
- säkerhet gällande explosionsfarliga ämnen
- befolkningskydd och beredskapsfrågor
- ärenden rörande förplägnads- och inkvarteringsverksamhet
- elsäkerhet
- hissäkerhet
- energianvändning
- byggstatistik
- byggteknisk rådgivning

3.3.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: En vidareutveckling av landskapets geografiska informationssystemet så att informationen blir lättillgänglig både internt och externt.

Förverkligat: Under året har landskapsstyrelsen sökt system som kan motsvara de uppställda målen. Vid årsskiftet 2003-04 anskaffades ett dataprogram som möjliggör distribution av GIS och karttjänster på internet och intranet. Inledningsvis kommer endast intranet (internt nätverk) att användas.

Mål: Att i samband med en tillbyggnad av polishuset sammanföra landskapsalarmcentralens och Ålands polismyndighets alarmeringsfunktioner.

Förverkligat: Det tidigare utarbetade förslaget till om- och tillbyggnad av polishuset har ytterligare studerats. Med anledning av framförda önskemål om att även andra alternativa lösningar borde utredas har detaljplaneringen av det skisserade förslaget framskjutits och beräknas kunna genomföras under år 2004. En byggstart kan med anledning härav ske tidigast år 2005.

Mål: Att utveckla landskapets fastighetsförvaltnings drift och underhåll på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.

Förverkligat: En särskild arbetsgrupp har haft som uppdrag att granska att landskapets bebyggda fastigheter används och underhålls ändamålsenligt. Gruppen skulle vid behov även uppgöra förslag till åtgärder, samt föreslå vilka fastigheter som kunde avyttras eller rivas. Gruppen överlämnade i september en delrapport med bland annat förslag till vissa fastigheter som kunde avyttras. Gruppen arbetar nu vidare med särskild inriktning på att ta fram förslag till fastigheter som borde avyttras. Landskapsstyrelsen har även utarbetat principer för överlåtelse av landskapsägda fastigheter vilka förankrades i budgetförslaget för år 2004.

Byggnadsbyrån har fortsatt arbetet med att utveckla ändamålsenliga lösningar för landskapets fastighetsförvaltning i avsikt att få ett samlat grepp om förvaltningen och ett planerat underhåll.

Mål: Verka för att tillgången på ändamålsenliga bostäder är tillräcklig genom tillhandahållande av lämpliga former av finansieringsstöd.

Förverkligat: Efterfrågan på räntestöd för ägarbostäder och bostadslån för hyresbostäder var fortsättningsvis hög, varför målet kan anses vara uppnått.

Mål: Vidareutveckla befintliga kanaler för information och självservice.

Förverkligat: Enhetens främsta informationskanal är hemsidan. Ytterligare utveckling är nödvändig. Målet kan inte anses uppnått till alla delar.

Mål: Att i samband med en tillbyggnad av polishuset sammanföra landskapsalarmcentralen och Ålands polismyndighets alarmeringsfunktioner.

Förverkligat: Inte möjligt att förverkliga då polishusets tillbyggnad inte kunnat genomföras.

Mål: Att få igång ett nytt myndighetsradionät.

Förverkligat: Det nya myndighetsradionätet har varit i bruk under hela året.

Mål: Att utbilda vattendykare för räddningsinsatser.

Förverkligat: Utbildningen har fortgått under året så att det hittills har utbildats 7 vattendykare.

3.3.2. Utveckling av mätetal

Bostadsenheten

	2001	2002	Uppskattat 2003	Förverk ligat 2003
Nya hyresbostäder med landskapsstöd	99	149	50	32
Nya ägarbostäder med landskapsstöd	46	45	50	42
Räntestödslån på basen av bostadssparavtal	14	24	30	8
Stöd för miljövänliga uppvärmningssystem	80	123	65	55

Vid beviljandet av lån för 2002 användes medel från tidigare år, budgetåret och en fullmakt för 2003-års medel. De projekt som beviljades medel under 2003 utnyttjade huvudsakligen fullmakten för 2004-års budgetmedel.

Brand- och räddningsenheten

	2001 mark	2002 euro	Uppskattat 2003 euro	Förverk ligat 2003 euro
Bidrag				
Ål brand- och räddn.förb, enl avtal	54.144	8758	10.000	9353
Övrigt	262.560	1701		2160
Utbildning i Sverige				
Antal pers	6	7	6	4
Kostnad	169.415	42.669	32.000	38.952
Annan utbildning	71.633	12.300	6.000	2346
Landskapsandel för anskaffningar				
Förhandsbesked (st)	3	3	2	1
Bidrag	1.072.236	177.615	110.000	47.500
Bidrag från Brandskyddsfonden				
Kommuner/brandkår (st)	1	1		1
Bidrag	950.000	159.780		42.826
Varning för skogsbrand				
Perioder (st)	6	5		6
Total tid (dygn)	42	75		66
Inspektion av BRV, antal kommuner	2	0	2	2

Inkommande alarm till alarmcentralen

	2001	2002	2003
112-Nödsamtal	10.089	10.134	6.000
Rutinsamtal	28.000 ca	26.000 ca	20.000 ca
Trygghetstelefoner	3.733	2.871	2.387
Radioanrop	22.000 ca	14.000 ca	12.000 ca
Joursamtal	228	120	523
Automatalarm	4.775	4.800	4.700

Utalarmeringar

	2001	2002	2003
Brand- och räddningsuppdrag	439	437	436
Ambulansalarm	2.540	2.611	2.402
Övriga alarmeringar	1.071	999	904

Inkomster och utgifter

	2001	2002	Beräknat 2003	Förverk ligat 2003
	mk	euro	euro	euro
Kostnader	1.927.997	319.000	351.000	351.000
Inkomster	110.397	15.940	18.000	15.400

3.3.3. Planläggnings- och byggnadsväsendet

Landskapsstyrelsen har återtagit förslaget till ny plan- och bygglag. Arbetet med att vidareutveckla förslaget har framskjutits till år 2004.

3.3.4. Bostadsenheten

3.3.4.1 Främjande av bostadsproduktion

Byggnadsbyråns stöd till boende utgjordes under året av räntestödslån för nybyggnad, anskaffning och förbättring av ägarbostäder, räntestödslån och bidrag för kulturhistoriskt värdefulla bostadsbyggnader, lån för uppförande, anskaffning och reparation av hyresbostäder, lån för installation av hiss, borgen för ägarbostadslån samt bidrag för reparationer av pensionärens och handikappades egna bostäder, för avlägsnande av sanitära olägenheter i bostäder och för uppvärmningssystem som främjar miljön.

Lån för hyresbostad beviljades 5 (18) projekt innehållande 61 (197) bostäder varav 32 (149) nya och 56 (48) grundrenoverade. Av de nya bostäderna ingår 13 (14) i servicehus. Det totala beloppet av beviljade lån uppgick till 4,8 (16,5) milj. euro. Därtill reserverades medel från 2005 års budget för ett projekt med 10 nya och 27 grundrenoverade bostäder, totalt 2,8 milj. euro.

Stöd till anskaffning av ägarbostäder utgjordes av räntestöd på lån, vilket beviljades för ett totalbelopp om 8,5 (7,6) milj. euro fördelat på 42 (45) nybyggda egnahemshus, 47 (38) köp av befintligt egnahemshus, 23 (16) köp av aktielokaler, 8 (13) bostadsförbättringar och 9 (8) kulturhistoriska objekt. Vid köp av befintlig bostad utförs ofta renoveringar i olika stor omfattning.

För anskaffning av första ägarbostad på basen av bostadssparavtal beviljades räntestöd för 8 (24) lån uppgående till totalt 0,5 (1,5) milj. euro och en (11) bostadssparpremie. Denna form av räntestöd underkastas inte inkomstprövning men förutsätter ett förhandssparande i minst två år. Landskapsborgen för ägarbostadslån beviljades 18 (46) objekt till en åtagandesumma om 0,3 (0,7) milj. euro.

För reparation av pensionärens och handikappades egna bostäder har 22.270 (19.547) euro beviljats i bidrag, med vilket 8 (7) bostäder kunnat repareras. I understöd för avlägsnande av sanitär olägenhet, varav ett för sanering av hushållsvatten, har 12.505 (36.297) euro beviljats för 5 (20) bostäder och för uppvärmningssystem som främjar miljön har 67.090 (192.300) euro beviljats för 55 (123) bostäder. I bidrag för kulturhistoriskt värdefulla bostadsbyggnader har beviljats 32.790 (35.332) euro för 9 (11) objekt.

3.3.5. El- och energienheten

På den åländska marknaden fanns under året följande aktörer:

Andelslaget Ålands Skogsägarförbund, som har lokal värmeproduktion samt äger ett vindkraftverk vilket sköts av Ålands Vindenergi Andelslag. Skogsägarförbundet säljer också fjärrvärme till Godbyområdet.

AB Skogen, levererar bl.a. bark och brännflis till värmeverk.

Carl Rundberg AB är lokal biobränsleleverantör.

Kraftnät Åland Ab är det åländska stamnätsbolaget som är systemansvariga för el i landskapet Åland, organiserar balanshanteringen inom Åland samt sköter balansavräkningen inom elhandeln till Åland. Systemansvaret omfattar såväl stamnät som distributionsnät samt till näten anslutna anläggningar. I stamnätsansvaret ingår att trygga elenergitillgången med s.k. reservkraft vid avbrott i huvudelförsörjningen.

Mariehamns bioenergi Ab levererar värme till Mariehamns energi Ab för distribution.

Mariehamns Energi Ab distribuerar fjärrvärme till ca. 500 kunder i Mariehamn och Sviby.

Mariehamns Stads Elverk idkar elhandel och distribution i Mariehamn och närliggande områden.

Ålands Biobränsle Ab framtar GROT (Grenar och toppar) för eldningsändamål.

Ålands Elandelslag idkar elhandel och distribution utanför Mariehamn.

Ålands Energi Ab idkar elhandel samt el och fjärrvärmeproduktion. Bolaget tillhandahåller reservkraft för Kraftnät Åland Ab enligt avtal.

Ålands Vindenergi Andelslag har omkring 1.000 andelsägare. Bolaget äger nio vindkraftverk och sköter driften av alla 14 vindkraftverk på Åland.

Ålands Vindkraft Ab äger fyra vindkraftverk. Bolaget bedriver även elhandel.

Under året har även Alandia Flis & Värme Ab etablerat sig och genom avtal tillhandahåller värme genom mobila värmeverk till bl.a. Eckeröhallen och växthus.

EMP Projects i Vasa är utsedd som ansvarig utredare för ny gasturbin som är under byggnad i Tingsbacka, Jomala för utökning av reservkraften i landskapet.

Byggnadstillstånd för två vindkraftverk om 600 kW vardera i Krogstad, Lumparland har givits. Dessa monterades under september 2003.

Installation av ny 45 kV linje samt elstation mellan Hellesby och Storby pågår.

Elsäkerhetsexamen har hållits med 7 st. deltagare.

Fortsatta förhandlingar beträffande reducering av nätavgifter för utlandsförbindelse till Sverige har förts med Näringsdepartementet och Energimyndigheten i Sverige. Slutligt besked har ännu inte erhållits. Detta förväntas under april 2004.

Fortlöpande besiktningar och kontroller har utförts under året i och utanför byggnader i landskapet för att upprätthålla elsäkerheten på en hög nivå.

El- och energienheten har under året deltagit i möten med Nordiska Rådet (EK-Energi) samt elsäkerhet (NSS).

3.3.6. Brand- och räddningsväsendet

Brand- och räddningsenhetens verksamhet omfattar:

- brand- och räddningsväsendet där målsättningen är att skapa förutsättningar för en god förebyggande verksamhet mot olyckor och för ändamålsenliga resurser för räddningsverksamhet

- explosionsfarliga ämnen där enheten verkar som övervakande och tillståndsgivande myndighet

- transport av farliga ämnen där enheten verkar som övervakande myndighet

- befolkningsskydd och beredskapsfrågor där enheten tillsammans med länsstyrelsen har målsättningen att säkra samhällsfunktionerna samt att skapa god beredskap i samhället mot omfattande olyckshändelser och krislägen

- inkvarterings- och trakteringsverksamhet där enheten verkar som övervaknings- och registreringsmyndighet.

Som viktigare ärenden vilka varit aktuella under året kan följande nämnas:

- den tidigare anskaffningsplanen över fordon för brandkåren i landskapet Åland har förnyats och samtidigt omarbetats så att den utgör en anskaffningsplan som utöver fordon omfattar även brandstationer och annan betydelsefull utrustning

- kommittén för revidering av lagstiftningen om brand- och räddningsväsendet har arbetat med sitt uppdrag men inte kunnat slutföra det

- periodinspektioner har utförts i de, sammanlagt 8, anläggningar i landskapet som bedriver omfattande hantering och upplagring av explosionsfarliga ämnen (sprängämnen och brännbara vätskor)

- tillsammans med länsstyrelsen och berörda företag och inrättningar har arbete bedrivits i syfte att uppgöra beredskapsplaner för särskilt samhällsnyttiga inrättningar och privata företag

3.3.7. Landskapsalarmcentralen

Allmänt

Landskapsalarmcentralens uppgift är att dygnet runt handha mottagning av nödanmälningar och på basen av dessa alarmera erforderliga räddningsenheter samt att handha andra uppgifter i anslutning till detta.

Hemsida

Utvecklingen av ett rapporteringssystem för brandkårerna färdigställdes. Detta system möjliggör för kommunens brandkårer att logga in på alarmcentralens webbserver och fylla i sina rapporter, som sedan brandcheferna kan granska.

Under hösten och vintern skapades även ett webbaserat system för att kartlägga orsaker till att automatiska brandalarm alarmerar utan någon verklig brandorsak.

På alarmcentralens hemsida presenteras även de 10 senaste brandutryckningarna i realtid. Detta har lett till minskade samtal från massmedia till alarmcentralen under utalarming, då dessa samtal inte kan tas emot. Brandbefälen kan även skriva pressinformation till massmedia, vilket resulterat i mindre störande samtal under pågående uppdrag.

Studiebesök

I juni besökte alarmmästaren samt en alarmoperatör tillsammans med två poliser Vasa nödcentral för att ta del av deras erfarenhet av sammanslagningen mellan polisen och alarmcentralen samt att granska hur nödcentralen är byggd.

Det visade sig att den fastländska modellen av sammanslagning mellan polis och alarmcentral till en gemensam nödcentral inte alls var den modell som tagits fram på Åland, vilket fick alarmcentralens personal att tvivla på att den åländska lösningen är genomtänkt.

3.3.8. Fastighetsförvaltning

Byggnadsbyrån har under året haft den direkta fastighetsförvaltningen av följande fastigheter: Självstyrelsegården, Ålands museum, Eriksonska gården, Eckerö post- och tullhus, landskapets bostadshus vid Grindmattesvägen 7 i Mariehamn, skolbyggnaderna vid Ålands hantverksskola i Tosarby samt huvudbyggnaden vid Grelsby kungsgård. Därtill har byrån ansvarat för fastighetsskötsel av Ålands turisthotell, vars kostnader debiterats det förvaltande fastighetsbolaget.

Drift och underhåll av Eckeröhallen sköts av det privata driftsbolag som hyr anläggningen. Till den del landskapet ansvarar för förvaltningen sköts detta genom byggnadsbyrån.

Den framtida användningen av Grelsby kungsgård har ännu inte klarlagts.

Under året har planeringen av Självstyrelsegårdens tillbyggnad slutförts. Igångsättningen av projektet har framskjutits med hänsyn till landskapets ekonomi och sysselsättningen inom byggbranschen.

Användningen av Eckerö post- och tullhus har förutom det lokala postkontoret och postrotmuseumet traditionsenligt varit sommarutställningar, olika kulturevenemang samt

logiverksamhet i privat regi. Sommaraktiviteterna har varit uppskattade och byggnaden har härigenom hållits öppen för allmänheten. Även om användningen successivt utvecklats kvarstår ambitionen att hitta en mer långsiktig användning av fastigheten.

I enlighet med budgetförslaget har landskapet inköpt en egen tomt till post- och tullhuset.

I enlighet med budgetförslaget har byggnadsbyrån fortsatt arbetet med att utveckla ändamålsenliga lösningar för landskapets fastighetsförvaltning i avsikt att få ett samlat grepp om förvaltningen och ett planerat underhåll.

Byggnadsbyrån har haft ledningen av bland annat följande byggprojekt :

Om- och tillbyggnad av Ålands yrkesskola samt om- och tillbyggnad av Åland lyceum.

Byggnadsbyrån har även lett planeringen respektive utredningar gällande tillbyggnad av Ålands sjöfartsmuseum, om- och tillbyggnad av Ålands sjömansskola, om- och tillbyggnad av Ålands hotell- och restaurangskola, om- och tillbyggnad av polishuset, om- och tillbyggnad av Självstyrelsegården, kongress- och kulturhuset samt ombyggnad av Ålands folkhögskola.

4. Finansavdelningens förvaltningsområde

4.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

4.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Utvecklingen av budgeterings- och uppföljningsprocesserna fortsätter så att långtidsplanen för år 2004 görs på nytt sätt separat från budgetprocessen.

Förverkligat: Treårsöversikten över åren 2004 - 2006 som ingick som bilaga i budgetförslaget för år 2004 var uppgjord på ett mer schematiskt sätt än tidigare år. Arbetet har därefter gått vidare under vintern 2004 så att avsikten är att ramen för år 2005 och planen för åren 2006 - 2007 skall avges som ett meddelande till lagtinget under vårsessionen.

Mål: Utarbeta besparingsförslag med långsiktig verkan.

Förverkligat: I budgetförslaget för år 2003 stramades budgeteringen åt och en allmänt försiktig linje infördes. Avdelningens förslag och idéer har framförts i den förvaltnings-interna budgetberedningsprocessen och har resulterat i vissa långsiktiga åtgärder i besparingssyfte. Arbetet har långt inriktats på att öka kostnadsmedvetenheten bl.a. genom information om landskapets ekonomiska situation och utformats som en fortgående process. Sättet att arbeta har därefter fortsatt i budgeten för år 2004 samt i de förberedande arbetena med kommande års budgeter.

Mål: Att vidareutveckla informationsinnehåll och tjänster på landskapsstyrelsens nätplats.

Förverkligat: Landskapsstyrelsens nya nätplats togs i bruk i februari 2003. Vid årsskiftet kom också näringsavdelningen med i den nya hemsidesstrukturen. En vidare utveckling av nätplatsen samt informationsinnehållet på densamma görs fortlöpande, projektgruppen träffas regelbundet för att samordna vidareutveckling samt att diskutera uppkomna frågeställningar.

I projektet utveckling av nätplatser ingår också en ombyggnad av Ålandsportalen (hemsidan www.aland.fi). Detta arbete har påbörjats men den senaste tiden legat nere, dels i avvaktan på en ny version av broschyren "Åland kort och gott" samt översättning av denna, dels på grund av att resurserna inte räckt till detta arbete.

Mål: Vidareutveckla landskapsstyrelsens intranät som ett verktyg för den interna informationen.

Förverkligat: Landskapsstyrelsens intranät kommer att förnyas samt tekniken kring detta moderniseras under år 2004. Intranätet kommer att basera sig på samma teknik och programvara som landskapsstyrelsens hemsida vilket kommer att underlätta uppdatering och upplägg av ny information. Intranätet kommer också att förse med ny funktionalitet såsom kalender och anslagstavla.

Mål: Öka personalens medvetenhet och kunskap om datasäkerhetsfrågor genom informations- och utbildningstillfällen.

Förverkligat: Målsättningen har inte förverkligats, information om aktuella virusshot ges via e-post då det anses befogat. Målsättningen för år 2004 är att hålla minst 4 informations- och utbildningstillfällen.

Mål: Inleda ett pilotprojekt för att utvärdera teknik samt användningsmöjligheter med videokonferensutrustning i skärgården.

Förverkligat: Under sommaren gjordes en intresseförfrågan till skärgårdskommunerna. Intresset hos kommunerna var varierande, vissa var intresserade men såg finansieringen som ett problem medan ett par av kommunerna inte var intresserade.

En videokonferensanläggning anskaffades under året till landskapsstyrelsen. Ytterligare genomfördes en utredning kring användningen av telemedicin i närliggande områden samt med uppdrag att ge förslag på hur telemedicin kan användas på Åland (Åländsk utredningsserie 2003:6). Inom ramen för detta arbete hölls ett videokonferensseminarium för inbjudna inom vård och IT. Ytterligare hölls en videokonferensdemonstration för centralförvaltning med Kumlinge kommun som deltagande part.

Mål: Utveckla e-demokratien genom försök med så kallat rådslag i en eller flera frågor.

Förverkligat: Resurser att förverkliga målsättningen har inte funnits.

Mål: Genom IT-frukostar och andra aktiviteter öka medvetenheten och kunskapen om IKT samt teknikens användningsmöjligheter hos förvaltning, näringsliv, utbildningssektorn samt allmänheten.

Förverkligat: Under året har inga IT-frukostar hållits.

Mål: Införande av elektronisk dokumenthantering inom förvaltningen.

Förverkligat: Vid arbetet med införande av elektronisk behandling av fakturor inom landskapsstyrelsen konstaterades att den bästa lösningen vore att ta ett helhetsgrepp kring landskapsstyrelsens dokumenthantering. Ett projekt gällande införande av elektronisk dokumenthantering inom förvaltningen inleddes därför under hösten då beslut fattades om att genomföra en förstudie för att ta fram material som kan ligga som underlag för eventuellt beslut om och upphandling av ett elektroniskt dokumenthanteringssystem för hela landskapsförvaltningen.

Projektet är mycket omfattande då hela förvaltningens verksamhet och dess sätt att arbeta kommer att påverkas. Projektet måste därför förankras väl inom de olika verksamheterna och höga krav ställs också på användarvänligheten. Upphandlingen av projektet beräknas genomförd under vårvintern 2004. Projektet leds nu av en arbetsgrupp bestående av IT-chefen, landskapskamrern, administrationschefen och landskapsarkivarien.

Mål: Utredning av samordningsmöjligheter av IT-systemen inom den offentliga sektorn på Åland.

Förverkligat: En arbetsgrupp som skall utreda förutsättningar för och möjligheter till ett ökat samutnyttjande av IT-resurser (central maskinvara, programvara samt personal) inom den offentliga sektorn på Åland tillsattes under hösten. I arbetsgruppen sitter förutom IT-chefen och landskapskamreren, representanter för Mariehamns stad, Ålands Kommunförbund samt Ålands Hälso- och Sjukvård.

Gruppen genomför, såsom ett första steg i arbetet, en kartläggning av situationen vad gäller IT-system samt IT-utvecklingsplaner inom den kommunala sektorn på Åland.

Mål: Arbetet med målet att reformera lönesättningen för landskapets tjänstemän i enlighet med den under år 2002 antagna lönepolicyn fortsätter på basis av erfarenheterna från arbetet med en försöksenhet.

Förverkligat: Beredningen av ett sådant försök, som enligt planer skulle igångsättas vid Ålands hälso- och sjukvård hösten 2003, hann inte göras färdig i tid. Försöket har på grund härav framskjutits till inkommande höst 2004.

Mål: Att effektivera administrationen av pensionsärenden genom att framför allt förbättra landskapets pensionsdataregister. Målsättningen är att inom 3 - 4 år kunna registrera samtliga pensionsgrundade anställningstider samt att enligt överenskommelse kunna överföra dessa data till Pensionsskyddscentralens register.

Förverkligat: Arbetet med att registrera tidigare pensionsgrundande anställningsförhållanden fortsätter. Samtliga pågående och avslutade anställningar från och med år 2002 är nu registrerade, men uppgifter har inte ännu kunnat överföras till Pensionsskyddscentralens register. Ett avtal om en sådan överföring m.m. blev dock klart under hösten.

Mål: Att inlämnade utanordningar och godkända fakturor till finansavdelningen skall vara behandlade och utbetalda inom en vecka.

Förverkligat: Behandlingstiden har under året varit närmare två veckor i medeltal.

Mål: Att erlægga alla utbetalningar/ersättningar senast på förfallodagen.

Förverkligat: Målsättningen har inte uppfyllts till fullo dels beroende av behandlingstiden och dels beroende av att fakturorna kommer in till kassan för sent.

Mål: Att inlämnat faktureringsunderlag skall vara fakturerat inom två veckor.

Förverkligat: Behandlingstiden har under året varierat och periodvis har den varit över två veckor.

Mål: Att fortsätta arbetet med införande av elektronisk behandling av fakturor.

Förverkligat: Redovisningsbyrån inväntar resultatet av den förstudie som landskapsstyrelsen har beslutat att låta utföra beträffande införande av elektroniskt dokumenthanteringssystem inom landskapsförvaltningen. Efter att förstudien är klar torde arbetet fortsätta.

Mål: Att decentralisera behandlingen av fakturor ut på enheter, inledningsvis med en försöksenhet.

Förverkligat: Under året har behandlingen av Ålands yrkesskolas fakturor decentraliserats ut till skolans kansli på försök. En fortsättning av ytterligare decentralisering av fakturor är också beroende av resultatet av förstudien gällande elektronisk dokumenthantering.

Mål: Att utarbeta ändamålsenliga rapporter från löne- och PA-systemet för bl.a. budgetarbetet och löneförhandlingarna.

Förverkligat: Vissa rapporter har utarbetats för bl.a. personal- och lönestatistik. Behovet av nya rapporter uppstår efterhand varför arbetet fortsätter.

4.1.2. Utveckling av mätetal

	2001	2002	Uppskattat 2003	Förverk- ligat 2003
Bokförda dokument	63.553	67.835	67.000	64.245
Inklusive betalningar	93.308	98.592		92.138
Lön-, pensions- och arvodestagare	6.717	6.582	7.000	6.574
Utestående lån	2.097	1.808	2.100	1.586
Räntestödslån	870	957	850	977
Dataarbetsplatser (självstyrelsegården)	200	202	202	214

4.1.3. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2001	Bokslut 2002	Tillgängliga medel 2003	Bokslut 2003	Avvikelse
Konsumtionsutgifter	15 146 389,64	16 029 736,51	17 224 318	16 479 871,34	744 446,66
Överföringsutgifter	9 318 679,42	11 272 405,02	14 389 065	10 185 857,74	4 203 207,26
Realinvesteringsutg.	328 881,27	250 199,57	3 282 899	329 046,11	2 953 852,89
Lån och övriga finans- investeringar	2 132 793,11	272 370,59	4 406 168	1 032 359,00	3 373 809,00
Summa utgifter	26 926 743,44	27 824 711,69	39 302 450	28 027 134,19	11 275 315,81
Summa inkomster	-12 431 552,46	-10 363 851,49	-15 264 000	-15 385 919,09	121 919,09
Nettoutgifter	14 495 190,98	17 460 860,20	24 038 450	12 641 215,10	11 397 234,90

4.2. ALLMÄNNA BYRÅN

Budgetarbetet och till budgetprocessen anknutna uppgifter upptar största delen av de personella resurserna vid allmänna byrån. Förhandlingarna med kommunerna angående de ekonomiska relationerna i kombination med underlagsmaterial för lagframställning om vissa ändringar av landskapsandelarna till kommunerna samt beskattningsfrågor har tidvis upptagit en del av arbetstiden. Under vintern och våren samt framförallt under slutet av året ägnades en betydande del av arbetstiden till den med riket gemensamma utredningen om det år 1993 införda finansieringssystemet för självstyrelsen. Under året har byrån även arbetat med frågor i anslutning till landskapsstyrelsens framställning med förslag i syfte att säkerställa landskapets reservkraftsförsörjning jämte lagtingets anhållan om ett extra anslag att utges som bidrag till Kraftnät Åland Ab för byggande av en reservkraftsanläggning.

Bevakningen av EU frågor inom finansavdelningens förvaltningsområde har även under detta år krävt en hel del resurser. Under året har 11 st. direktiv notifierats och 4 st. förslag till direktiv beretts. Dessutom har 2 st. meddelanden från kommissionen behandlats. Därtill har ett antal andra typer (bl.a. statsstödsärenden och ärenden som hänförs till olika typer av EU-stöd) av EU ärenden handlagts. Byrån har bland EU ärendena prioriterat

bl.a. bevakningen om gemenskapsrättens inverkan på skattegränshanteringen och autonoms rättigheter på skatteområdet. Landskapsstyrelsens uppfattning är dock att det primärt är riksmyndigheternas ansvar att skattegränshanteringen är ändamålsenligt utformad och att förändringar i gemenskapsrätten till denna del bevakas. Byrån har under året arbetat med att försöka erhålla ytterligare förenklingar i skattegränshanteringen runt Åland.

Ålands landskapsstyrelses IT-enhet arbetar idag till största delen med landskapsstyrelsens interna IKT-drift och -utveckling. Den största delen av enhetens resurser går åt till löpande support och driftsarbete.

IT-enheten svarar idag för driften av datanätverk och system vid centralförvaltningen, lagtinget, museibyran (Mariehamn samt Ribacka), Ålands polismyndighet, Ålandstrafiken (inklusive landskapets färjor), Nordens Institut, motorfordonsbyrån, Ålands Statistik- och utredningsbyrå, studieserviceenheten, arbetsförmedlingen, Ålands lärcenter samt Ålands miljöprövningsnämnd. Dessutom ges rådgivning och i mån av möjlighet support åt övriga externa enheter och inrättningar. Därtill har IT-enheten det övergripande ansvaret för det gemensamma optiska nätverk som sammanbinder landskapsstyrelsens skolor samt centralförvaltningen och via vilket landskapsstyrelsens internettrafik och e-post löper.

Under året förnyades cirka 120 datorer hos de enheter vilka helt eller delvis erhåller service från IT-enheten. Ytterligare anslöts museibyran i Ribacka, Nordens Institut samt miljöprövningsnämnden till landskapsstyrelsens centrala nätverksserver.

Arbetet med lagtings- och kommunalvalet krävde resurser från enheten. IT-enheten var involverad i hela arbetskedjan, från upprättande av rösträttsregister till resultatservice. Dessutom utvecklades i samarbete med Högskolan på Åland en hemsida för val.

IT-chefen sitter som sekreterare i landskapsstyrelsens IKT-ledningsgrupp, enheten arbetar också med en del utvecklingsprojekt, främst interna sådana och sådana som direkt anknyter till förvaltningens verksamhet. IT-enheten leder och koordinerar vidare utvecklingsarbetet med landskapsstyrelsens hemsida.

Avsikten är att det utvecklingsarbete som är gemensamt med näringslivet och övriga samhällssektorer främst skall förverkligas inom ramen för Ålands teknolog centrum och annan ordinarie verksamhet.

Målsättningarna beträffande IT-utvecklingen hade fallit bort ur budgetdokumentet för 2003. Följande målsättningar var uppställda.

4.2.1. Landskapets budget

Landskapsstyrelsens framställning med förslag till budget för år 2003 för landskapet Åland avläts till lagtinget den 1 november 2002. Förslaget balanserade på 239.586.000 (239.562.000) euro. Lagtinget antog landskapsstyrelsens förslag till budget för år 2003 med vissa ändringar den 20 december 2002, så att budgeten balanserade på 239.626.000 euro. Budgeten publicerades i Ålands författningssamling nr 1/2003. Genom tre tilläggsbudgeter höjdes budgetens slutsumma med 3.241.000 euro till 242.867.000 (247.424.000) euro eller med 1,4 %.

4.2.2. Avräkningen

Ålandsdelegationens avräkningsbeslut för år 2002 stadfästes av republikens president den 13 juni 2003. Avräkningsbeloppet fastställdes till 163.589.257,77 euro vilket var högre än för år 2001 då avräkningsbeloppet fastställdes till 159.414.823,46 euro. Efter som 162.968.000 euro erhållits som förskott på avräkningsbeloppet under år 2002 erhöles

ytterligare 621.257,77 euro under år 2003. I förskott på avräkningsbeloppet för år 2003 erhöll landskapet 159.900.000 euro.

Ålandsdelegationens beslut angående skattegottgörelse för år 2001 stadfästes av republikens president den 28 mars 2003. Beloppet fastställdes till 11.848.146 (6.754.583,54) euro som budgeterades och bokfördes under år 2003.

4.2.3. Allmänna stöd till kommunerna

Syftet med de allmänna stöden till kommunerna är att minska skillnaderna i ekonomisk bärkraft mellan kommunerna och främja förutsättningarna att upprätthålla den verksamhet som förutsätts i landskapslagstiftningen. Under året beviljades 2.340.728,35 (2.288.988,87) euro till kommunerna i allmän landskapsandel. Vid utbetalningen kvittades justeringsbeloppen enligt LL om en särskild justering av landskapsandelarna till kommunerna (26/1999) mot den allmänna landskapsandelen varvid avdrogs 349.153,59 (328.650,82) euro och mot landskapsandelen för socialvård varvid avdrogs 217.293,72 (203.196,41) euro.

Till alla kommuner förutom Saltvik och Mariehamn utbetalades som komplettering av skatteinkomsterna sammanlagt 4.682.472,89 (4.604.859,09) euro. Därtill erhöll 3 (3) kommuner totalt 90.000 (195.000) euro i allmänt finansieringsunderstöd enligt prövning.

Under året kompenserades de nio kommuner som förlorat på att ny fördelningsnyckel för samfundsskatt inte tillämpades år 2001 med ytterligare 31.377 euro utöver de 478.962 euro som beviljades under år 2002. Tillägget föranleddes av att för lågt belopp för samfundsskatten legat till grund för det tidigare beslutet. Därtill kompenserades de fyra kommuner som förlorat på att ny fördelningsnyckel för samfundsskatten tillämpades under 2002 med sammanlagt 107.670,25 euro.

Ytterligare erlade landskapsstyrelsen totalt 46.076,86 (808.498,28) euro som kompensation för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst.

Under året beviljade landskapsstyrelsen sammanlagt 27.300 euro i finansieringsunderstöd för två samarbetsprojekt inom kommunala sektorn. Understöden beviljades för att åstadkomma samarbetslösningar inom individ- och familjeomsorgen mellan kommunerna på norra Åland samt för att åstadkomma samarbetslösningar inom byggnads- och miljöinspektionen mellan kommunerna på Åland.

4.2.4. Särskilda understöd, lån och investeringar

Ur Nordiska Investeringsbankens regionallånekvot upptogs 165.000 euro i lån som vidareförmedlades till Långnäs Hamn Ab.

Av landskapsprojekten fortsatte planeringen av Kultur- och kongresshuset samt Sjöfartsmuseet.

Landskapsstyrelsen beviljade i februari 2003 del av bidrag för projekten med badhus i Mariehamn och idrotts- och motionscentret i Godby. Landskapsstyrelsen konstaterade i november att frågan om ishall inom ramen för idrotts- och motionscentrum i Godby fortsättningsvis måste anstå och att uppförandet av simhallen prioriteras. Landskapsstyrelsen konstaterade vidare att realistiska kalkyler bör läggas till grund för de fortsatta övervägandena men att förhöjda kostnader kan föranleda behov av diskussioner om landskapets andel.

4.2.5. Penningautomatmedel

I budgeten för år 2003 fördelade sig den beräknade nettoavkastningen av Ålands Penningautomatförenings verksamhet år 2002 enligt följande:

Bidrag:	euro	
Social verksamhet	1.670.000	
Ungdomsverksamhet	205.000	
Idrottsverksamhet	847.000	
Kulturell verksamhet	544.000	
Övriga bidrag	550.000	
Projektbidrag	<u>1.149.000</u>	4.965.000

Lån:	euro	
Ungdomsverksamhet	<u>35.000</u>	
Totalt fördelat		5.000.000

Den beräknade avkastningen för år 2002 inklusive tidigare och ofördelade medel blev 6.012.073,24 euro mot beräknade 5.000.000 euro. Mellanskillnaden ingår i det fördelningsbara beloppet under år 2004.

Ålands Penningautomatförening utger egen årsberättelse.

4.3. REDOVISNINGSBYRÅN

Under året har redovisningsbyråns verksamhet bl.a. omfattat följande uppgifter:

- kassahantering, bokföring och bokslut för landskapet, pensionsfonden, Skärgårdssamarbetet och Nordens Institut på Åland
- handläggning och utbetalning av landskapets löner, arvoden, pensioner och arbetslöshetsersättningar förutom ÅHS som sköter sina egna betalningar vad gäller såväl löner som fakturor
- skötsel av utgivna lån
- fakturering samt
- likviditetsplanering och därvid vidhängande placeringsverksamhet.

Tjänster för handläggning av reseräkningar inköptes liksom tidigare av Andelslaget Brändö Företagstjänst.

4.3.1. Landskapets bokföring och bokslut

Redovisningsbyrån handhar landskapets bokföring och uppgjorde bokslut per 31 december 2003. Redovisningsperioden var 1.1. – 31.12.2003 eller den samma som kalenderåret. Under år 2003 har samma redovisningsprinciper gällt för bokföringen som under år 2002. Se närmare bokslutet för år 2003. Bokslutet fastställdes av landskapsstyrelsen den 25 mars 2004.

Resultaträkningen visade ett underskott om 7.319.597,91 (19.452.440,45) euro, medan balansomslutningen var 519.217.246,12 (503.067.359,58) euro. Se *bilaga 8*.

Utöver affärsbokföringen har en budgetuppföljning gjorts. Budgetresultatet visade ett ackumulerat underskott för år 2003 om 5.691.990,39 (332.585,81) euro. Se *bilaga 8*.

Till bokföringen har olika dataprogram använts bl.a. ekonomiprogrammet ASW, som är i IBM:s AS 400-miljö.

4.4. AVTALS- OCH PENSIONSBYRÅN

Avtalsverksamheten utgör tillsammans med handläggningen av tjänstemannafrågor och pensioner huvudbeståndsdelar i byråns verksamhet.

Samtliga tjänstekollektiv- och kollektivavtal förnyades efter förhandlingar under vårvintern 2003 för en två års period, som sträcker sig till januari månad 2005.

Tehys fackavdelning på Åland r.f., en av medlemsföreningarna i Tjänstemannaorganisationerna på Åland, TCÅ r.f., var dock inte nöjd med det förhandlingsresultat som uppnåddes för tjänstemännens del den 21 mars. Föreningen gick därför ur TCÅ r.f. och begärde egen förhandlings- och avtalsrätt med landskapsstyrelsen. Föreningen ställde samtidigt krav på stora löneförhöjningar. Landskapsstyrelsen ansåg sig inte kunna gå med på något av dessa krav och stöddes av de övriga avtalsparterna. På grund härav inledde Tehy r.f. och dess fackavdelning på Åland arbetsstridsåtgärder gentemot landskapet. En strejk, som inleddes 2.6, avslutades först 17.9 vid en förlikning hos distriktsförlikningsmannen på Åland. Tehys fackavdelning uppnådde dels ställning av part i landskapets tjänstekollektivavtalssystem, dels en viss förhöjning av vårdarnas löner. Ett nytt huvudavtal ingicks mellan landskapsstyrelsen å ena sidan och Tehys fackavdelning på Åland r.f. samt de tidigare etablerade fackliga centralorganisationerna Akava-Åland r.f., FOA-Å r.f., TCÅ r.f. och ÅTFC r.f. å den andra sidan.

Administrationn av landskapets pensionsskydd präglas av att antalet ärenden, liksom antalet förmånstagare, ökar kontinuerligt.

En lag om justering av vissa pensioner till följd av samordningen av arbetspensionen och folkpensionen (FFS 635/2002) gjordes tillämpbar även inom landskapets pensionssystem. Till följd av detta räknades 115 förmånstagares pensioner om för justering fr.o.m. 1.10.2003 och pensionsutgifterna ökade med ca 5.000 euro per månad.

Antalet anställda i landskapsförvaltningen år 2003 framgår av *bilaga 9*.

5. Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

5.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

5.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Såvitt möjligt uppta ärenden för avgörande inom två månader.

Förverkligt: Av de 670 ärenden som inte krävde osedvanlig beredning avgjordes 471 stycken (70 %) inom två månader under år 2003. Vid socialvårdsbyrån avgjordes 132 av 141 ärenden (94 %), vid hälso- och sjukvårdsbyrån avgjordes 31 av 43 ärenden (72 %), vid miljömedicinska byrån avgjordes 37 av 79 ärenden (47 %) och vid miljöbyrån avgjordes 271 av 407 ärenden (67 %) inom två månader.

5.1.2. Utveckling av mätetal

	2001	2002	Uppskattat 2003	Förverk- ligt 2003
Serveringstillståndsärenden	72	73	70	87
Patientärenden	103	105	110	138
Miljötillsynsobjekt	768	898	920	900
Finansieringsstödsärenden (vattenförsörj- ning, avloppsvattenbehandling och avfallshantering)	104	106	120	120

5.1.3. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2001	Bokslut 2002	Tillgängliga medel 2003	Bokslut 2003	Avvikelse
Konsumtionsutgifter	54 954 057,08	60 500 207,19	61 150 061	58 619 290,65	2 530 770,35
Överföringsutgifter	22 815 637,60	21 766 475,40	24 860 216	21 763 724,10	3 096 491,90
Realinvesteringar	1 348 028,10	1 405 203,78	3 997 008	814 063,30	3 182 944,70
Lån och övriga finans- investeringar	634 962,91	59 723,000	277 330	126 930,38	150 399,62
Summa utgifter	79 752 685,69	83 731 609,37	90 284 615	81 324 008,43	8 960 606,57
Summa inkomster	-7 664 078,93	-8 595 968,81	-8 827 000	-8 945 218,07	118 218,07
Nettoutgifter	72 088 606,76	75 135 640,56	81 457 615	72 378 790,36	9 078 824,64

5.2. SOCIALVÅRDSBYRÅN

5.2.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Kartlägga barns och ungdomars villkor.

Förverkligt: En undersökning om att leva i familjer med ekonomiska svårigheter genomfördes (ÅUS 2003:7). Skriften "Barns villkor på Åland" publicerades. Skriften innehåller huvudsakligen statistiska uppgifter om barnen i befolkningen, familjerna, de familjepolitiska stöden, barnen som far illa, barnomsorgen och skolan, barnens trivsel, trygghet, säkerhet, kultur och fritid samt barn och hälsa.

Mål: Avgöra om det är ändamålsenligt att implementera principen om att barnets bästa skall komma i främsta rummet i lagstiftningen och i så fall i vilken lagstiftning eller om syftet med principen kan uppnås bättre på annat sätt.

Förverkligat: En av landskapsstyrelsen tillsatt kommitté föreslog att principen skulle fogas till barnomsorgslagen, till övriga delar har inte landskapsstyrelsen avgjort frågeställningen då andra lagstiftningsreformer inte varit aktuella vid socialvårdsbyrån under året.

Mål: Stöda utvecklandet av den pedagogiska verksamheten inom barnomsorgen och främja samarbetet mellan barnomsorgen och skolan.

Förverkligat: Via daghemmen distribuerades informationsmappar om förundervisningen till alla föräldrar som har barn som skall börja i skolan. I avsikt att nå en gemensam hållning till detta i landskapet ordnades diskussionstillfälle om skolmognadsbegreppet. Byrån deltog i framställandet av ett skolberedskapsmaterial. Socialsekreterarna och skolledarna informerades om det pågående utvecklingsarbetet. Tillsammans med utbildnings- och kulturavdelningen ordnades ett stadieövergripande skolningstillfälle om tidig matematikinläring samt ett tillfälle om systematisk språkträning i daghem. Daghemmens arbetsplaner insamlades och utvärderades. Uppgifter om antalet assistenter i barnomsorgen samt om fritidsverksamheten insamlades.

Mål: Främja bildandet av lokala barnskyddsgrupper.

Förverkligat: Diskussionstillfällen med socialarbetare har hållits om bildandet av en stödgrupp för barnskyddet på norra Åland och en motsvarande grupp på södra Åland.

Mål: Försöka påverka utvecklandet av servicen och stödåtgärderna för patienter inom den öppna psykiatrin.

Förverkligat: Understöd har beviljats organisationer som tillhandahåller service och stöd för patienter inom den öppna psykiatrin. Några andra särskilda insatser som enbart avsett utveckla servicen och stödåtgärderna för nämnda patientgrupp har inte vidtagits, då det visade sig vara svårt att få ett samlat grepp om problematiken då patientgruppen inte utgör någon enhetlig grupp utan består av individer med många olika behov av service och stöd.

Mål: Sprida kännedom och kunskap om lagstiftningen om klientens ställning och rättigheter.

Förverkligat: På landskapsstyrelsens hemsida utgavs en handbok om klientlagstiftningen. En broschyr om lagstiftningen utdelades till alla hushåll på Åland. Klient- och patientombudsmannen har för allmänheten vid olika tillfällen informerat om lagstiftningen.

Mål: Utvärdera samarbetet inom missbrukarvården.

Förverkligat: Rutinerna för uppföljning av berusade barn på akuten och barn- och ungdomsavdelningen utvärderades. Rutinerna har följts och fungerat stort sett bra i de få fall som förekommit under den aktuella utvärderingsperioden 15.10.2002-15.5.2003.

Mål: Minska berusningsdrickandet och överserveringen på serveringsställen genom alkoholinsektion och utbildning för restaurangpersonal.

Förverkligat: Varken berusningsdrickandet eller överserveringen på serveringsställen har minskat genom inspektionsverksamheten eller utbildningen.

Mål: Inom handikappolitiken stimulera arbetet med ett samhälle med lika möjligheter för människor med funktionshinder och förverkliga sektorsansvarsprincipen genom att t.ex. visa olika samhällssektorer på goda exempel.

Förverkligat: Rapporter, utredningar och andra publikationer om förverkligandet av ett samhälle med lika möjligheter för människor med funktionshinder inom olika samhällssektorer som tillställts socialvårdsbyrån har förts vidare internt och externt till behöriga sektorer.

5.2.2. Ordnan­det av socialvården i landskapet

Socialvårdsplanen för åren 2004-2008 antogs. I planen anges de centrala målen och anvisningarna för ordnan­det av den kommunala socialvården och de landskapsandelar som skall erläggas för socialvården samt godkänns byggstart och landskapsandel för anläggningsprojekt inom socialvården.

Lagstiftningen förutsätter att kommunerna årligen i samband med budgetberedningen utreder behovet av handikappservice, barnskydd och missbrukarvård. Nämn­da utredning inbegärdes av kommunerna beträffande år 2003. Samtliga kommuner förutom Eckerö, Geta, Mariehamn, Sund och Vårdö lämnade begärda uppgifter.

Landskapsstyrelsen beviljade landskapsandel för servicehus i Eckerö, för om- och tillbyggnad av två daghem i Finström och ett i Mariehamn samt för daghem i Jomala. Ålands Omsorgsförbund fick påbörja två grupp­bostadsprojekt innan de har fastställt. Landskapsandelen fastställdes slutligt för daghem på Föglö, i Hammarland och Mariehamn, för ombyggnad av De Gamlas Hem, daghem i Finström och Jomala samt för om- och tillbyggnad av servicehus i Lemland.

Två dispenser beviljades från behörighetskraven för yrkesutbildad personal inom socialvården inklusive barnomsorgen och en avslogs.

En utredning om samordning av socialvården antecknades till kännedom och till­ställdes kommunerna. Utredningen publicerades på landskapsstyrelsens hemsida.

5.2.3. Alkohol- och narkotika

5.2.3.1 Alkohol- och narkotikapolitik

En politisk referensgrupp samt en styrgrupp med uppdrag att förverkliga det alkohol- och narkotikapolitiska programmet för åren 2002-2005 och att samordna alkohol- och narkotikapolitiska verksamheter tillsattes. En arbetsgrupp för planering av grundskolans drogundervisning i årskurs 4-9 tillsattes. Gruppens uppdrag var att kartlägga drogundervisningen och utarbeta en plan för undervisningen, rekommendationer för undervisningsmaterial och en modell för utvärdering årskursvis. Skärpta regler för beviljan­det av serveringstillstånd samt för serverings- och öppethållningstider utfärdades. Under­stöd beviljades Mariehamns stad för att trygga tillräckliga resurser för motivations- och behandlingsarbetet alla veckodagar i samband med avgiftning. En projektledare anställdes för att utveckla det drogförebyggande arbetet inom ÅHS. Utbildning om motiverande samtal ordnades för hälso- och sjukvårdspersonal. Olika alternativ till föräldrautbildning och föräldrastöd diskuterades internt inom förvaltningen och med frivilliga organisationer. Vid en nordisk rusmedelskonferens på Island presenterade åländska ungdomar, inom ramen för "The Four Islands Project", sin film "Festen". Projektet finansierades av bland annat nordiska ministerrådet.

Ålands Köpmannaförening meddelades att något överförande av hela alkohollagstiftningen till landskapets behörighet inte är förestående, men att det på sikt är en fråga som landskapsstyrelsen anser att kan diskuteras.

5.2.3.2. Alkoholserving

Landskapsstyrelsen beviljade serveringstillstånd enligt följande:

	Kontinuerliga tillstånd	Tillstånd för utvidgade serveringsområden	Tillfälliga serveringstillstånd	Avslag
A-rättigheter	10 (10)	7 (0)	17 (10)	0 (0)
B-rättigheter	5 (7)	3 (3)	13 (18)	0 (0)
C-rättigheter	7 (4)	1 (1)	6 (4)	0 (0)
Sammanlagt	22 (21)	11 (4)	36 (32)	0 (0)

För överträdelse av alkohollagstiftningen gavs två (fem) tillståndsinnehavare påföljder (skriftlig anmärkning respektive tillfälligt förkortad serveringstid). Under året genomfördes 21 (46) inspektioner av serveringsställen. En grundkurs för ordningsmän, kurs i maktmedel och förberedande kurs inför alkohollagstiftningstentamen ordnades.

5.2.4. Stöd och bidrag

Ersättning till kommunerna för 211 (186) moderskapsförpackningar utbetalades.

Konstaterades att den del av konsumentprisindex för Åland som motsvarar de varor och tjänster som täcks med utkomststödets grunddel har stigit med 1,1 % mellan december månad år 2001 och december månad år 2002 och grunddelen per månad justerades med motsvarande tal. Två personer med diagnosen fibromyalgi beviljades utkomstskydd.

Bostadsbidrags- och barnbidragsärenden sköts av folkpensionsanstalten i enlighet med avtal. Anstalten gav 414 (421) bostadsbidragsbeslut och 450 (477) barnbidragsbeslut.

5.2.5. Handikapprådet

Rådet har behandlat frågor angående Agenda 22-arbetet och samhällets fysiska och ekonomiska tillgänglighet. Rådet uppdaterade det handikappolitiska programmet. För att uppmärksamma det internationella handikappåret arrangerades en föreläsning för allmänheten om tonår och handikapp.

5.2.6. Klient- och patientombudsmannens verksamhet

Lagstiftningen om klientens ställning och rättigheter trädde i kraft den 1 december 2003. En broschyr om den nya klientlagstiftningen distribuerades till alla hushåll på Åland. En handbok har utarbetats och finns tillgänglig på social- och miljöavdelningens hemsida. Fjorton klienter kontaktade ombudsmannen under år 2003. Vid 4 olika tillfällen informerade ombudsmannen om klientlagstiftningen till olika patientföreningar.

Under året tog 138 (105) patienter eller anhöriga kontakt med ombudsmannen (73 kvinnor och 65 män). De flesta klagomål - drygt 80 % - gällde den specialiserade sjukvården inom Ålands hälso- och sjukvård och inom specialsjukvården har de flesta klagomålen berört den kirurgiska och den medicinska enheten. Klagomålen berörde främst vården, behandlingen och/eller bemötandet. I den utåtriktade verksamhet har vid åtta olika tillfällen olika intressegrupper tagit del av information gällande patientens ställning och rättigheter.

En närmare redogörelse av ombudsmannens verksamhet år 2003 finns under adress <http://www.ls.aland.fi/socialomiljo/Klientpatient.pbs>

5.3. HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSBYRÅN

5.3.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Följa upp undersökningen från år 2002 om situationen inom äldreomsorgen i ett flertal kommuner.

Förverkligat: En tjänstemannaarbetsgrupp har granskat problematiken och ger ut sin rapport under våren 2004. Arbetet fortsätter med en granskning av alternativen för valet av dataprogram för vårdtyngdsmätning som kunde vara gemensamt för alla aktörer inom sektorn.

Mål: Granska åldringsvården och kvinnohälsovården, avseende den medicinska och vårdmässiga verksamheten med fokus på servicens nivåstrukturering och tillgänglighet.

Förverkligat: En tjänstemannaarbetsgrupp har arbetat med frågan och ger ut sin rapport med rekommendationer under våren 2004.

Mål: Utveckla och förbättra, i samråd med ledningen för ÅHS, ledningsfunktioner och strukturer inom ÅHS på basen av den genomförda utvärderingen av ÅHS-reformen (den s.k. Sonkin-rapporten).

Förverkligat: Förverkligat delvis. Arbetet pågår fortlöpande.

Mål: Utveckla lämpliga och effektiva metoder för styrningen och övervakningen av hälso- och sjukvården.

Förverkligat: Ej förverkligat. Frågan är avhängig av en överenskommelseförordning, vars ikraftträdande är beroende av att statsförvaltningen löser frågan hur ersättningen till landskapsstyrelsen för skötseln av förvaltningsuppgifterna inom hälso- och sjukvården skall finansieras.

Mål: Aktivera medborgarna till eget ansvar och egna initiativ rörande sin hälsa

Förverkligat: Olika projekt, evenemang och initiativ inom hälsofrämjandet beviljades understöd.

5.3.2. Utbildning och information

Byråns personal arrangerade möten och seminarier och föreläste på olika nivåer inom hälso- och sjukvårdens institutioner i landskapet. Dessutom deltog byrån som medarrangör vid flera utbildningsdagar. Teman som behandlades under året var bl.a. den åländska beredskapen i psykosocialt hänseende vid storolyckor på Åland i samråd med Röda Korset, rättsmedicin, ansvarsfrågor och medicinering samt nordisk forskning och utvecklingsarbete i demensfrågor.

Inom NÅVÅ-samarbetet med de tvåspråkiga rikslänen ordnades inom ramen för det andra året i ett treårigt projekt med fokus på barns och ungdomars hälsa, möten och seminarier kring dels förebyggandet av familjevåld och problem i parförhållanden, dels skolan och skolmiljön. Med samma inriktning fortsattes uppbyggnaden av ett tvärfackligt nätverk i Svenskfinland och Åland med intressenter i barn- och ungdomshälsa. Deltagarna kommer från social- och hälsovård, kommunalt ungdomsarbete, polis, skola och kyrka och ideella organisationer.

Byrån deltog i färdigställandet av Nordisk medicinsk statistisk kommittés (NOMESKO:s) årspublikation "Helsestatistik for de nordiske lande 2001".

5.3.3. Rehabiliteringssamarbetskommissionen

Kommissionen sammanträdde fem gånger under året. Under mötena behandlades följande övergripande teman:

- Folkpensionsanstaltens roll i rehabiliteringen,
- psykiatrisk rehabilitering,
- instruktionen för medicinsk rehabilitering,
- företagshälsovård och,
- nyheter inom rehabiliteringslagstiftningen.

5.3.4. Förtroenderådet

Förtroenderådet för åren 2003-2004 tillsattes. Rådet har sammanträtt sex gånger. Rådet har bl.a. behandlat, utrett och utvärderat aktuella problemställningar utgående ifrån framställningarna av rådets sekreterare. Såsom under tidigare år har ärenden som haft med sjukvården att göra varit flera än de ärenden som berör socialservice. Vid sammanträdena har rådet haft inbjudna gäster som beskrivit verksamheten och berört eventuella problem inom det egna verksamhetsområdet. Rådet har bl.a. behandlat nedannämnda frågor:

- problem inom äldreomsorgen,
- klients rätt till ersättning för färdtjänstresor utanför den egna kommunen,
- klientlagen inom socialsektorn,
- avgifter för B-intyg,
- dialysrättigheter för patienter som temporärt besöker Åland,
- stängning av lungavdelningen vid ÅCS,
- behovet av hissinstallationer i bostadshus.

5.4. MILJÖMEDICINSKA BYRÅN

5.4.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Effektivisera omhändertagandet av herrelösa djur och övervakningen av anmälningspliktig verksamhet enligt djurskyddslagstiftningen.

Förverkligat: Planerades för ett effektivare omhändertagande av herrelösa djur, men några konkreta åtgärder vidtogs ej. Inkomna anmälningar genomgicks och bedömdes vilka verksamheter som inte anmälts.

Mål: Delta i utvecklandet av program och åtgärder för bekämpning av VHS-sjukan.

Förverkligat: Byrån deltog i jord- och skogsbruksministeriets arbete med fisksjukdomsbekämpningsprogrammet "Fiskhälsa år 2008" och med att utveckla konkreta åtgärder för att bekämpa VHS-sjukan.

5.4.2. Allmänt

Planen för miljöhälsovården inom ÅHS antogs för år 2003. Arbetet gällande samordning av miljöhälsovårdens uppgifter vid landskapsstyrelsen och Ålands hälso- och sjukvård fortsatte. Den konsult som landskapsstyrelsen beslutat anlita för uppdraget har avgett en slutrapport om "Framtida struktur i landskapet för miljö-, hälso-, livsmedels-, och djurskydd". Utgående från rapporten fortsatte arbetet gällande strategisk planering, myndighetsutövning och laboratorietjänster. Landskapsstyrelsen gav ÅHS:s miljöhälsovård i uppdrag att genomföra ett marknadsövervakningsprojekt gällande säkerheten på nöjesanläggning.

5.4.3. Djursjukdomar och livsmedel

Konstaterades 2 (13) nya fall av fisksjukdomen VHS. VHS är en sjukdom som sprider sig lätt och bör bekämpas. VHS-utbrotten har resulterat i att hela Åland jämte vattenområden bildar ett restriktionsområde. Sjukdomsövervakningen gällande samtliga fiskodlingar har intensifierats. Ett VHS-seminarium, där såväl näringen som sakkunniga deltagit, har hållits i syfte att få VHS-sjukan under kontroll. Landskapsstyrelsen har varit representerad i en nationell expertgrupp för bekämpandet av fisksjukdomar. Landskapsstyrelsen har avgivit yttrande över betänkandet av arbetsgruppen "Fiskhälsa 2008-strategier för bekämpning av fisksjukdomar".

Lagstiftningen gällande livsmedelshygien har reviderats. Animaliskt högriskavfall har transporterats från Åland till fastlandet för destruktion. Behovet av en lokal hantering av animaliskt riskavfall och döda djur har klart ökat.

Undersökning av främmande ämnen i livsmedel har intensifierats och landskapsstyrelsen har deltagit i det nationella övervakningsprogrammet. Slutrapporten gällande ett nordbaltiskt program, som landskapsstyrelsen deltagit i, beträffande kartläggning av kostvanor i relation till livskvalitet har offentliggjorts.

Miljömedicinska byrån har upprätthållit beredskap under veckoslut och helgdagar beträffande smittsamma djursjukdomar.

5.4.4. Djurskydd

Djurskyddslagstiftningen har reviderats beträffande skyddet av produktionsdjur och djur som hålls i djurpark. Landskapsstyrelsen har avgivit yttrande över Europarådets reviderade konvention om djurskydd under internationella transporter. Landskapsstyrelsen upptog 10 djurskyddsärenden till behandling under året. Djurskyddsarbetet har till stor del bestått av information om gällande djurskyddsbestämmelser och rådgivning som skett i samband med inspektionsverksamhet.

5.4.5. EU-ärenden

EU-arbetet ökade betydligt till följd av kontinuerlig förekomst av smittsamma sjukdomar.

Implementering av 74 direktiv behandlades och överfördes till lagberedningen för lagstiftningsåtgärder. Ett omfattande rapporteringsprogram har utarbetats gällande hus-hållsvatten.

Badvattenrapporteringen har omfattat 26 EU-badstränder på Åland. Under badsäsongen har fyra vattenprov tagits vid varje strand och nio parametrar har undersökts.

5.5. MILJÖBYRÅN

5.5.1 Allmän miljövard

5.5.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Landskapsförvaltningen skall bli en föregångare och förebild, t.ex. göra bästa miljöval vid all slags upphandling och att uppställa miljökrav i samband med beviljande av understöd.

Förverkligat: Arbetet med miljöledningsarbetet har fortsatt. Under året antogs en miljöpolicy, övergripande målsättningar och en organisationsplan samt en miljöhandlingsplan och detaljerade mål.

5.5.1.2. Internationellt miljöarbete

Landskapsstyrelsen har gett två utlåtande till utrikesministeriet dels över protokollet till Esbokonventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang, gällande strategiska bedömningar och dels över protokollet om biosäkerhet till konventionen om biologisk mångfald. Landskapsstyrelsen deltog i de tre nordiska miljöministermötena och de tre mötena i nordiska miljötjänstemannagruppen. I samband med ett av miljöministermötena deltog landskapsstyrelsen även i ett möte i Östersjörådet. Landskapsstyrelsen deltog i Finlands delegation på Helcom-mötet och det kombinerade mötet mellan Helcom och Oskar i Tyskland. I september deltog landskapsstyrelsen i ett möte där en gemensam ansökan om utpekande av Östersjön som ett PSSA-område diskuterades mellan Östersjöländerna.

Tre notifieringar av EU-direktiv har gjorts och 17 förslag till direktiv och andra meddelanden från kommissionen har behandlats. Två rapporter har lämnats till kommissionen.

5.5.2. Naturvården

5.5.2.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Eftersträva att i högre grad än tidigare erhålla arbetskraft i regionerna för skötselåtgärderna inom naturreservaten eller att utge vissa arbeten på anbud åt privata företagare.

Förverkligat: På Björkör hade landskapsstyrelsen i försökssyfte en heltidsanställd tillsyningsman under tre månader. Försöket föll väl ut.

5.5.2.2. Allmänt

Under året har landskapsstyrelsen avtalat om fredning av sammanlagt cirka 15 hektar skärgårdsområden på Kökar. På basen av tidigare avtal med markägarna har landskapet under året erhållit ett nytt skogs- och våtmarksnaturreservat med en sammanlagd areal av cirka 11 hektar. Det nya reservatet är Norra Uddhagarna i Eckerö. Under året har Björkör naturreservat i Föglö förstorats med 50 hektar land och 1.420 hektar vatten. Vid utgången av året var den naturskyddade landarealen i landskapet 1.682 (1.621) hektar eller 1,13 (1,09) % av landskapets totala landareal. Naturminnenas antal var 10 (10). Naturreservaten i landskapet framgår av *bilaga 15*.

Bidrag för landskapsvård beviljades för 6 (4) olika projekt samt för skador förorsakade av fridlysta sällsynta djur och för genomförande av den årliga havsörnsinventeringen inom landskapet.

1 (1) helt nytt täktillstånd beviljades. Vid utgången av året fanns 23 (24) ikraftvarande täktillstånd i landskapet.

Landskapsstyrelsen deltog fortsättningsvis i Världsnaturfondens skyddsprogram för havsörnen i Östersjön (1973-) och skyddsprogrammet för gråsäl i Östersjön (1986-). Havsörnsbeståndets utveckling i landskapet framgår av *bilaga 15*. Vid inventeringstillfället 2003 fanns cirka 5.000 (4.000) av Östersjöns gråsäl i åländska vatten. Landskapsstyrelsen fortsatte en femårig undersökning avseende de i landskapet fridlysta fjärlarnas förekomst och tillståndet för arternas värdväxter och biotoper. Skarvkommitténs betänkande publicerades i Ålands utredningsserie. En undersökning av glasörtens utbredning på Åland och skötselplan för växtplatserna stöddes ekonomiskt.

President Tarja Halonen besökte Björkörs naturreservat och guidades av naturvårdskonsulenten och tillsyningsmannen.

5.5.2.3. Naturvårdens fältarbeten

De värdefullaste lövängsområdena inom landskapets naturreservat har fortlöpande hävdats med traditionella metoder. De huvudsakliga röjningsinsatserna utfördes under året på Idö i Kökar, i Höckböle i Geta, på Prästgårdsnäset i Finström, på Ramsholmen i Jomala och på Nåtö och Herrön i Lemland samt i Prästgårdsskogen i Sund.

Betesdjur har hållits på Nåtö, Ramsholmen, Idö, Herrön, Höckböleholmen, Prästgårdsnäset, Björkör och Östra Långskär, totalt 133 (160) får och 60 (57) nötkreatur.

Miljöbyrån har i övrigt eftersträvat att höja naturreservatens sociala värde, bland annat med naturstigar, informationsskyltar, rastplatser och eldstäder. Särskilt naturstigen på Björkör, Nåtö och Ramsholmen och fågeltornet på Herrön har varit livligt besökta. Ett fågeltorn har uppförts i Prästgårdsskogen i Sund. På Björkör slutfördes arbetena med att uppföra ett lider med inrymd bastu på den plats på gårdstunet där ett lider tidigare stått. Sedvanligt underhåll har utförts på byggningarna på Björkör och Nåtö enligt årsprogram. Över de utförda arbetena inom reservaten och på byggningarna skrivs särskilda rapporter som förvaras på miljöbyrån.

5.5.3. Vattenvård och avloppsvattenbehandling

5.5.3.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Färdigställa ett förslag till nytt handlingsprogram för vattenvården.

Förverkligat: Ett förslag färdigställdes under året och skickades på remiss.

Mål: Arbetet fortsätter med de undersökningar av kustvatten, sjöar och grundvatten som måste göras enligt EG:s ramvattendirektiv.

Förverkligat: Projektet att undersöka sjöar och grundvatten, som påbörjades 2002, fortsatte planenligt. Inom ramen för det ordinarie arbetet, i huvudsak genomfört vid miljölaboratoriet och i samarbetet med Husö biologiska station, undersöktes kustvattnet.

Mål: Till arbetet under år 2003 hör att identifiera referensförhållanden som gäller för olika typer av vattenförekomster

Förverkligat: Genomfördes inte. Under året konstaterades att identifieringen skulle kräva alltför stora resurser för att genomföras enbart för Ålands del. Arbetet koordineras i stället med motsvarande arbete i Finland och i Sverige. Framtagandet av de preliminära kvalitetsnormerna beräknas vara klart under år 2006.

Mål: Ta fram ett första förslag till klassificering av de olika vattentyperna.

Förverkligat: Genomfördes inte. Enligt den finländska nationella tidsplanen var avsikten att ett första förslag till klassificering av de olika vattentyperna skulle tas fram redan under år 2003. Tidsplanen visade sig dock vara alltför ambitiös och målet är nu att inte presentera några officiella förslag förrän de preliminära kvalitetsnormerna ska fastställas år 2006.

Mål: Samla in information om och fastställa den påverkan olika vattenområden utsätts för.

Förverkligat: En indelning av Åland i olika vattenområden och avrinningsområden har gjorts. Belastningsstatistiken har utvecklats och gjorts noggrannare vad gäller det diffusa näringsläckaget från åker- och skogsmark. En noggrannare kartering av tillrinningsområdena till dricksvattentäkterna och dess punkt- och diffusa källor har gjorts.

Mål: Påbörja en analys av hur känsliga olika vattenområden är för olika slags påverkan.
Förverkligat: Analysen har påbörjats vad gäller skärgårdsvattnen genom att ett Interregprojekt kallat "Ett gemensamt beslutstödssystem för effektiva vattenskyddsåtgärder i skärgårdarna Åboland-Åland-Stockholm" har startat. Med hjälp av beslutstödssystemet skall det vara möjligt att bedöma hur känsliga olika vattenområden är för utsläpp. Vad gäller sjöar har vattenvolymen bestämts för ett antal vilket möjliggör en riktig bedömning av känsligheten för uttag och utsläpp.

Mål: Upprätta ett register över skyddade områden och en ekonomisk analys av vattenanvändningen.

Förverkligat: Arbetet har påbörjats. Avsikten är att arbetet skall slutföras under år 2004.

Mål: Arbetet med vattendirektivet koordineras med motsvarande arbete i Finland och i Sverige.

Förverkligat: Arbetet har koordinerats genom att ett kontaktnät skapats med de personer som genomför motsvarande arbete i Finland och i Sverige.

Mål: Ett årligt vattenövervakningsprogram genomförs främst av Ålands miljölaboratorium med syfte att ge en sammanhängande och heltäckande översikt av vattenmiljöns tillstånd i hela det åländska havsområdet inklusive de inre vikarna samt de viktigaste vattentäkterna.

Förverkligat: Genomfördes.

Mål: En del av vattenövervakningen sker i samarbete med omgivande regioner och har som syfte att jämföra det åländska vattnet med andra delar av Östersjöområdet.

Förverkligat: Genomfördes.

Mål: Samarbetet med Husö biologiska station för att undersöka vattenmiljön fortsätter och hålls på samma nivå som år 2002.

Förverkligat: Två specialarbeten har genomförts: "Vattenmiljöns återhämtning efter avvecklandet av fiskodlingar" och "Inverkan av vägbankar på vattenmiljön (fysikalisk-kemiska och biologiska parametrar) - uppföljande studier".

5.5.3.2 Avloppsvattenbehandling

Förslag till krav för förbättrad avloppsbehandling vid enskilda fastigheter har utarbetats och varit på remiss. Av remissvaren framkommer att kommunerna anser att avloppsvattenbehandlingen i glesbygden borde förbättras men flera invändningar har framförts. De viktigaste invändningarna har varit de ekonomiska konsekvenserna för boende i glesbygden, att kommunen påförs nya skyldigheter som kräver tilläggsresurser och att det är för kort tid för genomförandet. Kommunerna har även föreslagit åtgärder för att underlätta genomförandet av de nya kraven. Sådana förslag är att landskapsstyrelsens finansieringsstöd ökas, kommunernas uppgifter samordnas, fastighetsägare får dispens från kraven om kommunen har konkreta planer på att bygga ut det kommunala avloppsnätet i området samt att tilläggsresurser för rådgivning och övervakning skaffas.

Ett informations- och diskussionsmöte om förbättrad avloppsbehandling vid enskilda fastigheter har ordnats för grävmaskinsentreprenörer. Fastighetsägare som byggt om enskilda avloppsanläggningar har beviljats finansieringsstöd för ombyggnaden under förutsättning att anläggningen byggts så att de nya kraven uppfylls.

Landskapsstyrelsen har prioriterat projektet att avleda avloppsvatten från norra Åland och Hammarland till Mariehamn inklusive ut- och ombyggnaden av Lotsbroverket i Mariehamn.

5.5.3.3 Finansieringsstöd för vatten- och avloppsåtgärder

Stöd beviljades eller reserverades för sammanlagt 14 kommunala vatten- och avloppsprojekt. För projektet ”samordnad avloppsbehandling” reserverades även under år 2003 ett betydande bidrag.

För kretsloppsanpassad avloppsbehandling eller för ombyggnad av enskilda avloppsanläggningar som inte uppfyller nu gällande krav för behandling av avloppsvatten beviljades eller reserverades 31 fastighetsägare stöd.

5.5.4. Avfallshantering

5.5.4.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Minska mängden avfall, särskilt avfall som måste deponeras.

Förverkligat: Det är svårt att bedöma om målet att minska mängden avfall har uppnåtts på grund av att avfallsstatistiken fortsättningsvis är bristfällig och uppgifterna om avfallsmängderna inte är noggranna. Eftersom avfallsupplagen i landskapet, med undantag av Svinryggen Deponi Ab:s upplag, har stängts för deponering har mängden avfall som deponeras i landskapet minskat.

Mål: Minska användningen av hälso- och miljöfarliga ämnen.

Förverkligat: Användningen av hälso- och miljöfarliga ämnen minskar även på Åland som en följd av bl.a. nya EU-bestämmelser. Som exempel kan nämnas en noggrannare och minskad användning av bekämpningsmedel inom jordbruket. Nya kemikalier som används är i många fall mindre hälso- och miljöfarliga än motsvarande kemikalier som använts tidigare.

Mål: Öka återanvändningen och återvinningen av avfall.

Förverkligat: Återanvändningen och återvinningen av avfall ökar. Allmänhetens inställning till avfallssortering blir allt positivare. Ålands Problemavfall Ab, Ålands Renhållnings Ab, Emmaus med flera är de aktörer som i praktiken arbetar för utökad återanvändning och återvinning. Inom några år kommer det tack vare det pågående arbetet att förbättra avfallsstatistiken även att vara möjligt att noggrant redovisa i vilken grad återanvändningen och återvinningen av avfall ökar.

Mål: Minska nedskräpningen.

Förverkligat: Miljöinspektionen har effektiverats tack vare ökade resurser för inspektioner. På grund av att kommunernas avfallsupplag har stängts för deponering och kostnaderna för att ta hand om avfallet därigenom har ökat har också risken för olaglig deponering i naturen ökat.

Mål: Utreda närmare avfallsförbränning på Åland.

Förverkligat: Utredningen slutfördes inte då den aktuella metoden för småskalig avfallsförbränning visade sig inte vara konkurrenskraftig.

5.5.4.2. Allmänt

Kommunerna har enligt renhållningslagen det primära ansvaret för att målsättningen för avfallshanteringen uppnås. Landskapsstyrelsen har det övergripande ansvaret. Det har varit landskapsstyrelsens förhoppning att det kommunala samarbetet skall utvecklas så att kommunerna kan enas om en gemensam avfallsstrategi. För närvarande sköts det kommunala samarbetet genom Ålands Problemavfall Ab och kommunalförbundet för Ålands Miljöservice.

Avfallsdeponierna i kommunerna, undantaget deponien vid Svinryggen, har stängts av miljöskäl. Hittills har det inte varit möjligt att komma överens om ett nytt gemensamt avfallsupplag för hela landskapet. Avfall som måste deponeras körs därför bort ifrån landskapet. Erfarenheterna av avfallstransporterna under de närmaste åren till deponier utanför Åland kommer att visa om vi kan klara oss utan en egen deponeringsanläggning.

Biologiskt nedbrytbart avfall får inte deponeras fr.o.m. den 1.1.2005. En komposteringsanläggning för behandling av biologiskt avfall har planerats av ett privat bolag. Landskapsstyrelsen har reserverat stöd för anläggningen liksom för hemkompostering av hushållens matavfall.

Landskapsstyrelsen har avtalat med Ålands statistik- och utredningsbyrå om fortlöpande insamling och sammanställning av åländsk avfallsstatistik.

Ålands rapport om förpackningar och återvinning av förpackningsavfall under år 2002 har översänts till Europeiska kommissionen.

5.5.4.3. Finansieringsstöd för avfallshantering

Stöd har beviljats eller reserverats på sammanlagt 49 (40) ansökningar enligt följande:

- Ålands Problemavfall AB (investeringar och verksamhet)
- innehavare av gästhamnar (avfallshantering)
- kommunerna (sluttäckning av avfallsupplag och inköp av komposteringsbehållare)
- övriga (bl.a. för Emmaus verksamhet).

5.5.5 Miljötillsynen

5.5.5.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Skärpa kontrollen av avfallshanteringen.

Förverkligat: Genomfördes inte då annan miljötillsyn prioriterades och då antalet tillståndsgivna verksamheter inte var så många som förväntades.

Mål: Ökade tillsynsinsatser kommer att vidtas för att minska utsläppen av näringsämnen till våra vatten.

Förverkligat: År 2003 var det första året som tre miljöinspektörer jobbat med tillsynen enligt miljölagstiftningen. Tillsynen har gällt främst fiskodlingarna, djurgårdar, kommunala reningsverk, muddringar, bevattningsärenden, hamnar, förorenad mark, bergtäkter och komposteringsanläggningar. Under året har ett miljödataprogram köpts in för att mera systematiskt kunna arbeta med miljötillsynen.

5.5.5.2. Allmänt

Landskapsstyrelsen har fattat 236 (126) beslut i tillsynsärenden varav bland annat 116 (44) anmälningar enligt miljöskydds- eller vattenlagstiftningen och 35 (28) utlåtanden till miljöprövningsnämnden, 1 (13) kontrollprogram och 10 (9) uppmaningar att söka tillstånd. Dessutom har 106 (127) expeditioner i olika tillsynsfrågor skickats ut.

5.5.6 Ålands miljölaboratorium

Vattenövervakningen genomfördes i enlighet med ett verksamhetsprogram som uppgjorts i samråd med miljöbyrån. Totalt analyserades 3.998 (3.866) prover, vilket innebar 14.036 (13.214) analyser under året. Provtagning och analys av vattenprover utfördes en gång per vecka, på tio så kallade intensivstationer belägna i Mariehamn, Lemland, Föglö och Lumparland, under perioden maj till slutet av december. Som ett beställningsarbete för Mariehamns stad utfördes från januari till slutet av november recipientkontroll i Svi-byviken, Västra hamnen och Skogsö. Vattenkvaliteten har kontrollerats på ett stort antal provplatser som är utspridda runt Åland. Analysresultat från en del av dessa provplatser presenteras på miljöbyråns hemsida. Provtagningar har även utförts i ett antal vikar och djupgröpar för att följa med näringsämnes- och syresituationen i dessa. Förhållandena i Vargsundet har följts upp. Prov har tagits i alla dricksvattentäkter samt från ett antal sjöar och träsk vars vatten bland annat utnyttjas till bevattning. I flere utfallsdiken har flödena mätts och närsaltshalterna analyserats. Olika biologiska undersökningar utfördes och bland annat mikroskopiska alger artbestämdes i 223 prov från havsvatten och vattentäkter. Laboratoriet har informerat allmänheten om förekomsten av blågröna alger i olika prover på miljöbyråns hemsida. Laboratoriet har deltagit i den landsomfattande algkarteringen och rapporterat resultat till Finlands miljöcentral varje vecka under sommaren. Bottenfaunans storlek och artsammansättning har analyserats på 48 prov och sedimentets kvalitet på 32 prov. Vid luftstationen i Sund som drivs tillsammans med meteorologiska institutet har 48 provtagningar utförts. Mot fastställda kostnader har laboratoriet utfört provtagningar och analyser på prov från bland annat avloppsreningsverk, avfallsdeponier, kompostfält, recipienter och vattentäkter. 88 prov av hushållsvatten från allmänheten, företag och vattenbolag har analyserats. Det största enskilda beställningsarbetet var uppdraget att genomföra fiskodlingarnas miljökontrollprogram. Inom projektet togs 1.211 prov vilka analyserades för att mäta halterna av olika närsalter, syrehalter, klorofyll, samt periphyton-påväxt. Inom projektet analyserades 99 mejiofaunaprover och 120 sedimentprov.

5.6. ÅLANDS MILJÖPRÖVNINGSNÄMND

Ålands miljöprövningsnämnd är en tillståndsmyndighet enligt landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd och behandlar sedan 1 juli 2001 ansökningar om tillstånd enligt vattenlagen för landskapet Åland, landskapslagen om renhållning och förläggningstillstånd enligt landskapslagen om hälsovården. Under året inkom 72 ärenden (37) och 44 ärenden avgjordes (57). Nämnden har under året avgett 13 (8) utlåtanden till Ålands förvaltningsdomstol, två (ett) utlåtande till högsta förvaltningsdomstolen, sju (fem) utlåtanden till Ålands landskapsstyrelse samt ett utlåtande till Saltviks kommun och ett utlåtande till Mariehamns stad enligt 13 § landskapsförordningen om hälsovård (63/1973). Nämnden har under året besvarat sig till högsta förvaltningsdomstolen över sex (noll) beslut från Ålands förvaltningsdomstol.

6. Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

6.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

Landskapets utbildnings- och kulturavdelning har ett övergripande tillsyns- och utbildningsansvar för all utbildning och kultur som bedrivs i offentlig regi på Åland. Landskapsstyrelsens uppgift är att tillse att det är möjligt för skolorna att uppnå den i lagar och läroplaner angivna målsättningen att alla elever och studerande i landskapet skall erhålla möjligheter till en likvärdig allmänbildande grundutbildning och förutsättningar för fortsatta studier och godtagbara utbildningsalternativ på gymnasialstadienivå.

6.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Utvärdering av inlärningsresultat i grundskolan och gymnasiet Ålands lyceum.

Förverkligat: Inom det av landskapsstyrelsen antagna utvärderingsprogrammet för åren 2000-2004 ingick under året utvärdering av inlärningsresultat i framför allt svenska och matematik. Resultaten har på landskapsstyrelsens bekostnad delgivits kommunerna och berörda skolor i rapporter där de landskapsomfattande och skolvisa resultaten kan jämföras med de nationella resultaten.

Mål: Utvecklande av grundskolans och gymnasiet undervisning i svenska och historia, ett samarbetsprojekt mellan skol- och museibyrån.

Förverkligat: Som stöd för målsättningen att ge eleverna insikter i och förståelse för den åländska självstyrelsen, demilitariseringen och kulturen tillsattes en kommitté och en projektledare i syfte att utveckla skolornas undervisning i lokalhistoria samt samordna densamma med den museipedagogiska verksamheten vid Ålands museum. Konferenser, föreläsningar och exkursioner, bland annat med utgångspunkt i den historisk-pedagogiska arbetsmodell som utarbetats på Kalmar Läns Museum i Sverige, anordnades under året.

Mål: Utvecklande av grundskolans och gymnasiet undervisning i matematik.

Förverkligat: En kommitté bestående av grundskole- och gymnasialstadielärare har följt skolornas matematikundervisning och initierat lärarfortbildning på området. På landskapsstyrelsens initiativ och bekostnad deltog elever i grundskolans nionde årskurs och studerande i gymnasialstadiets första årskurs i ett gemensamt prov. De erhållna resultaten används som underlag vid den fortsatta uppföljningen och utvecklingen av de berörda skolornas undervisning och arbete.

Mål: Utvecklande av grundskolans specialundervisning.

Förverkligat: Kommunernas begärda synpunkter på skolornas elevhandledning, stöd- undervisning och specialpedagogiska arrangemang, fungerade som underlag för bl.a. landskapsstyrelsens budgetberedning. Synpunkterna föranledde samtidigt diskussioner om hur grunder och riktlinjer i landskapet Ålands läroplan för grundskolan bör preciseras och förtydligas.

Mål: Fortsatt utvecklande av gymnasialstadiets läroplansgrunder.

Förverkligat: Landskapsstyrelsen har under året fortsatt det pågående arbetet med att skriva ny läroplansgrund för utbildningen på gymnasialstadienivå i landskapet. Landskapsstyrelsen har hört landskapets skolor under processens gång. Med beaktande av inlämnade synpunkter utarbetades ett nytt utkast som sändes på remiss i november 2003.

Med utgångspunkt i remissutkastet till läroplansgrunder har en kommitté tillsatt av landskapsstyrelsen påbörjat revideringen av läroplanerna i kärnämnen för de yrkesinriktade utbildningsprogrammen med avsikt att framlägga ett förslag till ny kärnämnesläroplan.

Mål: Inventering och prognostisering av ungdomars och vuxnas utbildningsbehov.

Förverkligat: Landskapsstyrelsen har under året kartlagt inom vilken utbildningsform och inom vilka sektorer eleverna i grundskolans avgångsklass skulle välja att utbilda sig ifall de kunde vara säkra på att komma in på alla utbildningar och ifall alla utbildningar fanns på Åland. Kartläggningen kommer att ingå i en mer långsiktig kartläggning som sträcker sig över flera år. Vidare gjordes en kartläggning av utbildningsbehovet bland den vuxna befolkningen utgående ifrån arbetsgivarorganisationernas och skolornas synvinkel.

Under året har landskapsstyrelsen följt med utvecklingen av det finlandssvenska projektet "Yrkesutbildning 2015" där strategier utarbetats för utvecklingen av yrkesutbildningen i svenskfinland.

Mål: Samordning av databaser över befintliga dokument och föremål samt IT-stödd dokumenthantering (ABM-projektet, ett samarbete mellan kulturbyrån och museibyran).

Förverkligat: Projektet avslutat. Delar av projektet har inkluderats i landskapsarkivets ordinarie verksamhet och den s.k. ABM-samordningen fortgår till viss del i samarbete med centralbiblioteket och museibyran.

Mål: Utarbetande av statistisk sammanställning över ungdomars valdeltagande i lagtings- och kommunalvalet 2003. Projektet är en konsekvens av landskapets nya ungdomspolitiska program och bör framöver följas upp varje valår.

Förverkligat: En statistisk sammanställning utarbetad i samarbete med ÅSUB och of-fentliggjord vintern 2004.

6.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2001	Bokslut 2002	Tillgängliga medel 2003	Bokslut 2003	Avvikelse
Konsumtionsutgifter	26 261 988,25	27 557 201,00	28 929 511	26 474 154,63	2 455 356,37
Överföringsutgifter	20 881 187,37	22 570 921,21	23 043 090	21 925 446,71	1 117 643,29
Realinvesteringsutgifter	1 522 382,86	887 288,60	5 684 209	1 555 841,53	4 128 367,47
Lån och övriga finans- investeringar	92 888,91	33 302,75	192 979	69 569,00	123 410,00
Summa utgifter	48 758 447,39	51 048 713,56	57 849 789	50 025 011,87	7 824 777,13
Summa inkomster	-3 052 859,90	-2 749 968,15	-3 498 476	-2 580 151,49	-918 324,51
Nettoutgifter	45 705 587,49	48 298 745,41	54 351 313	47 444 860,38	6 906 452,62

6.1.3. Nordiskt samarbete

Representanter inom det nordiska samarbetet

MR-U	Nordiska ministerrådet – utbildning	Gun Carlson
MR-K	Nordiska ministerrådet - kultur	Gun Carlson
ÄK-U	Ämbetsmannakommittén - utbildning	Yvonne Eliasson
ÄK-K	Ämbetsmannakommittén - kultur	Jan-Ole Lönnblad
NKF	Nordiska kulturfonden	Gun Carlson
NSS	Nordiskt skolsamarbete	Elisabeth Storfors
FOVU	Folkbildning och Vuxenundervisning	Monica Nordqvist
	Nordiska skolbyggnader	Stina Colérus
IT-Policy	IT-policygruppen	Gösta Helander
NIFS	Nordisk Institut för sjö rätt	Mikaela Björkholm
	Språkpolitiska nämnden	Gyrid Högman
ABM	Arkiv, bibliotek och museer	Magnus Elfwendahl
NOMUS	Nordisk musik	Marcus Boman
ToDin	Teater och dans	Synnöve Westerberg
NORDBOK	Barn och ungdomskultur	Susanne Donner
NUK	Nordisk ungdomskommitté	Alfons Röblom
BUK	Styrningsgrupp för Barn och ungdomskultur	Yvonne Törneros
NIFCA	Nordic Institute for Contemporary Art	Rita Jokiranta
Ars baltica		Kulturdelegationen
B7	Baltic Seven	Jan-Ole Lönnblad
B7	Baltic Seven	Ulrika Lind
NIFIN	Nordens Institut i Finland	Britt-Inger Wahe
NAPA	Nordens hus på Grönland	Ulrika Lind
	Nordens hus på Island	Lotta Marshall
ODIN	Koordineringsgrupp för de nordiska skoldatanäten	Christina Johansson-Gammals

6.1.3.1. MR-U och ÄK-U

Nordiska ministerrådet beslöt framta en vitbok för utbyggandet av Norden till en internationellt ledande region för forskning och innovation. Uppdraget gavs till Åbo Akademi rektor Gustav Björkstrand som tillsammans med en referensgrupp skulle ta fram vitboken som förväntades föreligga färdig i slutet av november 2003. Vitboken presenterades under namnet NORIA, och länderna och de självstyrande områdena uppmanas utlåta sig under i början av år 2004.

Ämbetsmannakommittén för utbildning och forskning godkände i september 2003 stadgarna för Nordens språkråd som från och med 1 januari 2004 ersätter den språkpolitiska referensgruppen och Nordiska språkrådet. Från Ålands sida representeras vi i Nordens språkråd av rektor Gyrid Högman med rektor Viveka Häggblom som suppleant.

Nordiska ministerrådet anser det viktigt att de nordiska länderna gynnar mobiliteten även för studerande inom högre utbildning. År 1994 undertecknades Överenskommelsen om tillträde till högre utbildning i Norden. Den reviderades 1996.

HÖGUT tillsatte en arbetsgrupp för att förbereda en teknisk rapport om avtalet tillsammans med en plan för det vidare arbetet med avtalet. Arbetsgruppen avgav sin rapport i april 2003.

I stort sett fungerar avtalet fortfarande bra, även om det kan uppstå problem inom vissa utbildningar, som behöver utredas ytterligare. Avtalet som gick ut i december 2003 förlängdes som temporär överenskommelse ytterligare tre år fram till den 31 december 2006.

Inom uppföljningen av Nordbors rättigheter genomfördes också under år 2003 en juri-

disk utredning om de nordiska avtalens status inom utbildningsområdet i förhållande till EG- och EES-rätterna. Poul Schlüter lyfte i sitt brev till Ministerrådet särskilt fram följande punkter som särskilt bör penetreras:

1. Den juridiska utredningen om de nordiska avtalen
2. Studiestöd och reserabattsystem i Norden
3. Nordiskt yrkesutbildningssamarbete

6.1.3.2. NSS

NSS har under året behandlat följande ärenden med speciell anknytning till åländska intresseområden.

Nordiska ministerrådets mobilitets- och stödprogram är för närvarande under beredning i en av NSS tillsatt arbetsgrupp. De självstyrande områdena representeras i arbetsgruppen av en gemensam medlem som kommer från Färöarna.

Ett nytt nordiskt skoldatanät ODIN har varit under utveckling under året. NSS beslöt att datanätet under perioden 1.1.2003 - 31.5.2005 handhas av Skolverket i Sverige som kommer att ansvara för utvecklingen av datanätet. Det åländska skoldatanätet arbetar i nära samverkan med det nordiska skoldatanätet.

NSS har under året igångsatt en utvärdering av det nordiska gymnasieavtalet. Utvärderingen skall göras under år 2003.

6.1.3.3. FOVU

Evalueringen av NMR:s rådgivningsstruktur och institutioner resulterade i en omorganisering av FOVU:s uppdrag, med nya stadgar och det nya namnet, Styrningsgruppen för Vuxnas Lärande (SVL). FOVU utarbetade olika modeller för det nordiska samarbetet om vuxnas lärande, som bl.a. utmynnat i att Nordens Folkliga Akademi kommer att läggas ned. Under år 2003 har FOVU initierat olika nätverk och projekt för att följa upp utvecklingen inom vuxnas lärande. Prioriterade områden har varit:

- Integration inom de nordiska länderna
- Integration mellan de nordiska länderna
- Integration med närområdet
- Integration i det europeiska samarbetet

Utvecklingen av ett nytt stödprogram för Nordplus Voksen har utmynnat i ett förslag till struktur och innehåll, som ett tydligare för det politiska arbete som verkställs efter 1 januari 2004.

FOVU verkar för att utveckla och stärka ländernas arbete med validering nationellt och i förhållande till CEDEFOP och EU. Rapporten om realkompetens (TemaNord 2001:599) har följts upp med ett arbetsseminarium i regi av det svenska ordförandeskapet om validering av realkompetanse i Stockholm i november 2003. Hösten 2003 arrangerades ett seminarium om andraspråksinlärning för vuxna för att utbyta erfarenheter om metodik och didaktik. Kartlägningsrapporten "Vi föds inte vid gränsen" som var ett viktigt underlag för seminariet, kommer att följas upp under år 2004.

FOVU samarbete med de baltiska länderna och Nordvest Ryssland omfattar bl.a.

- ett 3-årigt NGO-ledarutbildningsprogram i Nordvest Ryssland, "Adult Learning Local Action", (ALLA-projektet)
- en nordisk-baltisk komparativ analys av livslångt lärande policy efterföljt av en konferens om vuxnas lärande i Riga i maj 2003. Konferensen är sammanställd i konferensrapporten "A Human Touch – Adults Learning with a Difference".

6.1.3.4. MR-U:s IT-Policygrupp

Gruppen har haft fem möten under året. En av huvudfrågorna var att (a) slutföra beredningen av programmet NORDUnet3, dvs. ett nordiskt program för avancerad Internetforskning och -utveckling, där bl.a. GRID (decentraliserad datalagring och beräkningskapacitet) är ett centralt begrepp. Andra viktiga frågor har gällt: (b) kompetens och livslångt lärande, (c) evaluering av rådgivningsstrukturen på utbildnings- och forskningsområdet inom Nordiska Ministerrådet och samverkan med de nordiska ledningsgrupperna, (d) uppföljning av samarbetsprojektet "Nordic e-Dimension", (e) status för "ODIN" och uppföljning av frågor om nordiska skoldatanät, (f) nya initiativ för digitala resurser för lärande, informationsstandarder, indikatorer och kvalitetssäkring i samband med "e-lärande", (g) bevakning av programmet "e-Europe 2005", samt (h) uppföljning av övriga tidigare kärnfrågor inom IT-P-gruppens verksamhet såsom nordisk distansundervisning och nordiska virtuella universitets- och högskolemiljöer, digitalt innehåll i undervisningssammanhang, mobila plattformar för inläring, samt olika initiativ till närområdessamarbete med IT som ett redskap.

För Ålands del är medverkan i IT-Policygruppen viktig för att landskapet på ett snabbt och kostnadseffektivt sätt skall kunna följa med och dra nytta av olika IT-projekt inom undervisnings-, utbildnings- och forskningssektorn i Norden och omvärlden.

6.1.3.5. ÄK-K och övrigt kulturellt

Ämbetsmannakommittén för nordiskt kulturellt samarbete (ÄK-K) godkände ett nytt mål- och resultatkontrakt för Nordens institut. Kontraktet gäller för åren 2003-2005 och skall visa vilka satsningsområden som NIPÅ koncentrerar sig på under den perioden. De är

- barn och ungdomskultur, med tyngdpunkten förlagd på kulturaktiviteter i "yderdistrikterna på Åland". Man får förmoda att det rör sig om skärgårdskommunerna
- information om Norden och ökad kännedom om nordisk litteratur på Åland

ÄK-K har vid olika tillfällen diskuterat de nordiska husens och institutens ekonomiska situation som är ansträngd. Denna diskussion fortsätter under 2004 och kommer eventuellt att medföra en viss förbättring för husen från år 2005.

På kulturministrarnas uppmaning genomfördes en större undersökning av de nordiska kulturinstitutionerna inom det nordiska samarbetet. Arbetet fortgår under år 2004 med syfte att se över organisationen inom kultursamarbetet.

Nordiska musikkommittén har under året beviljat två bidrag till åländska sökande, dels sånggruppen Flera röster SEK 20.000 för en kompositionsbeställning, dels Mariehamn Winter Jazz and Blues Festival SEK 50.000 för festivalens genomförande.

Kulturbyrån har inte deltagit aktivt i östersjösamarbetet Baltic Seven (B7) under år 2003.

6.1.3.6. Nordiska kulturfonden

Åland och de övriga nordiska självstyrande områdena är sedan år 2002 fullvärdiga medlemmar i Nordiska kulturfonden.

Kulturbyrån deltog i kulturfondens konferensserie som arrangerades på basis av en stort forskningsprojekt, "Nordisk kulturpolitik i förändring". Projektet inleddes redan år 1999 och konferensserien 2002-2003 utgjorde avslutningen. Ålands bidrag "Åländsk kulturpolitik vid millennieskiftet" presenterades i Helsingfors i september av författaren, byråchef Jan Ole Lönnblad, med läraren och författaren Robert Liewendahl som opponent.

Nordiska kulturfonden beviljade DKK 100.000 till Nordens institut för projektet EXPAND för unga nordiska konstnärer.

6.1.3.7. Skärgårdssamarbetet och Interreg IIIA Skärgården

Nordiska Ministerrådets skärgårdssamarbete verkar för gemensamma intressen inom Skärgårdshavet Finland/Sverige. Vid det årliga mötet, i Nagu, diskuterade bl.a. vilken roll samarbetet skall spela i ett nytt Interreg program 2007-2013.

En ny samarbetschef har anställts för den operativa verksamheten, som efterträdare till den mångåriga projektchefen, som avgick på egen begäran. En klarare struktur har utarbetats beträffande ansvarsfördelningen mellan Skärgårdssamarbetet och det fleråriga projektet Skärgårdssmak, som avser att driva verksamheten under ett nytt huvudmannaskap efter projektidens utgång.

Styrelsen har fastslagit en reviderad handlingsplan för 2004-2006 som antogs av rådet i november -03.

Interreg IIIA Skärgården är ett av EU godkänt mål- och strategidokument för att utveckla skärgården under programperioden 2001-06. Under året har omstruktureringen av sekretariatet och verksamheten inom olika projekt fortgått. Dessutom har informationsplanen samt arbetsordning/instruktion reviderats och kommissionens halvtidsutvärdering av programmet pågått under året.

6.2. ALLMÄNNA BYRÅN

Vid allmänna byrån handläggs ärenden som gäller den övergripande förvaltningen och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområde, bl.a. personalärenden. Vid studietjänstserviceenheten handläggs ärenden som gäller studieinformation, studiestöd och elevantagning.

6.2.1. Studietjänstserviceenheten

6.2.1.1. Samordnad elevantagning

Antalet sökande och antagna inom den samäländska elevantagningen framgår av följande tabell. Reservantagning av elever ingår inte i siffermaterialet.

	Sökande			Antagna		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Äländska sökande/antagna	377	431	376	317	354	329
Fastländska sökande/antagna	71	96	55	35	41	30
Svenska sökande/antagna	15	17	13	2	9	9
Övriga sökande/antagna	-	1	-	-	-	-
Totalt	463	545	444	354	404	368

6.2.1.2. Studiestöd

Det totala antalet behandlade studiestödsbeslut under året var 3.223 (3.092) och antalet studiestödstagare 2.131 (2.145). Antalet beviljade studiepenningar var 2.363 (2.215). Antalet beviljade studielån med landskapsborgen var 970 (919) och antalet vuxenstudiestöd 104 (83).

6.2.1.3. Gäststuderande

Under 2003 fortsatte följande gäststuderande sina studier:

1 studerande från Estland vid Ålands yrkesskola.

2 studerande från Litauen respektive Lettland vid Ålands folkhögskola.

6.2.1.4. Arbetsliv - Studerande

Högskolepraktikantplatser har under året sökts av 45 högskolestuderande varav 25 beviljades högskolepraktikplats i det åländska arbetslivet. 6 praktikanter utförde uppdrag inom det privata näringslivet medan 19 praktikanter utförde uppdrag inom någon form av offentlig förvaltning.

6.3. SKOLBYRÅN

Vid skolbyrån handläggs ärenden som gäller grundskoleväsendet och den studieförberedande utbildningen vid Ålands lyceum. Till byrån hör enheten Ålands läromedelscentral. Centralen tillhandahåller och lånar ut läromedel, videofilmer, diaserier och dataprogram samt sköter information om läromedel och material som ansluter till skolverksamheten.

6.3.1. Ålands läromedelscentral

Direktionen för Ålands läromedelscentral sammanträdde 4 gånger under året.

Centralen har kontinuerligt deltagit i skolbyråns utvecklingsarbete och projektinriktade verksamhet med materialanskaffning och information.

Utställningar och kurser

Under året hölls tre utställningar, en för grundskolan och gymnasialstadiet och två för barnomsorgens förundervisning. Ett informationstillfälle för ämneslärare och två kurser för speciallärare ordnades.

Utlåning

Antalet lån var 10.693 (10.108) enligt följande fördelning:

videoband 5.364 (4.955)

böcker 3.146 (2.969)

övrigt 2.183 (2.184) (diaserier, pedagogiska hjälpmedel, cd-rom, apparatur)

Tjänster

ljudkopieringar 53 (45)

videokopieringar 64 (60)

inbindningar 205 (244)

lamineringar 122 (30)

Mål: Utveckla centralens information i syfte att öka utlåningen.

Förverkligat: Förutom allmänna nyhetsbrev sändes information om nytt material till olika ämneslärargrupper. Utlåningen ökade med 585 lån, vilket är en ökning med 5,8 %.

Mål: Utveckla och förnya centralens materialutbud på aktuella områden.

Förverkligat: Under året köptes 99 (126) videofilmer, 43 (64) böcker varav 3 (6) med cd/kassett, 11 (36) pedagogiska hjälpmedel och 0 (25) cd-rom program. 188 (166) under-

visningsprogram bandades från FST/YLE. Därtill fick centralen läroböcker från ett flertal förlag till den permanenta lärobokstställningen. Material som köpts under tidigare år katalogiserades, huvudsakligen pedagogiska hjälpmedel. Läromedelscentralen hade 8.252 (7.359) poster i databasen Katrina vid årets slut.

Mål: Utveckla information och handledning gällande skolornas datoranvändning och stöda skolornas deltagande i nordiska aktiviteter på skolnätet

Förverkligat: En föreläsning om datorn i undervisningen med temat netikett anordnades. Inventeringen av det åländska skoldatanätet, Ålands skolnät, gav vid handen att nätet används främst av kommunernas skolor. Frågan om skolnätets uppbyggnad och administration avbröts tillfälligt i och med personalbyte.

Mål: Utveckla katalogfunktioner i databasen Katrina.

Förverkligat: Informationen i katalogen förbättrades bl.a. genom att förenhetliga systemet med stadieangivelser och förse videofilmer med beskrivande texter.

6.3.2. Utbildning på grundskolenivå

Landskapsstyrelsen har i uppgift att tillse att alla barn har lika tillgång till grundskoleundervisning och att de erhåller en likvärdig allmän-bildande grundutbildning för att därefter ha möjlighet till fortsatta studier.

Mål: Inventera skolornas undervisning och inlärningsresultat och utveckla grundskolans timfördelning, elev- och studiehundledning samt stöd- och specialundervisning.

Förverkligat: På basis av gällande landskapsandelssystem och planeringen av landskapets kommande budgeter samt med hänsyn till Ålands kommunförbunds aviserade besparingar inventerades kommunernas arrangemang och synpunkter då det gäller skolornas inlärningsresultat i svenska och matematik i årskurserna 6 och 9, elevhundledning, stöd-undervisning och nödvändiga specialpedagogiska insatser. Inventeringen föranleder att grunder och riktlinjer i landskapet Ålands läroplan kommer att preciseras och förtydligas.

Mål: Att i samråd med kommunerna granska och reformera språkprogrammen.

Förverkligat: På basis av de synpunkter som kommit fram och diskuterats med representanter för det kommunala skolväsendet avser landskapsstyrelsen lämna en framställning till lagtinget om att i 18 § 6 mom. grundskolelagen (18/1995) avsedda bestämmelser om elevernas val av främmande språk (finska, tyska och franska) bör ändras så att skolorna kan ge undervisning i ändamålsenliga undervisningsgrupper.

Mål: Att i samråd med kommunerna stöda central, adekvat lärarfortbildning på olika områden, bl.a. då det gäller undervisningen i svenska och moderna språk, matematik och historia.

Förverkligat: Tillsammans med de av landskapsstyrelsen utsedda kommittéerna Räkna med Åland och Leve historien hölls diskussioner och ordnades fortbildning på området på hemmaplan. Därtill understödde landskapsstyrelsen de nämnda kommittéernas deltagande i fortbildningsarrangemang och utbildningsmässor som hölls utanför landskapet.

Mål: Att i samråd med kommunerna utveckla/revidera nu gällande centrala grunder och riktlinjer för dimensioneringen av utrymmesbehovet i grundskolor av olika storlek och

utveckla beslutsprocessen vid planeringen av nya anläggningsprojekt (skolor och bibliotek).

Förverkligat: I syfte att stöda kommunernas och skolornas utvecklande av undervisningen ordnades diskussioner och seminarier med temat Morgondagens skola – pedagogik, estetik och fysisk miljö i skolan. Dimensioneringen av utrymmesbehovet i skolor av olika storlek och kommunernas och landskapets gemensamma finansieringsplaner för nya anläggningsprojekt diskuterades. Beslutsfattare och lärare deltog i uppföljande exkursioner med besök i olika grund- och gymnasieskolor i landskapet och i Stockholmsområdet. Exkursionen i Stockholm innefattade samtidigt ett seminarium Skolplaneringsföretaget Skandinavisk Skolservice presenterade olika modeller för fysiska och pedagogiska skolmiljöer. Företaget anlätades även i samband med kommunernas och landskapsstyrelsens beslutsprocess gällande aktuella om- och tillbyggnader av olika skolutrymmen samt projekt i behov av fukt- och mögelsanering.

6.3.2.1. Elevantal

Jämfört med föregående läsår ökade elevantalet inom kommunernas 27 grundskolor från 3 078 till 3 094. Antalet elever i första årskursen var 310 (-38) av vilka 1 (-7) var inskrivna i specialklass, 7 (0) av dessa i träningsundervisning. Det totala antalet elever i grundskolans träningsundervisning var 32 (0) och i övrig specialundervisning 62 (+1). Antalet elever i specialklass minskade sammanlagt från 93 till 92.

6.3.2.2. Landskapsandel, driftsutgifter för grundskolan

Landskapsandel för kommunernas driftsutgifter för grundskolan beviljades utgående från ett basbelopp om 5.981,67 euro per barn i åldersgruppen 6-15 år. För en elev inom träningsundervisningen betalades landskapsandel utgående från ett basbelopp om 16.805,34 euro. Jämfört med föregående år ökade landskapsandelen för grundskolans driftsutgifter från 6.518.812,70 euro till 6.974.242,80 euro.

6.3.2.3. Landskapsandel, anläggningskostnader för allmänna bibliotek och grundskolor

Av beviljningsfullmakten om 2.500.000 (3.008.000) euro för nya biblioteks- och grundskoleprojekt beviljades landskapsandel för en nybyggnad av Godby skola omfattande 2.070.000 euro (av totalt 3.652.000) och för en om- och tillbyggnad av skol- och biblioteksutrymmen i Rangsby skola omfattande 430.000 euro (av totalt 1.290.000).

6.3.3. Studieförberedande utbildning på gymnasialstadienivå

Efter grundskolan ges ungdomar och vuxna möjlighet att skaffa sig studieförberedande utbildning vid Ålands lyceum och yrkesinriktad utbildning på gymnasialstadienivå eller högre nivå (se yrkesutbildningsbyrån).

Landskapet Åland är huvudman för skolorna på gymnasialstadienivå och högre nivå. Landskapsstyrelsen handhar den allmänna ledningen, tillsynen och utvecklingen av utbildningen. Utbildning på gymnasialstadienivå ordnades i 8 olika skolor.

6.3.3.1. Ålands lyceum

Mål: Att aktuella om- och tillbyggnadsarbeten av skolans lokaler påbörjas.

Förverkligat: Upphandlingen av aktuella om- och tillbyggnadsarbetena vid skolan

påbörjades. Då inkomna anbud översteg av lagtinget fastställda budgetmedel kunde projektet inte sättas i gång. För att realisera om- och tillbyggnadsprojektet togs resterande medel upp i landskapets budget för år 2004.

Mål: Att utveckla skolans interna utvärdering och kvalitetssäkring särskilt med avseende på de studerandes möjligheter att konkret och demokratiskt ta del i processen.

Förverkligat: En nätbaserad utvärdering med avgående studenter har genomförts. Utvärderingen har utformats så att den kan ske kontinuerligt. Studeranderådets medlemmar har i kursform fått undervisning i hur man kan påverka och ta del av den demokratiska processen.

Ålands Lyceum ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2001	2002	Uppskattat 2003	Förverk- ligat 2003
Totalt antal studerande (medeltal)	394	401	410	403
Under året antagna studerande (medeltal)	140	138	140	140
Avlagda examina	119	141		110
Avbrutna studier	10	13		6
Byte av studieprogram				
Studieuppehåll				5
Fristående kursverksamhet, deltagarantal		7	5	11
Fristående kursverksamhet, kursdagar				

6.4. YRKESUTBILDNINGSBYRÅN

Vid yrkesutbildningsbyrån handläggs ärenden som gäller yrkesinriktad gymnasialstadieutbildning, yrkeshögskoleutbildning och högskoleutbildning. Vid byrån finns en vuxenutbildningsenhet vid vilken handläggs ärenden som gäller vuxenutbildning och läroavtal.

Mål: Att handha den förvaltnings- och serviceverksamhet som förutsätts enligt gällande lagstiftning.

Förverkligat: Landskapsstyrelsen har under året tillhandahållit den förvaltnings- och servicefunktion som tillkommer landskapsstyrelsen. Därtill har landskapsstyrelsen utövat tillsyn över förvaltningen av och undervisningsverksamhet i landskapets skolor och i Högskolan på Åland. I landskapsstyrelsens förvaltningsmässiga uppgifter ingår att besluta om skolornas utbildningsuppdrag, tillsätta direktioner samt befria direktionsmedlemmar från sina uppdrag, fastställa skolornas reglementen samt granska lärares lärarexamen och bevilja dispens från lärarutbildning. I den servicefunktion landskapsstyrelsen tillhandahåller för gymnasialstadieskolorna och Högskolan på Åland ingår administrationen och utvecklingen av skolornas gemensamma databas.

Mål: Att utarbeta en långsiktig dimensioneringsplan för antalet studieplatser inom dels studieförberedande, dels yrkesinriktad utbildning på gymnasialstadienivå med beaktande av den åländska arbetsmarknadens behov, samhällets krav och de studerandes efterfrågan på utbildningsplatser.

Förverkligat: Landskapsstyrelsen har inom ramen för projektet Yrke 2015 granskat landskapets näringsprofil samt behov av utbildad arbetskraft inom representerade branschområden i landskapet. En separat utredning har gjorts för vårdutbildningen på gymnasialstadienivå. Slutrapporterna är under fortsatt beredning.

En dimensioneringsplan har utarbetats som underlag för utbildningsutbud och budgetering för åren 2004 – 2006.

Mål: Att skapa pedagogiska, ekonomiska och lokalmässiga förutsättningar för att utforma och utveckla olika utbildningsprogram och -linjer inför den ökade studerandetillströmningen år 2004.

Förverkligat: Landskapsstyrelsen har beviljat gymnasialstadieskolorna ett utökat antal studerandeplatser på olika utbildningsprogram inför hösten 2004 års elevantagning. En hel undervisningsgrupp förutom de tidigare tre grupperna kommer att antas till hotell- och restaurangprogrammet. För att möjliggöra den utökade antagningen av studerande till programmet godkände landskapsstyrelsen 30.1.2003 rumsprogram och skissritningar för en tillbyggnad av Ålands hotell- och restaurangskola. Det godkända rumsprogrammet har utgjort underlag för fortsatt planering av byggprojektet. En kommitté har under året detaljplanerat och projekterat utbyggnaden av skolan. Landskapsstyrelsen har även godkänt rumsprogram för en utbyggnad av Ålands sjömansskola. En utbyggnad i Ålands sjömansskola skulle gynna sam användning av utrymmena mellan olika utbildningsprogram och användningen av en modern pedagogik i undervisningssituationen.

Mål: Att vidareutveckla befintliga funktioner i skolornas gemensamma databas och statistisk uppföljning.

Förverkligat: Landskapsstyrelsen har uppdaterat skolornas gemensamma databas under året med en utökad möjlighet till körning av olika typer av listor och skapandet av en testmiljö för testning av nya funktioner samt olika funktioner för högskolans behov som uppstod i samband med att högskolan blev en egen förvaltningsenhet.

En modell för den statistiska uppföljningen av utbildningen på gymnasialstadiet och i Högskolan på Åland har under året utarbetats av en arbetsgrupp.

Mål: Att slutföra en översyn och revidering av studiestöds möjligheterna för vuxenutbildning och fortbildning.

Förverkligat: Arbetet har fortgått under året men inte slutförts eftersom en ny arbetsmarknadslagstiftning är under beredning.

6.4.1. Vuxenutbildningsenheten

Till vuxenutbildningsenhetens uppgifter hör att verka för vuxnas jämlika möjligheter till utbildning samt utvecklingen av olika vuxenutbildningar och system. Genom NMR:s styrgrupp för folkbildning och vuxenutbildning (FOVU), Skärgårdssamarbetet / Interreg III A Skärgården och förvaltningen av Ålands mål 3 program 2000-2006 tar enheten del i aktuella utvecklingsprojekt på nordisk nivå och får erfarenhet av att implementera EU:s regelverk i landskapsförvaltningen.

Mål: Att fortsätta utvecklingen av olika stödformer inom vuxenutbildningen.

Förverkligat: En fortsatt utveckling av nätbaserade studieformer har skett inom ramen för ett utökat samarbete mellan lärcentret Navigare och olika utbildningsarrangörer inom och utanför landskapet. För den enskilda ålänningen har detta gett ökade möjligheter till

kompetenshöjande distansstudier på såväl gymnasialstadie- som högskolenivå och kommer att vara en viktig del inom det livslånga lärandet för en lång tid framöver. Navigare är ett komplement till redan befintliga utbildningar som ges på Åland. Kurser som Navigare förmedlar från arrangörer utanför Åland, skall stödja det åländska arbetslivet och medverka till att höja kompetensen hos den arbetsföra befolkningen.

Ledningsgruppen för lärcentret Navigare har utarbetat en slutrapport (2004:1) gällande försöksperioden 1.10.2001 - 31.12.2003.

Mål: Att verka för en mera samordnad information om olika vuxenutbildningar.

Förverkligat: För att göra det arbete som utförs inom vuxenutbildning på Åland mera känt och för att öka förståelsen för behovet av vuxenutbildning och livslångt lärande ur såväl individ- som samhällsperspektiv ordnades vuxenutbildningsmässan, VUX 2003, den 3-4 april, i Självstyrelsegården. Mässan gav tillfälle till en dialog mellan olika aktörer inom vuxenutbildningsområdet.

Mål: Att initiera samverkansformer mellan olika vuxenutbildningsaktörer, inom och utanför landskapet.

Förverkligat: Inom ramen för försöksverksamheten vid Navigare och i samband med vuxenutbildningsmässan var olika intressegrupper och aktörer inbjudna till gemensamma möten och diskussionstillfällen. Samarbete med landskapets skolor, yrkesvägledningen, arbetsförmedlingen, landskapets IT-enhet, kommuner, skärgårdskontor, offentliga utbildningsarrangörer utanför landskapet samt utbildningsmyndigheter i Finland och Sverige, har varit viktigt för utvecklingen av en distansutbildning inom landskapet.

Mål: Att bereda plats för 60 st läroavtalsstuderande.

Förverkligat: Se läroavtalsutbildningen, 6.4.1.1.

Mål: Att utveckla samarbetet mellan läroavtalsverksamheten och landskapets skolor.

Förverkligat: Se läroavtalsutbildningen, 6.4.1.1.

Mål: Att i samarbete med pågående projekt utveckla ett välfungerande kompetenssystem för handledarutbildning på Åland.

Förverkligat: Se läroavtalsutbildningen, 6.4.1.1.

Mål: Att fortsätta samarbetet med åländska företagare inom VVS-branschen och påbörja en VVS-montörutbildning baserad på läroavtal.

Förverkligat: Se läroavtalsutbildningen, 6.4.1.1.

Mål: Att stödfinansiering av utvecklingsprojekt inom ramen för mål 3-programmet fortsätter i enlighet med programdokumentet.

Förverkligat: Se Målprogram med delfinansiering från europeiska socialfonden, 6.4.1.3.

6.4.1.1. Läroavtalsutbildning

Målsättningen för år 2003 var att bereda plats för 60 (70) studerande inom läroavtalsutbildningen och utveckla samarbetet med Ålands läroavtalscenter och landskapets skolor angående teoriundervisning.

Under verksamhetsåret har 53 (70) studerande bedrivit läroavtalsutbildning inom 20 (25) olika yrkesområden. Under året ingicks 17 (13) nya läroavtal och 4 (10) läroavtal avbröts på initiativ av lärlingen eller/och arbetsgivaren. Antalet utexaminerade lärlingar var 12 (19) stycken. Antalet arbetsgivare med utbildningsansvar uppgick till 37 (40) där samma arbetsgivare kan ha flera olika inriktningar. Samtliga med undantag av en är verksamma på Åland. För den teoretiska undervisningen har lärlingsnämnden köpt tjänster av 2 (3) utbildningsarrangörer inom landskapet och 11 (10) utanför landskapet. Medelåldern för de studerande var 32,17 (42,91) år.

6.4.1.2. Sysselsättningsfrämjande utbildning

Utbildning enligt LL om sysselsättningsfrämjande utbildning (39/88) har i huvudsak ordnats genom köp av tjänster från Medborgarinstitutet och genom avtal med Korsnäs kurscenter.

- Medborgarinstitutet Svenska för inflyttade I
Svenska för inflyttade II
- Korsnäs kurscenter 1.200 elevarbetsdagar av centrets utbildningsutbud

6.4.1.3. Målprogram med delfinansiering från europeiska socialfonden

Huvudprioritet för Ålands Mål 3-program 2000-2006 är ”Kompetens i arbetslivet genom livslångt lärande”. Kompetensutvecklingsprojekten är avsedda att stöda arbetsplatsrelaterad utbildning, befärma arbetsmarknadsintegreringen och den sociala sammanhållningen. Det prioriterade området är indelat i följande tre åtgärdsområden;

- System för kompetenshöjning
- Utbildningsinsatser inom arbetslivet
- Arbetsmarknadsintegrering

Inom åtgärdsområdena ”utbildningsinsatser inom arbetslivet” och ”arbetsmarknadsintegrering” har antalet ansökningar överstigit förväntningarna. Vid utgången av år 2003 uppgick totala antalet godkända projekt till 26 st.

Halvtidsutvärdering av Ålands Mål 3 program har utförts av det nordiska regionalpolitiska forskningsinstitutet Nordregio med ÅSUB som underleverantör. Rapporten lämnades till landskapsstyrelsen i december 2003 (ÅSUB 2003:8). Utvärderarna rekommenderar bl.a.

- att en förnyad SWOT-analys genomförs där sjöfartens strukturella utmaningar och externa hotbilder mot denna nyckelnäring integreras bättre i analysen och
- att det åländska systemet för kompetenshöjning kartläggs.

6.4.2. Utbildning på gymnasialstadienivå och i Högskolan på Åland

Efter grundskolan ges ungdomar och vuxna möjlighet att skaffa sig studieförberedande utbildning med yrkesprofil (studieförberedande utbildning vid Ålands lyceum, se skolbyrå) och yrkesinriktad utbildning. Utbildningen ges på gymnasialstadienivå.

Landskapet Åland är huvudman för skolorna på gymnasialstadienivå och för Högskolan på Åland. Landskapsstyrelsen handhar den allmänna ledningen, tillsynen och utvecklingen av utbildningen på gymnasialstadienivå. Landskapsstyrelsens allmänna ledning över utbildningen i Högskolan på Åland sker i form av utbildningsavtal och budget.

Yrkesinriktad utbildning på gymnasialstadienivå ordnades i 7 olika skolor. Inom den studieförberedande utbildningen med yrkesprofil genomförde 100 (-5) sina studier och inom den yrkesinriktade utbildningen 558 (-10). En bred majoritet genomförde sina stu-

dier på tre år. Inom yrkesutbildningen på högre nivå var antalet studerande 384 (+42). Den skolbundna yrkesutbildningen kompletterades med yrkesutbildning i form av läroavtalsutbildning. Under året var 53 (-17) läroavtal i kraft.

6.4.2.1. Ålands handelsläroverk

Mål: Under året 2003 hade Ålands handelsläroverk 87,5 studerande på följande program: 3-årig grundskolbaserad merkonomutbildning, 2-årig vuxenutbildning till merkonom, 2-årig distansutbildning för vuxna till merkonom samt en 1-årig kurs till avdelningssekreterare.

Förverkligat: Den 1-åriga kursen till avdelningssekreterare som arrangerats i samarbete med Ålands vårdinstitut och Ålands hälso- och sjukvård, ÅHS, avslutades 30.4 2003. Programmet Företagsekonomi inom Ålands yrkeshögskola överfördes 1.1 2003 från Ålands handelsläroverk till Högskolan på Åland. Tre lärare och de studerande vid programmet hade fortsättningsvis sina arbets- och undervisningsutrymmen vid Ålands handelsläroverk

Mål: Lärarna deltar i arbetet med nya läroplaner i kärnämnen som utbildningsavdelningen ansvarar för.

Förverkligat: Lärarna har deltagit i de arbetsgrupper som startade arbetet i början av höstterminen 2003.

Mål: Målen för lärarnas och personalens fortbildning finns angivna i fortbildningsplanen för år 2003.

Förverkligat: Den 2.10 2003 hölls en obligatorisk fortbildningsdag för alla lärare på gymnasialstadiet med professor Tom Tiller. Lärarna har deltagit i olika IT-kurser som hållits av IT-handledaren samt i ämnesfortbildning, bl.a. nätbaserad undervisning i matematik och språk.

Mål: Att starta ett Mål 3-projekt för att utveckla distansutbildning och nätbaserad utbildning.

Förverkligat: Under året har ett Mål 3-projekt planerats under namnet "Flex-learn" och en ansökan inlämnades i december 2003. Landskapsstyrelsen beslöt i början av januari 2004 att genomföra projektet.

Mål: Att ordna kurser i datakörtkort, d.v.s. @-kort, A-kort och AB-kort samt vid behov sysselsättningskurser tillsammans med arbetsförmedlingen.

Förverkligat: Under året hölls en datakörtkurs för allmänheten. Totalt utfärdades 225 datakörtkort fördelade på 70 st @-kort, 133 st A-kort och 22 st AB-kort samt 51 st studiekort över icke fullständiga datakörtkort. Där ingår studerande vid Högskolan på Åland, övriga skolor på gymnasialstadiet samt företag och offentliga organisationer.

Ålands handelsläroverk ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2001	2002	Uppskattat 2003	Förverk- ligat 2003
Totalt antal studerande (medeltal)	144	151	90	87,5
Under året antagna studerande (medeltal)	72	40	46	38
Avlagda examina	38	29	44	42
Avbrutna studier	11	12		3
Byte av studieprogram				2
Studieuppehåll				5
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	34	194		271
Fristående kursverksamhet, kursdagar	59	65		46

6.4.2.2. Ålands hotell- och restaurangskola

Under våren 2003 hade Ålands hotell- och restaurangskola 62 studerande och under höstterminen 2003 71 studerande.

De studerande fördelades på följande program:

Utbildningsprogram inom hotell- och restaurangbranschen:

Gymnasialstadiet:

- inriktning kock 2 klasser
- inriktning servitör 1 klass

Student- och gymnasiekvot:

- inriktning servitör 1 klass
- inriktning hotell- och konferenspersonal 1 klass

Från och med januari 2003 har yrkeshögskoleprogrammet för hotell- och restaurangservice överförs till Högskolan på Åland.

Mål: Att successivt under budgetåret implementera nya läroplaner för de yrkesinriktade studiehelheterna inom hotell- och restaurangprogrammets olika inriktningar.

Förverkligat: Läroplanerna har tagits i bruk successivt och lärarna från de inom programmet integrerade skolorna har deltagit i flera pedagogiska utbildningsdagar som ett stöd för att framgångsrikt kunna implementera tankarna i de nya läroplanerna och för att ytterligare utveckla samarbetet mellan skolorna.

Mål: Att förnya läroplanen för påbyggnadsutbildningen till sommelier.

Förverkligat: På grund av det rådande trängda budgetläget kunde inte påbyggnadsutbildningen till sommelier inledas hösten 2003.

Mål: Att delta i den europeiska hotell- och restaurangskoleföreningens (AEHT) seminarie-, utbildnings- och tävlingsprogram.

Förverkligat: Tre lärare och tre studerande deltog under året i AEHT:s årsmöte i Köpenhamn. Under årsmötet tävlade tre studerande med stor framgång i yrkesfärdighet inom olika områden i branschen.

Mål: Att uppgöra en kravspecifikation för att kunna inleda upphandling av ett nytt datasystem.

Förverkligat: En kravspecifikation togs fram under vintern 2003 och ett nytt datasystem upphandlades för leasing fr.o.m. 1 augusti 2003 t.o.m. 31 juli 2008.

Mål: Att under budgetåret 2003 fortsätta arbetet med planering och projektering av en om- och tillbyggnad av hotell- och restaurangskolan.

Förverkligat: En av landskapsstyrelsen tillsatt arbetsgrupp har slutfört sitt uppdrag och tagit fram samtliga handlingar för en om- och tillbyggnad av hotell- och restaurangskolan. Om- och tillbyggnaden kommer att bjudas ut för anbudsgivning i januari 2004. Enligt tidsplanen kan byggstart ske i juni 2004.

Ålands hotell- och restaurangskola ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2001	2002	Uppskattat 2003	Förverk- ligat 2003
Totalt antal studerande (medeltal)	116	118	73	67
Under året antagna studerande (medeltal)	67	92	82	71
Avlagda examina	81	79	63	61
Avbrutna studier	2	4		
Byte av studieprogram				
Studieuppehåll	1	1		1
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	85	6		46
Fristående kursverksamhet, kursdagar	8	1,5		2

6.4.2.3. Ålands Husmodersskola

Läsåret 2002-2003 inleddes med 10 heltidsstuderande och 7 vuxenstuderande på deltid. Samtliga studerande deltog i den familjedagvårdarutbildning som arrangerades för vuxenstuderande. Tre heltidsstuderande var från fastlandet och de övriga från Åland. Den ordinarie ettåriga utbildningen genomfördes planenligt. Skolan utger egen verksamhetsberättelse.

Mål: Utveckling och utökning av skolans utbildning.

Förverkligat: Landskapsstyrelsen tillsatte i dec. 2002 en kommitté med uppgift att utreda vilken utbildning som i framtiden skall bedrivas i Ålands husmodersskola. Kommittén föreslog att verksamheten i Ålands husmodersskola görs till en kursgård benämnd Kvarnbo kursgård antingen i landskapets regi eller att fastigheten arrenderas ut till ett företag med uppdrag att bedriva kursverksamhet. Kommittén förde även fram synpunkter på att fastigheten Ålands husmodersskola bjuds ut till försäljning. Kommittén föreslog även att en utredare tillsätts för att vidareutveckla förslaget att inrätta en kursgård. Landskapsstyrelsen beslöt under året att ingen antagning av studerande sker till hösten 2003 och föreslog i budgeten för år 2004 att fastigheten säljs, vilket Ålands lagting omfattade. Direktionen för Ålands husmodersskola beviljades befrielse från sitt uppdrag som en konsekvens av att verksamheten upphört.

Läsåret 2003-2004 disponeras undervisningsutrymmena av (YTP) Yrkesträningsprogrammet vid Ålands Yrkesskola. Ålands Omsorgsförbund disponerar ena våningen i skolans elevhem för boendeträning.

Utveckling av skolmätetal

	2001	2002	Uppskatta 2003	Förverk- ligat 2003
Totalt antal studerande	12+6	10+6,5	16+6	7+6
Under året antagna studerande	15+7	17+8	16+6	0+0
Avlagda examina	12+6	11+7	16+6	6+6
Avbrutna studier	0+1	3+1		1+0

6.4.2.4. Ålands naturbruksskola

Under året 2003 har Ålands Naturbruksskola haft följande utbildning:
3-årig grundskolebaserad utbildning inom naturbruk

- inriktning lantbruk
- inriktning hästhållning

Skolan har dessutom fungerat som kurscentrum för landsbygdsföretagare och entreprenörer genom att ordna totalt 88 kursdagar med totalt 478 kursdeltagare.

Mål: Att införa en 4 sv grävmaskinskurs som valbart ämne för skolans studerande och för utomstående.

Förverkligat: Skolan arrangerade under vårterminen 2003 en 4 sv lång grundkurs i grävmaskinskörning i samarbete med Ålands jordschaktningssällskapet r.f. med 5 studerande och 5 utomstående deltagare.

Mål: Att ge lärare och instruktörer fortbildning inom ekologisk produktion.

Förverkligat: Fanns inget behov eftersom ladugårdsbygget inte blivit förverkligat.

Mål: Att öka intresset för den 3-åriga naturbruksutbildningen genom intensifierad marknadsföring.

Förverkligat: En intensiv marknadsföring genomfördes i samtliga högstadieskolor med hjälp av f.d. studeranden från naturbruksskolan. Dessutom gjorde studeranden i årskurs II en tidning som användes i marknadsföringssyfte. Resultatet blev en höjning med 50 % av antalet studerande i årskurs I.

Mål: Att erbjuda en längre kurs i fårproduktion för landsbygdsföretagare för att utöka fårproduktionen i landskapet.

Förverkligat: Skolan arrangerade tillsammans med Ålands fåravelsförening r.f. en kurs i fårproduktion. Kursen startade hösten 2002 och avslutades i maj 2003. Kursen resulterade i ca 4 nya fårproducenter samt en utökning av antalet tackor i 3 fårbesättningar. I kursen deltog totalt 15 landsbygdsföretagare.

Utveckling av skolmätetal

	2001	2002	Uppskattat 2003	Förverk- ligat 2003
Totalt antal studerande (medeltal)	31,5	23,5	28	26
Under året antagna studerande (medeltal)	21	20	16	22
Avlagda examina	23	21	1	1
Avbrutna studier		1		2
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	739	384		478

6.4.2.5. Ålands sjömansskola

Under läsåret 2003-2004 har Ålands sjömansskola följande utbildningsprogram och inriktningar:

Hotell- och restaurangprogrammet,

- kock/servitör

- café, storkök och restaurang

Sjöfartsprogrammet

- fartygsmekaniker

- däcks- och maskinreparatör

- fartygselektriker

- vaktmaskinmästare

Mål: Att inleda om- och tillbyggnad av skolan.

Förverkligat: Landskapsstyrelsen beslöt i budgeten för 2004 dra in anslag för en tillbyggnad av sjömansskolan i avvaktan på en utredning rörande simhallsdelen. Kommitté-
en för simhallsdelen har inte avslutat sitt arbete under 2003.

Mål: Att skapa förutsättningar för att införa lärarlag inom sjöfartsprogrammets utbildningsinriktningar.

Förverkligat: Delvis förverkligat. Regelbundna avdelningsmöten hålls. Arbetet fortgår.

Mål: Att förnya läroplanen för sjöfartsprogrammets utbildningsprogram för fartygselektriker.

Förverkligat: Direktionen har fastställt den nya läroplanen den 7.5.2003.

Mål: Att inleda en ny utbildningsinriktning mot vaktstyrman inom sjöfartsprogrammet.

Förverkligat: Har inte förverkligats under budgetåret.

Mål: Att inom valfrihetens ram ge studerande möjlighet att erhålla behörighet för vidare studier och olika sjöbehörigheter.

Förverkligat: Möjlighet att inom ramen av valfria ämnen komplettera sin utbildning finns. Avser närmast att införskaffa behörighet för fortsatta studierna i Sverige.

Mål: Att utöka utbudet av externa kurser och möjligheterna att avlägga yrkesprov.

Förverkligat: Två av skolans lärare har under hösten 2003 genomgått utbildningen för examensmästare. Planeringen av yrkesprov har genomförts. Yrkesprov genomförs vintern 2004.

Ålands sjömansskola ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2001	2002	Uppskattat 2003	Förverk- ligat 2003
Totalt antal studerande (medeltal)	110	116	172	114
Under året antagna studerande (medeltal)	52	67	105	84
Avlagda examina	26	34	12	14
Avbrutna studier	11	10		8
Byte av studieprogram				6
Studieuppehåll		8		14
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	16	5		16
Fristående kursverksamhet, kursdagar	6	10	23	22

6.4.2.6. Ålands vårdinstitut

Mål: Ålands vårdinstitut skall trygga det åländska behovet av vårdpersonal med utbildning på gymnasialstadiet inom social- och hälsovårdsbranschen.

Öka fortbildning för yrkesverksamma inom branschen genom kursverksamhet inom lärarnas kompetensområden.

Dessutom skall utbildningen bidra till utveckling av verksamheten inom social- och hälsovårdsbranschen.

Flexibla möjligheter till utbildning skall erbjudas både till ungdomar och vuxna. Under sista året kan de studerande välja inriktning mellan nio möjliga utbildningsprogram. De inriktningar som erbjuds baserar sig på arbetslivets behov och studerandes intresse.

Förbereda en utbyggnad av skolan för att kunna utbilda det antal studerande som behövs för att trygga landskapets behov av vårdpersonal med utbildning på gymnasialstadiet.

Förverkligat: Under 2003 har erbjudits endast utbildning av närvårdare. De har avlagt grundexamen inom social och hälsovård som ungdomsutbildning, vuxenutbildning på distans och genom läroavtalsutbildning. Det gångna året erbjöds följande inriktningar: mentalvård och missbrukarvård och sjukvård och omsorg.

Förberedelserna för en utbyggnad av skolan har inte förverkligats.

Ålands vårdinstitut ger ut en egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2001	2002	Uppskattat 2003	Förverk- ligat 2003
Totalt antal studerande (medeltal)	201	120	78	*75
Under året antagna studerande (medeltal)	39	60	40	32
Avlagda examina	38	54	9	9
Avbrutna studier	5	6		1
Byte av studieprogram				1
Studieuppehåll				9
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	175	148		196
Fristående kursverksamhet, kursdagar	40	34	50	22

* +28 elever HÅ vt 03

6.4.2.7. Ålands yrkesskola

Vårterminen 2003 hade Ålands yrkesskola 249 och höstterminen 268 studerande fördelade på följande utbildningsprogram:

- Byggteknik
- El- och datateknik, inriktningar datorteknik och elteknik
- Fordons- och transportteknik
- Frisör
- Hotell och restaurang
- Media och kommunikation
- Samhälleliga och social
- Verkstads- och produktionsteknik
- Yrkesträningen

Samtliga utbildningsprogram omfattar 120 studieveckor vilket motsvarar tre års studier.

Verksamhetens mål och förverkligande

I enlighet med uppställda mål:

- Har arbetet med att förnya läroplanen för utbildningsprogrammet inom samhälleliga och sociala sektorn inletts men inte slutförts.
- Har systemet med personliga studieplaner utvecklats och förts in i undervisningen i begränsad omfattning.
- Har arbetet med att fräscha upp maskinverkstaden och svetsverkstaden inletts. Under sommaren 2003 målades halva golvytan i respektive verkstad. Därutöver målades lärarkontoret och slipverkstaden i sin helhet.
- Har samtliga studerande inom de tekniska utbildningsprogrammen genomgått en kurs i "Heta arbeten".
- Har en ADR-kompletteringskurs för förnyelse av ADR-körtillstånd (transport av farligt gods) anordnats.

Utöver dessa målsättningar:

- Antogs, i enlighet med intentionerna i tilläggsbudget 1/2003, sju nya studerande till yrkesträningen hösten 2003. Ålands husmodersskola hyrdes för hela läsåret 2003-2004 och en stor del av undervisningen förlades till husmodersskolan i väntan på att tillbyggnaden av den nya flygeln vid yrkesskolan skulle färdigställas.
- Har ett förslag till nytt reglemente för yrkesskolan utarbetats av direktionen. Förslaget översändes den 11 december 2003 till landskapsstyrelsen för fastställelse.

Övrigt

Efter att tilläggsbudget 1/2003 godkänkts av lagtinget inleddes om- och tillbyggnaden av skolan. Om- och tillbyggnaden omfattar en ny flygelbyggnad för yrkesträningen och media och kommunikation samt ombyggnad i huvudbyggnaden för yrkesträningen. De nya utrymmena beräknas vara helt klara i slutet av april 2004.

Mål och förverkligande av grundreparationerna

Planerade grundreparationer av ventilationssystemet i verkstadsflygeln har inte genomförts. Beviljat anslag om 50.000 euro omdisponerades i tilläggsbudget 1/2003 för att

täcka en del av merkostnaderna för tillbyggnaden. Grundreparationerna planeras att förverkligas vid en tidpunkt som är lämpligare med tanke på sysselsättningsläget.

Ålands yrkesskola ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2001	2002	Uppskattat 2003	Förverkligat 2003
Totalt antal studerande (medeltal)	262	246	278	257
Under året antagna studerande (medeltal)	77	133	85	86
Avlagda examina	63	65	55	49
-överförda godkända studerande till ÅHRS	12	20		13
Avbrutna studier	16	14		19
Byte av studieprogram				2
Studieuppehåll		4		2
Fristående kursverksamhet, deltagarantal		26		34
Fristående kursverksamhet, kursdagar		4		1

6.4.3. Ålands sjösäkerhetscentrum

Mål: Att inleda kursverksamhet för fritidsbåtsektorn

Förverkligat: Samarbetet med Alandiabolagen gav ingen utdelning. Under hösten gjordes ett stort utskick elektroniskt till Stockholmsområdet.

Mål: Att fortsätta uppbyggnaden av simulatorverksamheten

Förverkligat: Under hösten hölls en provkurs i maskinrumssimulatorn, där olika rederier var inbjudna. Kursen mottogs positivt. Kurser erbjuds nu inom ordinarie kursutbud.

Mål: Att utöka utbudet av kurser samt förbättra marknadsföringen.

Förverkligat: Kurstillfällena för dykare finns nu, samt kurser för skolelever. Marknadsföringen har utökats i och med att Estland nu finns med.

Mål: Att erbjuda sjösäkerhetskurser för skolelever

Förverkligat: I december påbörjades utbildning av 9-klassister. Den fortsätter tills alla 9:or på Åland har tagit del av utbildningen. Detta skall framöver göras varje år.

Ålands sjösäkerhetscentrum erhållit det prestigefyllda sjösäkerhetspriset Sea Sunday på hösten.

Utbildade personer 2003	Studerande	Externa deltagare	Kursdagar
Livbåtsman	107	254	97
Fast Rescue Boat	21	33	24
Basic Training	0	12	5
Stabilitet/flytbarhet	0	8	8
Övriga sjösäkerhetskurser	41	282	31
Brandkurs familiarization	62	4	5
Basic Fire Fighting	56	1	30
Basic fortbildning	0	21	4
Advance fire fighting	26	0	9
Advance fortbildning	0	44	8
Totalt	313 (302)	664 (545)	223 (234)
Inom () siffrorna för 2002			

6.4.4. Högskolan på Åland

Högskolan på Åland bildades 1.1.2003 som en ny förvaltningsenhet underställd landskapsstyrelsen med stöd av LL om Högskolan på Åland (81/2002). Den nya högskolan bildades med utgångspunkt i Ålands högskola och försöksverksamheten med yrkeshögskoleutbildning. Ålands högskola, Ålands sjöfartsläroverk, Ålands tekniska läroverk upphörde samtidigt som självständiga förvaltningsenheter. Verksamheten vid dessa enheter överflyttades till Högskolan på Åland liksom yrkeshögskoleprogrammen vid Ålands handelsläroverk, Ålands hotell- och restaurangskola och Ålands vårdinstitut. Under verksamhetsåret prioriterades personal- anställnings- och organisationsfrågor samt vidareutveckling av utbildningsavtalet mellan högskolan och landskapsstyrelsen, högskolans utbildningar och samverkan dem emellan, högskolebiblioteket, samverkan med näringslivet och internationellt samarbete.

Utveckling av mätetal, utbildningsprogram

	2001	2002	Uppskattat 2003	Förverk- ligat 2003
Totalt antal studerande (medeltal)	342	352	384	380
Under året antagna studerande (medeltal)	94	70	100	92
Avlagda examina	52	56		48
Avbrutna studier	35	17		16
Studieuppehåll	28	20		27
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	430	192		191
Fristående kursverksamhet, kursdagar	157	87		93

Utveckling av mätetal, Öppna högskolan

	2001	2002	Uppskattat 2003	Förverk- ligat 2003
Akademisk undervisning				
-kurser-	49	54		55
-deltagare	760	849	700	888
-sv/p				
Fortbildning och uppdrag				
-kurser	30	31		10
-deltagare	635	642	550	190
Seminarier				
-kurser	5	7		5
-deltagare	146	272	250	311
Öppna föreläsningar				
-kurser	10	5		8
-deltagare	368	256	300	190
Antal deltagare totalt	1.909	2.019	1.800	1.579

6.5. KULTURBYRÅN

Under året inleddes detaljplaneringen av det fleråriga projektet Bomarsunds minnesår 2004-2006. Landskapsstyrelsen utarbetade ett projektdirektiv och anställde en projektledare på deltid för förverkligandet av minnesåret. År 2004 inriktas Bomarsunds minnesår huvudsakligen på kulturarvet från ryska tiden. År 2006 får projektet en mera internationell profil med konferenser om konfliktlösning som ett bärande tema.

Under året färdigställdes landskapets första ungdomspolitiska program. Hela landskapsförvaltningen har ansvar för programmets genomförande som sträcker sig till 2006. Huvudansvarig byrå är dock kulturbyrån som även sedan tidigare har hanterat ungdomsärenden. Under försommaren tillsattes Ålands ungdomsråd efter en paus på ett par år. I enlighet med det ungdomspolitiska programmet skall rådet inte längre vara politiskt. Medlemmar i Ålands ungdomsråd har utsetts bland studerande vid landskapets skolor.

Landskapsstyrelsen utsåg Håkan Axelsson från Härnösand till ny landskapsarkivarie vid Ålands landskapsarkiv.

6.5.1. Ålands folkhögskola

Under skolåret 2002-2003 hade skolans långa kurs, vinterkursen (34 veckor), sex linjer, varav tre s.k. allmänna linjer och två specialiserade. De förra är Linjen för skapande verksamhet, Idrottslinjen och Allmän kurs med inriktning på media och kommunikation; de senare Konst- och hantverkslinjen och Fotolinjen, där man kunde välja mellan två inriktningar: dokumentär- och studiofotografering eller naturfoto och friluftsliv. Vinterkursen 2003-2004 ersattes Allmänna kursen av en Medialinje och en ny specialiserad linje, Friluftsledarlinjen, startade. Av besparingsskäl måste skolan avstå från uppdelningen av fotolinjen i två inriktningar; kvar blev inriktningen på naturfoto. Av samma skäl kunde inte en planerad allmän kurs med inriktning på hälsa & vård starta.

I stort sett fördelas eleverna så att hälften går på de allmänna linjerna och den andra hälften på de specialiserade. Till de allmänna linjerna söker nästan uteslutande elever som kommer direkt från de åländska grundskolorna; till de specialiserade linjerna kommer litet äldre elever, till stor del utifrån; mestadels från riket och Sverige. Vinterkursen 2002-2003 utgjorde andelen elever från andra håll än Åland 44 % och läsåret 2003-2004 42 %.

Under sommaren 2003 hölls veckokurser i akvarellmålning, rakuokeramik och skärsvärning samt en skrivarkurs där skolan ensam stod som arrangör och en treveckorskurs i svenska och nordisk kultur i samarbete med Fortbildningscentralen vid Åbo Akademi. Skolan arrangerade också, med stöd av Nordiska Ministerrådet, ett seminarium för nordiska folkhögskolelärare.

Ålands folkhögskola ger ut en egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2001	2002	Uppskattat 2003	Förverk- ligat 2003
Totalt antal studerande (medeltal)	55,5	52,5	64,5	51
Under året antagna studerande (medeltal)	55	52	62	53,5
Avlagda examina	52	47	62	46
Avbrutna studier	4,5	8		4
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	129	79	175	96

6.5.2 Ålands musikinstitut

Musikinstitutet erbjuder barn och ungdomar på Åland undervisning i musik och dans. Vid ÅMI finns idag grundläggande undervisning samt undervisning på institutsnivå.

Under 2003 har antalet konserter varit cirka 20. En del av arbetet har ägnats åt att förbereda firandet av skolans 25-årsjubileum i mars 2004.

Tillsammans med Nordens Institut på Åland har en låtskrivarkurs med Torvald Torvaldursson genomförts. Ett annat nordiskt inslag i arbetet har varit nutida musikensembles, Trio Azur, framträdande i Torshavn med anledning av Nordens hus jubileum.

Mål: Förverkliga den plan för musikinstitutets utveckling fram till år 2010 som tillställdes landskapsstyrelsen den 26 mars 2003.

Förverkligat: På grund av besparingar och nedskärningar av verksamheten har ännu inte någon del av planen kunnat förverkligas. Antalet undervisningstimmar har ytterligare minskat sedan 2002. Musiklekskoleverksamheten upphörde från hösten 2003.

Utveckling av skolmätetal

	2001	2002	Uppskattat 2003	Förverk ligat 2003
Totalt antal studerande (medeltal)	281	285	240	232
-musik			170	169
-dans			70	63
Under året antagna studerande (medeltal)	49	40		58
-musik	33			30
-dans	16			28
Avlagda examina		43		55
Avbrutna studier				3
Byte av studieprogram				
Studieuppehåll				8

Musiklekskoleverksamheten hade under våren 2003 32 deltagare.

6.5.3. Fritt bildningsarbete och hantverksutbildning

Ålands bildningsförbund och Arbetarnas bildningsförbund på Åland erhöll landskapsbidrag för sin verksamhet, totalt 46.000 euro (45.000 år 2002). Landskapsandelen för Medborgarinstitutet var 262.000 euro (274.000). Hantverksskolans landskapsbidrag var 138.000 euro (137.000) Dessutom beviljades skolan ett tilläggsanslag om 13.000 euro på grund av oväntade personalkostnader.

Särskilda prioriteringar för år 2003

Mål: Att besluta om Ålands hantverksskolas framtida placering

Förverkligat: Kulturbyrån har i samarbete med yrkesutbildningsbyrån undersökt förutsättningarna för en flyttning av hantverksskolan till Ålands husmodersskola. Utgångspunkten har varit att hantverksskolans textillinje skulle inrymmas i husmodersskolans internat. Under utredningen konstaterades dock att denna lösning inte är lämplig på grund av de befintliga utrymmenas beskaffenhet. Landskapsstyrelsen beslöt under hösten att hantverksskolan skall beredas plats vid Ålands naturbruksskola istället.

Mål: En kartläggning av det fria bildningsarbetet, fortbildning och vuxenutbildning för kommande prioriteringar beträffande landskapsbidrag.

Förverkligat: Utredningen har inte förverkligats.

6.5.4. Allmän kulturverksamhet

6.5.4.1. Ålands kulturdelegation

Ålands kulturdelegation fördelar penningautomatmedel för kulturell verksamhet inklusive projektbidrag och stipendier. Under året fördelade kulturdelegationen 544 000 euro. En särskild bidragspott var avsedd för kulturbefrämjande åtgärder i skärgårdskommunerna.

Totalt behandlades cirka 200 ansökningar av delegationen. Av dessa var cirka 60 stipendieansökningar.

Den teatersatning som kulturdelegationen initierade hösten 2002 fortgick under hela året. Satsningen förverkligas i samarbete med Teater Kuling r.f. som under året satte upp två teaterföreställningar. Projekt avslutas och utvärderas under första halvåret 2004.

Folkmusikern Siv Ekström utsågs till landskapets kulturpristagare med anledning av hennes mångåriga engagemang för folkmusiken på Åland.

6.5.4.2. Övrig kulturverksamhet

Med anledning av Museifartyget Pommerns 100-årsjubileum år 2003 beviljades Mariehamns stad ett särskilt jubileumsbidrag om 36.000 euro.

Landskapsprojektet Åländsk ordbruk avslutades. Till de mest uppskattade aktiviteterna hör estradpoesi och Åländska mästerskapen i debattkonst som ordbruket ordnade i stadsbiblioteket i början av år 2003. En utvärdering av projektet skall göras av Ålands kulturdelegation år 2004.

Arbetet med en åländsk konst- och arkitekturhistoria inleddes, men projektet avbröts, delvis på grund av inbesparingar. Avsikten är dock att återuppta projektet inom de närmaste åren.

Åland representerades av ett flertal aktuella författare och artister under bokmässan i Helsingfors under hösten. Aktiviteterna var ett samarbete mellan landskapsstyrelsen och förlaget PQR-kultur.

6.5.5 Idrotts- och ungdomsarbete

6.5.5.1. Idrott

Under året fördelade Ålands idrottsförbund 797.000 euro till idrotten på Åland. Därav utgjorde 567.000 euro bidrag till idrottsföreningar och - organisationer och 50.000 euro för Ålands deltagande i Öspelen på Guernsey. Penningautomatmedel används även för handikappidrott och motion.

Kulturbyrån gjorde tillsammans med Ålands idrottsförbund ett studiebesök till Finlands idrott (riksidrottsförbundet) i Helsingfors. Bland annat diskuterades den åländska idrottens höga resekostnader i samband med seriespel och annat idrottsligt deltagande i Finland. Diskussionen om detta har även förts mellan idrottsförbundet och landskapsstyrelsen, som har att beakta dessa resekostnader när idrottsverksamheten budgeteras.

6.5.5.2. Ungdomsarbete

Landskapsstyrelsen antog det första ungdomspolitiska programmet för landskapet. Ålands ungdomsråd tillsattes i enlighet med programmet. Rådet ordnade sitt första seminarium i oktober. Platsen var Kyrkby högstadieskola. Rådet har även genomfört två enkäter under sitt första verksamhetsår, en som riktade sig till högstadieelever och en som gällde kommunernas satsningar på ungdomsverksamhet.

Landskapsstyrelsen fördelade euro 195.000 till ungdomsorganisationernas verksamhet ur penningautomatmedel.

6.5.6. Biblioteksverksamhet

Samarbetet med Mariehamns stads kulturförvaltning fortsatte under året. En gemensam kommitté bereder olika centralbiblioteksärenden. Kommittén har bl.a. utarbetat ett förslag till reviderat centralbiblioteksavtal, som dock inte hann godkännas av landskapsstyrelsen under året. Vidare har kommittén arbetat med en revidering av biblioteksstatistiken. Vissa mindre justeringar har gjorts, men några större förändringar har inte gjorts.

Landskapsstyrelsen har prioriterat följande frågor under året:

Mål: Att inleda arbetet med ett bibliotekspolitiskt program för landskapet Åland.

Förverkligat: Arbetet har inte kunnat förverkligas. P.g.a. av personalbrist på kulturbyrå under större delen av året har andra åtgärder prioriterats. Ett bibliotekspolitiskt program skall dock beaktas i samband med en revidering av gällande kulturpolitiska program (påbörjas år 2004)

Mål: Att beakta biblioteksfunktionen i samband med utvecklandet av Högskolan på Åland

Förverkligat: Ovannämnda kommitté har dryftat biblioteksfunktionen vid högskolan vid ett flertal tillfällen. Det har dock konstaterats att högskolan själv bör ge förslag till åtgärder beträffande personal- och utrymmesbehoven. Högskolan har ett eget avtal med Mariehamns stadsbibliotek angående inköp av bibliotekstjänster.

Mål: Att revidera biblioteksförordningen beträffande behörighetskrav för bibliotekspersonal i landskapet.

Förverkligat: En reviderad förordning trädde i kraft vid årsskiftet 2004.

6.5.7. Ålands landskapsarkiv

6.5.7.1. Allmän översikt

Under året högtidlighöll landskapsarkivet sitt 25-års jubileum. Firandet koncentrerades kring seminariet ”Spinnsidan” 6-7 september med kvinnohistoria som tema. Under två dagar samlades ett tiotal föreläsare från både Finland som Sverige för föreläsningar och debatt. Jubileet omfattade även en välbesökt högtidsbankett. Landskapsarkivet medverkade med arrangemangen kring det Nordiska Genealogiska mötet 26-27 april. Posten på Åland uppmärksammade då arkivets jubileum med en speciell minnespoststämpel.

Ålands lagting antog 17 september 2003 en landskapslag om arkiv. Lagen är avsedd att träda i kraft 1 januari 2005 och föra landskapets regelverk fram till en fullt modern status. Vid årets utgång avslutades det utvecklingsprojekt om digitalisering av delar av landskapsarkivets samlingar som pågått sedan 2001. Delar av projektets verksamhet har under slutet av året inlemmats i den ordinarie verksamheten.

Under året har ett antal skrifter grundat på studier ibland annat landskapsarkivet utkommit. De mer omfattande är Erik Sundberg; Eckerö Överby från Gustav Vasas tid till våra dagar, Håkan Skogsjö; Familjer och gårdar i Sund samt Kurt Lindh; Från fjäderpenna till dator, Ålands lärarförening 100 år.

6.5.7.2. Arkivvården

Som en del av verksamheten vid landskapsarkivet ingår att ta emot handlingar för varaktigt bevarande. Från landskapsstyrelsens byråer har mottagits ca 89 hyllmeter (46) handlingar. Från enskilda personer, föreningar har deponerats ca 2,5 (35) hm. Bland de enskilda arkiven kan nämnas länsagronom Emil Lönegrens familjearkiv. Den sammanlagda tillväxten av arkivhandlingar var 91,5 (81) hm. Landskapsarkivets bibliotek har ökat med 122 (280) titlar. Sammanlagt uppgår bibliotekets böcker till 9.163 st. Under året har 30 (22) arkivförteckningar och 73 (61) s k mottagningsförteckningar upprättats.

Besökare och lån av arkivalier och mikrofilm i landskapsarkivets forskarsal 2003

Månad	Forskarbesök	Framtagna för forskare arkivalier	för tjänstebruk*		summa	
			mikrofilm	arkivalier		
januari	254 (237)	349 (458)	324	110 (149)	28	459 (607)
februari	255 (258)	223 (418)	191	137 (134)	17	360 (615)
mars	217 (300)	259 (521)	149	64 (109)	39	323 (630)
april	173 (187)	182 (329)	126	77 (125)	21	259 (454)
maj	163 (154)	194 (293)	61	92 (116)	15	286 (409)
juni	104 (103)	104 (245)	21	68 (127)	13	131 (372)
juli	107 (103)	107 (130)	45	46 (149)	22	172 (279)
augusti	195 (181)	195 (231)	105	89 (151)	44	204 (382)
september	271 (181)	271 (267)	131	101 (107)	13	310 (374)
oktober	234 (239)	234 (339)	153	173 (89)	35	496 (428)
november	229 (268)	229 (479)	129	161 (133)	38	363 (612)
december	174 (143)	174 (310)	108	96 (111)	8	275 (421)
summa	2376(2354)	2432(4083)	1 561	1179(1468)	293	3638(5583)

* I kategorin ”för tjänstebruk” ingår från detta år den tidigare kategorin ”ämbetsbruk” då det numera inte redovisas särskilt vilka handlingar som landskapsstyrelsens tjänstemän själva tar i bruk från arkivet.

6.5.7.3. Låneverksamheten

För åländska forskares räkning har handlingar och mikrofilm lånats in från andra arkiv. Inlånade arkivalier och mikrofilmer 2003

Från	Antal
Riksarkivet	91
Landsarkiven	1 034
Biblioteken	5
Från Sverige	193
Totalt	1 323

Under året har till andra orter lånats ut 1 arkivvolym, 4 mikrofilmer och 59 biblioteksvolymer.

6.5.7.4. Övrig verksamhet

Bokbindaren har bundit in landskapsstyrelsens alla byråers brevkopior, diarium och protokoll samt en del andra handlingar. Landskapsarkivets personal har under året bundit in 14 tidningslägg.

Landskapsarkivet har under året haft besök av cheferna för Riigiarhiiv, Tallin och Ajalooarhiiv, Tartu, samt studiebesök från Ålands lyceum inom ramen för projektet "Leve Historien" 24 personer, i samband med seminariet Spinnsidan 45 personer, Holmen Paper AB 6 personer samt medkursen "släktforskning med datorn" 20 personer.

Under året har fyra utställningar i anledning av frimärksutgivning gjorts liksom en om Gustava Johansdotter till seminariet "Spinnsidan" och en större utställning om segelfartyget Pommerns hundraårsjubileum.

Under året har landskapsarkivet tagit emot en student från Åbo Akademi för högskolepraktik. Elaine Kearns har praktiserat för lägre arkivvårdsexamen. Marlen Jansson och Britt-Mari Andersson har praktiserat inom ramen för olika arbetsmarknadsåtgärder.

6.6. MUSEIBYRÅN

Allmän översikt

Museibyrån arbetar för att landskapets kulturarv och kulturmiljöer bevaras. Museibyrån betjänar beslutsfattare, yrkesfolk i sektorn forskare och allmänheten. Museibyråns mångsidiga tjänster, personalens yrkesskicklighet och specialkunskaper, utställningarna och samlingarna i museerna samt de omfattande arkiven och ett specialbibliotek står till allas förfogande.

De verksamhetsövergripande målen för museibyråns verksamhet är:

- att värna om kulturarvet genom att ansvara för och handlägga frågor om bevarande och vård av fornminnen, kulturmiljöer, kulturföremål och folkminnen
- att vårda och visa kulturarvet som står under landskapsstyrelsens förvaltning
- att bedriva informations- och rådgivningsverksamhet och främja utbildning om kulturmiljövård
- att vidareutveckla former och metoder för en ökad kunskap om kulturarvet och verka för att resultaten utnyttjas inom kulturmiljövården
- att medverka till att en internationell dimension i arbetet med kulturarvet beaktas

De långsiktiga målen i museibyråns verksamhet är

- att kulturmiljön i ökande grad skall beaktas vid utvecklingen inom olika samhällsområden
- att genom publikt arbete öka informationen om kulturarvet och det kollektiva minnet och därigenom allmänhetens förståelse, delaktighet och ansvarstagande
- att arbeta vidare för att samlingarna och deras vård utvecklas
- att fortlöpande utveckla former och metoder som ökar kunskapen om kulturarvets värden och förändringsprocesserna i samhället

Under år 2003 har arbetet med att bygga upp kunskapen om kulturmiljöer, kulturminnen och kulturföremål samt förmedla kunskap om och upplevelser av kulturarvet och härigenom ge perspektiv på samhällsutvecklingen fortsatt med fokus på fem huvudområden.

För att uppnå en flexibel och dynamisk förvaltning av kulturarvet och museiverksamheten har följande mål varit uppställda:

Mål: Att genomföra en ny organisationsstruktur för museibyran.

Förverkligat: Under året har museibyran fått en ny organisatorisk struktur som tydliggör byråns olika verksamhetsområden. Enheternas uppgifter har fastställts och personalen inplacerats i den nya strukturen.

Mål: Att lämna förslag till program för det åländska kulturarvet.

Förverkligat: Kulturarvsutredningen "Vår forntid i samtid och framtid" avslutades och en remissrunda har genomförts. En arbetsgrupp har påbörjat arbetet att ta fram ett underlag för ett kulturarvspolitiskt program och en politisk beredning påbörjas 2004.

Mål: Att fortsätta utvecklingsarbetet med att stärka Bomarsunds fornminnesområde.

Förverkligat: I januari fastställdes direktiv för byråprojekt Bomarsund, som anger målsättningar, beskriver delprojekt, målgrupper, organisation och tidtabell. Projektet ska skapa förutsättningar för att göra Bomarsund till en betydelsefull sevärdhet och avslutas senast år 2006. Projektet har under året medverkat till bland annat att nytt informationsmaterial framtagits, att betydande delar av skyddsområdet inventerats för att kartlägga fornlämningar samt att ett seminarium har hållits med fokus på slagsfältsarkeologi.

Mål: Att fortsätta utvecklingsarbetet med att stärka det maritima kulturarvet och utreda behovet av ny lagstiftning.

Förverkligat: Behovet av kompletterande lagstiftningsåtgärder för det maritima kulturarvet har inventerats. En promemoria till lagberedningen redovisar några frågor som aktualiserats i samband med behovsinventeringen, samt redogör för nuvarande villkor för dykning, fredning av vrak, skydd av fornlämningar under vatten och rikslagstiftning som berör fartygsvrak i åländska vatten.

För att förbättra förutsättningarna för kulturarvets långsiktiga bevarande har följande målsättningar varit uppställda:

Mål: Att avsluta kulturmiljöinventeringen för hela Åland med att redovisa miljöer på Sottunga och Kökar

Förverkligat: Under året har inventeringen av äldre bymiljöer, enstaka fisketorp, lotsplatser, kyrkomiljöer, sjövisten och fiskelägen i Sottunga och Kökar avslutats och bearbetats. Resultatet redovisas i en bok som utkommer under 2004.

Mål: Att inventera och beskriva vård- och skötselbehovet för landskapets fornminnesområden och byggnader

Förverkligat: Fastighetsinventeringen pågår i övrigt kontinuerlig planering och åtgärder.

Mål: Att uppdatera samlingarnas omfattning och innehåll.

Förverkligat: De kulturhistoriska föremålen i centralmagasinet har till stor del inventerats. Deponerade och lånade föremål har inventerats. Föremålen i Ålands skolmuseum har inventerats och katalogiserats. Inventering av föremål på Jan Karlsgårdens friluftsmuseum har påbörjats.

Mål: Att fortsätta rådgivningsverksamheten.

Förverkligat: Rådgivningsverksamheten i frågor rörande byggnads- och kulturmiljövård har i mån av möjlighet fortgått för myndigheter, församlingar och privatpersoner.

Ålands konstmuseum: Förfrågningar angående åländska konstnärer och konstverk med anknytning till Åland besvaras kontinuerligt. Detta sker som en del av det löpande arbetet. Ålands museum: Rådgivningen baserar sig huvudsakligen på förfrågningar hörande till bildarkivet samt till bibliotekariens verksamhetsområde. Rådgivningsverksamhet till privata samlare och hembygds museer har fortgått under året likasom information om föremål till privatpersoner och hembygds museer. Marinhistorisk och arkeologisk rådgivning och information till allmänheten har fortgått som normalt. Ett kontinuerligt intresse finns hos allmänheten beträffande information om Ålands militära historia.

För att nå fler och nya besöksgrupper har följande målsättningar varit uppställda:

Mål: Att utreda behovet av att förnya basutställningen

Förverkligat: Sommaren 2003 gjordes en enkätundersökning bland besökare till Ålands museum och Åland konstmuseum. Enkäten har sammanställts och besökarnas åsikter angående basutställningen går tydligt att avläsa. På högsta prioritet finns kravet på språköversättningar av basutställningens texter, bättre luftkonditionering och en översyn av belysningen i utställningssalarna.

Mål: Att genomföra publikundersökningar för att bättre förstå besökarnas förväntningar.

Förverkligat: Sommaren 2003 gjordes en enkätundersökning bland besökare till Ålands museum och Åland konstmuseum varvid inhämtades bl.a uppgifter om besökaren och dennes förväntningar. Bland uppgiftslämnarna var 64 % kvinnor, 51% svenska medborgare, 39% har finska som modersmål, 77 % av besökarna var mellan 26-65år, 56 % besökte museerna med en annan familjemedlem, 67 % har varit där tidigare, 95% var nöjda med sitt museibesök och 86 % skulle kunna göra ett återbesök. Den genomsnittliga besökaren är en medelålders svensk kvinna som sedan tidigare känner till museerna och som i sällskap med en annan familjemedlem går dit för att titta på en tillfällig utställning. Under senare delen av året utarbetades även en enkät riktad till ortsbefolkningen, d.v.s till samtliga Ålands museums årskortskunder samt slumpmässigt utvalda medlemmar i Ålands konstförening. Svaren sammanställs under våren 2004.

Mål: Att utvärdera marknadsförings- och informationsinsatserna i samband med utställningar och aktiviteter.

Förverkligat: Ur besökarenkätens svar kan man utläsa var besökarna har fått information om museerna. Resultatet utvisar att 29,5 % kommer till museet för att man varit där tidigare och vill göra ett återbesök. 13,5 % kommer i sällskap med släkt/vänner. Annonser i evenemangstidningar lockade hela 24 % av besökarna, medan annonser i lokalpress inte lockade fler än 4 %. Den kostsamma utomhusreklamen lockade endast 5,5 % av besökarna, och ännu mindre resultat gav Internet 2,5 %. Turistbyrån stod för 8,5 %. Av detta kan man tydligt utläsa att annonsering i evenemangstidningar är lönsammast, samt att det goda intrycket ett första museibesök ger leder till återbesök.

För att öka tillgängligheten till kulturarvet har följande målsättningar varit uppställda:
Mål: att initiera digitaliseringsprojekt som ökar allmänhetens åtkomlighet till museiby-
 råns register, arkiv och samlingar.

Förverkligat: det digitala och GIS-anpassade registret omfattande fornlämningar på fasta Åland har gjorts tillgänglig för tjänstemän med tillgång till GIS-programmet Arc-View. Vidare färdigställdes under året i html-kod en variant av registret som omfattar fasta Ålands kommuner och som kan utvecklas till en Internet-produkt för allmänheten. För att få tillgång till aktuella papperskopior av fornlämningsregistret har en version av registret med beskrivande text och tillhörande kartor börjat skrivas i Word och lagts på landskapets server. Därigenom ska myndigheter och allmänheten snabbt få tillgång till utskrifter med aktuell information. Under året har fornminnesregistret för Eckerö kommun färdigställts i denna form.

Arbetet har inletts med att bygga upp ett digitalt arkiv med uppgifter om fartygsvrak, som motsvarar dagens användarbehov och beräknas vara avslutat under 2004. Tidigare teknisk samverkan (ABM-initiativ) med landskapsarkivet har avstannat i samband med att avtalet med programleverantören avslutats i förtid. Ett pågående projekt med att digitalisera ca 7.000 byggnadsritningar hos museibyrån avstannade samtidigt.

Mål: Att utvärdera behoven för att öka åtkomligheten för funktionshindrade.

Förverkligat: Personal har deltagit i ett seminarium för handikappanpassning av museimiljöer. Museets lokaler är i stor utsträckning handikappanpassade, men mycket finns ännu att åtgärda vad gäller presentationen av framför allt utställningstexter. Beslut har tagits om att skyltmaterialet i basutställningarna gradvis byts ut. Då kommer hänsyn att tas även till texternas lättläsighet enligt riktlinjer för handikappanpassning. En besökar-
 rullstol har inköpts och placerats väl synlig.

Mål: Att öka informationen om de historiska sevärdheterna.

Förverkligat: Museibyråns samliga museer och sevärdheter har marknadsförts samordnat för att visa bredden och mångsidigheten. B-7 projektet "Islands in history" har lyft fram de medeltida sevärdheterna Kastelholms slott och Medeltidshuset i Jomala. På Historiska museet i Stockholm visades under året utställningen "Vikingatid på Åland". En Sevärt-broschyr producerades till utställningen.

För att upprätthålla nuvarande ambitionsnivå vad avser vård och skötsel av landskapets samlingar, fastigheter och fornminnesområden har följande målsättningar varit uppställda:

Mål: Vårda och sköta de landskapsägda museernas samlingar, däribland ca 100.000 arkeologiska fynd, ca 900 konstverk och ca 23.000 etnologiska föremål.

Förverkligat: Också under 2003 pågick konservering av ett stort antal metallföremål vid Stiftelsen föremålsvård i Kiruna, Sverige. Läderföremål från Kastelholms slott inspekterades av konservator. Läderkor återficks efter konservering på Historiska museet i Stockholm. Inventering av föremålen i Godby magasinet påbörjades. Ett katalogiserings- och dokumentationsprojekt av etnologiska, främst textila föremål pågick. En inventering av samtliga konstverk tillhörande Ålands konstmuseum pågår och en tidsplan görs upp för de konstverk som bör restaureras. Ett antal konstverk har under 2003 restaurerats hos konservator i Åbo.

Mål: Att vårda och sköta ca 150 byggnader som museibyrån ansvarar för.

Förverkligat: Arbetet med Tosarby stenhus invändiga restaurering har nästan avslutats. På Jan Karlsgårdens byggnader har underhållsarbeten utförts. Kastelholms kungsgårds s.k. höns hus har fått nytt inngolv. På slottet har utförts murbruksanalyser och murning-sarbeten. Grindstugan har byggts om för att bättre tillmötesgå service- och informations-behov hos besökare och turistföretagare i området. Några byggnader på museigården Hermas på Enklinge har fått nya vedtak och kulturhistoriskt värdefulla fiskestugan på Småholmarna, Kastelholm, har tagits emot som gåva av Ålands landskapsstyrelse och utarrenderats åt Kastelholmsnejdens byalag.

Mål: Att vårda och sköta 22 landskapsägda fastigheter och fornminnesområden och 30 fornminnesområden som landskapet åtagit sig att vårda.

Förverkligat: Byggnads- och kulturmiljövård: Kontinuerlig inventering för vård och skötselprogram för fornminnesområdena pågår.

7. Näringsavdelningens förvaltningsområde

7.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

7.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Upprätthålla en god service till allmänheten och ytterligare förbättra handläggningsrutiner och informationsarbete.

Förverkligat: Näringsavdelningen har förbättrat handläggningen så att handläggnings-tiden har förkortats och beslutsunderlagen förbättrats. Informationsmaterialet har utvecklats och informationstillfällen har anordnats i de olika regionerna. Rapportering och projektuppföljning har förbättrats genom utvecklande av dataprogram.

Mål: Genomförande av organisationsförändringar beträffande de utomstående enheterna.

Förverkligat: Verksamheterna i några av de utomstående enheterna har utvärderats och organisationsfrågan och budgetramarna kommer att aktualiseras i samband med budgetarbetet för år 2005.

Mål: Kontinuerlig uppdatering av avdelningens hemsida.

Förverkligat: Arbetet med hemsidan har inriktats på övergången till ett enhetligt system, Composer, inom förvaltningen med en kontinuerlig utveckling och uppdatering av informationen. Avdelningen strävar efter att all information som ändras regelbundet läggs ut på hemsidan istället för att tryckas upp.

Mål: Genomföra seminarier om entreprenörskap och innovationssystem riktade till näringslivet.

Förverkligat: Avdelningen har genomfört ett större seminarium om innovation-högskola-näringsliv samt två som rör entreprenörskap inom turistbranschen. Dessutom anordnades en näringslivsfrukost med temat effektiva innovationssystem.

7.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2001	Bokslut 2002	Tillgängliga medel 2003	Bokslut 2003	Avvikelse
Konsumtionsutgifter	5 489 401,73	6 179 523,50	6 965 460	5 644 298,91	1 321 161,09
Överföringsutgifter	14 017 120,52	13 097 732,48	24 985 621	14 521 478,85	10 464 142,15
Realinvesteringsutgifter	438 961,69	1 054 321,62	2 912 942	1 080 611,85	1 832 330,15
Lån och övriga finansinvesteringar	2 188 849,85	3 083 341,86	4 732 417	1 298 769,82	3 433 647,18
Summa utgifter	22 134 333,79	23 414 919,46	39 596 440	22 545 159,43	17 051 280,57
Summa inkomster	-3 783 336,38	-4 261 483,65	-8 002 257	-4 422 263,09	-3 579 993,91
Nettoutgifter	18 350 997,41	19 153 435,81	31 594 183	18 122 896,34	13 471 286,66

7.2. ALLMÄNNA BYRÅN

7.2.1. Näringspolitik

Mål: Det övergripande målet för näringspolitiken är att skapa förutsättningar för ett livskraftigt och lönsamt näringsliv som bidrar till den ekonomiska tillväxten och ger möjlighet till sysselsättning på hela Åland.

Förverkligat: För att uppnå det övergripande målet har landskapsstyrelsen satt upp följande delmål för näringsverksamheten:

- ökad export av varor och tjänster från Åland
- ökad produktutveckling
- breddad industribas vid sidan av livsmedelsindustri och
- att främja utvecklingen av såväl tjänster som tillverkning

Landskapsstyrelsen beaktar de uppställda målen vid beviljande av stöd till näringslivet och i utformningen av utvecklingsarbetet även det som sker inom ramen för Ålands utvecklings AB, Ålands industrihus samt Ålands teknolog centrum. Uppföljningen av om målen uppnås kommer att göras dels genom att studera hur landskapsstyrelsens stödinsatser riktas till olika ändamål, dels genom större beställda utredningar.

Under året godkände landskapsstyrelsen en strategi för den åländska turismen 2003-2010, vilken är ett viktigt instrument för prioritering av vilka insatser som görs för att främja turistnäringen på Åland.

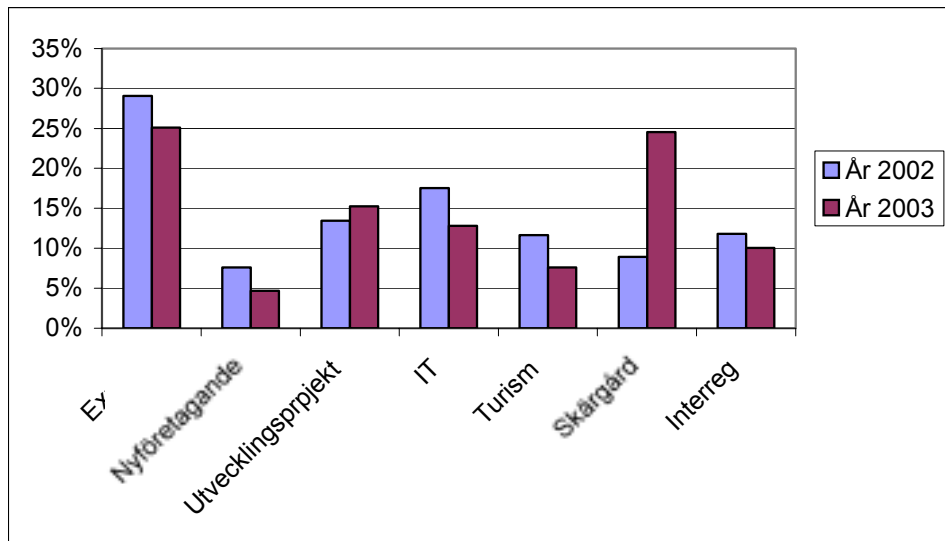
Landskapsstyrelsens finansieringsformer till företagen utgörs av lån, räntestöd, garantier, aktiekapital och bidrag. Därtill beviljades projektmedel inom ramen för Mål 2-programmet och Interreg III A Skärgården. Under året behandlades 111 ansökningar varav 32 avlogs. Av tabellerna nedan framgår beviljat stödbelopp fördelat enligt stödform. Tidigare näringsstöd i form av investeringsbidrag ges numera inom ramen för Mål 2-programmet. Nytt för året är Skärgårdsstödet vilket inrättats för att stimulera nyföretagande och tillväxt i de sex skärgårdskommunerna. Under nästa år kommer även socialskyddsavgifter i vissa skärgårdsföretag att betalas tillbaka för år 2003 i form av bidrag enligt en stödform som införts på försök åren 2003-2005.

Beviljade bidrag under år 2003

Stödform	Antal beviljade ansökningar	Beviljat, euro
Produkt- och teknologitveckling	2	78.685
Internationaliseringsstöd	5	28.475
Stöd till detaljhandeln i skärgården	12	81.148
Transportstöd	15	132.977
Mål 2-stöd	30	2.279.480
Understöd för landsbygds- och skärgårdsutvecklingsprojekt (Interreg)	9	205.532
Skärgårdsstöd	6	27.840
SUMMA	79	2.834.137

Av diagrammet nedan framgår beviljade bidrag enligt ändamål. Den procentuella fördelningen avser andelen i euro. Bidragen som är beviljade för IT- och turistiska projekt kunde också ingå i exportorienterade satsningar. Även bland de nystartade företagen har de flesta exportverksamhet. Utvecklingsprojekten är större Mål 2-projekt som riktar sig till flera företag. Andelen bidrag beviljade till skärgården anges skilt. I figuren är inte lån och garantier medtagna.

Beviljade bidrag år 2002 och 2003 enligt ändamål

Övriga stödformer, beviljade under år 2003

Stödform	Antal beviljade ansökningar	Beviljat, euro
Investeringslån	4	157.833
Produktutvecklingslån	2	226.992
Upptagna krediter där räntestöd upptagits	3	881.892
Landskapsgarantier	4	2.905.000
Förordade lån till Finnvera	7	0
Ersättande av kreditförluster	4	383.352
Aktieteckning i bolag	3	980.878
Evenemangsstöd	1	1.000

Kreditförlusterna berodde framförallt på infriande av landskapsgarantier till Ålandsfågel AB om 289.032 euro.

Landskapsstyrelsen ingick under året avtal med Ålands handelskammare, Ålands företagarförening om rådgivningsverksamhet samt med Ålands turistförbund om marknadsföring av destinationen Åland.

Landskapsstyrelsen tecknade under året aktier i Ålands industrihus Ab om totalt 799.911,64 euro och deltog i Norra Ålands Industrihus Ab:s nyemission till ett totalt belopp om 157.420 euro. Landskapsstyrelsen köpte 140 aktier i Ålands industrihus Ab för 23.546,31 euro av Hammarlands kommun till följd av att industriverksamheten i Postad och Prästgården byar flyttat och fastigheten sålts.

7.2.2. Regionalpolitik

Ålands skärgårdsnämnd sammanträdde två gånger under året. Aktuella frågor under året har varit bl.a. bredbandsutbyggnaden i skärgården, nya stöd till företag i skärgården och

förslag till skärgårdslag. Landskapsstyrelsen har under året inom ramen för befintliga resurser tilldelat skärgårdsnämnden större personella resurser för arbetet med skärgårdsfrågor inom förvaltningen.

Verksamheten vid Ålands landsbygdscentrum redovisas i en skild verksamhetsberättelse. Styrelsen för landsbygdsutvecklingen vid Ålands landsbygdscentrum har sammanträtt tre gånger under året. Ett större utvecklingsprojekt "Landsbygd 2006" har beviljats delfinansiering från EU och kommer att öka verksamheten fram till och med år 2006.

Landskapsstyrelsen godkände under året två nya stödformer för skärgårdsföretag: skärgårdsstöd och slopande av socialskyddsavgifter för vissa arbetsgivare. Genomförandet av Mål 2-programmet har framskridit väl under året och en omfattande utvärdering av resultatet av programmet har gjorts under året. I den av landskapsstyrelsen tillsatta beredningsgruppen för Mål 2 och Mål 3 behandlades principiella frågor i anslutning till programmen t.ex. rapportering av oegentligheter, återkrav, stödberättigade utgifter och offentlig upphandling. Dessutom behandlades ansökningar, uppdateringen av administrationsmodellen och komponenter i projektregistret. Beredningsgruppen sammanträdde 11 gånger under året.

7.2.3. Utveckling av mätetal

	2001	2002	2003 Förverkligat
Arbetsplatser inom den konkurrensutsatta delen, i procent av totalt antal arbetsplatser, hela Åland	67,5 %		
Arbetsplatser inom den konkurrensutsatta delen, i procent av totalt antal arbetsplatser, skärgården	65 %		
Befolkningsantal i skärgården	2.318	2.345	2.354

7.3. JORDBRUKSBYRÅN

7.3.1. Uppföljning av mål

Mål: Landskapsstyrelsens övergripande målsättning i budgeten för år 2003 var att skapa ett stabilt och konkurrenskraftigt lantbruk som utvecklas på ett långsiktigt hållbart sätt och som producerar säkra och högkvalitativa produkter. Lantbruket skall dessutom utgöra basen för samt tjäna till att bibehålla och utveckla förutsättningen för en levande landsbygd och skärgård med bibehållen sysselsättning och öppna landskap. Delmål för huvudmålsättningen i budgeten var:

- ökad lönsamhet på de enskilda gårdarna
- ökat antal betesdjur
- utveckling av djursektorer
- ökad diversifiering inom näringen
- utveckling av hållbara produktionsmetoder
- utveckling av naturlig odlingen och
- produktion av säkra och högkvalitativa livsmedelsprodukter.

Förverkligat: Vid tidpunkten för skrivande finns ännu inte uppgifter för uppföljning av lönsamhetsmålet. Uppföljningen av de konkreta målen satta under de olika momenten i

budgeten under kapitlen rörande lantbruket visar på en relativt oförändrad situation jämfört med fjolåret rörande miljö- och LFA-stöden. Anslutningsnivån till de olika stödprogrammen är fortfarande hög och måluppfyllelsen rörande arealen är över 100 % för LFA-stödets del och näst intill 100 för miljöstödet del. En detalj är att antalet anslutna lantbrukare till miljöstödsprogrammet ökat med fyra stycken vilket är en liten ökning men värt att notera då den avviker från den allmänna trenden med minskat antal aktiva lantbrukare. Andelen som övergår till ekologiskt odlade följer i princip de reviderade målsättningarna från 2002 (måluppfyllelse 94,7 %). När det gäller de ekologiska djuren är måluppfyllelsen lägre (80,2 %) men ändå acceptabel. När det gäller situationen för betande djur kan man konstatera en liten minskning gällande den betade arealen men måluppfyllelsen är fortfarande så hög som 93,6 %. Ett område där utvecklingen är under förväntan är inom startstödet och antalet nyetablerade jordbrukare. 2003 var något bättre än 2002 men måluppfyllelsen är fortfarande under 50 %.

Gällande investeringsstödet verkar det som investeringsviljan stigit igen bland lantbrukare. Antalet beviljade projekt har inte stigit nämnvärt, däremot har värdet av investeringarna stigit betydligt. De flesta investeringarna är inom den traditionella lantbrukssektorn och de investeringar som kan kategoriseras som diversifieringsinvesteringar är få.

Verksamheten inom Ålands svinavelsstation lades ned efter en process att försöka bologisera verksamheten. Privata entreprenörer har nu tagit över driften. Övriga delar av verksamheten följer i stort de uppsatta förväntningarna.

7.3.2. Stödadministration

7.3.2.1. LFA-kompensationsbidrag och jordbrukets miljöstöd

LFA-kompensationsbidraget och jordbrukets miljöstöd utbetalas på basen av ”Program för landsbygdens utveckling i landskapet Åland 2000-2006”.

LFA-kompensationsbidraget utbetalades till totalt 583 lantbrukare och miljöstödet basstöd till 593 lantbrukare. Av antalet aktiva lantbrukare (650 st.) erhöll 90% LFA-kompensationsbidrag och 91 % miljöstödet basstöd.

Arealmässigt omfattade LFA-kompensationsbidraget 13.377 hektar åkermark och miljöstödet basstöd 12.816 hektar åkermark och 3.744 hektar naturbeten. Av den totala odlade åkermarken (13.775 hektar) omfattades 97 % av LFA-kompensationsbidraget och 93 % av miljöstödet basstöd. Den arealmässiga anslutningen i förhållande till landskapsstyrelsens målsättning år 2003 presenteras i tabellen nedan:

Den arealmässiga anslutningen i förhållande till målsättningen i programmet år 2000

	Målsättning, hektar	Verklig anslutning, hektar	Skillnad, hektar	% av målsättningen uppfylld
LFA-kompensationsbidrag	13.000	13.377	+377	102
Miljöstödet basstöd	13.200	12.816	- 384	97

Miljöstödet specialstöd baserar sig på 5-åriga avtal mellan lantbrukarna och landskapsstyrelsen. År 2003 ingicks totalt 11 avtal för avtalsperioden 2003-2007.

7.3.2.2. Ekologisk odling

I Ålands kontrollregister för ekologiskt jordbruk (ÅKEJ-registret) finns idag 95 st. gårdar. I enlighet med landskapslagen om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion utförde landskapsstyrelsen 93 gårdskontroller av vilka 22 var KRAV-kontroller. Under året anslöt sig 9 odlare till registret och 4 slutade. Till den ekologiska husdjurskontrollen tillhör 29 gårdar. Under året tillkom en ny djurgård och två slutade.

7.3.2.3. Investeringsstöd och stödjande av unga odlare

Under år 2002 har 56 investeringsprojekt inom lantbruket beviljats investeringsstöd om totalt 800.296 euro. Målet var 77 projekt till ett värde av 500.000 euro. Sjutton lantbrukare beviljades räntestöd för lån för markinköp. Det totala lånebeloppet uppgick till 358.348 euro vilket var betydligt lägre än målet om 1.000.000 euro. Vidare beviljades fem unga lantbrukare startstöd vilket också i år är väl under målet 12. Startstödet fördelade sig på 102.900 euro i direkt bidrag och 120.000 euro i räntestödslån.

7.3.3. Lantbrukssemester och sjukvikarieverksamhet

Enligt landskapslagen om avbytarverksamhet för lantbrukare (57/98) och landskapsförordningen om avbytarverksamhet för lantbrukare (58/98), har en person som bedriver kreatursskötsel och beskattas enligt inkomstskattelagen för gårdsbruk, rätt till 24 dagar semester och 12 dagar veckoledighet per år. Lantbruksföretag med endast en företagare och en djurbesättning om minst 10 djurenheter har rätt till 31 semesterdagar per år. Dessutom har alla lantbrukare rätt till vikariehjälp vid sjukdom och liknande. Antalet semesterdagar ökades med en dag genom en lagändring under 2003.

Inför semesteråret 2003 inkom 216 ansökningar om semester varav 211 stycken beviljades. Lantbrukarna har tagit ut sammanlagt 4.964 dagar semester, 1.220 dagar vikariehjälp och 82 dagar veckoledighet.

18 % av de beviljade semesterdagarna har ej utnyttjats under året utan har överförts till 2004. Främsta orsaken till att dessa dagar har blivit outnyttjade är bristen på landskapsanställda avbytare.

Landskapsstyrelsen har under året haft 23 månadsavlönade lantbruksavbytare. Dessa har sammanlagt tjänstgjort 3.360 dagar. Lantbrukarna har också möjlighet att själva anställa avbytare och få motsvarande ersättning från landskapsstyrelsen. Denna möjlighet har under året utnyttjats av 77 stycken lantbrukare. De privatanställda avbytare har tjänstgjort sammanlagt 1.738 dagar vilket motsvarar 35 % av det totala antalet semesterdagar.

7.3.4. Växtinspektionen

Växtinspektionen har utfört inspektioner, övervakningar och provtagningar under året. Olika inriktningar inom jordbruket har inspekterats för att upptäcka och förhindra spridning av eventuella farliga skadegörare. Importerad utsädespotatis har kontrollerats och stickprov på importerad industripotatis har tagits. Ett misstänkt fall av ljus ringröta har upptäckts i industripotatis från ett annat EU-land. Potatisodlingar har inspekterats i avseende att upptäcka eventuella koloradoskalbaggar. Rhizomania i sockerbetsodlingar har kontrollerats.

I äppelodlingar har man inspekterat eventuell förekomst av päronpest och i samband med det även inspekterat förekomst av *Monilinia fructicola*. Inga nya sjukdomar eller skadegörare har påträffats i landskapet. Marknadsföring av bekämpnings- och gödselmedel i handeln har följts upp och inspektioner för att kontrollera kvaliteten på frukt och grönsaker har gjorts i partiaffärerna.

På våren hölls en kurs i specialexamen för användande av bekämpningsmedel. Kursen är obligatorisk för personer som använder vissa bekämpningsmedel som används i fruktodling och växthusodling.

7.3.5. Skördeskadeersättningen

Odlingssäsongen 2003 var väldigt torr och solig. Trots det inkom relativt få skördeskadeanmälningar. Samtliga anmälda skador berodde på torkan. Östra Åland drabbades värst av den torra väderleken.

Totalt utbetalades 41.244 euro fördelat på 13 odlare.

7.3.6. Vatteningenhetens verksamhet

Under året har enheten slutfört planeringen för 2 st. dikningsföretag samt påbörjat avvägningsarbetet för ett ca 300 ha stort torrlägningsområde. Enheten har planerat 15 stycken nya täckdikningar omfattande 35 ha och omarbetat 6 stycken projekt omfattande 22 ha. Utpålning av dräneringssystem har utförts på 27 gårdar eller 58 ha.

Vatteningenheten har under året utfört 16 stycken arealmätningar av odlingsmarker. Enheten har också under året utfört fem stycken utlåtanden angående ett trettiotal trummor och rördiken, de flesta till Landskapsstyrelsens trafikavdelning. Därtill utfördes planering för sex stycken rörläggningar av öppna diken.

7.3.7. Ålands försöksstation

Den övergripande målsättningen för Ålands försöksstation var under året att verka för ett jordbrukssystem med minskad miljöpåverkan, samt att arbeta för ökad lönsamhet inom de åländska jordbruksföretagen. Ålands försöksstation har med beaktande av detta bedrivit sin försöksverksamhet uppdelad i fyra olika delområden; lantbruksgrödor, grönsaker, frukt och bär samt ekologisk produktion. Till många av odlingsförsöken har också funnits lagringsförsök kopplade. Totalt har det genomförts 145 försök på friland, växthus och i lager. Försöksstationen har under året upprätthållit en omfattande prognosverksamhet med inriktning på sjukdomar, skadedjur, gödsling och skördetid. Till verksamheten hör även den genbank inriktad på lokala frukt- och bärsorter som försöksstationen upprätthåller i samarbete med Nordiska genbanken, en väderstation och en seismograf som upprätthålls i samarbete med Uppsala universitet.

Försöken har givit svar på frågor kring odlingssäkerhet, produktkvalitet, lagerhållbarhet med mera. Försöksresultaten har dokumenterats i fem stycken försöksresultatsrapporter omfattande totalt 500 sidor. Försöksresultatsrapporterna har distribuerats till odlarna. Försöksresultat har även publicerats i Ålands landsbygdscentrums månadspublikation Landsbygdsnytt samt redovisats på olika möten och seminarier under året. Under skördefesten besöktes försöksstationen av en stor mängd gäster representerande såväl producent- som konsumentled.

I försöksstationens laboratorium har analyser utförts för försöksstationens och jordbrukarnas behov. Totalt har ca 3.100 foder- och jordanalyser utförts.

Under året har försöksstationens verksamhet utvärderats i en utredning. Åtgärder med anledning av utredningen kommer till viss del att märkas i 2004 års verksamhet men förmodligen främst i 2005 års verksamhet.

7.3.8. Ålands svinavelsstation

Ålands svinavelsstations verksamhet har lagts ned från den 1 juni 2003. Lokalerna har arrenderats ut till en privat entreprenör som fortsatt med svinuppfödning.

7.4. FISKERIBYRÅN

7.4.1 Uppföljning av mål

Övergripande mål för perioden 2000-2006:

- att utveckla en bärkraftig fiskerinäring som grundar sig på ett hållbart fiske även beaktande det småskaliga kustfiskets behov och möjligheter,
- att bygga ut infrastrukturen vid hamnar och landningsplatser, förbättra förutsättningarna för god och effektiv/rationell fiskhanteringen för att därmed förbättra näringens lönsamhet,
- att utveckla yrkesfisket på ett hållbart sätt samt att koordinera fisklandning och fiskhantering för att höja fiskens kvalitet och hållbarhet genom intern uppsamling,
- att befrämja fiskevården samt rekreations- och fisketurismen,
- att rationalisera och miljöanpassa fiskodlingen, förbättra kvaliteten och livsmedelstryggheten på produkterna, höja förädlingsgraden och förbättra bilden utåt samt öka allmänhetens acceptans av näringen.

Specifika mål för år 2003 enligt landskapsstyrelsens budget:

- att förbättra lönsamheten för både havsfisket och det kustnära fisket samt vattenbruket,
- att förbättra de ekonomiska förutsättningarna för hela fiskerinäringen,
- att utnyttja fiskekvoterna på ett ansvarsfullt sätt,
- att förbättra kännedomen om samspelet mellan vattenmiljön och ett hållbart resursutnyttjande,
- att skapa en helhetspräglad fiskeriförvaltning,
- förverkligande av strukturfondsprogrammet för fiskerihushållningen med särskild tyngdpunkt på småskaligt kustfiske, höjning av mervärdet av produkterna genom förädling, förbättra arbetsförhållandena, fiskens kvalitetshandling samt rationalisering och alternativa odlingsplatser för vattenbruket,
- att utarbeta en ny strategi för vattenbrukets utveckling på Åland där även EU-kommissionens nya strategi tas i beaktande

Fiskeribyrån har även eftersträvat att förbättra och utöka informationen utåt om fiskeriförvaltningen och dess arbetsuppgifter.

Förverkligande av målen

Utvecklandet och befrämjandet av fiskerinäringen i landskapet förverkligas i hög grad inom ramen för strukturprogrammet för fiskerinäringen på Åland 2000-2006, vilket inkluderar en del av de allmänna och specifika målen för branschen. Vid sidan av den allmänna fiskeriförvaltningen och övervakningen som utförs av fiskeribyrån utgör strukturprogrammet en viktig del av EU:s övergripande gemensamma fiskeripolitik. Strukturpro-

grammet ger möjlighet att bevilja investeringsstöd samt projektfinansiering för företag och sammanslutningar, vilka består av en EU-andel (FFU – fonden för fiskets utveckling) och en landskapsandel.

Projekt där landskapsstyrelsen och FFU har deltagit med medfinansiering har gällt bl.a. byggande av nya samt modernisering av befintliga fiskefartyg, rationaliseringsåtgärder, hygien- och miljöanpassningar inom vattenbruket, förbättring av fisklandningsplatser, förbättring av fiskhanteringen, transporterna av fisk och vidareförädlingen samt utveckling av nya produkter. Stöd har också givits för pilotprojekt gällande undersökningar av fisket och fiskerinäringen samt för information och marknadsbefrämjande åtgärder som gemensamt utförs av branschen.

Fiskerinäringen har även befrämjats med hjälp av landskapsmedel för bl.a. intern uppsamling av fjällfisk samt uppsamlings- och transportstöd för strömming.

Beredningen av en ny vattenbruksstrategi påbörjades under året medan beslut om godkännande hänsköts till efter valet av nytt lagting och tillsättande av ny landskapsstyrelse för att därmed eftersträva möjligast brett politiskt stöd.

De övergripande målet att förbättra de ekonomiska verksamhetsförutsättningarna och lönsamheten inom branschen uppnåddes inte, dels som en följd av utomstående faktorer.

7.4.2. Utveckling av mätetal

	2002	Uppskattat 2003	Förverkligat 2003
Yrkes- och binäringsfiske			
Förstahandsvärde, euro	2.570.853	ca 3.000.000	2.401.504
Utnyttjande av laxkvoten %	40 %	> 50 %	35 %
Registrerade yrkesfiskare ¹⁾	222		202
Registrerade fiskebåtar	297		296
Fiskodling			
Försäljning av matfisk ²⁾	ca 7.500.000	ca 5.500.000	5.331.962
Förstahandsvärde milj. euro	19,8	ca 25	ca 20
Antal verksamma företag	22	19	14
Antal produktionsenheter	42	39	40
Sysselsättning	ca 100		ca 70

¹⁾ personer som rapporterar fångst med kustfiskejournal eller fiskedagbok

²⁾ inkluderar fisk producerad vid enheter i Sverige ägda av åländska företag

Under året fattades beslut om att beställa en utredning av Ålands statistik- och utredningsbyrå om fiskerinäringens samhällsekonomiska betydelse, bl.a. som underlag för att ta fram bättre mätetal. De största bristerna gäller handel och förädling samt fritidsfiske och fisketurism.

7.4.3. Fiskets avkastning

Under året har lågkonjunkturen för det åländska havsfisket fortsatt. Antalet aktiva trålar och laxbåtar har behållits oförändrat medan antalet mindre båtar för småskaligt kustfiske minskade en aning.

Data om fiskets avkastning har insamlats från inom landskapet befintliga fiskuppköpare (partihandel). Kompletterande uppgifter har även begärts in från sådana vilka i någon grad köper direkt från fiskarna (restauranger, butiker).

Under år 2003 har den totala mängden av åländska uppköpare inköpt fisk minskat med ca 1,1 milj. kg (- 23,8 %) vilket motsvarar en minskning av förstahandsvärdet med ca 170.000 euro (-6,6 %). Den största värdeminskningen gäller strömming (-43 %), lax (-29 %) och abborre (-20 %).

Orsakerna till nedgången inom strömmingsfisket är försämrade avsättningsmöjligheter.

Huvudorsaken till den minskade laxfångsten är de fortsatta kraftiga nationella begränsningarna av fisketiderna och sälskador. För år 2003 var nyttjandegraden av den åländska fiskekvoten endast ca 35 % vilken kan jämföras med mera än det dubbla år 1998. De rapporterade sälskadorna uppgick till ca 31 % av fångsten (ca 20 ton lax). Det kan jämföras med ca 17,7 % för år 1999.

Under de senaste tio åren har det småskaliga kust- och skärgårdsfisket blivit en allt viktigare del av det åländska fisket. Fisket är inriktat på icke kvoterade arter, främst sik, gös och abborre. Landskapsstyrelsen har målmedvetet gått in för att utveckla verksamheten genom infrastrukturella satsningar och stöd till unga fiskare. Fisket är oregrerat och efterfrågan i regel större än utbudet med undantag av vissa högsäsonger. Även det småskaliga fisket drabbades dock av yttre faktorer såsom ogynnsam väderlek och sälskador.

7.4.4. Produktion av odlad matfisk

För den kommersiella odlingen av matfisk fortsatte lågkonjunkturen. Centraliseringen fortsatte och såväl antalet företag som odlingsenheter minskade. I landskapet fanns det 15 aktiva fiskodlingsföretag med totalt 38 produktionsenheter och en totalproduktion på ca 3.200 ton regnbågslox (- 17,6 %).

Väderleksförhållanden var under år 2003 inte optimala, vilket i kombination med mindre mängd sättfisk och begränsad tillgång medförde att slaktvolymerna fortsättningsvis ligger under den mängd som villkoren i företagens miljötillstånd ger möjlighet till.

Värdet av den odlade regnbågsloxen uppgick till ca 20 miljoner euro, vilket är en liten ökning jämfört med år 2002, trots att slaktvolymen minskade. Detta innebär att medelpri-set steg.

Största delen av produktionen såldes inom landet. I det totala värdet av produktionen ingår även inkomsterna från försäljning av rom till ett värde av ca 3 miljoner euro. Lön-samheten inom branschen är fortsättningsvis pressad som en följd av ökad import och världsmarknadsläget där det fortfarande finns en viss överproduktion av främst odlad lax.

Under hösten infördes genom beslut av EU-kommissionen dumpningstull på import av regnbågslox från Norge och Färöarna, vilket i någon mån stabiliserade prisläget.

Spridningen av den allvarliga virussjukdomen VHS, som första gången påträffades i Finland år 2000, visade under året tecken på att ha stoppats och endast ett nytt fall konstaterades. Arbetet för att utarbeta ett bekämpningsprogram och strategi fortsatte inom ramen för en riksomfattande arbetsgrupp tillsatt av jord- och skogsbruksministeriet och individuella saneringsprogram har utarbetats och förverkligats vid flera av de åländska odlingarna bl.a. med experthjälp från Åbo Akademi inom ramen för ett flerårigt landskaps- och EU-finansierat projekt.

Skador orsakade av säl utgjorde speciellt under hösten och vintern ett ökande problem för hela odlingsverksamheten.

7.4.5. EU-bidrag och fiskerinäringens befrämjande

7.4.5.1. Transport- och uppsamlingsstöd

Enligt avtal med fiskarorganisationen och fiskhandeln har följande stöd utbetalats enligt landskapsstyrelsens beslut:

Stödform	kg	euro
Transportstöd för sorterad strömming	52.901	3.703,07
Transportstöd för exportströmming	76.589	612,71
Uppsamlingsstöd för sorterad strömming	41.750	350,69
Transportstöd för industriströmming	2.555.126	83.353,11
Uppsamlingsstöd för skötströmming	40.050	2.683,39
Uppsamlingsstöd för fjällfisk	189.282	33.052,48
Summa		124.900,44

Den totala stödsumman är en minskning med ca 24 % jämfört med år 2002. De största skillnader gäller transportstödet för industriströmming och sorterad strömming och exportströmming medan uppsamlingsstödet för fjällfisk ökat. Denna utveckling återspeglar omstruktureringen av det åländska fisket.

7.4.5.2. EU-bidrag utbetalda i enlighet med strukturprogrammet för den åländska fiskerinäringen

Landskapsstyrelsen har med stöd av förordning 2792/1999/EG och i enlighet med strukturprogrammet för den åländska fiskerinäringen beviljat 453.879 euro (206.974 EU:s andel) i stöd för 27 projekt och åtgärder. Jämfört med programmet ger det en nyttjandegrad på 38 % för perioden 2000-2003.

Inom fisket har man prioriterat åtgärder för att modernisera och förnya den småskaliga fiskeflottan samt för att höja förädlingsgraden och förbättra hygien vid fiskförädlingsanläggningarna. Inom vattenbruket har främst miljö- och hygienanpassade åtgärder prioriterats.

Åtgärder som genomförs av branschen gäller bl.a. utbildning/information, seminarier, utprovning av nya redskap samt styrning av könsmognaden hos odlad fisk.

7.4.5.3. Fiskeriförsäkringar

Fiskebåtar och fiskeutrustning försäkras genom s.k. fiskeriförsäkring som handhas av Ålands Ömsesidiga Försäkringsbolag. Under året ökade det totala försäkringsbeståndet med ca 90.000 euro (2,7 %).

Försäkrat föremål	Antal		Belopp, euro	
	2002	2003	2002	2003
Båtar	72	75	3.274.580	3.364.568
Trålar	8	8	36.072	36.072
Övriga fiskebragder	5	5	28.373	43.157
Trålbord	2	2	5.549	5.549
Bojar och linor	1	1	941	941
Totalt	88	91	3.345.515	3.450.287

Under året rapporterades skador för 75.991,56 euro för 28 skadefall. De utbetalade ersättningarna uppgick till 70.277,97 euro (+ 92,7 % jmf med år 2002), varav landskapets andel utgjorde 88 % eller 61.855,90 euro.

7.4.5.4. Sälskadeersättningar

Sälen är ett allvarligt hot mot yrkesfisket och den skada som den förorsakar fisket ökar för varje år. Sälskador förekommer runt hela Åland, även i de inre vikarna.

Under år 2003 uppgick de påvisbara sälskadorna på laxfisket, i form av skadad fisk, till ca 20.000 kg lax eller 31 % av fångsten. Det ekonomiska bortfallet beräknas till ca 70.000 euro. Därutöver kommer skador på redskap, bortskrämd fisk samt tilläggskostnader för flera och längre fiskeresor.

Till följd av att EU inte godkänt Finlands anmälan om utbetalning av ersättning för sälskador som ett bestående stödssystem har landskapsstyrelsen inte kunnat utbetala ersättningar för sälskadorna.

7.4.6. Utplantering av fisk och fiskevård

Produktionen av yngel för utplantering förverkligades vid landskapets fiskodlingsanstalt i Guttorp i stort sett enligt tidigare riktlinjer och mönster. Målsättningen var dock att i viss mån minska utplanteringen av lax och havsöring jämfört med föregående år. Därutöver avsåg man öka utplanteringarna av skärgårdssik och gädda.

En del av yngelproduktionen såldes till fiskelag och samfälligheter medan resterande del av utplanteringarna utfördes i landskapets regi såsom allmännyttiga utplanteringar.

Under året fattades beslut om förverkligande av om- och tillbyggnaden av fiskodlingen till recirkulerande vattenförsörjning, vilket förväntas förbättra odlingsresultatet (bättre sjukdomskontroll) och ge en viss kostnadsinbesparing. Ombyggnaden påbörjades under hösten och förväntas vara slutförd under april 2004.

7.4.6.1. Utveckling av mätetal

	2001	2002	Uppskattat 2003	Förverkligat 2003
Utplantering av lax (st)	47 000	37 100		67 745
Utplantering av havsöring (st)	383 000	185 138		161 732
Utplantering av gäddyngel (st)	1 842 000	2 012 000		1 169 000
Utplantering av sikyngel (st)	355 000	421 710		252 916
Utplantering av gös (st)	10 640	-	-	-

7.4.7. Forskning, undersökningar, kontakter med vetenskapliga institutioner

Samarbetet med vilt- och fiskeriforskningsinstitutet fortgick under året. Speciell uppmärksamhet ägnades åt utprovning av sälsäkra laxfällor och märkningsförsök av odlad skärgårdssik som utplanterades. Landskapet medverkar även i ett internationellt EU-projekt, AQCESS för utredning av fiskodlingens socio-ekonomiska betydelse. Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet ansvarar för den finländska delen av projektet. Slutrapporten för projektet färdigställs under våren 2004.

Fiskeribyrån deltar även med medfinansiering av ett treårigt projekt (påbörjat 2002) vid Parasitologiska institutionen vid Åbo Akademi, vars målsättning är att utreda fisksjuk-

domssituationen inom landskapet, utarbета framtida bekämpningsstrategier samt bistå odlarna med råd och hjälp.

Uppföljningsarbetet gällande kustnära fiskarter fortsatte inom ramen för ”COBRA”, Coordination Organ for Baltic Reference Areas (tidigare Samarbetsorganets för fisk i Bott-niska viken). Samarbetsparter i COBRA är; Kustlaboratoriet i Öregrund, Vilt- och fiskeri-forskningsinstitutet i Helsingfors, Estlands Marina Institut i Tallinn och Institutet för ekologi i Vilnius. COBRA-samarbetet har inlett förhandlingar med Helsingfors-kommis-sionen (Helcom) för rapportering av resultaten. Samarbetet planerar att publicera en veten-skaplig artikel under år 2004, där provfiskeresultat från 10 referensområden i Östersjön ingår, bl.a. Finbo referensområde på Åland.

Undersökningen av gösfisket i Lumparn och Ivarskärsfjärden fortsatte som en uppfölj-ning av ett projektarbete, som inleddes år 1999. Målsättningen är även här att följa utveck-lingen av beståndet och tillhandahålla beslutsunderlag för eventuella begränsningar i fisket. Gösen är utsatt för ett hårt fisketryck och är av ekonomiskt stor betydelse och därför är det viktigt att följa med beståndet, så att ett hållbart utnyttjande kan garanteras. Be-ståndsprognoser har publicerats år 2003. Undersökningarna 1999 – 2003 har visat att fisketrycket i Lumparn har påverkat beståndet och i januari 2004 antog landskapsstyre-lsen ett beslut om reglering av det yrkesmässiga gösfisket på Åland.

Ett nytt provfiskeområde etablerades i Kumlinge. Avsikten var att med ett årligt provfis-ke få uppgifter om fiskbestånden i den östra skärgården. Provfiskeområdet ingår i CO-BRA-samarbetet.

Målsättningen med COBRA-arbetet och samtliga provfisken är att årligen följa utveck-lingen av fiskbeståndens storlek och för att tillhandahålla beslutsunderlag för eventuella begränsningar i fisket. Resultaten används även för att göra beståndsprognoser för ekono-miskt viktiga arter. Beståndsprognoser har under året publicerats i ett flertal svenska och finska fiskeritidskrifter.

Det år 1999 påbörjade EU- och landskapsfinansierat projektet om ”Uthållig fiskeriför-valtning” fortsatte under år 2003 med Ålands fiskare rf som huvudman. Kommunerna Finström, Sund, Vårdö och Sottunga har undersökts. Arbetet utfördes genom analys av enkätsvar från fiskelags ordföranden, yrkesfiskare / binäringsfiskare samt 200 slumpvis utvalda fastighets ägare i respektive kommun. Våren 2004 utges en delrapport om de aktuella kommunerna. Målsättningen är att på sikt få hela landskapet kartlagt enligt sam-ma mönster.

Inom ramen för Nordiska Ministerrådets samarbete är landskapsstyrelsens fiskeribrå representerad i NKO (nordiskt kontaktorgan för fiskerifrågor), NEF (nordisk ämbetsman-nakommitté för fiskerifrågor), AG-Fisk (beredande arbetsgrupp för NEF), MiFi-styrgrupp (samarbetsorgan för miljö- och fiskerifrågor). Under år 2003 har det nordiska samarbete inte prioriterats i högre grad främst på grund av att tyngdpunkten legat på de västliga regionerna och på grund av höga resekostnader.

7.5. SKOGSBRUKSBYRÅN

7.5.1. Allmänt

År 2003 blev ett mycket aktivt år inom det åländska skogsbruket. Landskapsstyrelsen har handlagt förnyelseplaner omfattande 516 ha skogsbruksmark och anmälningar över beståndsvårdande avverkningar på 1.073 ha. Likaså har plant- och ungskovsvården legat på en hög nivå.

Vidare har det fleråriga arbetet med skogscertifieringen nått resultat. Ålands skogsvårdsförening r.f. erhöj under vårvintern ett certifikat över skötseln och användningen av skogarna, vilket visar att skogarna sköts enligt de kriterier som fastställts i den finländska FFCS- och den paneuropeiska PEFC-standarden. Landskapsstyrelsen har särskilt tagit fram anvisningar för det lagstadgade biotopskyddet, vilket även krävdes för certifieringen. Under året har landskapsstyrelsen även medverkat i framtagandet av nya, reviderade kriterier för den finländska FFCS-standarden. Dessa kriterier kommer troligen att börja tillämpas under år 2005.

På lagstiftningssidan har en blankettlag, gällande tillämpning av riksförfattningar om skogsodlingsmaterial, antagits. Genom denna implementerades även Rådets direktiv 1999/105/EG om saluföring av skogsodlingsmaterial. Vidare har arbetet med en ändring av jaktlagen pågått.

Vid jaktenheten har arbetet med bibehållandet av den traditionella vårjakten på sjöfågel fortsättningsvis dominerat i och med att EU-kommissionen beslutat föra ärendet till EG-domstolen. Vidare har åter treåriga tillstånd för jakt på rådjur och älg beviljats.

7.5.2. Uppföljning av mål

Mål: Landskapsstyrelsen skall verka för att verksamheten bedrivs i enlighet med fastställt målprogram samt enligt de kriterier som skogscertifieringen ställer.

Förverkligat: Flera av de högt ställda skogsskötselmålen har uppnåtts under år 2003. De viktigaste är arealen första gallring, som passerat målet om 500 ha och plantskogsskötseln som passerat målet om 600 ha. Vidare har bl.a. avverkning för skogsodling åter dominerat jämfört med avverkning för naturförnyelse.

Landskapsstyrelsen har utfört de granskningar som skogscertifieringen föranlett och Det Norske Veritas har genomfört en revision under hösten. Vid revisionen konstaterades glädjande att de fyra avvikelser mot kriterierna, som framkom år 2002, kunde betraktas som åtgärdade. Däremot uppdagades en ny avvikelse, vilken måste korrigeras för att inte äventyra certifikatet.

Mål: Plantskogsskötseln i de privata skogarna skall uppgå till minst 600 hektar.

Förverkligat: Ålands skogsvårdsförening har med stöd av medel från landskapsstyrelsen administrerat plant- och ungsogsröjning på 706,5 hektar.

Mål: Landskapsstyrelsen skall medverka till uppbyggnaden av en gemensam, webbase-rad centraldatabas för det åländska skogsbruket.

Förverkligat: Landskapsstyrelsen har haft beredskap att inleda projektet samt medel anslagna i budgeten för ändamålet. Ålands skogsvårdsförening, vilken är en central part i projektet, har dock gjort bedömningen att denna inte har de personella resurser som krävs i detta skede, varför projektet lags på is tills vidare.

Mål: Mängden avsaluvirke från landskapets egna skogar bör uppgå till ca 4.100 m³.

Förverkligat: Under året har 3.143 m³ virke saluförts. Vidare har ca 1.200 m³ virke avverkats. Detta blev dock inmätt först efter årsskiftet.

Mål: Uppgörande av förvaltningsplaner för de arter av sjöfågel som det bedrivs traditionell jakt på under våren.

Förverkligat: Inga planer har genomförts på grund av begränsade resurser. Arbetet har koncentrerats till processen vid EG-domstolen efter anklagelser från kommissionen om brister i införlivandet av EU-lagstiftningen avseende jakt på vissa sjöfågelarter.

Mål: I samband med en större översyn av jaktlagstiftningen kommer utökade möjligheter till jakt på rådjur att utredas.

Förverkligat: Landskapsstyrelsen har under året lämnat en framställning om ändring av jaktlagen beträffande jakt på älg. Framställningen förkastades av lagtinget. Under hösten har en större översyn av jaktlagstiftningen påbörjats. Denna skall överlämnas till lagtinget under våren 2004.

Mål: Minska skadorna av säl inom yrkesfisket och fiskodlingen.

Förverkligat: Nya riktlinjer för skydds jakt på gråsäl har fastställts av landskapsstyrelsen. Vidare har tillstånd beviljats för att fälla 250 st. gråsäl.

7.5.3. Främjande av skogsbruket

7.5.3.1. Utförda skogsbruksåtgärder

Totalt planterades 171,3 (169,6) hektar i de privata åländska skogarna under året. Av denna areal utgörs 127,9 hektar av nyplantering efter förnyelseavverkning, 40,8 hektar av kompletteringsplantering och beskogning i samband med avverkning av underproduktiva bestånd samt 2,6 hektar av beskogning av nedlagd åkermark. Totalt planterades 367.000 plantor. Av planteringsmängden utgjorde tall 45,4 %, gran 53,8 %, björk 0,8 %. Medelkostnaden för plantering var 798 euro/hektar.

Markberedningsarealen uppgick till 214,2 (188,6) hektar, varav 202,4 hektar utfördes med landskapsstyrelsens markberedningsmaskin och resterande 11,8 hektar i privat regi med grävmaskin. Medelkostnaden för markberedning var 165 euro/hektar.

Plant- och ungskovsvård utfördes på 706,5 (437,3) hektar. Av denna areal bestod 533 hektar av röjning i plantbestånd och 173,5 hektar av iståndsättningsröjning. Medelkostnaden för plant- och ungskovsvård var 222 euro/hektar.

Skogsdikningen omfattade totalt 2.355 (2.370) meter, varav 415 meter var iståndsättning av befintliga äldre skogsdiken och 1.940 meter skyddsdikning i samband med skogsförnyelse. Grävningen utfördes till en medelkostnad av 1,25 euro/meter.

Under året grundförbättrades 2 st. skogsbilvägar, sammanlagt 2.730 meter. Inga nya skogsbilvägar byggdes men 3 st., till skogsbilvägar hörande vändplaner, förbättrades till en medelkostnad av 1.372 euro.

7.5.3.2. Skogsbruksplanering

Under året färdigställdes 22 st. privata skogsbruksplaner fördelat på 20 st. privata och 2 st. församlingsplaner. Heltäckande områdesplaner gjordes i Djurvik, Vestansunda, Södersunda, Torp, Gesterby, Hullby och Lafsböle. Under året slutfördes även fältarbetet i landskapets skogar.

Den totala planerade arealen under året uppgick till 6.433 ha, fördelat på 4.237,9 ha skogsmark, 1.016,9 ha tvinmark samt 1.178,2 ha impediment.

Dessutom påbörjades fältarbetet av områdesplaner i Ödanböle och Ingby som kommer att färdigställas våren 2004.

Under året arbetade totalt fem personer med planering, varav två personer arbetade med privata skogsbruksplaner, två planerare gjorde områdesplaner medan en person var sysselsatt med landskapets skogar.

7.5.3.3. Forsknings-, försöks- och informationsverksamhet

I samarbete med skogsforskningsinstitutet har uppföljningen av rådjursbetningar på skogsplanter fortsatt. Ett antal nya ytor för uppföljning av betningsskador har anlagts bl.a. i Jomala och Eckerö.

Datainsamlingen i Emkarby granproveniensförsök 193/1, för projektet ”Tillväxtmätningar i kustnära skog”, avslutades efter årets tillväxtperiod. Projektet, som har varit 5-årigt, har skötts av skogsforskningsinstitutet.

7.5.3.4. Nordiskt samarbete

Skogsbruksbyrån har medverkat vid Samnordisk skogsforsknings styrelsemöte i Danmark i maj. Här presenterades bl.a. nyheter inom det åländska skogsbruket.

7.5.4. Skötsel av egna skogar

Avverkningsarealen har uppgått till 65 ha. Av denna areal har ca. 25 ha utgjorts av avverkning i stormfälld skog.

Mängden avsaluvirke från landskapets skogar uppgick till 3.143 m³, varav andelen timmer utgjorde drygt 23 %. I slutet av året slöts ytterligare virkesförsäljningskontrakt på ca. 1.200 m³ som dock inmättes efter årsskiftet. Av den totala avverkningsmängden kom ca 680 m³ (drygt 21 %) från vindfälld skog.

Inkomsterna från försäljningarna uppgick till 85.970 euro. Dessutom har 18.530 euro influtit i form av inkomster från jakt- och markarrenden samt 9.040 euro som hyresinkomster.

Planteringsarealen omfattade 4 ha och arealen plant- och ungskogsröjningar uppgick till 38 ha. Närmare uppgifter framgår i *bilaga 12.1,2,3*.

Under året har fältarbetet för skogsbruksplanerna över landskapets marker slutförts.

7.5.5. Jakt och viltvård

7.5.5.1. Jakt och viltvårdens verksamhet

Under året uppgjordes nya riktlinjer för att effektivisera skyddsjakten efter gråsäl vid yrkesfisket och fiskodlingsanläggningarna. Totalt beviljades tillstånd att fälla 250 (150) gråsäl i anslutning till yrkesfiske. Tillstånden är giltiga 1.5.2003-28.2.2004.

Med stöd av jaktlagen inrättades ett fågelskyddsområde i Kalmarnäs, Jomala och Mariehamn, bestående av öarna Lilla och Stora Rättgrundet. Området har kungjorts i Ålands författningssamling (62/2003).

Vid jaktårets slut innehade 4.289 (4.243) personer åländskt jaktkort.

Beträffande användningen av jaktkortsmedel hänvisas till *bilaga 14*.

Under år 2003 fälldes 4.700 (5.302) rådjur. Jaktvårdsföreningarna beviljade 20 (20) jakträttsområden tillstånd att fälla 285 (312) älgar. Under älgjakten fälldes 223 (239) älgar, se vidare *bilaga 13*. Sammanlagt 643 (673) personer avlade älgskytteprov.

Vidare behandlades 3.397 (3.163) ansökningar om tillstånd till traditionell jakt på sjöfågel under våren.

Närmare uppgifter angående utgivna jaktkort, utbetalade hjortdjurskadebidrag, jakt på hjortdjur och viltolyckor i trafiken ingår i Statistisk årsbok för Åland.

7.5.5.2. Hjortdjurskadorna och trafikolyckorna

I ersättning för hjortdjurskadorna och till förebyggande åtgärder utbetalades sammanlagt 19.827 (27.418) euro. Från Ålands polismyndighet inrapporterades 318 (339) trafikolyckor med hjortdjur, varav 311 (329) gällde rådjur och 7 (9) älg.

7.5.5.3. Informationsverksamhet, besök och exkursioner

Ålandsnytt har som tidigare återfunnits i tidningen Jägaren som distribueras till alla åländska jägare samt till svenskspråkiga jägare i Finland. Tidningen utkommer med 6 nummer per år.

7.6. ÅLANDS ARBETSFÖRMEDLINGSBYRÅ

7.6.1. Uppföljning av mål

Mål: Landskapsstyrelsens övergripande arbetsmarknadspolitiska mål är att sträva till en fortsatt låg arbetslöshet samt en ökad sysselsättningsgrad, en regionalt balanserad utveckling av arbetsmarknaden, kvinnors och mäns rätt till arbete på lika villkor samt underlätta för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadspolitiken skall bedrivas i koordination med den givna näringspolitiken och utbildningspolitiken så att man främjar utvecklandet av informationssamhället, kompetenshöjande utbildningsinsatser inom arbetslivet, nyföretagande och de befintliga företagens tillväxt och konkurrenskraft.

Inom Ålands arbetsförmedlingsbyrås ansvarsområde har följande delmål fastslagits för 2003:

- tillgången på arbetskraft säkerställs
- efterfrågan på arbetskraft stärks
- de arbetslösas motivation att söka sig ut i arbetslivet stärks och utslagning från arbetsmarknaden förebyggs
- jämlikheten på arbetsmarknaden ökar, arbetsfördelning enligt kön minskar
- efterfrågan och utbud på arbetskraft kommer i regional balans
- lediga platser skall tillsättas snabbt och kvalitativt

Under 2003 har det skett en liten försämring av sysselsättningssituationen då arbetslöshetsgraden var 1,93 % (1,8 %). Mest ökade ungdomsarbetslösheten som steg till 4,3 % (3,1 %).

Vissa indikatorer pekar på ett brytningsskede i den goda sysselsättningssituationen eftersom antalet arbetslösa ökade marginellt jämfört med året innan samtidigt som antalet jobb som anmälades till arbetsförmedlingen minskade. Senare delen av 2003 visar dock att läget är fortsatt stabilt vad gäller arbetslöshetsgraden medan det minskade antalet jobb som anmälts till viss del beror på en lyckad arbetsmarknadspolitisk satsning, bland annat med en kraftigt ökad inflyttning. Den uppdämda bristen på arbetskraft har till viss del åtgärdats. Det finns en ökad försiktighet hos företagen att nyanställa som givetvis hänger samman med den osäkerhet som finns angående den ekonomiska utvecklingen i vår omvärld men långsiktigt så kvarstår fortfarande arbetskraftsbristen tillsammans med den ökade ohälsan i arbetslivet, som visar sig i form av utbrändhet och ökad sjukfrånvaro, som de största utmaningarna för det åländska arbetslivet.

Trots den goda sysselsättningsituationen och den låga arbetslösheten finns det framförallt tre strukturella problem på arbetsmarknaden vad gäller arbetslösheten. Det första är andelen långtidsarbetslösa bland den äldre arbetskraften. Av dem som varit utan arbete i mer än sex månader är över 50 % 55 år eller äldre. Problemet har varit liknande en längre tid och är detsamma i hela Norden. Det andra problemet är att framför allt de arbetslösa arbetssökande yrkesmässigt inte motsvarar efterfrågan på arbetskraft. De lediga arbetsplatserna finns framför allt inom serviceyrkena, byggsektorn, pedagogiska sektorn samt inom social- och hälsovårdssektorn medan de arbetslösa i första hand återfinns inom kontors och administrationssektorn. Matchningen kan dessutom brista vad gäller exempelvis kompetensnivå inom de olika yrkesgrupperna. Det tredje problemet är ungdomsarbetslösheten som har den kraftigaste ökningen. Trots att det har funnits relativt gott om jobbberbudanden så har ungdomar svårt att komma in på arbetsmarknaden då erfarenhet saknas.

Förverkligat: Byrån har fortsatt sitt arbete i enlighet med den uppgjorda strategin där specialiseringen av arbetsuppgifter har varit en nödvändighet för att kunna upprätthålla kompetensen inom varje arbetsområde. Beslutsdelegering till byrån, nya ansvarsområden samt en mer offensiv roll i arbetsmarknads- och samhällsutvecklingsfrågor tillsammans med satsningar på kunskapsinhämtning på fältet har även under 2003 inneburit en effektivare matchning av sökande-arbetsgivare samt på sikt en bättre framförhållning och ett bättre utnyttjande av medel för sysselsättningsfrämjande åtgärder. Täta företags- och kommunbesök för en ökad kännedom om det åländska arbetslivet är nyckeln till framgång för en bättre kvalitet på de tjänster arbetsförmedlingen erbjuder.

I februari 2003 färdigställdes arbetsförmedlingens lokaliteter som byggts om för att skapa bättre kundutrymmen och möjlighet till utnyttjande av ny teknik och självserviceapparat vilket på sikt rationaliserar och effektiviserar arbetet samt minskar kostnader.

Projektet Arbeta och Bo på Åland har under 2003 utvecklats helt enligt målsättning. Nätverk och marknadsföringskanaler har byggts upp vilket i högsta grad underlättar rekrytering av välutbildad arbetskraft till det åländska arbetslivet. Enligt ÅSUB:s statistik över inflyttning till Åland har det varit en rekordstor nettoinflyttning till Åland under 2002 och 2003.

Projektet administrerar för tillfället två hemsidor, komhem.nu som fungerar som en informationsportal samt kompetenslanken.net som fungerar som en rekryteringsportal.

Arbeta och Bo projektet har under 2003 haft ca 600 välutbildade personer i sina register. Dessa personer är seriöst intresserade av att arbeta och bo på Åland.

Projektet har förutom att fungera som spindeln i nätet vad gäller åter- eller inflyttningsinformation framställt informativt och proffsigt utformat informationsmaterial, presenterat hundratals CV för arbetsgivare, deltagit i ca 15 olika rekryteringsmässor och aktiviteter samt marknadsfört Åland som en fantastisk plats att arbeta och bo på.

Projektet har liksom tidigare fått stor uppmärksamhet i massmedia både lokalt och i Norden. Bland annat har artiklar om projektet figurerat i flera nordiska tidskrifter såväl dagspress som branschtidningar.

Detta kommer med största sannolikhet att underlätta för det åländska arbets- och näringslivet att få kompetent personal samt nya företagare i framtiden. Projektet har under året prioriterat åtgärder som riktar sig till vård- och lärarområdet.

Byrån har under året delfinansierat och ökat samarbetet med projektet Företagsam skärgård. Byråns åsikt är att det har varit svårt att effektivt arbeta med skärgårdsområdena på grund av avstånd och speciella förhållanden.

Projektet Företagsam Skärgårds verksamhet ligger helt i linje med den strategi och arbetsätt som arbetsförmedlingen har och därför är det naturligt att stödfinansiera verk-

samheten istället för att ”på egen hand” försöka bygga upp en organisation som effektivt kan arbeta med skärgårdsfrågorna.

Huvudmålsättningen skulle vara att skapa en informationslänk till skärgården via Företagsam skärgård. Information från arbetsförmedlingen skulle nå ”rätt adress” samt feedback från arbetssökande, arbetslösa, företag samt kommun skulle nå arbetsförmedlingen.

För att underlätta inträdet på den öppna arbetsmarknaden samt förhindra utslagning har landskapsstyrelsen helt eller delvis finansierat fyra projekt för långtidsarbetslösa.

För att förbättra byråns kvalitet gällande jämställdhetsarbete har byrån deltagit i det EU-finansierade jämställdhetsprojektet Betsy.

Ålands arbetsförmedlingsbyrå har med tanke på den ökade ”ohälsan” tillsammans med ett antal samarbetspartners genomfört ett tema- och inspirationsår kallat ”Inspiration 2003”. Målet för temaåret har varit att inspirera företag, organisationer samt anställda till att påverka kvaliteten på sin egen arbetsmiljö.

Temaåret avslutades med att Årets arbetsplats korades.

7.6.2. Utveckling av mätetal

	Uppskattat 2003	Förverkligat 2003
Arbetslöshetsgrad	1,9	1,93
Ungdomsarbetslöshet	3,5	4,3
Sysselsättningsgrad	78,1	78,6

7.7. YRKESVÄGLEDNINGSBYRÅN

I enlighet med tidigare praxis omfattar följande redogörelse över yrkesvägledningsbyråns verksamhet perioden 1.7 2003 till 30.6 2004, då byråns verksamhet i vissa avseenden följer skolornas läsår.

Yrkesvägledningens målsättning är att erbjuda en öppen och lättillgänglig studie- och yrkesvägledningsservice för både unga och vuxna i behov av information och vägledning i anslutning till studie- och yrkesval. Därvid erbjuder byrån i första hand personlig och enskild vägledning. Yrkesvägledningen upprätthåller ett s.k. infotek där de väglednings-sökande kan orientera sig i utbildningsutbudet på egen hand eller med handledning. Infoteket tillhandahåller broschyrer, foldrar, program, ansökningsblanketter och annat tryckt material. Dessutom har besökarna möjlighet att använda datorbaserade informationsmedia.

Vid byrån finns en ordinarie tjänst som byråföreståndare och en tillfällig tjänst som byråsekreterare/informatör. Byrån samarbetar med studie- och elevhandledare i grundskolorna och skolorna på gymnasialstadiet. Byråns personal har vid besök på en del av grund- och gymnasialstadieskolorna informerat studerande och föräldrar. Den information som därvid givits har huvudsakligen behandlat möjligheterna till fortsatt utbildning på Åland och i utlandet, situationen på arbetsmarknaden samt studiestöd och andra studiesociala frågor.

Byrån följer med och bevakar ålänningarnas möjligheter till studier utanför Åland.

I följande tabell redogörs för antalet elever i grundskolornas avgångsklasser under läsåret 2003–04 och deras önskemål efter grundskolan, dessa framgår av elevernas ansökningar via det samåländska elevantagningssystemet till utbildning på gymnasialstadiet på Åland:

Högstadiet i

Mariehamn Övernäs	96	(68)
Mariehamn Strandnäs	38	(37)
Godby	92	(77)
Kyrkby (inkl. träningsundervisn.)	118	(97)
Brändö	6	(8)
Föglö	7	(11)
Kumlunge	4	(7)
Kökar	4	(5)
Sottunga	3	(-)
Summa	368	(310)

Av dessa söker (i första hand):

till gymnasiet	163 st.;	44 %	(137; 44)
till övriga skolor	192 st.;	52 %	(148; 48)
söker ej till skola på Åland	13 st.;	4 %	(25; 8)

Yrkesvägledningens byråföreståndare fungerar som Ålands representant i styrelsen för Nordiska Förbundet för Studie- och Yrkesvägledning (NFSY). Via NFSY är Åland också medlem i det internationella förbundet för studie- och yrkesvägledning, IAEVG. Byrån samarbetar nära med arbetsförmedlingen och utbildningsinstanserna samt upprätthåller kontakter med utbildnings- och vägledningsorgan i riket och i de övriga nordiska länderna.

7.8. ÅLANDS TEKNOLOGICENTRUM

Mål: Det är en central uppgift för Ålands teknologicentrum (ÅTC) att hjälpa kunderna att täcka deras behov och förväntningar genom att utveckla och uppehålla spetskunskap inom vissa prioriterade tekniska delområden och också genom att kunna leda dem till kunskapskällor på andra, inte enbart tekniska, områden.

ÅTC:s verksamhet skulle under 2003 vara projektorienterad med två stora dominerande projekt, teknikbyns förverkligande innefattande etableringen av s.k kuvösverksamhet samt förverkligandet av ett energicentrum.

Förverkligat: Energi: Inom energiområdet har ÅTC arbetat i enlighet med den uppdaterade energiplanen för landskapet Åland.

ÅTC har bevakat EU:s energiprogram, Intelligent Energi för Europa (2003–2006), kommissionens nya åtgärdsprogram på energiområdet. ÅTC har aktivt medverkat till att skapa förutsättningar för projekt inom energiområdet. Därtill har ÅTC fungerat som en stödresurs för företag i deras arbete med ny teknik för att åstadkomma effektiv energianvändning och användningen av förnybara energiresurser. ÅTC har under årens lopp byggt upp ett väl fungerande kontaktnät med energikontor och organisationer på det lokala, nationella och internationella planet.

Kvarteret i Tiden: Teknikbyn skall bli en miljö som aktivt stimulerar tillväxt med fokus på högteknologiskt, kunskapsintensivt och forskningsbaserat företagande. Teknikbyn skall skapa möjligheter till samverkan mellan utbildningsenheter, näringsliv och myndigheter.

Teknikbyn skall erbjuda en mångfald av service och tjänster som underlättar för nya företag i uppbyggnadsskedet och stimulerar företagsutveckling. Här stimuleras också teknologi och kunskapsöverföring mellan högskola och näringsliv.

Inom konceptet för teknikbyn har ÅTC i nära samarbete med Ålands industrihus aktivt marknadsfört Kvarteret i Tiden. Detta har gjorts såväl genom kundbesök av presumtiva företagare som genom utskick, telemarketing och sammanförande av olika intressegrupper i kvarteret. ÅTC har lagt ner mycket energi på framtagning av material för både intern och extern marknadsföring. Hemsidan för kvarteret är ett exempel på ytterligare en parallell aktivitet.

ÅTC har gjort ett antal studiebesök till motsvarande projekt i Sverige.

Inkubatorverksamhet: Ett innovationssystem består dels av det nätverk av organisationer, människor och spelregler inom vilket skapande, spridning och innovativ exploatering av teknologi och annan kunskap sker, dels en effektiv metodik för att med hjälp av satsningar på forskning, utveckling och andra innovationsfrämjande åtgärder, stimulera förnyelse och därigenom en hållbar ekonomisk tillväxt och samhällelig utveckling.

En viktig funktion i ett innovationssystem är upprättande av inkubatorverksamhet där det skapas miljöer för idéer att utvecklas till säljbara produkter

ÅTC har under 2003 planerat utrymmen för inkubatorverksamhet i teknikbyn, deltagit i seminarier samt planerat verksamhetens utformning genom besök hos och benchmarking med motsvarande verksamheter i Sverige och Finland

Utbildning: ÅTC har inom utbildningsområdet dels hållit, dels anordnat, kurser inom främst områdena IKT och kvalitetsledningssystem.

Två kurser för Högskolan på Åland varav Multimedia & 3Dgrafik för IT-linjens avångsklass var den mest omfattande på totalt 7 studieveckor.

Två kurser för näringslivet om kvalitetsrevision

Två kurser inom Högskolan på Åland om kvalitetsledningssystem

ÅTC:s personal har även deltagit i kompetenshöjande kurser som Starta eget kurs anordnad av Ålands Handelskammare och kursen "Windows 2003 migration" i samarbete med Eriksson Capital Ab.

Seminarier: En informationsdag om effektiva innovationssystem.

Tillsammans med näringsavdelningen och Högskolan på Åland har ÅTC planerat och genomfört ett seminarium INNOVATIONER-HÖGSKOLA-NÄRINGLIV

med föreläsare från åländskt näringsliv, Åbo Akademi och Tammerfors tekniska universitet.

Ett seminarium om den senaste HVDC light tekniken med föreläsare från Sverige (ABB) och Kraftnät Åland AB.

ÅTC deltog med egen monter i VUX 2003 med temat kompetenshöjning för vuxna och deltog som medarrangör med Ålands miljöservice i ett biogasseminarium med inbjudna föreläsare.

Kvalitets-och miljöledningssystem: Teknologicentret har deltagit i utvecklingen och revideringen av kvalitetsledningssystem i åländska företag och organisationer samt i utvecklingen av miljöledningssystem för landskapsstyrelsen.

Övrigt: I övrigt har ÅTC utfört en mängd utredningar och projekt inom verksamhetsområdet.

8. Trafikavdelningens förvaltningsområde

8.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

Trafikavdelningen består av en byrå, den *allmänna byrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller strategisk trafikplanering, byggande och underhåll av vägar, broar, färjor, hamnar, fastigheter och grunda farleder samt trafiksäkerhet, färjetrafik, kollektivtrafik och flygtrafik.

Den allmänna byrån är indelad i *trafikförvaltning* och *fyra produktionsenheter*.

Trafikavdelningen leds av avdelningschefen, även benämnd överingenjör.

8.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Trafikavdelningens uppgift är att upprätthålla, utveckla och förnya landskapets interna trafiksystem på ett ekonomiskt försvarbart sätt, så att trafikanternas berättigade krav och förväntningar på en rimlig och säker trafik tillgodoses.

Miljöpåverkan av trafikavdelningens verksamhet har under året ytterligare prioriterats. Trafikavdelningen har låtit utföra en miljöutredning om trafikavdelningens verksamhet som utgör grunden för införande av ett miljöledningssystem.

Förverkligat: Uppgraderingen av landskapets huvudleder till 8 meters vägar med separata gång- och cykelvägar har fortsatt med bland annat utställda vägplaner på sträckorna Öra-Kyrkoby (landsväg nr 1) och Sundby-Smedsbole (landsväg 2). Vägentreprenaden Söderby-Bistorp med separat gång- och cykelväg färdigställdes sommaren 2003 och vägombbyggnaden Bistorp-Lumparsund påbörjades hösten 2003. Den nya vägen till Mariehamns flygplats blev färdig hösten 2003. I Eckerö färdigställdes ombyggnaden av Käringsundsvägen inklusive trottoar på sträckan Storby-fiskrökeriet. I samband med vägentreprenaderna till Möckelö/flygfältet och Käringsundsvägen byggdes två rondeller av mindre modell. Grundförbättring av glesbygdsvägar har skett både med underhålls- och investeringsmedel.

Skärgårdstrafiken har effektiviserats genom att vissa turer med väldigt låg beläggning dragits in.

Uppföljningen av trafiksäkerhetsplanen pågår i samarbete med kommuner och andra berörda. Trafiksäkerheten är ett prioriterat område inom hela trafikavdelningen.

8.1.2. Utveckling av mätetal

	2001	2002	2003
Lands- och bygdevägar inom landskapet, km	641	641	640
Därav belagda, km	520	535	554
Kommunalvägar inom landskapet	271	271	272
Antal fordon i landskapet	25.944	26.670	28.690
Antal personbilar i landskapet	14.360	14.636	15.194
Antal trafikolyckor med dödlig utgång	0	0	3
Antal fordon på frigående färjor	250.851	265.818	257.351
Antal fordon på linstyrda färjor	273.201	296.121	301.660
Antal passagerare färjor alla kategorier	1.021.606	1.092.304	1.070.853
Vägtäthet (km allmän väg per 100 km ² land)	41,9	41,9	41,95
Allmänna vägar m/invånare	24,8	24,4	24,4

8.1.3. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2001	Bokslut 2002	Tillgängliga medel 2003	Bokslut 2003	Avvikelse
Konsumtionsutgifter	19 697 312,08	20 462 668,10	20 639 918	20 182 466,55	457 451,45
Överföringsutgifter	1 029 237,69	1 235 513,90	1 676 628	1 472 713,30	203 914,70
Realinvesteringsutgifter	3 460 761,54	2 690 836,09	4 399 678	2 498 907,29	1 900 770,71
Lån och övriga finans- investeringar	20 740,02	869,00	12 993	0,00	12 993,00
Summa utgifter	24 208 051,33	24 389 887,09	26 729 217	24 154 087,14	2 575 129,86
Summa inkomster	-1 702 072,45	-1 687 013,88	-1 919 833	-1 076 336,62	-843 496,38
Nettoutgifter	22 505 978,88	22 702 873,21	24 809 384	23 077 750,52	1 731 633,48

8.2. TRAFIKFÖRVALTNINGEN

Trafikförvaltningens uppgift är att långsiktigt och strategiskt samt på ett ekonomiskt försvarbart sätt utveckla trafikförhållandena på Åland samt svara för den med verksamheten sammanhängande myndighetsutövningen.

Som rättesnöre för allt trafikarbete gäller förutom landskapets budget landskapsstyrelsens handlingsprogram, den av lagtinget antagna trafikplanen för åren 2003-2010 samt trafiksäkerhetsplanen för åren 2002-2010.

8.2.1. Förprojekt och trafikplaner

Verksamheten leds av trafikingenjören som förutom sina myndighetsuppgifter även har representerat landskapsstyrelsen vid de under året verkställda vägförändringarna.

Inom ansvarsområdet handläggs och utreds alla större projekt gällande nya eller förbättringar av befintliga trafiklösningar inom landskapets allmänna trafiknät. Den strategiska trafikplaneringen har fått större tyngd inom trafikförvaltningen och utförs i nära samarbete med kommuner och markägare samt ansvariga för miljö-, kultur- och fornminnesvården.

8.2.2. Vägar och trafiksäkerhet

Verksamheten leds av vägingenjören biträdd av trafiksäkerhetskonsulenterna i trafiksäkerhetsarbete.

Inom ansvarsområdet handläggs och verkställs alla projekt som gäller om- och nybyggnad samt beläggning av vägar inom ramen för investeringsbudgeten. Det övergripande ansvaret för trafiksäkerhetsarbetet inom landskapet hör också hit.

Under verksamhetsåret om- och nybyggdes 5,2 (8,4) kilometer lands- och bygdeväg och 2,7 km gång- och cykelväg nybyggdes. Nybeläggning med mjukt oljegrus, asfaltgrus och asfaltbetong utfördes på 13,1 (11,8) kilometer. Planerings- och kartläggningsarbeten utfördes på 8 olika objekt. Se *bilaga 16*.

Under året har skolstart-, däck- och reflexkampanjer hållits. Tillsammans med sponsorer ordnades kampanjen ”säkrare bilfärder på dagis” där bilbälteskuddar delades ut till varje daghem i landskapet. Beteendeundersökningar gällande användning av blinkljus och cykelhjälm utfördes. En enkätundersökning om promillegränsen för fylleri till lands och till sjöss genomfördes. Arbetet med att på nytt få igång trafikjokern i skolorna har inletts.

8.2.3. Broar, hamnar, privata farleder, byggnader och fastigheter

Verksamheten leds av bro- och hamningenjören och omfattar:

Hamnar, bryggor och färjelägen

Ny kaj 42 m lång byggdes i Möckelö hamn. Planerad muddring för att erhålla fullt vattendjup invid kajen har ännu inte utförts på grund av svårigheter att uppnå ställda villkor i miljötillståndet.

Piren vid Kumlinge färjeläge försågs med nya avfendringar.

Finnö trafikbrygga i Sottunga reparerades.

Vid Prästö färjeläge, för den 100-tons linstyrda färjan, slogs stålspons ned för att förhindra erosion.

Två nya betongponton och en ny landramp för 60-tons linstyrda färjelägen tillverkades och insattes på Prästö-Töftö linjen, de gamla landramperna upptogs på land för reparation, ombyggnad och ytbehandling.

Hellsö brygga i Kökar kommun och Vargata brygga i Vårdö kommun överläts i befintligt skick till respektive kommun från 1.1.2004.

Landsvägsbroar

På Bomarsunds landsvägsbro byggdes en ny tvärbalk och den gamla sågades ned. Fria höjden för fordonstrafik är nu 5,20 m.

Anbud begärdes för rivning av gamla Marsunds bro. Rivningen verkställdes inte på grund av att rivningskostnaderna var väsentligt mycket högre än tillgängliga budgetmedel.

Lemströms kanal och svängbro hölls öppen för sjötrafik under tiden 28.4-5.12.2003.

Under seglationsperioden tillämpades fasta öppethållningstider. Svängbron öppnades 1.096 (1.134) gånger för 3.622 (3.869) farkoster.

Farleder

De grunda farlederna (max. 4,0 meter djupa) underhölls på entreprenad.

Byggnader och fastigheter

Vid Möckelö verkstad och centrallager reparerades yttre avloppsbrunnar och mindre reparationer utfördes på byggnaderna.

8.2.4. Färjetrafik

Verksamheten leds av tekniska inspektören som ansvarar för konkurrensutsättning av de färjelinjer landskapsstyrelsen beslutat om samt fartygens reparationer och årliga dockningar liksom även för planerade nybyggen. Turlistorna för skärgårdstrafiken bereds i samråd med Ålandstrafiken och skärgårdskommunernas trafiknämnder.

8.2.5. Övrig trafik samt oljeskydd

8.2.5.1. Oljeskyddsberedskapen

Under året har ett nytt centralt oljeskyddslager planerats på landskapsstyrelsens område i Möckelö. Ritningar och byggnadstillstånd har erhållits. Lagret är på 500 m² och oljeskyddsfonden bekostar byggnaden med 482 euro/m².

Endast några mindre oljeutsläpp har förekommit under året (Ålands hav).

8.2.5.2. Flygverksamhet

Flygtrafiken till och från Åland sköttes under större delen av året på marknadsmässiga villkor av två kommersiella flygbolag. Landskapsstyrelsen införde under 2002 allmän trafikplikt på rutten Mariehamn-Stockholm/Arlanda. En upphandlingsprocess pågick under våren 2003 men avbröts då ett bolag meddelade att de flyger utan stöd.

8.2.5.3 Kollektivtrafiken

Den regionala busstrafiken upprätthölls som under tidigare år. De reguljära turerna kombinerades med skolskjutsarna. Landskapsstyrelsen understödde busstrafiken med 0,81 euro per turlista och körd kilometer. Totala antalet km var under året 967.440 km och passagerarantalet 275.126 st. Passagerarantalet har minskat jämfört med år 2002. Landskapsstyrelsen sänkte under året biljettpriset för skolelever, vilket innebar utökade kostnader för kollektivtrafiken.

Skärgårdskommunerna har erhållit ett särskilt stöd för den interna kollektivtrafiken om 40.407 (42.052) euro. Totalt har stödet till kollektivtrafiken uppgått till 1.166.042 (800.000) euro.

8.2.6. Ekonomi, administration och inköp

Verksamheten leds av ekonomichefen, som har biträtt trafikförvaltningen och produktionsenheterna i budgetberedningen och -uppföljningen. Han har även skött varu-, reservdels- och annan upphandling enligt EU:s och landskapsstyrelsens regelverk.

8.3. PRODUKTION

Produktionen skall utföra de trafikuppgifter och producera de trafiktjänster samt förverkliga de projekt landskapsstyrelsen beställt. En del av verksamheten har praktiskt skötts genom att produktionsenheterna gör egna upphandlingar och tecknar avtal med egna underentreprenörer eller -leverantörer. I den mån kapaciteten räckt till och konkurrenssituationen i landskapet inte snedvridits har därutöver arbeten utförts för kommuner.

8.3.1. Vägunderhållsenheten

Verksamheten leds av chefen för vägunderhållsenheten, biträdd av två vägmästare, två byggmästare samt arbetsledare på vägstationerna. Till enheten hör även kanalvakten vid Lemströms kanalbro.

Den praktiska verksamheten sköts utgående från vägstationerna i Möckelö och Godby. Så kallade stödjepunkter finns i Hammarland, Föglö, Kökar, Kumlinge och Brändö.

Jourtelefon med ett anträffbarhetssystem är i kraft under vinterhalvåret.

För dammbindning på lands- och bygdevägar med grusyta användes 197 (263) ton kalciumklorid (vägsalt). Mängden salt för halkbekämpning var försumbar. Däremot åtgick 5.500 (5.000) ton krossgrus till halkbekämpning. För underhåll av grusvägar samt grundförstärkningsarbeten inköptes under året 61.000 (70.000) ton krossgrus.

Ny- och ombeläggning med asfalt eller oljegrus utfördes på 10,3 (14,4) kilometer allmän väg.

Enheten bedriver i egen regi trafik med linstyrda färjor på Töftölinjen, Seglingelinjen, Simskälalinjen, Björkölinjen och Embarsundslinjen. Ångöundslinjen trafikeras med

landskapsstyrelsens tonnage enligt entreprenadavtal av ett privat bolag.

Statistik över passagerare och fordon på de linstyrda färjorna framgår av *bilaga 17*.

8.3.2. Sjötrafikenheten

Verksamheten leds av sjötrafikchefen, biträdd av sjöpersonalinspektören och en byråsekreterare. Enheten ombesörjer trafik med frigående färjor enligt fastställda turlistor.

Till sjötrafikenheten hör även Ålandstrafiken vars verksamhet leds av bokningschefen biträdd av en bokningsfunktionär och två bokningsbiträden samt under högsäsong även extra personal. Ålandstrafiken betjänar resenärerna inom både kollektiv- och skärgårds- trafiken inom skärgården. I verksamheten ingår bland annat bokning av bilplatser på skärgårdsfärjorna, biljettförsäljning, tidtabellsupplysning, paketmottagning för vidaretransport med bussarna, busskorthantering m.m. För passagerare finns det en väntsal och effektförvaring.

År 2003 inleddes i köldens tecken och isförhållandena blev snabbt besvärliga och på flera linjer förekom svårigheter med att sköta trafiken i enlighet med fastställd turlista. En stor del av den lätta trafiken gick på inofficiella isvägar varför beläggningen på färjorna blev låg. En reducerad turlista för norra och tvärgående linjen infördes under drygt tre månader. Linjerna Kumlinge-Enklinge och Asterholma-Lappo-Torsholma kunde under en del av perioden inte alls trafikeras med färja, utan trafiken sköttes med hydrokopter och svävare.

Under hösten 2002 konstaterades fukt- och mögelskador i m/s Gudingens personalutrymmen under däck. Fartyget togs i januari ur trafik och ersattes av m/s Ejdern. Skadorna visade sej vara svåra och en omfattande sanering och renovering var nödvändig. Fartyget kom åter i trafik i början av april.

Knipans propeller skadades under vintern av föremål i isen så svårt att samtliga blad måste förnyas.

I slutet av februari konstaterades akuta problem med Alfågeln's propelleraxeltätning, fartyget måste pga. detta dockas i Åbo. Gudingen togs för en kort period i trafik och Ejdern ersatte Alfågeln.

Kollektivavtal med sjöfolksförbunden tecknades för en två års period. Med Finlands Sjömansunion var det stora svårigheter att uppnå avtal. Först efter strejk- och lockoutvarsel uppnåddes avtal under ledning av distriktsförlikningsmannen.

Förutom att av myndigheterna uppställda säkerhetskrav naturligtvis efterlevs, eftersträvas en högt säkerhetstänkande i verksamheten. Stor vikt läggs härvidlag på underhållet och fartygen tas ur trafik för översyn en kortare tid under vår och höst.

Verksamheten bedrivs till stor del med eget tonnage i egen regi. Även inhyrt tonnage har använts, m/s Spoven på linjen Asterholma-Lappo-Torsholma, m/s Inimo (januari-april) och m/s Frida II (maj-december) på linjen Kumlinge-Enklinge samt Lotta II som komplement till m/s Knipan på linjen Svinö-Degerby under högsäsong. På tvärgående linjen har trafiken sköts med m/s Grisslan som driftsentreprenad som avslutades den 6 maj. Därefter gjordes en omfattande upprustning av fartyget. Fartyget drivs nu i egen regi.

Statistik över transporterade fordon och passagerare på de med färjor trafikerade linjer- na framgår av *bilaga 17*.

8.3.3. Annan sjötrafik

Subventionerad motorbåtstrafik har bedrivits med "Husö I" mellan Husö-Hästö-Finnö-Södö-Kyrkogårdsö. Båten har transporterat sammanlagt 2.516 passagerare fördelade på

följande bryggor: Husö 587, Kyrkogårdsö 304, Hästö 611, Finnö 983, Södö 31.

M/S Gåsö I har trafikerat tre dagar i veckan i Lemlands skärgård Järsö-Askö-Björkö.

M/S Tärnan har bedrivit trafik mot beställning till Geta och Hammarlands yttre skärgårdar.

8.3.4. Projekteringsenheten

Verksamheten leds av projekteringschefen biträdd av tre projekteringsingenjörer, en mättingsingenjör, en ritare, en arbetsledare och 2 mättingsbiträden.

Vid enheten utförs projektering av allmänna vägar, kommunalvägar och övriga vägar samt mindre broar, färjfasten, bryggor och byggnader.

Projekteringen har mot beställning under året utfört 53 st. olika uppdrag som varat minst en arbetsdag. Uppdragsgivare har i huvudsak varit trafikförvaltningen men även andra avdelningar inom landskapsstyrelsen, kommuner och privata entreprenörer.

Uppdragen har fördelat sig enligt följande:

- Trafikförvaltningen, 34 st. uppdrag varav arbete med 2 st. vägplaner totalt ca 8.050 meter som har färdigställts och 4 st. entreprenadhandlingar inklusive utsättningsarbete för totalt 8.519 meter vägbygge kan nämnas.
- Vägunderhållsenheten, 5 st. uppdrag.
- Kommunerna, 7 st. uppdrag varav arbete med 3 st. vägplaner totalt ca 2.790 meter och 4 st. entreprenadhandlingar för totalt ca 3.390 meter vägbygge kan nämnas.
- Åt entreprenörer och övriga har 6 st. uppdrag med mättnings- och utsättningsarbeten utförts.

Inkomstmålsättningen i budgeten har inte helt kunnat uppnås, vilket torde bero på att timdebiteringen varit något för lågt satt.

8.3.5. Verkstads- och lagerenheten

Verksamheten leds av verkstadschefen, biträdd av en verkmästare och en lagerförman.

Verkstaden utför reparationer och underhåll av trafikavdelningens färjor, fordon och maskiner. Verkstadens drifts- och övriga utgifter finansieras med de inkomster verksamheten genererar.

Lagret tillhandahåller för verksamheten nödvändig materiel och reservdelar. Lagret upprätthåller också en varuterminalverksamhet. Verksamheten finansieras med ett lagerpåslag samt genom serviceavgifter.

9. Övriga förvaltningsområden

9.1. LAGBEREDNINGEN

Under berättelseåret överlämnades till lagtinget 29 framställningar (*bilaga 2*). I författningssamlingen utfärdades under året 43 landskapslagar. Dessutom publicerades 24 landskapsförordningar, av vilka de flesta hade utarbetats vid lagberedningen.

Två framställningar förföll på grund av att lagtingets mandattid upphörde och nytt lagting tillträdde den 1 november.

Under året fortsatte arbetet med att försöka få till stånd en tekniskt välfungerande modell till rimliga kostnader för att upprätthålla lagsamlingen och hålla den tillgänglig i elektronisk form. En del av det arbetet planerades att göras i samband med sammanställningen av en ny lagsamling. Trots det strama budgetläget inför budgeten för år 2004 gavs inte planerna upp men en viss beredskap för revideringar framfördes redan i budgetförslaget för år 2004.

De mål som i budgeten uppställts för lagberedningsarbetet har varit långsiktiga. Personalsituationen förbättrades under året i och med att vikariatet för tjänstledigheter på grund av politiska förtroendeuppdrag kunde ersättas med ordinarie anställd personal. Denna ökade stabilitet hade en positiv inverkan på strävandena att uppnå de långsiktiga målen i lagberedningsarbetet.

9.2. ÅLANDS STATISTIK- OCH UTREDNINGSBYRÅ

I lagen om Ålands statistik- och utredningsbyrå (116/93) stadgas att statistik- och utredningsbyrån (ÅSUB) har till uppgift att verka som statistikmyndighet i landskapet samt att bedriva utredningsverksamhet. Tyngdpunkten i verksamheten ligger på att utveckla en fördjupad kunskap om den åländska ekonomin och samhällsutvecklingen.

Ålands statistik- och utredningsbyrå har under år 2003 letts av en direktion bestående av sju sakkunniga och representanter för de som efterfrågar byråns tjänster. Under berättelseåret har direktionen hållit fem sammanträden.

Personalresurserna har under berättelseåret bestått av sex fasta heltidstjänster och en tillfällig utredartjänst. Härutöver har periodvis extra personal samt högskolepraktikanter varit engagerade av ÅSUB. Tidsåtgången för löpande administration, tryckning, distribution av rapporter m.m. samt övergripande verksamhetsplanering, ledning och liknande motsvarar sammanlagt ungefär tre fjärdedelar av en heltidstjänst. Resterande resurskapacitet fördelade sig i stort sett lika mellan den egentliga statistikproduktionen och utredningsverksamheten, dock med en viss övervikt för statistikverksamheten.

Under året har utrednings- och statistikrapporterna publicerats i två olika serier, *ÅSUB Rapport* respektive *ÅSUB Statistik*. Härtill kommer en serie med *Statistiska Meddelanden* från ÅSUB. Sammanlagt publicerade ÅSUB 80 olika produkter under år 2003 varav huvuddelen (73 stycken) utgavs inom ramen för dessa tre publikationsserier.

Under år 2002 utarbetades för första gången en treårsplan för den mer långsiktiga utvecklingen av ÅSUBs statistik- och utredningsverksamhet. Planen som antagits av direktion och gäller perioden 2003 – 2005 innehåller stödjande delprogram för statistiken respektive utredningsverksamheten. Syftet är att programmet skall vara styrande för inriktningen på de kommande årens utvecklingsarbete inom ÅSUB, inte bara vad gäller verksamheten som sådan, utan också medarbetarstabens kompetensutveckling.

Till programmet har även knutits ett internt åtgärdsprogram för att förbättra vad som i vid mening skulle kunna kallas den administrativa och resursmässiga effektiviteten och kvaliteten i verksamheten. Det sistnämnda åtgärdsprogrammet genomförs som en serie

interna insatser och förbättringsåtgärder av olika omfattning och karaktär. Detta sker fortlöpande och utan den typ av mera formaliserade programstyrning via direktionen som de på kärnverksamheten inriktade treåriga statistik- och utredningsutvecklingsprogrammen förutsätter.

Som ett led i det senare, mindre formaliserade utvecklingsarbetet, utarbetades under året nya pärmar och en ny layout för ÅSUBs rapporter och meddelanden. Även utseendet på ÅSUBs OH-presentationer samt pressmeddelanden förnyades och förenhetligades.

Inom ramen för det sistnämnda utvecklingsarbetet genomfördes under året också en utvärdering av innehållet i ett urval av de produkter och rapporter som ÅSUB utarbetat. Utvärderingen genomfördes mot ersättning av ett antal personer med bakgrund i förvaltning, politik, statistikproduktion och forskning. Resultatet var över lag positivt och flera värdefulla synpunkter, inte minst på pedagogik, läsbarhet och grafisk utformning framkom.

Under hösten 2003 arrangerades även ett seminarium riktat till dataleverantörer och statistikanvändare inom den offentliga sektorn i syfte att utveckla det statistiska underlaget rörande denna sektor. Seminariet var väl besökt och har också följts upp med i ett antal mindre arbetsgrupper med representation från berörda delar av den offentliga sektorn.

Vidare inleddes under verksamhetsåret ett program för personalutbyte mellan ÅSUB och motsvarande statistikbyråer på Färöarna och Grönland. Under två veckor i oktober var sålunda en av ÅSUB's statistiker 'gästmedarbetare' vid Färöarnas statistikmyndighet i Torshavn.

Statistikverksamheten

Statistikproduktionen regleras i gällande statistiklag (42/94). Statistikproduktionen har, i enlighet med verksamhetsplanen, fokuserats på en långsiktig utveckling av basdata, sammanställningar och analyser av Ålands ekonomiska och befolkningsmässiga utveckling. Samarbetet mellan Statistikcentralen i Helsingfors och ÅSUB är formaliserat genom ett ramavtal.

Enligt ÅSUBs verksamhetsprogram för 2003 – 2005 skall utvecklingsarbetet inom statistiken koncentreras till fyra tyngdpunktsområden: befolkning, utbildning, nationalräkenskaper och konsumentprinsindex samt den offentliga sektorns ekonomi och verksamhet.

Allmän statistik

Statistisk årsbok för Åland som är på svenska och engelska publicerades under försommaren. Upplagan var 400 exemplar. "Fickstatistiken" *Åland i siffror* utökades något, med en karta samt nya tabeller om miljö och kultur. Den gavs som tidigare ut på svenska, engelska, finska, tyska och franska.

Inom ramen för den *nordiska statistiken* har ÅSUB deltagit i samarbetet gällande Nordisk statistisk årsbok som produceras av Danmarks statistik på uppdrag av Nordiska ministerrådet och också levererat uppgifter till den databas som ligger till grund för boken. ÅSUB har också levererat uppgifter till CD-ROM-skivan Statistik utan gränser som ges ut som ett samarbete mellan de nordiska statistikbyråerna. ÅSUB har marknadsfört de båda nordiska produkterna på Åland. Liksom tidigare år har ÅSUB levererat uppgifter till det åländska avsnittet i *Statistisk årsbok för Finland*. I maj började ÅSUB leverera månatliga uppgifter till *FN månadsbulletin*, Monthly Bulletin of Statistics.

På ÅSUBs *hemsida* har statistiken varit offentliggjord i form av de utgivna publikationerna i pdf-format samt som excel-databaser.

I samarbete med Ålands jämställdhetsdelegation och Ålands landskapsstyrelse gav ÅSUB i september ut publikationen Kvinnor och män på Åland 2003. Denna sammanställning av *könsuppdelad* statistik har publicerats en gång tidigare, år 1999, men blev nu omarbetad och utvidgad. Också i övrigt har ÅSUB strävat efter att utöka könsuppdelningen i den individstatistik som publiceras.

Ekonomi och näringsliv

Inom området *arbetsmarknad* började ÅSUB i samarbete med Ålands arbetsförmedlingsbyrå från och med hösten publicera månatlig arbetslöshetsstatistik. Därtill har ett statistikmeddelande om sysselsättningen branschvis publicerats. Arbetet med att utveckla nationalräkenskaperna har fortsatt.

Inom *nationalräkenskaperna* fortgick arbetet med att höja kvaliteten på grundmaterialet genom att Skattestyrelsens uppgifter rättades och kompletterades. Vidare fortsatte arbetet med att i samarbete med tullen få fram uppgifter om Ålands externa handel. ÅSUB beställer årligen ett utdrag av *företagsregistret* som Statistikcentralen upprätthåller på basen av flera administrativa register. *Bokslutsstatistik* för de åländska företagen publicerades för första gången. Uppgifterna i rapporten gällde åren 1999 och 2000. Statistiken grundar sig på samma underlagsmaterial som nationalräkenskaperna, vilket har lett till betydande samordningsfördelar.

Ett statistikmeddelande med *konsumentsprisindex* har givits ut månadsvis. *Lönestatistik* för den privata sektorn 2001 publicerades i början av året och för 2002 i slutet av året. Därtill publicerades lönestatistik för offentligt anställda efter att ha legat nere flera år på grund av svårigheter att få tillgång till data. *Hysesstatistiken* för 2003 färdigställdes i juni. Inom området *Offentliga sektorn* publicerades preliminära bokslutsuppgifter för år 2002 och budgetstatistik för 2003. Därtill färdigställdes en större statistikrapport med slutliga uppgifter om den kommunala sektorns ekonomi och verksamhet 2000 – 2001. Arbetet med att utveckla verksamhetsstatistiken och kunna göra bättre kopplingar mellan ekonomi och verksamhet inleddes.

Inom *turiststatistiken* har inresande- och inkvarteringssiffror publicerats månadsvis. Därtill gavs en mera omfattande rapport ut med inkvarteringsstatistik för hela året. Gästhamnsstatistiken färdigställdes efter säsongen.

Miljö, befolkning och övrig statistik

ÅSUB inledde under året ett samarbete med landskapsstyrelsens miljöbyrå gällande insamling av avfallsstatistik, något som föranleds av EUs krav. Under året har förberedelser gjorts, men den konkreta datainsamlingen påbörjas först under 2004 och uppgifterna kommer sedan att vidarebefordras till Eurostat, EUs statistikbyrå.

Den första större statistikrapporten om befolkningen, både strukturen och rörelsen publicerades i början av året och gällde 2001. Motsvarande rapport för 2002 utvecklades ytterligare och färdigställdes på hösten. I övrigt publicerades sex statistikmeddelanden med befolkningsstatistik (invånare vid årsskiftet, familjer och hushåll, befolkningsrörelsen kvartalsvis)

Inom ramen för statistikområdet boende och byggande publicerades ett meddelande med statistik över bostäder och boendeförhållanden baserat på folkräkningen år 2000. På grund av fortsatta problem med insamlingen av uppgifter om byggandet från kommunerna till landskapsstyrelsen har byggnadsstatistiken fortfarande varit bristfällig.

Inom området utbildning publicerades ett statistikmeddelanden om grundskolan höstterminen 2003. Meddelandet om studerande efter grundskolan och vid Högskolan på

Åland hösten 2003 gavs ut först en bit in på 2004. Arbetet med att få fram tillförlitliga data om studerande utanför Åland fortsatte, liksom förberedelserna för att använda individuppgifter ur Statistikcentralens examensregister. Vissa uppgifter om avlagda examina samt om lärarna sammanställdes.

År 2003 var ett valår, varför valstatistik publicerades dels i form av ett statistikmeddelande om riksdagsvalet i mars och dels som en större rapport om lagtings- och kommunalvalet i oktober. Den senare publikationen omarbetades helt och utökades något till sitt innehåll, bl.a. med mera detaljerade uppgifter om kandidaterna. Dessutom gjordes på beställning av landskapsstyrelsens kulturbyrå en totalundersökning av valdeltagandet i lagtings- och kommunalvalet. Resultatet publicerades i en rapport som kom ut i början av 2004. Det var andra gången en sådan totalundersökning gjordes.

Utredningar och ekonomisk analys

Utredningsverksamhetens primära målsättning är att skapa en kunskapsbas om centrala drag i det åländska samhället samt att utveckla en kvalificerad utredningskompetens till i första hand självstyrelsemyndigheternas förfogande. En stor del av arbetet inom utredningsverksamheten består av analyser och utvecklingsprojekt i nära anslutning till av landskapsstyrelsen drivna program, ärenden och projekt m.m.

Den av landskapsstyrelsen initierade utredningsinsatsen avrapporterades under året i fem olika ÅSUB-rapporter (se även Bilaga II): Dels i de två återkommande ekonomiska lägesbedömningarna *Konjunkturläget - våren 2003* och *Konjunkturläget - hösten 2003*. Dels har ÅSUB på uppdrag av landskapsstyrelsen genomfört en analys av jordbrukets utvecklingsmöjligheter: *Det åländska jordbrukets framtida utvecklingsförutsättningar* samt genomfört en halvtidsevaluering av de åländska strukturfondsprogrammen i rapporterna *Halvtidsutvärdering Ålands mål 2 program* och *Halvtidsutvärdering Ålands mål 2 program*. I de två senare är även EU-kommissionen uppdragsgivare.

ÅSUB har dessutom utfört andra externfinansierade utredningsuppdrag. Uppdragsgivare har här varit Ålands kommunförbund samt andra företrädare för den offentliga och den privata sektorn på Åland.

Följande rapporter från denna typ av externfinansierade uppdrag blev under året klara för publicering i utredningsserien: *Konjunkturbedömning för den kommunala sektorn våren 2003*; *Konjunkturbedömning för den kommunala sektorn hösten 2003* samt *Evenemangsundersökningen 2003*.

Under berättelseåret genomfördes inom ramen för ett projekt en revidering av prognosmetoderna för tillväxten i totalproduktionen. Resultatet publicerades i rapporten *En snabb BNP-indikator för det privata näringslivet på Åland*.

ÅSUB har också under det senaste året på uppdrag av landskapsstyrelsen och andra uppdragsgivare ingått i olika arbetsgrupper och beredningsorgan inom olika fackområden såsom *utvärderings- och utvecklingsarbeten* samt för framtagning av en publikation med populärfakta om *Barns villkor på Åland* som kom från tryckeriet i början av hösten.

Förutom publicerade undersökningar genomfördes under året en omfattande undersökning av turismens samhällsekonomiska betydelse 2003. Projektet omfattar såväl ett stort antal intervjuer med turister som enkäter till företag samt till hushåll. Resultatet av projektet kommer att publiceras i början av år 2004. Därtill inleddes en analys av skatteundantaget och den framtida åländska ekonomin som kommer att publiceras i ÅSUBs rapportserie första delen av år 2004.

Under verksamhetsåret genomfördes även på uppdrag av EU-kommissionen i samarbete med GHK Consulting i Bryssel en utvärdering av Unionens s.k. *URBAN-initiativ 1995-*

1999 i Sverige och Danmark. Vidare genomfördes på uppdrag av de nordiska näringsministrarna ett projekt med syfte att *tydliggöra innovationsaspekterna* i arbetet inom utbildningssektorn med att ta fram ett nytt nordiskt forskningspolitiskt samarbetsprogram (NO-RIA).

Under slutet av verksamhetsåret ingick ÅSUB även kontrakt om projektet ”Lokala strategier för arbete och försörjning i Norden – Utmaningar för Nordens insulära sysselsättningsystem” med forskningsinstitutet Nordregio, om projekten ”Fiskerinäringens betydelse för samhällsekonomin på Åland” och ”Den åländska industrisektorn samt vissa landbaserade tjänstenärningar” med landskapsstyrelsen samt om projektet ”Små kommuners framtida utmaningar” med två forskningsinstitut i Island respektive Färöarna. Av dessa inleddes utredningsarbetet med de två förstnämnda under verksamhetsåret.

Nordisk och internationell verksamhet

ÅSUB har under året aktivt tagit del av det nordiska samarbetet inom det regionalpolitiska området, bl. a. genom representation i Nordiska Ministerrådets regionalpolitiska forskningsinstitut *Nordregios styrelse* och *expertråd*.

ÅSUB är också en av huvudaktörerna i ett Nordiskt-Baltiskt samarbetsprojekt kring en årsbok med vetenskapliga analyser och statistisk uppföljning av integrationsutvecklingen i Östersjön: *NEBI - Yearbook of North European and Baltic Sea Integration*. Bland projektets deltagare och finansiärer märks, förutom landskapsstyrelsen och skärgårdssamarbetet, samtliga nordiska utrikesministerier (utom Islands) och europaministeriet vid delstatsregeringen i Schleswig-Holstein.

ÅSUB är även representerat i det vetenskapliga rådet för *Conference of Peripheral Maritime Regions of Europe* (CPMR). ÅSUB-personal har under året deltagit i flera internationella konferenser och ÅSUBs medarbetare har därtill i internationella sammanhang publicerat ett flertal *böcker och vetenskapliga artiklar* under det gångna året.

Övrigt

ÅSUB har under berättelseåret tagit fram *faktaunderlag* för lagframställningar och för behandlingen av olika ärenden i lagtinget samt även i övrigt bistått landskapsförvaltningen och övriga intresserade med statistik- och utredningsunderlag. ÅSUBs personal har därtill vid olika tillfällen *informerat* besökande allmänhet, media/press, forskare, studerande, utifrån kommande politiker m.fl. om Ålands ekonomi och näringsliv.

En under senare år snabbt växande verksamhet är en mer kvalificerad och därmed också tidskrävande *handledning av forskare och studenter* som ansvarar för eller ingår i olika typer av forskningsprojekt med Åland i fokus. Detta gäller även handledningsinsatser i samband med andra myndigheters/organisationers utredningar och enkätundersökningar rörande olika aspekter i det åländska samhället.

ÅSUB har även en *hemsida* (www.asub.aland.fi) där besökare kan informera sig om verksamheten, hämta publikationer samt ladda ner basdata och tidsserier rörande Ålands befolkning och ekonomi. Alla publikationer som ÅSUB ger ut finns tillgängliga på hemsidan och det finns också möjlighet att få information om nyheter från ÅSUB via e-post. I slutet av året var det ett 60-tal intressenter som utnyttjade möjligheten att prenumerera på nyhetsmeddelandet per e-post. Därtill har ÅSUB under året vidareutvecklat möjligheten för uppgiftslämnare att lämna in data i elektroniskt format inom såväl statistik- som utredningsverksamheten.

Slutligen kan nämnas att hela ÅSUB-personalen hade en gemensam verksamhetsplanerings- och utvecklingsdag förlagd till Eckerö i början av juni 2003.

9.3. REVISIONSBYRÅN

Revisionsbyråns verksamhet är lagstadgad och byrån är fristående inom förvaltningen. Landskapslagen om landskapsstyrelsens revisionsbyrå utgör grunden och lagen trädde i kraft 1.1.1996 (8/96). Till byråns uppgifter hör intern revision av landskapsstyrelsens förvaltning, underlydande verk och inrättningar inklusive Ålands hälso- och sjukvård. Till granskningsområdet hör också granskning av bolag där landskapet är majoritetsägare samt samfund och sammanslutningar som med ensamrätt av landskapet anskaffar medel. Vid EU-anslutningen utökades revisionsbyråns uppgifter väsentligt, då EU-kommissionen ålägger medlemsstaterna kontrollen av strukturfondernas målprogram och projekten som finns inom dessa. Utomstående revisorer anlitas för att täcka upp en mindre del av projektkontrollerna.

Landskapsstyrelsen är fondförvaltare också för Skärgårdssamarbetets målprogram Interreg III A, förutom det tidigare programmet Interreg II A. Administrationen av Interreg-programmet ger tilläggsuppgifter för revisionsbyrån, som sköter den interna revisionen i form av systemkontroll och organiserar projektkontroller för hela Skärgårdsområdet som ingår i detta program. Respektive part i Skärgårdssamarbetet svarar själv för kostnaderna för kontroll av projekt inom sitt område, enligt ett separat tecknat avtal, som tecknas under år 2004.

Revisionsbyrån bistår landskapsrevisorerna genom att göra granskningar även för dessa. Revisionen bedrivs med iakttagande av god revisionssed och beaktande av väsentlighet och risk samt de bestämmelser och rekommendationer som EU-kommissionen utfärdar för revisionen och kontrollen.

Revisionsverksamheten som byrån bedriver omfattar såväl förvaltningsrevision som redovisningsrevision. En särskild del av revisionen utgör granskningen av EG-stöd, målprogram och de projekt inom programmen som finansieras genom strukturfonderna och de egna nationella medlen. Denna del har blivit speciellt omfattande till följd av att medlemsstaterna ålagt kontrollen, som är reglerad genom många olika förordningar. Under år 2003 bedrevs revisionsverksamheten med bägge revisorer i tjänst, dock så att den interna revisorn var studieledig under en kortare period och tog ut semester i en följd för att kunna delta i OFR-examensprovet för revisorer inom den offentliga sektorn. Under året tillkom arbetsuppgifter utöver arbetsplanen i form av tilläggsförfrågningar från EU-kommissionen om de avslutade målprogrammen för perioden 1995-1999. Byråns revisorer och den för projektkontroller anlitate utomstående revisorn utförde de planerade kontrollintentionerna och uppgifterna i arbetsplanen, dock så att en viss förskjutning av arbetena kom att ske till följd av merarbetet med EU-målprogrammen.

9.3.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Revisionsbyrån har som mål att inom ramen för en femårsperiod granska hela landskapsstyrelsens förvaltning inklusive Ålands hälso- och sjukvård förutom den av EU föreskrivna kontrollen av målprogram och projekt. Revisionsbyrån utför även granskningar för landskapsrevisorerna. Uppmärksamhet ägnas också åt effektivitetsrevision.

Förverkligat: Landskapsstyrelsens förvaltning granskades i stort enligt planen och målsättningen att granska hela förvaltningen inom en femårsperiod är väl uppfylld. EU-målprogrammets avslut, vilka krävt stor arbetsinsats under föregående år från ledande revisorn med genomgång av alla kontroller och uppföljning av åtgärderna samt beräkning av kontrollnivåer och förekomsten av oriktigheter krävde ännu arbetsinsatser, till följd av tilläggsfrågor från EU-kommissionen. Kontroller för programperioden 2000-2006 planerades, och kontrollerna inleddes och utfördes till största delen som planerat, dock med

vissa förskjutningar av några projektkontroller till år 2004. Effektivitetsrevision inleddes genom att den interna kontrollen uppmärksammades av byråns revisorer genom två artiklar i personaltidningen ” Byråkraten”.

Mål: Revisionsbyrån har som resultatmål att genom granskningarna påverka förvaltningen, så att systemen, rutinerna och organisationen är så goda som möjligt och den interna kontrollen tillräcklig. Härigenom säkras en god förvaltning och en sund finansiell hushållning.

Förverkligat: Arbetet med att uppnå denna målsättning fortsätter. Förbättringar har noterats speciellt vad gäller administrationen och de programansvarigas egna interna kontroll av EU-målprogrammen. Ifråga om den övriga förvaltningen är påverkningen inte så märkbar, speciellt vad gäller den allmänna förvaltningen och regelverket omkring detta. Det finns därför lagar som inte är tidsenliga utan borde förnyas och den nya grundlagens klara formulerade krav har inte återspeglats i lagarna som gäller den allmänna förvaltningen. En intensifierad granskning kommer därför att göras på detta område under år 2004.

Mål: Under år 2003 är målsättningen att påverka centralförvaltningen så att majoriteten av byråerna skall ha utvecklat rutiner för genomgång av revisionsrapporter och redovisning av åtgärder som vidtas med anledning av rapporterna.

Förverkligat: De byråer som handhar administrationen av EU-målprogram har blivit vana vid att uppgöra en PM om erforderliga åtgärder som kommer att vidtas med anledning av påpekanden i revisionsrapporter. För de övriga byråerna har inte ännu de nya reglerna helt börjat tillämpas utan det inträffar tidvis att revisionsbyrån får påminna om dem. Revisionsbyrån försöker påverka de granskade genom instruktioner så att PM om åtgärder med tidsplan alltid skall följa efter en granskningsrapport.

9.3.2. Utveckling av mätetal

Utförda granskningar	2001	2002	Uppskattat 2003	Förverk- ligat 2003
Förvaltnings- och redovisningsrevision	11	16	20	15
Granskningar för landskapsrevisorerna	8	7	7	7
EU-målprogram inklusive projekt	46	49	42	44
Sammanlagt	65	72	69	66

Av ovanstående sammanställning framgår att EU-målprogrammets avslut och granskning krävde mera resurser än planerat. Trots merarbetet med EU-målprogrammen och den interna revisorns tidvisa frånvaro och tjänstledighet kunde revisionsarbetet ändå utföras i huvudsak enligt arbetsplanen.

Bilagor

Bilaga 1. Framställningar till lagtinget från republikens president

Framst. datum och nr	Ärende	Lagtingets beslut, datum
5.6.2002 10/2001–2002	Från år 2002 Förslag till lag om ändring av självstyrelselagen för Åland.	Förföll pga nyval
4.10.2002 1/2002–2003	Godkännande av konventionen om erkännande av bevis avseende högre utbildning i Europaregionen och med förslag till lag om ikraftsättande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen.	5.5.2003
8.11.2002 2/2002–2003	Godkännande av protokollet om ändring av avtalet med Marocko för att undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och på förmögenhet samt med förslag till lag om ikraftträdande av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	17.9.2003
8.11.2002 4/2002–2003	Godkännande av avtalet med Vietnam för att undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst samt med förslag till lag om ikraftträdande av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	17.9.2003
11.12.2002 5/2002–2003	Godkännande av Europa-Medelhavsavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Arabrepubliken Egypten , å andra sidan, samt med förslag till lag om ikraftträdande av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	17.9.2003
24.10.2003 1/2003–2004	Från år 2003 Godkännande av fördraget om Tjeckiens, Estlands, Cyperns, Lettlands, Litauens, Ungerns, Maltas, Polens, Sloveniens och Slovakien anslutning till Europeiska unionen samt med förslag till lagar om sättande i kraft av de bestämmelser i fördraget som hör till området för lagstiftningen och om upphävande av lagarna om sättande i kraft av Europaavtalen med dessa stater.	17.12.2003
24.10.2003 2/2003–2004	Godkännande av avtalet med Kirgizistan för att undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst samt med förslag till lag om ikraftträdande av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	28.11.2003
24.10.2003 3/2003–2004	Godkännande av avtalet med Slovenien för att undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst samt med förslag till lag om ikraftträdande av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	28.11.2003
14.11.2003 4/2003–2004	Förordningen om bringande i kraft av konventionen om långväga gränsöverskridande luftföreningar samt republikens presidents förordning om ikraftträdande av protokollet till 1979 års konvention om långväga gränsöverskridande luftföreningar om långlivade organiska föreningar .	22.12.2003

Framst. datum och nr	Ärende	Lagtingets beslut, datum
14.11.2003 5/2003–2004	Godkännande av avtalet om upprättandet av en associering mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och republiken Chile , å andra sidan, samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	17.12.2003
14.11.2003 6/2003–2004	Godkännande av stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien , å andra sidan, samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	17.12.2003
14.11.2003 7/2003–2004	Godkännande av avtalet om upprättandet av en associering mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och republiken Chile , å andra sidan, samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	17.12.2003
21.11.2003 8/2003–2004	Förslag till lag om ändring av självstyrelselagen för Åland .	19.1.2004
5.12.2003 9/2003–2004	Godkännande av det internationella fördraget om växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i fördraget som hör till området för lagstiftningen. (RP 9/2003-2004).	21.1.2004
19.12.2003 10/2003–2004	Godkännande av den nordiska konventionen om social trygghet och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i anslutning till den nordiska konventionen om social trygghet.	Ej slutbehandlad

Bilaga 2. Landskapsstyrelsens framställningar och meddelanden till lagtinget

Datum o. nr	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
	I. Lagframställningar	
	Från år 2001	
12.5.2001 12/2000-2001	LL om fritidsbåtar.	Bifallen ÅFS 32/2003
	Från år 2002	
18.4.2002 20/2001-2002	LL om jordförvärvs rätt och jordförvärvstillstånd , LL om ändr. av 2 § hyreslagen.	Bifallna ÅFS 68-69/2003
18.4.2002 21/2001-2002	LL om Ålands sjösäkerhetscentrum.	Bifallen ÅFS 17/2003
23.4.2002 24/2001-2002	LL om ändr. av kommunallagen för landskapet Åland, LL om ändr. av 1 och 2 §§ LL om tillämpning i landskapet Åland av vissa lagar om kommunindelning.	Bifallna ÅFS 23-24/2003
31.10.2002 1/2002-2003	LL om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester.	Bifallen ÅFS 58/2003
17.11.2002 4/2002-2003	LL om ändr. av LL om skattelättnader för främjande av produktions- och turistföretagsverksamhet , LL om ändr. av 4 § LL om tillämpning vid kommunalbeskattningen av lagen om skattelättnader för sjöfarten.	Bifallna ÅFS 19-20/2003
28.11.2002 5/2002-2003	LL om finansiering av landsbygdsnäringar.	Bifallen ÅFS 65/2003
5.12.2002 6/2002-2003	LL om ändr. av LL om lagtings- och kommunalval.	Bifallen ÅFS 21/2003
5.12.2002 8/2002-2003	LL om ändr. av LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård , LL om ändr. av 2 § LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter.	Bifallna ÅFS 79-80/2003
30.12.2002 9/2002-2003	LL om ändr. av jaktlagen för landskapet Åland.	Förkastad 17.9.2003
9.1.2003 10/2002-2003	LL om ändr. av LL om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamhet , LL om temporär ändr. av 5 § LL om planering av och landskapsandel för undervisnings och kulturverksamhet , LL om ändr. av 11 § LL om planering av och landskapsandel för socialvården , LL om temporär ändr. av 8 § LL om planering av och landskapsandel för socialvården , LL om ändr. av 7 § LL om landskapet Ålands pensionsfond.	Bifallna ÅFS 46-50/2003

Datum o. nr	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
14.1.2003 11/2002-2003	LL om ändr. av lagtingsordningen för landskapet Åland, LL om ändr. av LL om Ålands landskapsstyrelse , LL om ändr. av 2 § LL om ärendenas handläggning i landskapsstyrelsen .	Bifallna ÅFS 52-54/2003
6.2.2003 12/2002-2003	LL om ändr. av djurskyddslagen för landskapet Åland.	Bifallen ÅFS 51/2003
27.2.2003 13/2002-2003	LL om ändr. av 4 § kommunalskattelagen för landskapet Åland.	Bifallen ÅFS 45/2003
27.2.2003 14/2002-2003	LL om upphävande av 10 och 11 §§ LL om skogsvård , LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om skogsodlingsmaterial .	Bifallna ÅFS 59-60/2003
6.3.2003 15/2002-2003	LL om ändr. av tobakslagen för landskapet Åland.	Bifallen ÅFS 66/2003
25.3.2003 16/2002-2003	LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa , LL om ändr. av LL om sysselsättning , LL om ändr. av 3a § LL om arbetsförmedling , LL om upphävande av 9 kap. tjänstemannalagen för landskapet Åland, LL om upphävande av LL om tillämpning i landskapet Åland avgångsbi-dragsförordningen .	Bifallna ÅFS 71-75/2003
3.4.2003 17/2002-2003	LL om kontroll av brottslig bakgrund av personer som skall arbeta med barn .	Bifallen ÅFS 3/2004
10.4.2003 18/2002-2003	LL om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen , LL om Datainspektionen , LL om ändr. av LL om allmänna handlingars offentlighet , LL om ändr. av 1 § LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personregister , LL om ändr. av 3 och 19 §§ statistiklagen för landskapet Åland.	Förfallna pga. nyval
10.4.2003 19/2002-2003	LL om ändr. av 1 och 4 §§ LL om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner .	Bifallen ÅFS 57/2003
15.4.2003 21/2002-2003	Arkivlag för landskapet Åland.	Godkänd av lagtinget 17.9.2003
16.4.2003 22/2002-2003	LL om ändr. av körkortslagen för landskapet Åland, LL om ändr. av 69 och 78 §§ vägfiklagen för landskapet Åland, LL om ändr. av 43 § LL om besiktning och registrering av fordon .	Bifallna ÅFS 5-7/2004
24.4.2003 24/2002-2003	LL om ändr. av 17 § LL om renhållning .	Förfallen pga. nyval
24.4.2003 25/2002-2003	LL om ändr. av 5a § kommunalskattelagen för landskapet Åland.	Bifallen ÅFS 85/2003

Datum o. nr	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
6.5.2003 26/2002-2003	LL om ändr. av LL om avbytarverksamhet för lantbrukare.	Bifallen ÅFS 86/2003
7.8.2003 27/2002-2003	LL om ändr. av 7 § LL om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamhet.	Återtagen 22.9.2003
30.10.2003 2/2003-2004	LL om upphävande av 7a § kommunalskattelagen för landskapet Åland, LL om ändr. av LL om landskapsandelar till kommunerna , LL om ändr. av 11 och 12 §§ LL om planering av och landskapsandel för socialvården , LL om ändr. av 7 och 39 §§ LL om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten , LL om upphävande av LL om särskild justering av landskapsandelarna till kommunerna.	Bifallna ÅFS 88-92/2003
20.11.2003 3/2003-2004	LL om ändr. av byggnadslagen för landskapet Åland.	Under behandling
20.11.2003 4/2003-2004	LL om ändr. av 1 § LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om plantmaterial och växtskydd.	Godkänd av lagtinget 22.12.2003
	II. Budgetframställningar Från år 2003	
10.4.2003 20/2002-2003	Första tilläggsbudget för år 2003.	Godkänd ÅFS 37/2003
24.4.2003 23/2002-2003	Förslag i syfte att säkerställa landskapets reservelkraftsförsörjning.	Godkänd av lagtinget 8.5.2003
10.9.2003 28/2002-2003	Andra tilläggsbudget för år 2003.	Godkänd ÅFS 78/2003
10.11.2003 1/2003-2004	Budget för år 2004 IV. Meddelanden	Godkänd ÅFS 1/2004
	Från år 2002	
18.12.2002 1/2002-2003	Alkohol- och narkotikapolitiskt program för landskapet Åland år 2002-2005	Godkänd av lagtinget 24.9.2003
	Från år 2003	
20.3.2003 2/2002-2003	Ungdomspolitiskt program för landskapet Åland.	Godkänd av lagtinget 25.9.2003
3.4.2003 3/2002-2003	Etermediepolitiskt program för landskapet Åland.	Godkänd av lagtinget 12.5.2003
27.3.2003 4/2002-2003	Trafikplan för landskapet Åland 2003-2010.	Godkänd av lagtinget 17.9.2003
5.12.2003 1/2003-2004	Europeiska unionens utvidgning och Åland.	Under behandling

Bilaga 3. Hemställningar till landskapstyrelsen och övriga i lagtinget väckta initiativ

1. Hemställningar före år 2003

Ärende	Åtgärder av landskapsstyrelsen
<p>Utarbetande av förslag till lag om landskapsbidrag till privata vägars underhåll (Mot. 1/77-78).</p>	<p>Inga åtgärder f.n. aktuella.</p>
<p>Hemställan hos landskapsstyrelsen att överväga upphävande av LL om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen samt hållande av spelautomat och penningautomat vid godk. av framst. 2/80-81 (Stu 4/80-81).</p>	<p>Inga åtgärder f.n. aktuella.</p>
<p>LL ang. ändr. av LL om folkhälsoarbetet (Framst. 22/80-81) Hemställan hos landskapsstyrelsen om åtgärder för att genom överenskommelseförordning få till stånd enklare och klarare gränsdragning mellan rikets och landskapets behörighet ifråga om de förvaltningsuppgifter som föreliggande lagförslag berör.</p>	<p>Inga åtgärder f.n. aktuella.</p>
<p>LL om ändr. av LL om allmänna vägar (Framst. 33/80-81) Hemställan hos landskapsstyrelsen om förslag till sådan ändring av LL om allmänna vägar att obligatoriskt samrådsförfarande skall gälla vid vägplanering.</p>	<p>Inga åtgärder f.n. aktuella.</p>
<p>LL om tillämpning av socialvårdslagen (Framst. 20/83-84) Hemställan om utarbetande av en till landskapets förhållanden anpassad socialvårdslag så snart behövliga resurser för detta arbete föreligger.</p>	<p>Inga åtgärder f.n. aktuella.</p>
<p>Avgiftspolitiken inom ÅHS. (HM 82/1994-95)</p>	<p>T.v. ingen åtgärd.</p>
<p>Organisationen och koordineringen av habiliteringsverksamheten i landskapet. (HM 58/1998-99).</p>	<p>T.v. ingen åtgärd.</p>
<p>Ny lagstiftning om tjänstledighet för politiska förtroendeuppdrag. (FR 13/1998-99). Hemställan hos landskapsstyrelsen om en översyn av pensionsreglerna med syfte att förkorta kvalifikationstiden för erhållande av lagtings- och landskapsstyrelsepension.</p>	<p>T.v. ingen åtgärd.</p>

Ärende	Åtgärd av landskapsstyrelsen
<p>LL om tillämpning av lagen om bostadsrättsbostäder. (LM 1/1999-2000). Hemställan hos landskapsstyrelsen om att landskapsstyrelsen i brådskande ordning utreder fördelningen av behörigheten mellan riket och landskapet i fråga om bostadsrättslagstiftningar samt vid behov till lagtinget inkommer med förslag till lagstiftning</p>	<p>T.v. ingen åtgärd</p>
<p>Återanvändning av returpapper för tillverkning av ekoisolering. (HM nr 22/2000-2001)</p>	<p>Investeringsstöd kan komma ifråga.</p>
<p>Undervisning för barn med särskilda behov. (HM nr 2/2001-2002).</p>	<p>T.v. ingen åtgärd</p>
<p>Euroanpassning av vissa landskapslagar. (FR nr 10/2001-2002). Hemställan hos landskapsstyrelsen om att landskapsstyrelsen bereder och till lagtinget återkommer med förslag till ett differentierat system för ordningsbot för överskridning av högsta tillåtna hastighet. Hemställan hos landskapsstyrelsen om att landskapsstyrelsen utreder gränserna för landskapets behörighet vad gäller möjligheten att lagstifta om ett högsta penningbelopp för utdömda dagsböter och återkommer till lagtinget med de förslag utredningen föranleder.</p>	<p>Beaktad i framställning nr 9/2003-2004</p>
<p>Etermediepolitiskt program för landskapet Åland. (M 2/2000-2003). Hemställan hos landskapsstyrelsen om att landskapsstyrelsen till lagtinget under år 2002 överlämnar ett meddelande med innehåll som kan läggas till grund för en plan för utvecklingen av radio- och TV-verksamheten på Åland på medellång sikt.</p>	<p>Godkändes det slutgiltiga etermediepolitiska programmet</p>
<p>Spörsmål om språkpolitik. (S 10/2001-2002). Hemställan hos landskapsstyrelsen om att landskapsstyrelsen i samråd med lagtingets självstyrelsepolitiska nämnd utarbetar en vitbok om språkpolitik.</p>	<p>Det föreskrivna samrådsförfarandet med självstyrelsepolitiska nämnden inleddes. Rapport om svenska språkets ställning.</p>

2. I lagtinget år 2003 behandlade initiativ

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsstyrelsen
Från år 2000 Stöd till fonder för att förbättra vattenkvaliteten i Östersjön. (HM 20/1999-2000).	Förföll pga nyval	
Åtgärder för att landskapsfinansierat byggande skall vara ekologiskt hållbart samt använda byggnadsmaterial och -metoder som minimerar risker för hälsa och miljö.(HM 21/1999-2000).	Förföll pga nyval	
En arbetsgrupp för att motverka att det öppna natur- och kulturlandskapet försvinner.(HM 28/1999-2000).	Förföll pga nyval	
Från år 2001 Vattennivån i insjöar och våtmarker.(HM 4/2000-2001).	Förföll pga nyval	
Landskapslag om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd. (HM 5/2000-2001).	Förkastad Lu 15/2001-2002 och 5/2002-2003 Stu 4/2002-2003	
Rätten till service på svenska vid vård utom Åland. (HM 6/2000-2001).	Förföll pga nyval	
Landskapsanställdas rätt till deltidspension. (HM 10/2000-2001).	Förföll pga nyval	
Regler för ordningsvakters rättigheter och skyldigheter. (HM 11/2000-2001).	Förföll pga nyval	
Utarbetande och förslag till avgiftsfri förundervisning från år 2001.(HM 12/2000-2001).	Förföll pga nyval	
Utarbetande av klimatstrategi för Åland. (HM 13/2000-2001).	Förföll pga nyval	
Lagstiftning om offentlig upphandling under EG:s tröskelvärden. (HM 14/2000-2001).	Förföll pga nyval	
Utarbetande av lagstiftning om veterinärvården. (HM 15/2000-2001).	Förföll pga nyval	
Tillämpningen av långfristiga enhetslån i bostadslånegivningen. (HM 18/2000-2001).	Förföll pga nyval	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsstyrelsen
Inrättande av kvinnomottagning vid ÅHS. (HM 19/2000-2001).	Förföll pga nyval	
En utredning över de åländska hushållens inkomst- och förmögenhetsskillnader. (HM 21/2000-2001).	Förföll pga nyval	
Från år 2002		
Jakttid på hare. (HM nr 1/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Åland som egen valkrets i Europaparlamentsvalet. (HM nr 3/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Fartygsregisterbehörigheten. (HM nr 4/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Behörigheten beträffande kapitalskatten och samfundsskatten. (HM nr 5/2001-2002).	Förföll pga nyval	
En egen åländsk studentexamen. (HM nr 6/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Omhändertagande av animaliskt avfall. (HM nr 7/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Avgiftssystemet för institutionsvård. (HM nr 8/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Lagstiftning om patients rätt till förnyad medicinsk bedömning. (HM nr 9/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Förutsättningar för övertagande av flygfältet. (HM nr 10/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Behörigheten om alkohollagstiftningen. (HM nr 11/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Modernisering av budgetarbetet. (HM nr 12/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Ett idrottsgymnasium i Godby. (HM nr 13/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Extra lönetillägg. (HM nr 15/2001-2002).	Förföll pga nyval	
En bostadsbidragsreform. (HM nr 16/2001-2002).	Förföll pga nyval	
En ny regionalpolitik för skärgården. (HM nr 17/2001-2002).	Förföll pga nyval	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsstyrelsen
En åländsk kommunreform. (HM nr 18/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Uthyrning av Kastelholms kungsgård. (HM nr 20/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Registerskyltar för traktorer och släp samt provregisterskyltar. (HM nr 21/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Valmöjligheter inom grundskolan. (HM nr 22/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Variabla hastighetsbegränsningar. (HM nr 23/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Utredning av bränsleprisnivån. (HM nr 24/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Stöd till tjänsteföretag. (HM nr 25/2001-2002).	Omfattad Nu 7/2002-2003	Antecknades
Försäljning av länsmansgården i Godby. (HM nr 26/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Utredning om ett biobränslebaserat kraftvärmeverk. (HM nr 27/2001-2002).	Förkastad Nu 6/2002-2003	
Utredning om utträde ur EU. (HM nr 28/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Stöd för en avloppsledning från norra Åland till Mariehamn. (HM nr 29/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Rätt till förnyad medicinsk bedömning. (HM nr 30/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Konkurrensutsättning av bilbesiktningen. (HM nr 31/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Ett ekonomiskpolitiskt program. (HM nr 32/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Långsiktig hållbar flygtrafik på Åland. (HM nr 33/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Rätt till motiverade beslut inom landskapsförvaltningen. (HM nr 34/2001-2002).	Förföll pga nyval	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsstyrelsen
Handikappåret 2003. (HM nr 35/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Vägbelysning i Jomala. (HM nr 36/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Elpriset på Åland. (HM nr 37/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Branschavtal för de vårdanställdas fackavdelningar Tehy och SuPer. (HM nr 38/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Regelverk för landskapets utbildningsförmåner. (HM nr 39/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Ekonomiskt tillägg för alkoholfria evenemang. (HM nr 40/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Ett äldreomsorgsprogram. (HM nr 41/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Övertagande av flygfältet på Åland. (HM nr 42/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Från år 2003		
Politikerutbildning (HM 1/2002-2003).	Förföll pga nyval	
Införande av centraleuropeisk tid. (HM 2/2002-2003).	Förföll pga nyval	
Inköp av säkerhetspaket för att skydda hotade personer. (HM 3/2002-2003).	Förföll pga nyval	
Körning med alkohol. (HM 4/2002-2003).	Förföll pga nyval	
Landskapsgarantier för markägare i skärgårdskommunerna. (HM 5/2002-2003).	Förföll pga nyval	
Pensionärernas bostadsbidrag. (HM 6/2002-2003).	Förföll pga nyval	
Ändring av beslutet om kommittéarvoden. (HM 7/2002-2003).	Förföll pga nyval	
Samordning av servicefunktioner för barn med funktionshinder. (HM 8/2002-2003).	Förföll pga nyval	
Framtidsstrategi för fiskodlingen. (HM 9/2002-2003).	Förföll pga nyval	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsstyrelsen
PSSA-status för skärgårdshavet. (HM 10/2002-2003).	Förföll pga nyval	
Näringsbeskattning av rederier. (HM 11/2002-2003).	Förföll pga nyval	
Forskningsprojekt för miljövänligare fiskodlingar. (HM 12/2002-2003).	Förföll pga nyval	
LAGMOTIONER		
Från år 2001		
Ny plan- och bygglag för landskapet Åland. (LM 1/2000-2001).	Förföll pga nyval	
Från år 2002		
LL om rådgivande folkomröstning angående frågan om vårfågeljakten skall fortsätta på Åland. (LM 1/2001-2002).	Förföll pga nyval	
Ändring av vägtrafiklagen för landskapet Åland. (LM nr 1/2002-2003).	Förföll pga nyval	
Ändring av körkortslagen för landskapet Åland. (LM 2/2002-2003).	Förföll pga nyval	
Från år 2003		
Ändring av hyreslagen för landskapet Åland. (LM 3/2002-2003).	Förföll pga nyval	
Ändring av LL om utbetalning av pensioner i landskapet Åland. (LM 4/2002-2003).	Förföll pga nyval	
HEMSTÄLLNINGSKLÄMMAR		
Lagstiftning om klientens ställning och rättigheter inom socialvården. (FR 8/2002-2003). Hemställan om att landskapsstyrelsen utformarett informationsmaterial om klientens ställning och rättigheter inom socialvården som kan börja distribueras till dem som berörs av lagstiftningen i samband med att den träder ikraft.	Framställningen godkänd. Smu 4/2002-2003. Hemställningsklämmarna godkända.	Arbetet med att utarbeta en handbok och en broschyr om klientens ställning och rättigheter har påbörjats.
Hemställan om att landskapsstyrelsen i samband med att lagstiftningen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården öppnas för revidering nästa gång ser till att begreppet socialvård byts ut.		

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsstyrelsen
<p>Spörsmål angående enerigpolitiken (S 5/2002-2003). Hemställan om att landskapsstyrelsen i enlighet med avsikterna i energiplaneringen att utvidga vindkraftens andel i energiförsörjningen och med hänsyn till allmänna natur- och kulturintressen fastställer principer för omfattning och lokalisering av vindkraft så att besked snarast, dock före 1 juli 2003 kan ges till föreliggande ansökningar om användningen av stora och lilla Båtskår.</p>	Hemställningsklämman godkänd.	Landskapsstyrelsen saknar juridiska styrmedel för att reglera utbyggnad och placering av vindkraftverken på Åland. Landskapsstyrelsen konstaterar att det finns speciallagstiftning som kan reglera förutsättningarna för placering av vindkraftverk.
<p>Kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn. (FR 17/2002-2003). Hemställan om att landskapsstyrelsen på ett nordiskt plan verkar för att bestämmelserna om straffregisterutdrag för dem som arbetar med barn förenhetligas.</p>	Framställningen godkänd Lu 13/2002-2003. Hemställningsklämman godkänd.	Ärendet under beredning
<p>Slopande av det allmänna avdraget samt ändringar i landskapsandelsslågstiftningen. (FR 2/2003-2004). Hemställan om att landskapsstyrelsen i enlighet med skatteutfallet för 2004 justerar landskapsandelarna så att minskningen av andelarna motsvarar kommunernas ökade skatteintäkter på grund sloandet av det allmänna avdraget.</p>	Framställningen godkänd Fu 1/2003-2004. Hemställningsklämman godkänd.	Antecknades lagtingets beslut
<p>FINANSMOTIONER Första tilläggsbudget 2003</p>		
<p>Höjning av anslaget under moment 45.70.20 med 40.000 euro för att inom ÅHS att anställa en socialarbetare. (FM 80/2002-2003)</p>	Behandling i samband med första tilläggsbudgeten för 2003.	
<p>Ordinarie budget 2004</p>		
<p>Vtm Barbro Sundback m.fl.: Sänkning av anslaget under kapitel 42.01 för lantrådet och landskapsstyrelsens ledamöter (FM 1/2003-2004).</p>	Behandling i samband med budgeten 2004	
<p>Vtm Barbro Sundback m.fl.: Överföring av momentet 42.05.10 Förvaltningskostnader för Källskär till museibyråns förvaltningsområde (FM 2/2003-2004).</p>	D:o	
<p>Ltl Carina Aaltonen m.fl.: Sänkning av inkomster under moment 35.70.20 Ålands hälso- och sjukvård, verksamhetens inkomster. (FM 3/2003-2004).</p>	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsstyrelsen
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Höjning av anslaget under moment 46.05.55 Understöd åt Bild- och formskolan. (FM 4/2003-2004).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Höjning av anslaget under moment 46.05.51 Landskapsandel för medborgarinstitutets driftskostnader. (FM 5/2003-2004).	D:o	
Ltl Christian Beijar m.fl.: Höjning av anslaget under moment 45.10.30 Understöd för missbrukarvård. (FM 6/2003-2004).	D:o	
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Sänkning av moment 41.01.01 Verksamhetens utgifter. (FM 7/2003-2004).	D:o	
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Höjning av anslaget under moment 43.25.51. Stöd till organisationer inom bostadsbranschen. (FM 8/2003-2004).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Höjning av anslaget under moment 46.05.52 Landskapsunderstöd för studieförbundens verksamhet. (FM 9/2003-2004).	D:o	
Ltl Christian Beijar m.fl.: Komplettering av motiveringen till kapitel 45.25 Penningautomatmedel för social verksamhet. (FM 10/2003-2004).	D:o	
Ltl Carina Aaltonen m.fl.: Komplettering av motiveringen till moment 45.56.62 Främjande av avfallshanteringen. (FM 11/2003-2004).	D:o	
Ltl Göte Winé m.fl.: Komplettering av motiveringen till moment 45.10.01, Verksamhetens utgifter. (FM 12/2003-2004).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Upptagande av anslag under moment 46.09.26 Utgifter för landskapskonstnärsprojekt. (FM 13/2003-2004).	D:o	
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Strykning av anslaget under moment 46.35.76 Grundförbättring och ombyggnader. (FM 14/2003-2004).	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsstyrelsen
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Höjning av anslaget under moment 46.42.20 Verksamhetens utgifter. (FM 15/2003-2004).	D:o	
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Komplettering av motiveringen till kapitel 46.55 Högskolan på Åland. (FM 16/2003-2004).	D:o	
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 45.70.75 Om- och tillbyggnad av centralsjukhuset. (FM 17/2003-2004).	D:o	
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 43.05.61 Understöd för investering i radio- och TV-anläggningar. (FM 18/2003-2004).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Upptagande av nytt anslag under kapitel 46.15 för stöd till grundskolorna i Enklinge och Lappo. (FM 19/2003-2004).	D:o	
Ltl Lasse Wiklöf m.fl.: Höjning av anslaget under moment 47.26.40 Landskapets finansieringsandel - strukturprogram för fiskerisektorn. (FM 20/2003-2004).	D:o	
Ltl Lasse Wiklöf m.fl.: Höjning av anslaget under moment 45.15.31 Landskapsandel till kommunerna och privata samfund för anläggningskostnader för privata tjänster. (FM 21/2003-2004).	D:o	
Ltl Lasse Wiklöf m.fl.: Höjning av anslaget under moment 46.15.32 Landskapsandel för grundskolan och allmänna bibliotek. (FM 22/2003-2004).	D:o	
Ltl Lasse Wiklöf m.fl.: Ändring av budgetförslagets allmänna motivering. (FM 23/2003-2004).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Strykning av anslaget under moment 46.09.56 Understöd för Ålands brandkårsmuseum. (FM 24/2003-2004).	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsstyrelsen
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Höjning av anslaget under moment 46.11.04 Ålands ungdomsråd. (FM 25/2003-2004).	D:o	
Ltl Carina Aaltonen m.fl.: Höjning av moment 43.60.74 Om- och tillbyggnad av polishuset. (FM 26/2003-2004).	D:o	
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 45.70.20 Verksamhetens utgifter. (FM 27/2003-2004).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Höjning av anslaget under moment 43.04.01 Främjande av jämställdheten, verksamhetens utgifter. (FM 28/2003-2004)	D:o	
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Strykning av anslaget under moment 44.10.74 Landskapsprojekt (FM 29/2003-2004).	D:o	
Ltl Carina Aaltonen m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 47.46.20 Försöksverksamheten, verksamhetens utgifter. (FM 30/2003-2004).	D:o	
Ltl Katrin Sjögren m.fl.: Höjning av anslaget under moment 45.50.01 Verksamhetens utgifter. (FM 31/2003-2004).	D:o	
Ltl Sune Mattsson: Upptagande av anslag under moment 45.30.51 Stödjande av cancersjuka. (FM 32/2003-2004).	D:o	
Ltl Anders Eriksson m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 45.70.75 Om- och tillbyggnad av centralsjukhuset. (FM 33/2003-2004).	D:o	
Ltl Anders Eriksson m.fl.: Höjning av anslaget under moment 44.01.05 Utvecklingsarbete. (FM 34/2003-2004).	D:o	
Ltl Anders Eriksson m.fl.: Höjning av anslaget under moment 42.05.05 Utredningar. (FM 35/2003-2004).	D:o	
Ltl Anders Eriksson m.fl.: Höjning av anslaget under moment 44.01.05 Utvecklingsarbete (FM 36/2003-2004).	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsstyrelsen
Ltl Anders Eriksson m.fl.: Höjning av anslaget under moment 43.27.40 Understöd för befrämjande av förnybar energi. (FM 37/2003-2004).	D:o	
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Höjning av anslaget under moment 48.20.20 Verksamhetens utgifter. (FM 38/2003-2004).	D:o	
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 47.01.23 CPMR:s ö-kommissions årliga konferens 2004. (FM 39/2003-2004).	D:o	
Ltl Göte Winé m.fl.: Ändring av kapitel-motiveringen till kapitel 45.70 Ålands hälso- och sjukvård (FM 40/2003-2004).	D:o	
Ltl Anders Eriksson m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 46.35.76 Grundförbättringar och ombyggnader. (FM 41/2003-2004).	D:o	
Ltl Anders Eriksson m.fl.: Höjning av anslaget under moment 45.30.01, Verksamhetens utgifter. (FM 42/2003-2004).	D:o	
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Höjning av anslaget under moment 33.05.60 Inkomster från radio- och TV-verksamhet. (FM 43/2003-2004).	D:o	
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Upptagande av ett nytt moment under kapitel 47.40 Arbetsförmedlingen. (FM 44/2003-2004).	D:o	
Ltl Christian Beijar m.fl.: Höjning av anslaget under moment 46.09.53 Understöd till 4/mbk Pommerns underhåll. (FM 45/2003-2004).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Höjning av anslaget under kapitel 47.03 Näringslivets främjande. (FM 46/2003-2004).	D:o	
Ltl Brage Eklund m.fl.: Höjning av anslaget under kapitel 44.20 Penningautomatmedel. (FM 47/2003-2004).	D:o	
Ltl Brage Eklund m.fl.: Höjning av anslaget under moment 43.27.40 Understöd för befrämjande av förnybar energi. (FM 48/2003-2004).	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsstyrelsen
Ltl Brage Eklund m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 44.10.74 Landskapsprojekt (FM 49/2003-2004).	D:o	
Ltl Brage Eklund m.fl.: Sänkning av inkomstanslaget under moment 33.80.23 Posten på Åland. (FM 50/2003-2004).	D:o	

Bilaga 4. Landskapsstyrelsebildningen 2003

- 1.11. Det nyvalda lagtinget sammanträder. Ltl Viveka Eriksson väljs till talman.
- 4.11. Talmannen konsulterar företrädare för samtliga lagtingsgrupper.
- 5.11. Talmannen föreslår vid plenum att hittillsvarande lantrådet, merkonomen Roger Nordlund utses till lantrådkandidat. Förslaget bordläggs enligt arbetsordningens regler.
- 7.11. Lagtinget utser Roger Nordlund till lantrådkandidat med 20 röster medan 9 lagtingsledamöter avstod från att rösta och en var frånvarande.
- Lantrådkandidaten inleder förhandlingar med lagtingsgrupperna.
- 24.11. Lantrådkandidaten Nordlunds förslag till landskapsstyrelse jämte handlingsprogram antecknas till kännedom.
- Vid ett andra plenum samma dag redogör lantrådkandidaten Roger Nordlund för sitt förslag vid lagtingets plenum. Ärendet bordläggs enligt arbetsordningens regler till plenum 26.11.
- 26.11. Debatt med anledning av lantrådkandidatens förslag. Efter avslutad diskussion godkänns förslaget med rösterna 20-6 medan tre ledamöter avstod från att rösta (en ledamot var frånvarande), varför talmannen konstaterar att landskapsstyrelse tillsatts enligt det av lantrådkandidaten framförda förslaget och med det till förslaget fogade handlingsprogrammet. Vidare konstaterade talmannen att den hittillsvarande landskapsstyrelsens mandat samtidigt upphört.

Bilaga 5. Kommissioner och nämnder

Kansliavdelningens förvaltningsområde:

1. Delegationen för **brand- och räddningsväsendet**
2. Ledningsgruppen för **brand- och räddningsväsendet**
3. Centralnämnden för lagtingsval
4. Direktionen för **Eckerö post- och tullhus**
5. Expropriationsnämnden
6. Sakkunnignämnden för **fastighetsförmedlingsärenden**
7. Jämställdhetsdelegationen
8. Konsumentklagonämnden
9. Polisdelegationen
10. Styrelsen för **Posten**
11. Programnämnden
12. Direktionen för **Ålands statistik- och utredningsbyrå**

Finansavdelningens förvaltningsområde:

1. Ledningsgrupp med uppdrag att samordna landskapsstyrelsens insatser för **IKT-utvecklingen** i näringslivet, utbildningen och landskapsförvaltningen
2. Skattedelegationen
3. Tjänstedelegationen
4. Styrelsen för **Ålands penningautomatförening**
5. Styrelsen för landskapet **Ålands pensionsfond**

Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde:

1. Förtroenderådet
2. Handikapprådet
3. Hälsonämnden vid Ålands hälso- och sjukvård
4. Rehabiliteringssamarbetskommissionen
5. Styrelsen för **Ålands hälso- och sjukvård**
6. Ålands miljöprövningsnämnd

Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde:

1. Arbetarskyddskommission för landskapets skolor
2. Högskoledelegationen
3. Delegationen för **Kastelholms och Bomarsunds fornminnesområden**
4. Konstnämnden
5. Skolmuseinämnden
6. Samarbetsrådet för **Ålands handelsläroverk och Ålands lyceum**
7. Ålands kulturdelegation
8. Ålands lärlingsnämnd
9. Stiftelsen för **Ålands sjöfartsmuseums** representantskap
10. Ledningsgruppen för **Ålands sjösäkerhetscentrum**
11. Ledningsgruppen för **Ålands yrkeshögskola**
12. Ledningsgruppen för **åländskt lärcenter**
13. Styrelsen för **Högskolan på Åland**
14. Ålands ungdomsråd
15. Styrelse för **Ålands sjösäkerhetscentrum**

Direktioner för:

16. Ålands folkhögskola
17. Ålands handelsläroverk
18. Ålands hotell- och restaurangskola
19. Ålands husmodersskola
20. Ålands lyceum
21. Ålands läromedelscentral
22. Ålands musikinstitut
23. Ålands naturbruksskola
24. Ålands sjömansskola och Ålands sjöfartsläroverk
25. Ålands tekniska läroverk
26. Ålands vårdinstitut
27. Ålands yrkesskola

Näringsavdelningens förvaltningsområde:

1. Arbetskraftskommissionen
2. Arbetsmarknadsråd
3. Gårdsbrukskommissionen
4. Näringsstödscommissionen
5. Semesternämnden
6. Skördeskadekommissionen
7. Rådgivande kommissionen för **Ålands försöksstation**
8. Ålands kontrollnämnd
9. Styrelsen för **Ålands landsbygdscentrum**
10. Ålands skärgårdsnämnd

Trafikavdelningens förvaltningsområde:

1. Oljeskyddsdelegationen

Övriga:

1. Laggranskningsnämnden

Bilaga 6. Kommittéer och arbetsgrupper

Byggnadskommittéer

1. Byggnadskommitté för utvecklande av ett **hästsportcentrum** på Åland
2. Arbetsgrupp för verkställandet av nybyggnad av maskinhall med gårdsverkstad på **Haga gård**
3. Arbetsgrupp för verkställande av byggnads- och restaureringsarbeten inom **Kastelholms** fornminnesområde
4. Arbetsgrupp med uppgift att leda **Ribackaprojektet**
5. Byggnadskommitté för uppförande av ett plantuppdrivningshus vid **Ålands försöksstation**
6. Arbetsgrupp för förnyande av avloppssystem samt byte av golvbeläggning i ekonomibygnaden vid **Ålands sjömansskola**
7. Arbetsgrupp för ledning av tillbyggnad av **Ålands sjömansskola**
8. Arbetsgrupp för ledning av renovering av vissa delar av avloppssystemet vid **Ålands sjömansskola**
9. Arbetsgrupp för planering och ledning av ombyggnad av vattentaket på **Ålands sjömansskolas** ekonomiebyggnad
10. Arbetsgrupp för ombyggnadsarbeten vid **Ålands yrkesskola**
11. Arbetsgrupp för ledning av grundreparationer vid **Ålands yrkesskola**
12. Arbetsgrupp för ledning av grundrenoveringsåtgärder vid **Ålands yrkesskola**
13. Arbetsgrupp för ledning av ombyggnadsarbeten vid **Ålands yrkesskola**
14. Arbetsgrupp för ledning av nybyggnad av en **övningsbassäng** för sjösäkerhetsövningar vid Ålands sjömansskola

Övriga kommittéer och arbetsgrupper

1. Sakkunnighetsgrupp med uppdrag att genomföra en planering av projektet **Alandia-arvet**, museimagasin, 2002
2. Arbetsgrupp med uppgift att uppgöra ett förslag till program för landskapsstyrelsens **alkohol- och drogpolicy**, 1997 Uppdraget förlängt till 31.5.1998
3. Styrgrupp med uppdrag att förverkliga **alkohol- och narkotikapolitiskt program 2002-2005** och att samordna alkohol- och narkotikapolitiska verksamheter på Åland, 2003
4. Politisk referensgrupp för **alkohol- och narkotikapolitik 2003-2005**, 2003
5. Arbetsgrupp med uppgift att ta fram ett förslag till ny **arbetsmarknadslagstiftning**, 2002 till 31.12.2004 Uppdraget förlängt
6. Arbetsgrupp för översyn av **avbytarverksamheten**, 2002 Upplöst 14.10.2003
7. Arbetsgrupp för ledning av planeringen av utbyggnaden av en **bassäng för livräddningsutbildning** invid eller i anslutning till Ålands sjömansskolas befintliga simhall, 1998 Upplöst 18.11.2003

8. Arbetsgrupp med uppdrag att bl.a. föreslå ett nytt funktions- och utställningsprogram för ett besökarcentrum i Bomarsund, 1997	Uppdraget utgår
28.2.1998
9. Kommitté för central biblioteksärenden , 2002	Uppdraget förlängt
till 31.12.2004
10. Referensgrupp för inventeringen av särskilt skyddsvärda och hänsynskrävande biotoper , 2001	
11. Projektgrupp för projektledning och samordning av IT-projektet Bitnet , 2001	Upplöst 25.11.2003
12. Ledningsgrupp för Bomarsund -minnesår 2004-2006, 2001	
13. Kommitté för revidering av lagstiftningen om brand- och räddningsväsendet , 2000	
14. Antagningskommitté för antagning av studerande till nationellt centrum för flexibelt lärande (distansutb.) CFL , 2002	Uppdraget förlängt
till 31.12.2003
15. Arbetsgrupp för planering av grundskolans drogundervisning åk 4-9, 2003	
16. Arbetsgrupp med uppgift att utreda riktlinjer för tillståndsgivning i samband med dykverksamheten på Åland, 1999	Upplöst 16.12.2003
17. Arbetsgrupp för uppgörande av energiplan , 2002	Upplöst 7.10.2003
18. Samarbetsgrupp gällande reparation och underhåll av musei-, jordbruks- och skogsbruksbyråns fastigheter , 1999	
19. Arbetsgrupp med uppdrag att granska användning och underhållet av bebyggda fastigheter , 2003	
20. Arbetsgrupp med uppdrag att inkomma med förslag om hur förvaltningsberättelsen bör vidareutvecklas, 2000	Mellanrapport
21. Referensgrupp för behandling av övergripande frågor gällande uppbyggnad av ett geografiskt informationssystem , 1998	
22. Arbetsgrupp med uppgift att lösa markfrågor o.a. i anslutning till planerad golfbana vid Grelsby kungsgård , 1999	Upplöst 4.11.2003
23. Arbetsgrupp för att genomföra detaljplanering av en golfbana vid Grelsby kungsgård , 2003	
24. Arbetsgrupp för att utreda förbättringsförslag för hamnområdet i Hummelvik , 2000	

25. Arbetsgrupp med uppgift att utreda samordningsmöjligheter av **IT-systemen inom den offentliga sektorn**, 2003
26. Kommitté med uppgift att utveckla skolornas undervisning i **Ålands historia**, 2001
27. Planeringskommitté för den fortsatta planeringen av ett **kongress- och kulturhus**, 1998
28. Referensgrupp för arbetet med en åländsk **konst- och arkitekturhistoria**, 2003
29. Arbetsgrupp för revidering av LL om **kulturhistoriskt värdefull bebyggelse**, 1997 Upplöst 16.12.2003
30. Kommitté med uppgift att förnya **kärnämnesläroplanen** för gymnasialstadiets yrkesinriktade och studieförberedande utbildning med yrkesprofil, 2003
31. Referensgrupp för projektet **”Operation kvinnofrid”**, 1999
32. Styrgrupp för halvtidsutvärdering av programmet **landsbygdens utveckling** i landskapet Åland, 2002
33. Arbetsgrupp med uppgift att utreda regelverken rörande **landskapsandelssystemet för anläggningskostnader**, 1998 Uppdraget utgår 31.5.1999
34. Arbetsgrupp med uppgift att klargöra frågor bl.a. ang. **lantbrukssekreterarnas roll** ang. EU och lantbruket på Åland, 1996
35. Kommitté med uppgift att utreda behovet av en ändring av landskapslagen om **läroavtalsutbildning**, 2003
36. Arbetsgrupp för att utreda huvudmannaskap m.m. för **läromedelscentralen**, 1999
37. Kommitté för utvecklande av undervisningen i **matematik**, 2001
38. Sakkunniggrupp med uppgift att utarbeta förslag till samordning av **miljöhälsovårdens uppgifter**, 2001 Uppdraget förlängt till 31.12.2002
39. Styrgrupp med uppgift att föreslå förenklingar av **miljöprovningen**, 2003
40. Arbetsgrupp med uppgift att föreslå förenklingar av **miljöprovningen**, 2003

41. Arbetsgrupp med uppgift att ge förslag till komplettering och eventuell ändring av programdokument och regelverk samt tolkning gällande **miljöstödet**, 2001
42. Arbetsgrupp för utvärdering av konsultrapporten **miljöutredning vid Ålands landskapsstyrelse**, 2002
43. Arbetsgrupp för att åstadkomma ett förverkligande av **minneslunden** i Prästö, Sund, 2003
44. Missbrukarvårdssamarbetsgrupp, 2001
45. Museibyråns kyrkogrupp, arbetsgrupp för rådgivning till församlingarna, 1997 Permanent
46. Arbetsgrupp med uppdrag att utreda förutsättningarna för att använda delar av fastigheten Skogshyddevägen 8, Mariehamn, som **museimagasin**, 2003
47. Arbetsgrupp för att utreda förutsättningarna för införande av ett **myndighetsradionät**, 1998
48. Beredningsgrupp för **Mål 2 och Mål 3 programmet**, 2002 Upplöst 31.1.2003
49. Beredningsgrupp för **Mål 2 och Mål 3 programmet**, 2003
50. Övervakningskommitté för **Mål 2-programmet**, 2000 Uppdraget utgår
31.3.2004
51. Övervakningskommitté för **Mål 3-programmet**, 2000 Uppdraget utgår
31.3.2004
52. Arbetsgrupp för att planera halvtidsutvärderingen av Ålands **Mål 2 och Mål 3 program** 2000-2006, 2002
53. Arbetsgrupp för planering av gårdsmiljöerna inom **Nåtö och Björkör**, 1999 Permanent
54. Projektgrupp i enlighet med avtal rörande **nätplatserna** www.aland.fi samt www.ls.aland.fi, 2002
55. Styrgrupp i enlighet med avtal rörande **nätplatserna** www.aland.fi samt www.ls.aland.fi, 2002
56. Parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdrag att utvärdera landskapsstyrelsens och lagtingets roll i det **parlamentariska systemet**, 2001 Slutrapport
57. Arbetsgrupp för utredning av förutsättningarna för en tillbyggnad av **polishuset**, 2001

58. Arbetsgrupp för planering av en om- och tillbyggnad av **polishuset**, 2003
59. Arbetsgrupp med uppgift att igångsätta planering av en tillbyggnad av **självstyrelsegården**, 2000 Upplöst 18.11.2003
60. Arbetsgrupp med uppgift att utvärdera skissförslag på en tillbyggnad av **självstyrelsegården**, 2001 Upplöst 18.11.2003
61. Expertgrupp för **sjöfartsfrågor**, 2002
62. Kommitté med uppdrag att utarbeta en handlingsplan för hantering av **skarvbeståndet i landskapet**, 2002 Upplöst 25.2.2003
63. Sakkunniggrupp en med uppgift att bistå med vägledning gällande produktion av **skogsplantor** för åländska ändamål, 1996 Kvarstår så länge behov föreligger
64. Tjänstemannagrupp med uppdrag att utreda de tekniska och ekonomiska förutsättningarna för och konsekvenserna av att driva landsvägsfärjor i kombination med **skolfartyg**, 2003
65. Kommitté med uppdrag att utreda nuvarande system med **skolskjutsar och busstaxor**, 2001 31.12.99
66. Arbetsgrupp för att göra en utredning om **stugturismen** på Åland, 1997 Upplöst 27.3.2003
67. Referensgrupp för projektarbetet med en kartläggning av **svenska språkets ställning** inom landskapsförvaltningen och i förhållandet till riket samt samhället i övrigt, 2003
68. Sakkunniggrupp för en rättvis värdering av **trafikavdelningens** konkurrenskraft, 2001
69. Referensgrupp för utredning av **trafikförbindelser inklusive förkortning av färjpass mellan Åva och Jurmo**, 2000
70. Sakkunnig arbetsgrupp för **trafiksäkerhetsarbetet**, 2000 Uppdraget utgår 31.12.2003
71. Styrgrupp för **trafiksäkerhetsarbetet**, 2000 Uppdraget utgår 31.12.2003
72. Arbetsgrupp med uppgift att utreda den s.k. **tredje sektorns investeringar**, 1998 Uppdraget utgår 31.5.1998

73. Arbetsgrupp med uppdrag att utarbeta ett **ungdomspolitiskt program**, 2002 Upplöst 4.2.2003
74. Uppföljningskommittén, 1995
75. Arbetsgrupp med uppdrag om landskapsstyrelsens **upphandling**, 2002 Uppdraget förlängt till 17.3.2003
76. Arbetsgrupp med uppgift att utarbeta ett underlag för insamling av **utbildningsstatistik**, 2002
77. Referensgrupp för ett projekt att framta **vattenkvalitetsnormer**, 2002 Upplöst 31.8.2002
78. Samrådsgrupp för **vägfrågor**, 2000 Uppdraget utgår 2003
79. Arbetsgrupp för revidering av **vägtrafiklagstiftningen**, 2002
80. Arbetsgrupp med uppdrag att komma med förslag till **vägtrafikskyltar** och övrig informationsskyltning invid de allmänna vägarna, 2000
81. Arbetsgrupp för planering och byggande av recirkulerings-system vid **Ålands fiskodling**, 2000
82. Arbetsgrupp för ledning av planeringen av ett nytt yttertak på skolbyggnaden och internatet på **Ålands folkhögskola**, 2002
83. Arbetsgrupp med uppgift att utarbeta program- och systemhandlingar för en tillbyggnad av ekonomibyggnad vid **Ålands försöksstation**, 2001
84. Kommitté med uppgift att utarbeta rumsprogram och skissritningar till en tillbyggnad av **Ålands hotell- och restaurangskola**, 2002.
85. Kommitté med uppgift att utreda vilken utbildning som i framtiden skall ges vid **Ålands husmodersskola**, 2002 Upplöst 6.6.2003
86. Arbetsgrupp för utredning av arbetsförhållandena inom **Ålands hälso- och sjukvård**, 2003
87. Kommitté för uppgörande av rumsprogram för en om- och tillbyggnad av **Ålands lyceum**, 2001
88. Arbetsgrupp med uppgift att slutföra förprojekteringen av utbyggnaden av **Ålands sjöfartsmuseum**, 1999 Upplöst 20.11.2003

89. Arbetsgrupp med uppdrag att genomföra en arkitekttävling för utbyggnaden av Ålands sjöfartsmuseum , 2002	Slutrapport
90. Kommitté med uppgift att inventera om- och tillbyggnadsbehovet vid Ålands sjömansskola , 2001	Upplöst 11.3.2003
91. Kommitté med uppdrag att utreda alternativa möjligheter att lösa behovet av träning i realistiska förhållanden vid Ålands sjömansskola , 2002	Upplöst 31.10.2003
92. Arbetsgrupp för planering av en om- och tillbyggnad för Ålands sjömansskola , 2003	
93. Kommitté med uppgift att utarbeta rumsprogram och skissritningar till en tillbyggnad av Ålands vårdinstitut , 2002	
94. Styrgrupp för Ålands yrkeshögskola , 2000	Upplöst 31.12.2002
95. Kommitté med uppdrag att slutföra byggnadsplanering av Ålands yrkesskola , 2002	
96. Kommitté med uppgift att utarbeta rumsprogram och skissritningar till en ny byggverkstad samt planering av nuvarande byggverkstad i Ålands yrkesskola , 2002	
97. Arbetsgrupp för ledning av en om- och tillbyggnad av Ålands yrkesskola med utrymmen för yrkesträningen samt media och kommunikation, 2003	
98. Ledningsgrupp för projektet åländskt ordbruk , 2000	
99. Arbetsgrupp med uppgift att kartlägga problem och utvecklingsmöjligheter i den gemensamma ärende och dokumenthanteringen mellan landskapsstyrelsen och lagtinget	

Bilaga 7. Redogörelse enligt 32 § lagtingsordningen för tiden 1 november 2002- 31 oktober 2003

Landskapsstyrelsen överlämnar härmed den i 32 § lagtingsordningen föreskrivna redogörelsen över självstyrelsepolitiska frågor som väsentligen berör landskapets författningsenliga rättigheter.

1. Allmänt

Enligt 32 § lagtingsordningen skall landskapsstyrelsen i början av varje lagting och senare så ofta omständigheterna det föranleder, lämna till lagtingets självstyrelsepolitiska nämnden en skriftlig redogörelse över de självstyrelsepolitiska frågor som väsentligt berör landskapets författningsenliga rättigheter.

Under den aktuella redogörelseperioden har landskapsstyrelsen, på sätt som det parlamentariska systemet förutsätter, fortlöpande informerat och diskuterat med självstyrelsepolitiska nämnden de frågor som berör lagtingets författningsenliga rättigheter. Landskapsstyrelsen har även direkt till lagtinget, i form av landskapsstyrelsens meddelanden redogjort för frågor av väsentlig självstyrelsepolitisk betydelse. Därtill har landskapsstyrelsen regelmässigt översänt till självstyrelsepolitiska nämnden sådana landskapsstyrelsens handlingar och beslut som landskapsstyrelsen ansett höra till området för landskapets författningsenliga rättigheter.

Under perioden har särskilda överläggningar förts om den utredning som kommer att färdigställas under perioden om svenska språkets ställning. Vidare har landskapsstyrelsen fortlöpande hållit sig informerad om hur arbetet inom EU:s konvent har framskridit.

2. Open Skies

Den 13 november 2002 ratificerade Finlands riksdag det s.k. Open Skies avtalet och det undertecknades av Finlands president den 3 december 2002. Den rådgivande kommittéen för Open Skies meddelades om detta förfarande vid sitt möte den 16 december 2002 av Finlands representant, ambassadör Aleksii Härkönen. I sitt anförande framhöll ambassadör Härkönen att Finland särskilt hade överenskommit med de åländska myndigheterna om att informera de kontrakterande staterna om Ålands speciella status. Härefter redogjordes för samtliga internationella fördrag som gäller Åland och vad Ålandskonventionen innebär. Vidare framhölls att Finlands regering hade underrättat signatärmakterna om avsikten att tillträda Open Skies avtalet och att de åländska myndigheterna informerats. Finlands regering ansåg att det trots den speciella ställning Ålandsöarna har i Ålandskonventionen inte finns någon motsägelse mellan syftet med Open Skiesavtalet och Ålandskonventionen. Open Skiesavtalet främjar större öppenhet över militära aktiviteter och förbättrar säkerheten genom förtroendeskapande åtgärder. Uttalandet fogades till kommissionens protokoll. (Bilaga 1)

Efter kommissionens sammanträde hölls ett särskilt möte med representanter för flera av signatärmakterna såsom Ryssland, England, Frankrike, Tyskland, Sverige och Danmark och depositarielanderna Kanada och Ungern. Härvid gavs tillfälle att ytterligare i detalj redogöra för arbetet med Open Skiesavtalet och om Ålandskonventionen som en del av grunden för Ålands statsrättsliga ställning.

3. Svenska språket

Vitbok om språkpolitik

Ålands landskapsstyrelse beslöt den 13 mars 2003 att i samråd med lagtingets självstyrelsepolitiska nämnd utarbeta en vitbok om språkpolitik. Efter samråd med självstyrelsepolitiska nämnden beslöts att företa en kartläggning av svenska språkets ställning inom landskapsförvaltningen och i förhållandet till riket, samt i samhället i övrigt. Beslöts med utgångspunkt från samrådet att lediganslå ett uppdrag som projektansvarig att utarbeta rapporten. Den projektansvarig fick till sin hjälp en referensgrupp bestående av representanter för landskapsstyrelsen och Ålands Handelskammare. Efter att ha gjort ett omfattande

intervjuarbete färdigställdes en rapport den 30 augusti 2003, ärendet föredrogs i landskapsstyrelsen den 25 september 2003 varvid beslöts att det fortsatta uppdraget skulle utformas av den nya landskapsstyrelsen i samarbete med självstyrelsepolitiska nämnden i det nyvalda lagtinget. Lagtingets självstyrelsepolitiska nämnd informerades därom den 9 oktober 2003.

Språket i fördragstexter

Lagtingets lagutskott initierade i samband med behandlingen av flera internationella fördrag frågan om språket i officiella fördragstexter, vilket resulterade i att utrikesministeriet inbegärde utlåtanden av samtliga ministerier samt av justitiekanslersämbetet. Representanter för utrikesministeriet hördes i lagutskottet och avlämnade en förklaring.

I justitieministeriet utlåtande konstaterades att grundlagen inte innehåller stadganden om giltiga språkversioner beträffande internationella fördrag. Självstyrelselagen kan anses förutsätta, att fördrag som fodrar landskapets samtycke tillsägs landskapsmyndigheterna på ett officiellt språk samt i svensk översättning. Av lagen kan däremot inte dras den slutsatsen att den svenskspråkiga fördragstexten skall vara en giltig text, vilket befästs av en långvarig praxis som anses fungera väl. Detta hindrar dock inte att en svenskspråkig officiell text uppgörs i situationer där ett fördrag har särskilt betydelse uttryckligen för Åland säger justitieministeriet avslutningsvis.

I justitiekanslersämbetets utlåtande konstaterades bl.a. att i Wien-konventionen om traktaträtten (FördrS 32-33/1980) inte ingår tvingande bestämmelser om officiella språkversioner, utan är en fråga som särskilt avtalas om. I fråga om bilaterala fördrag som Finland ingår är de olika språkversionerna en bedömningsfråga som innefattar såväl laglighets- som ändamålsenlighetssynpunkter. I utlåtandet berörs även den synpunkten att till Ålands särställning och autonomi kan tolkas höra ett särskilt kulturellt och språkligt skydd som kunde gå längre än vad som grundlagen och språklagen tillerkänner landets svenskspråkiga minoritet i övrigt. I utlåtandet betonas, att landskapets språkliga ställning i större utsträckning än för närvarande kunde beaktas i val av giltiga språkversioner åtminstone i situationer som berör landskapet Ålands behörighet.

Representanterna för utrikesministeriet konstaterade att ministeriet hade för avsikt att fästa övriga ministeriernas uppmärksamhet vid justitiekanslerns ämbetets utlåtande synpunkter. Frågan har kontinuerligt diskuterats i s.k. kontaktgruppen med representanter för Ålands landskapsstyrelse och utrikesministeriet.

4. Åland och Europeiska unionen

Talmanskonferensen framförde den 21 mars 2003 önskemålet att landskapsstyrelsen i form av ett meddelande årligen lämnar lagtinget en redogörelse över de viktigaste frågorna som gäller landskapsstyrelsens EU-politik. I EU-redogörelsen bör enligt självstyrelsepolitiska nämndens uppfattning bland annat ingå en kortare uppföljning av föregående års politiska prioriteringar. Eftersom landskapsstyrelsen i ett meddelande kommer att redogöra för landskapsstyrelsens arbete med EU-ärenden under år 2003 finns det ingen anledning att lämna samma information i landskapsstyrelsens redogörelse till självstyrelsepolitiska nämnden.

En redogörelse över de politiska viktiga EU-frågorna och hur de behandlats av landskapsstyrelsen ingår därför inte i föreliggande redogörelse.

5. Justitiekanslerns befogenheter i landskapet

Landskapsstyrelsen gav i januari 2003 svar till justitiekanslern i statsrådet med anledning av dennes begäran om utredning och utlåtande i ett ärende som innefattande klagomål över landskapsstyrelsens beslut om att upphäva 3 § landskapsförordningen om jakt på älg. Landskapsstyrelsens slutsats i svaret var att klagomålet skall avvisas eller, om det inte avvisas, lämnas utan åtgärd.

Grunden för landskapstyrelsens slutsats var i huvudsak den att det inte hör till justitiekanslerns befogenheter att granska ett av landskapstyrelsen fattat normgivningsbeslut i synnerhet inte om det är fråga om att upphäva bestämmelser. I landskapsstyrelsens svar berördes också landskapsstyrelsens syn på justitiekanslerns befogenheter rent allmänt i landskapet, sett mot bakgrunden av justitiekanslerns uppgifter enligt grundlagen. Med tanke på ärendets natur, fråga är i allra högsta grad om självstyrelseorganens rättigheter inom ramarna för självstyrelselagen, tillställdes svaret självstyrelsepolitiska nämnden för kännedom samtidigt som det tillställdes justitiekanslern.

6. Gränsbevakningen/sjöbevakningen

Den 20 mars 2003 behandlade landskapsstyrelsen justitieministeriets begäran om utlåtande över förslaget till överenskommelseförordning om gränsbevakningsväsendets uppgift i landskapet och konstaterade därvid att förslaget till förordning ytterligare behöver övervägas, varför inga mer åtgärder vidtogs under perioden.

7. Diskussioner med Sverige

Landskapsstyrelsen har under året haft informella kontakter med svenska utrikesdepartementet gällande enskilda frågor som t.ex. agenturproblematik där även Sveriges exportråd och Kommerskollegium medverkat, skattegränsförenklingar med finansdepartementet och Tullverket samt tariffer för el-anslutningen till svenska regionnätet.

8. Självstyrelselagsrevisionen

Propositionen med förslag till ny självstyrelselag har varit under behandling i riksdagen och lagtinget under den aktuella perioden. Under grundlagsutskottets behandling av propositionen hördes landskapsstyrelsen två gånger, men i övrigt har propositionen inte i detta skede varit ett ärende för landskapsstyrelsen.

I samband med justitieministerns besök på Åland i augusti 2003 diskuterades behovet av en ny självstyrelselagsrevision. Parterna var överens om att två arbetsgrupper skulle tillsättas, en arbetsgrupp som skulle föreslå ändringar av det ekonomiska systemet och en arbetsgrupp som skulle föreslå ändringar med anledning av EU:s nya grundfördrag samt övriga ändringar.

9. Sjöstridskrafternas verksamhet

Under perioden 1 november 2002 - 31 oktober 2003 fick Åland besök av sammanlagt 26 fartygsbesök på åländska vatten. Som jämförelse kan nämnas att under år 1998 uppgick antalet fartygsbesök till 30, år 1999 till 25, år 2000 till 32, år 2001 till 30 och år 2002 till 58. Således har antalet besök hållits på en normal nivå och inga besök genomfördes under juli månad. Några besök har dock varat längre en vad som enligt landskapsstyrelsen är acceptabelt nämligen en övernattning och landskapsstyrelsen har för avsikt att uppmärksamma frågan med försvarsministeriet. (Bilaga 2).

10. Nordic Peace

Den 7 september passerade norska militärhelikoptrar över Åland på väg till den samnordiska militärovnings Nordic Peace 2003 i Säkylä. Försvarsministeriet kontaktades och försäkrade att några ytterligare överflygningar inte skulle ske. Senare meddelades också att försvarsministeriet tog så allvarligt på frågan att man beslöt tillsätta en särskild utredningskommitté. Följande dag framkom att svenska försvaret förflyttat sina trupper tillsammans med terrängfordon, lastbilar, soldater och soldaternas personliga vapen ombord på Silja Lines färja genom åländskt vatten. Försvarsministeriet kontaktades därför och meddelade att även denna fråga är i undersökningen. Den 12 september kontaktades utrikesministeriet och utrikesministern uppmärksamgjordes på saken och utrikesministern gav omedelbart juridiska avdelningen i uppdrag att se på saken. Den 15 september informerades utrikesministeriet

om att de norska helikoptrarna inte skulle gå tillbaka samma väg och Sverige meddelade att man löst frågan så att hemtransporten skulle ske på ett ”korrekt sätt”.

Under de närmaste veckorna förekom nära kontakter med utrikesministeriet som valde att göra en mer omfattande utredning där även försvarsministeriets synpunkter noga skulle utredas och utredningen kom därför inte att färdigställas under den aktuella perioden.

11. Regeringens säkerhetspolitiska redogörelse till Riksdagen

Under perioden har regeringen arbetat med den säkerhetspolitiska redogörelsen till riksdagen och kontinuerligt haft kontakter med de tjänstemän på rikets sida som handhar uppgiften. Vanligtvis handläggs dessa arbetsuppgifter av försvarsministeriet, men regeringen har valt att handlägga de ärenden som rör det säkerhetspolitiska läget och därmed Ålands ställning i tjänstemannagrupp vid statsrådets kansli. Ansvaret för sekreterarskapet finns vid utrikesministeriet som även har fått till uppgift att handha sekreteraruppgiften för den parlamentariska grupp som arbetar med frågan. De kontinuerliga kontakterna har gett vid handen att arbetet indelas i tre olika delar och att den första delen inte behandlade Finlands eller Ålands säkerhetspolitiska ställning utan enbart kommer att omfatta en omvärldsanalys, alltså hur den säkerhetspolitiska situationen ser ut runtom i världen. De täta kontakter som funnits under perioden kommer att fortsätta på samma sätt under fortsättningen så att Ålands demilitariserade och neutraliserade status inte på något sätt påverkas av eventuell förändring i Finlands säkerhetspolitiska ställning.

12. Utvärdering av det ekonomiska systemet.

Arbetsgruppen med uppgift att utvärdera självstyrelsens nuvarande ekonomiska system har fortsatt sitt arbete under perioden. Utredningen har ännu inte färdigställts.

13. Beskattning

Landskapsstyrelsen har bevakat utvecklingen inom gemenskapen i fråga om direktbeskattning av företag och konstaterar att kommissionen i allt högre grad verkar för en harmonisering av företagsbeskattningen. Frågan om autonomiernas ställning i förhållande till gemenskapen på beskattningens område har dock ännu inte klart kunnat säkerställas.

Kommunernas andel av samfundskatten i riket har minskats till 5,7275 procentenheter. Frågan om vad som händer med den kommunala delen av samfundsbeskattningen i framtiden förefaller ännu öppen. Finansministeriet håller på med en reform av samfunds- och kapitalbeskattningen som kan få verkningar på den åländska kommunalbeskattningen.

Under sommaren 2002 avlämnade den av Sveriges regering utsedda utredaren Inge Lindunger vid det svenska tullverket en utredning avseende förenkling av skattegränsen mellan Åland och Sverige. Utredningen diskuterades i mars 2003 vid ett möte i Stockholm där finansministeriet, finansdepartementet, landskapsstyrelsen och berörda tullmyndigheter deltog. Vid mötet kom parterna överens om att tullverken tillsammans skulle titta på utredningen och försöka komma överens om vilka åtgärder som borde vidtas i anledning av rapporten. Landskapsstyrelsen hade velat att tullverken kontinuerligt skulle ha rapporterat till gruppen men fick inte gehör för detta. Rapporten har veterligen inte ännu lett till konkreta åtgärder.

Bilaga 8. Landskapets resultat- och balansräkning samt budgetjämförelse

RESULTATRÄKNING

		01.01. - 31.12.2003		01.01. - 31.12.2002
Verksamhetens intäkter				
Intäkter av verksamheten	15 940 128,85		15 111 734,68	
Hysesintäkter och ersättningar	1 029 539,32		1 100 778,89	
Verksamhetens övriga intäkter	971 233,15	17 940 901,32	504 099,33	16 716 612,90
Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader	- 86 006 931,04		- 84 703 151,89	
Material och förnödenheter	- 13 616 782,61		- 14 102 733,96	
Hyror	- 2 210 187,67		- 2 376 986,78	
Inköp av tjänster	- 26 227 469,83		- 27 985 515,61	
Övriga kostnader	- 2 564 142,49		- 2 745 962,98	
Överföring av kostnader för aktivering	4 642 919,16	-125 982 594,48	3 521 693,84	-128 392 657,38
Resultat I		-108 041 693,16		-111 676 044,48
Avskrivningar	- 10 671 742,06	-10 671 742,06	- 10 404 435,15	-10 404 435,15
Resultat II		-118 713 435,22		-122 080 479,63
Finansiella intäkter och kostnader				
Finansiella intäkter	10 429 915,66		9 956 961,79	
Finansiella kostnader	- 722 660,75	9 707 254,91	- 482 966,05	9 473 995,74
Resultat III		-109 006 180,31		-112 606 483,89
Extraordinära intäkter och kostnader				
Extraordinära intäkter	115 921,28		-	
Extraordinära kostnader	- 1 236 104,27	-1 120 182,99	- 238 213,53	-238 213,53
Resultat IV		-110 126 363,30		-112 844 697,42
Pensionsintäkter och -kostnader				
Pensionsintäkter	9 800 000,00		6 000 000,00	
Pensionskostnader	- 13 482 092,00	-3 682 092,00	- 12 860 333,32	-6 860 333,32

Resultat V		-113 808 455,30		-119 705 030,74
Överföringar				
Intäkter				
Europeiska Unionen	3 982 679,15		3 366 616,77	
Återbetalning av överföringar	55 426,30		61 153,28	
Övriga överföringsintäkter	129 327,75	4 167 433,20	130 091,77	3 557 861,82
Kostnader				
Undervisning, kultur och idrott	- 16 439 170,40		- 17 374 819,37	
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	- 27 645 295,58		- 26 935 044,17	
Arbetsmarknad	- 405 526,65		- 524 477,82	
Primärmärningar	- 7 746 347,91		- 7 613 536,26	
Övrigt näringsliv	- 5 815 098,72		- 4 610 081,39	
Bostadsproduktion	- 836 025,23		- 977 490,24	
Allmänna stöd	- 6 745 441,46		- 8 360 332,62	
Övriga överföringskostnader	- 7 232 052,89	-72 864 958,84	- 6 278 285,64	-72 674 067,51
Resultat VI		-182 505 980,94		-188 821 236,43
Skatter och intäkter av skattenatur				
Avräkningsbelopp	160 521 257,77		160 417 850,28	
Skattgottgörelse	11 848 146,00		6 754 583,54	
Återbäring av lotteriskatt	2 270 033,98		1 683 100,05	
Apoteksavgifter	546 945,28		513 179,79	
Övriga skatter och intäkter av skattenatur	-	175 186 383,03	82,32	169 368 795,98
Resultat före fonderingar och reserveringar		-7 319 597,91		-19 452 440,45
Fonderingar och reserveringar				
Ökning/minskning av utjämningsfond	-	-	-	-
Räkenskapsperiodens underskott		-7 319 597,91		-19 452 440,45

BALANSRÄKNING

AKTIVA

31.12.2003

31.12.2002

BESTÅENDE AKTIVA

LANDSKAPSEGENDOM

Jord- och vattenområden
Byggnader
Övrig landskapsegendom

589 094,81
937 960,43
145 496,08

1 672 551,32

405 708,64
937 959,58
115 894,23

1 459 562,45

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR OCH ÖVRIGA
LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR

Immateriella tillgångar

Immateriella rättigheter
Övriga utgifter med lång verkningstid

651 915,62
94 218,84

746 134,46

626 775,52
143 565,44

770 340,96

Materiella tillgångar

Jord- och vattenområden
Byggnadsjord- och vattenområden
Byggnader
Konstruktioner
Vägar och infrastruktur
Maskiner och inventarier
Övriga materiella tillgångar
Förskottsbetalningar och pågående anskaffningar

2 954 717,54
437 403,81
59 219 428,90
297 254,31
112 230 282,69
26 403 798,78
17 431,57
5 487 915,58

207 048 233,18

2 853 993,49
437 403,81
61 464 612,40
363 005,56
113 875 768,39
28 788 293,31
17 651,65
2 568 586,05

210 369 314,66

Värdepapper ingående i anläggningstillgångarna
och övriga långfristiga placeringar

Aktier
Andelar
Grundkapital i Posten på Åland
Landskapet Ålands pensionsfond

19 407 924,85
152 479,18
13 604 572,02
128 182 440,37

161 347 416,42

18 427 046,61
152 479,18
11 399 756,81
108 568 853,04

138 548 135,64

RÖRLIGA AKTIVA

FÖRVALTADE MEDEL

Förvaltade medel

529 551,87

529 551,87

575 437,50

575 437,50

OMSÄTTNINGS- OCH FINANSIERINGSTILLGÅNGAR

Omsättningstillgångar

Material och förnödenheter

705 843,93

703 592,32

Övriga omsättningstillgångar

3 731,09

709 575,02

7 840,56

711 432,88

Finansieringstillgångar

Långfristiga fordringar

Lånefordringar

65 582 644,33

59 268 559,53

Lånefordringar PAF

1 489 652,72

67 072 297,05

1 777 663,85

61 046 223,38

Kortfristiga fordringar

Försäljningsfordringar

1 610 798,61

1 528 793,53

Lånefordringar

6 166 527,07

6 788 141,83

Resultatregleringar

7 733 827,18

10 603 783,90

Övriga kortfristiga fordringar

-

15 511 152,86

-

18 920 719,26

Värdepapper ingående i finansieringstillgångarna och övriga kortfristiga placeringar

Kortfristiga placeringar

52 531 263,72

52 531 263,72

57 411 852,45

57 411 852,45

Kassa- och banktillgodohavanden samt övriga finansieringstillgångar

Kassa- och banktillgodohavanden

12 049 070,22

12 049 070,22

13 254 340,40

13 254 340,40

519 217 246,12

503 067 359,58

	31.12.2003		31.12.2002	
PASSIVA				
EGET KAPITAL				
Landskapets kapital				
Landskapets kapital	-	124 021 083,78	-	91 806 151,69
Förändring i eget kapital Posten på Åland		2 204 815,21		2 149 828,03
Räkenskapsperiodens överskott/underskott	-	7 319 597,91	-	19 452 440,45
		129 135 866,48		109 108 764,11
Fondernas kapital				
Fondernas kapital		142 686 840,22		123 027 746,85
		142 686 840,22		123 027 746,85
Penningautomatmedel				
Penningautomatmedel		8 473 170,36		6 461 303,00
		8 473 170,36		6 461 303,00
OBLIGATORISKA RESERVERINGAR				
Obligatoriska reserveringar		9 101 595,16		8 321 157,81
		9 101 595,16		8 321 157,81
VÄRDERINGSPOSTER				
Värderingsposter		174 817,80		174 817,80
		174 817,80		174 817,80
FÖRVALTAT KAPITAL				
Förvaltad kapital		547 423,16		611 668,48
		547 423,16		611 668,48
FRÄMMANDE KAPITAL				
Långfristigt främmande kapital				
Skuldförbindelselån		5 420 960,35		5 917 965,39
Skuldförbindelselån PAF		1 489 652,72		1 777 664,05
Pensionsansvarsskuld		461 000 000,00		445 000 000,00
		467 910 613,07		452 695 629,44
Kortfristigt främmande kapital				
Skuldförbindelselån		1 014 101,48		1 033 150,00
Erhållna förskott		2 705,93		4 801,85
Leverantörsskulder		5 230 316,32		7 337 998,25
Resultatregleringar		13 211 529,10		12 507 850,21
		19 458 652,83		20 883 800,31
		519 217 246,12		503 067 359,58

SAMMANDRAG AV BUDGETUPPFÖLJNINGEN ÅR 2003

	BUDGET	INKOMSTER UTGIFTER	JÄMFÖRELSE MOT BUDGET	INDRAS ÅR 2003	ÖVERFÖRES TILL ÅR 2004
BUDGETINKOMSTER:					
LAGTINGET	4 000,00	2 399,15	1 600,85	-	-
LANDSKAPSTYRELSEN	208 000,00	147 498,82	60 501,18	-	32 000,00
KANSLIAVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	4 649 000,00	4 355 003,52	293 996,48	-	334 000,00
FINANSVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	15 264 000,00	15 385 919,09	121 919,09	-	-
SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	8 827 000,00	8 945 218,07	118 218,07	-	36 000,00
UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	2 976 000,00	2 241 156,01	734 843,99	-	439 000,00
NÄRINGSVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	5 216 000,00	3 966 223,58	1 249 776,42	-	935 112,00
TRAFIKAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	1 033 000,00	1 076 336,62	43 336,62	-	-
SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIERINGSINKOMSTER	204 690 000,00	193 249 018,95	11 440 981,05	-	6 900,00
TOTALT	242 867 000,00	229 368 773,81	13 498 226,19	-	1 783 012,00
BUDGETUTGIFTER:					
LAGTINGET	2 320 000,00	2 179 856,38	140 143,62	5 837,88	134 522,00
LANDSKAPSTYRELSEN	2 063 000,00	1 703 148,48	359 851,52	123 613,52	236 238,00
KANSLIAVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	19 388 000,00	14 755 463,58	4 632 536,42	1 153 698,70	3 489 155,00
FINANSVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	29 641 000,00	24 662 977,54	4 978 022,46	2 520 439,46	2 457 583,00
SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	85 556 000,00	79 803 755,88	5 752 244,12	139 581,35	5 631 375,00
UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	51 285 000,00	46 525 466,49	4 759 533,51	649 936,55	4 127 170,00
NÄRINGSVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	27 532 000,00	18 532 692,87	8 999 307,13	1 285 857,51	7 718 732,00
TRAFIKAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	23 634 000,00	22 539 206,39	1 094 793,61	83 348,75	1 034 762,00
FINANSIERINGSUTGIFTER	1 448 000,00	1 311 671,59	136 328,41	196 114,42	-
TOTALT	242 867 000,00	212 014 239,20	30 852 760,80	6 158 428,14	24 829 537,00
BUDGETINKOMSTER ÅR 2003					
BUDGETINKOMSTER SOM RESERVERATS UNDER ÅR 2003	229 368 773,81				
TOTALA BUDGETINKOMSTER UNDER ÅR 2003	1 783 012,00				
	231 151 785,81				
BUDGETUTGIFTER ÅR 2003					
BUDGETUTGIFTER SOM RESERVERATS UNDER ÅR 2003	212 014 239,20				
TOTALA BUDGETUTGIFTERNA UNDER ÅR 2003	24 829 537,00				
	236 843 776,20				
BUDGETUNDERSKOTT ÅR 2003					
	5 691 990,39				

Bilaga 9. Antalet anställda i landskapsförvaltningen år 2003

Förvaltningsenhet	Offentligrättsligt anställda		Privaträttsligt anställda Arbetstagare
	Ordinarie tjänstemän	Tillfälliga tjänstemän	
Kansliavdelningen	29 ^{10/12}	3 ^{8/12}	2 ^{2/12}
Ålands polismyndighet	74	9 ^{2/12}	4 ^{4/12}
Motorfordonsbyrån	9	1 ^{3/12}	1
Fastighetsförvaltningen	2	–	12 ^{3/12}
Ålandskontoret i Helsingfors	1	1	–
Landskapsalarmcentralen	7	–	–
Finansavdelningen	35 ^{10/12}	2 ^{2/12}	2
Social- och miljöavdelningen	21	5 ^{2/12}	12
Ålands miljöprövningsnämnd	2	2 ^{5/12}	–
Ålands hälso- och sjukvård	821	31 ^{6/12}	–
Primärvården	(241)	(1 ^{9/12})	(–)
Specialsjukvården	(410)	(20)	(–)
Administrativ service	(170)	(9 ^{9/12})	(–)
Utbildnings- och kulturavdelningen	15	8 ^{2/12}	–
Högskolan på Åland	39 ^{2/12}	6 ^{5/12}	4
Ålands lyceum	35 ^{3/12}	10	10
Ålands sjömansskola	27	2 ^{9/12}	6 ^{1/12}
Ålands yrkesskola	43	16	2
Ålands hotell- o. restaurangskola	14	3 ^{2/12}	5
Ålands handelsläroverk	11	9 ^{6/12}	3
Ålands vårdinstitut	8 ^{10/12}	7 ^{3/12}	3
Ålands naturbruksskola	8	1 ^{11/12}	12 ^{6/12}
Ålands husmodersskola	3	–	–
Ålands folkhögskola	13	4 ^{1/12}	1 ^{8/12}
Ålands musikinstitut	8	5 ^{9/12}	2
Ålands sjösäkerhetscentrum	1	3	–
Museibyran/Ålands Museum	21 ^{10/12}	1	13 ^{2/12}
Platskontoret i Kastelholm	8	1 ^{10/12}	23
Landskapsarkivet	4	–	–
Nordens Institut	–	–	1
Näringsavdelningen	25 ^{11/12}	9 ^{6/12}	5 ^{1/12}
Arbetsförmedlingen	11	4 ^{4/12}	–
Yrkesvägledningen	1	1	–
Ålands teknologacentrum	–	1	4
Ålands försöksstation	9	1	5 ^{9/12}
Lantbruksavbytarna	–	–	14 ^{3/12}
Fiskodlingen	2	–	3 ^{8/12}

Trafikavdelningen	28	–	–
Ålandstrafiken	1	3	–
Verkstaden	–	–	16
Vägar, broar, hamnar och linjefärjor	–	–	72 ^{4/12}
Skärgårdstrafiken	–	–	133 ^{3/12}
Lagberedningen	7	1	–
Ålands statistik- och utredningsbyrå	6	1	–
Revisionsbyrån	2	–	–
	Summa	1.356 ^{1/12}	159
			374 ^{6/12}
			Totalt 1.889 ^{7/12} (–15 ^{7/12})

Siffrorna anger antalet anställningsförhållanden i huvudsyssla för hela 2003.

Antalet (avrundat) anställda personer vid landskapsförvaltningens större delenheter var följande:

- Centralförvaltningen 300 (+20)
- Ålands polismyndighet 88 (+–)
- Ålands hälso- och sjukvård 852 (+6)
- Undervisningssektorn 339 (+4)

Antalet tjänstemän var totalt **1.515** (– 18). Arbetstagarna var **374** (+3) till antalet.

Bilaga 10. Åtgärder med anledning av revisorernas berättelse för år 2002

Kansliavdelningens förvaltningsområde

Förvaltningen av landskapets fastigheter

I landskapsrevisorernas berättelse för år 2002 konstaterar landskapsrevisorerna att försäkringsskyddet av landskapets fastigheter är en stor utgiftspost och hänvisar till sin tidigare framförda uppfattning att principerna för landskapets försäkringsansvar bör utredas med beaktande av ekonomiska aspekter och risktagande. Landskapsstyrelsen konstaterar att en av målsättningarna som intagits i budgeten för år 2004 är att överväga landskapets försäkringsskydd och upphandla behövliga försäkringar.

Revisorerna delar uppfattningen att man för framtiden bör utveckla ett system där fastigheternas kapital- och räntekostnader kunde redovisas i budgeten. Landskapsstyrelsen påbörjade en utveckling av motiveringstexterna till investeringsanslag i budgetförslaget för år 2004 genom att redogöra för ett byggprojekts effekter på de framtida driftskostnaderna men även så att den totala årskostnadseffekten inkluderande avskrivningar visas.

Landskapsrevisorerna förutsätter vidare att landskapsstyrelsen fortsätter arbetet med att kartlägga av landskapet ägda fastigheter vars användningsändamål är oklart och överväger omdisponeringar, försäljning eller andra därav påkallade åtgärder. Landskapsstyrelsen tillsatte i januari år 2003 en särskild arbetsgrupp med uppdrag att granska användningen och underhållet av landskapets byggda fastigheter. Gruppen skulle även ge förslag till åtgärder utgående från sin utredning. Arbetsgruppen gav i september 2003 en delrapport som bl.a. innehöll förslag till fastigheter som kunde avyttras såsom obehövliga. Med stöd av utredningen föreslog landskapsstyrelsen i förslaget till budget för år 2004 att vissa fastigheter skulle avyttras.

I januari år 2004 beslöt landskapsstyrelsen justera arbetsgruppens uppdrag så att gruppen skulle uppgöra en redovisning av landskapets totala fastighetsinnehav samt ett förslag till avyttringsplan för sådana fastigheter som gruppen föreslår att landskapet överlåter. I uppdraget skall gruppen beakta de principer för överlåtelse som anges i budgeten för år 2004. Arbetsgruppens uppdrag bör slutföras senast den 15 juni 2004.

Finansavdelningens förvaltningsområde

Landskapets budget för år 2002

Landskapsrevisorerna finner att budgetmedlens förvaltning och användningen av resurserna redovisats i bokslutet och i förvaltningsberättelsen. Bokslutet innehåller enligt revisorernas uppfattning inga väsentliga fel eller brister och ger tillräcklig information. Dock kunde landskapsstyrelsen överväga att utveckla redovisningen för avdelningarna i syfte att redovisa även för kostnaderna och intäkterna såsom dessa utfaller för de byråer och andra enheter som finns inom avdelningarna. Landskapsstyrelsen har vid budgetförverkligandet underskridit den av lagtinget antagna budgeten på utgiftssidan med 6.542.190 euro. I fråga om inkomsterna har budgeten underskridits med 6.874.776 euro.

Landskapsrevisorernas berättelse framgår att resultaträkningen för år 2002 uppvisar ett underskott om 19.452.440 euro mot ett underskott om 1.675.154 euro ett år tidigare. Landskapsrevisorerna finner det synnerligen oroväckande att den neråtgående trenden för resultatutvecklingen fortsätter. Eftersom det försämrade resultatet delvis beror på minskade avräkningsbelopp och lägre skattegottgörelse från staten bör det försämrade resultatet enligt landskapsrevisorernas uppfattning stävjas genom kraftfulla insatser på utgiftssidan. Landskapsstyrelsen delar landskapsrevisorernas oro för landskapets ekonomi och har därför såväl i budgeterna för åren 2003 och 2004 iakttagit en allmänt stramare linje vid budgeteringen. Därtill har vissa åtgärder som minskar landskapets kostnader även på längre sikt samt åtgärder för att höja inkomsterna vidtagits eller är under planering. Landskapsstyrelsen noterar att den negativa utvecklingen har bromsats upp i bokslutet för år 2003 och att resultaträkningen uppvisar ett mindre

underskott än ett år tidigare. Landskapsstyrelsen fortsätter dock med att planera och föreslå åtgärder under strukturerade former för att minska på kostnaderna i framtiden och så att den välfärd som byggts upp under en lång tid i det åländska samhället kan bibehållas. Utgående från den plan för åren 2005 - 2007 som presenterats för lagtinget torde en budget som exklusive överföringar mellan åren är i balans kunna presenteras för år 2007.

Revisorerna har noterat att landskapsstyrelsen under ett flertal år aktivt arbetat för att utveckla målformuleringarna i budgeten och följa upp dem i berättelsen. Landskapsrevisorerna anser att denna utveckling är viktig. Beträffande uppföljningen av målformuleringarna och planen för Ålands hälso- och sjukvård har landskapsrevisorerna med oro noterat att varken Ålands hälso- och sjukvård eller landskapsstyrelsens hälso- och sjukvårdsbyrå följt upp hälso- och sjukvårdsplanen och målformuleringarna i budgeten. En noggrann uppföljning bör enligt revisorernas uppfattning göras för Ålands hälso- och sjukvård eftersom målformuleringarna ingår på landskapsstyrelsenivå och lagtingsnivå i budgeten och det finns en särskild plan som fastställs av landskapsstyrelsen samt med hänsyn till att Ålands hälso- och sjukvård förbrukar en väsentlig del av medlen i landskapets budget. Både hälso- och sjukvårdsplanen samt verksamhetsberättelsen är under utveckling, en förändring, som för att fylla sina syften inkluderar en tidskrävande mognadsprocess hos både organisation och berörda aktörer. Denna process är i sina första skeden ännu inte slutförd men under arbete. Sekundärt skall styrinstrumenten sedan kontinuerligt förbättras. En uppföljning av måluppfyllelsen är då en del av processen. Proceduren skall till dessa delar förkovras.

Landskapsrevisorerna anser därtill att anlitande av utomstående konsulter bör ske med försiktighet och utgående från klara formuleringar i budgeten. Konsulttjänsterna skall enligt revisorernas åsikt konkurrensutsättas i tillräcklig omfattning samtidigt som uppdraget och dess resultat skall vara entydigt formulerat och klart ange hur resultatet slutredovisas. Landskapsstyrelsen anser likaså att en allmänt försiktig linje har börjat tillämpas vad gäller anlitande av externa konsulter och att möjligheterna att sköta berörda uppgifter internt inom förvaltningen bör övervägas i varje enskilt fall. I de fall konsulttjänster blir aktuella skall de vara budgeterade. Vid upphandling av konsulttjänster under år 2002 och även år 2003 har landskapsstyrelsens direktiv för förverkligandet av budgeten reglerat upphandlingen vilket i normalfallet inneburit upphandling under konkurrensutsättning. Landskapsstyrelsen har fastställt regler för upphandlingar under EU:s s.k. tröskelvärden vilka skall tillämpas från och med 1 april 2004. Reglerna publiceras i Ålands författningssamling. Landskapsstyrelsen har även givit anvisningar i form av en handbok.

Ålands landskapsandelssystem jämfört med statsandelssystemet i riket

Enligt landskapsrevisorernas uppfattning visar jämförelsen att skillnaden mellan utfallet i landskapsandelssystemet och statsandelssystemet inte är så stor. Den största skillnaden är att landskapet finansierar kommunala anläggningsprojekt i en helt annan utsträckning än vad som förekommer i riket. Revisorerna konstaterar att den i jämförelse med riket synnerligen omfattande finansieringen av anläggningskostnader i de åländska kommunerna kan leda till driftskostnader som framdeles blir en betydande tilläggskostnad både för kommunerna och landskapet. I budgetförslaget för år 2004 intog landskapsstyrelsen en målsättning att överlämna en framställning med förslag om ändring av lagarna rörande landskapsandelar för kommunernas anläggningsprojekt för såväl socialvården som grundskolor och allmänna bibliotek. Utgående från detta pågår beredningen av ett lagändringsförslag i vilket ingår bl.a. sänkta landskapsandelsprocenter och schablonmässiga grunder för bidragsberättigande kostnader samt ändrade utbetalningsrutiner för landskapsandelarna.

Landskapsrevisorerna konstaterar att en förskjutning av åldersstrukturen i de åländska kommunerna kommer att utgöra ett framtida problem. Landskapsandelarna inom socialvården är alltför schematiska och tar inte i tillräcklig utsträckning hänsyn till att de äldsta befolkningsgrupperna kommer att kräva allt större resurser. Vid kommande reformer av landskapsandelssystemet finns det enligt revisorerna orsak att beakta detta faktum. Enligt den lagändring rörande basbeloppen för socialvårdens driftskostnader (49/

2003) som började tillämpas under år 2003 fastställdes basbeloppen som medeltalet för åren 1998 - 2000 av nettodriftskostnaden per invånare i de olika åldersgrupperna. Landskapsstyrelsen konstaterar att denna förändring medförde en märkbar förhöjning av landskapsandelen för de äldsta befolkningsgrupperna.

Landskapsrevisorerna föreslår att då landskapsandelssystemet reformeras vore det skäligt att göra systemet mer steglöst så att till invånarantalet växande kommuner inte drabbas oskäligt. De olika landskapsandelandelarna varierar på ett eller annat sätt med invånarantalet; i bosättningsstrukturgrupp, enligt vissa intervall eller olika åldersgrupper. Oberoende av system innebär ett byte av grupp höjda eller sänkta landskapsandelar och i vissa fall en del landskapsandelar som höjs och en del som sänks. De gränser som satts har i grund och botten syftat till att kommuner med likartad ekonomisk bärkraft delas upp i grupper och får samma landskapsandelar. Ju finare skalan är desto mindre blir steget mellan olika grupper men det innebär även att kommuner i stark tillväxt eller tillbakagång får ändrade landskapsandelar oftare vilket på lägre sikt kan försvåra beräkningar eftersom de olika landskapsandelarna till vissa delar rör sig åt olika håll. Från 1 januari 2004 trädde en ändring av 7 § LL om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten i kraft. I denna ändring justerades invånarantalet för kommungrupperna så att den kommun som enligt landskapsstyrelsens uppfattning drabbats oskäligt av att invånarantalet stigit flyttades till den tidigare kommungruppen. Landskapsstyrelsen anser att systemet till denna del nu fungerar tillfredsställande. De av landskapsrevisorerna framförda synpunkterna kan därtill hållas i åtanke vid kommande revideringar av landskapsandelssystemet.

IKT-frågor

Landskapsrevisorerna understryker behovet av samordning av IKT-frågorna inom landskapsförvaltningen så att dubbelarbete och extra kostnader undviks. Frågornas komplexitet och kostnadsutvecklingen inom området kräver en starkare ledning och styrning. I sammanhanget bör också Ålands teknologicentrums roll i landskapets IKT-arbete ytterligare förtydligas. Landskapsstyrelsen har utgående från revisorernas synpunkter gått in för att organisera IKT-utvecklingsarbetet sålunda att landskapsstyrelsens IT-enhet främst ansvarar för förvaltningens interna utvecklingsarbete samt sådana utvecklingsprojekt som direkt anknyter till förvaltningens verksamhet. Detta utvecklingsarbete förankras i landskapsstyrelsens ledningsgrupp.

Det utvecklingsarbete som är gemensamt med näringslivet och övriga samhällssektorer avser landskapsstyrelsen att främst förverkliga inom ramen för Ålands teknologicentrum och annan ordinarie verksamhet. Styrningen och koordineringen av arbetet avses ske via en av landskapsstyrelsen tillsatt IKT-ledningsgrupp. Denna skall också hållas informerad om förvaltningens interna utvecklingsarbete.

Resekostnader inom landskapsförvaltningen

Landskapsrevisorerna betonar vikten av att varje planerad tjänsteresa omsorgsfullt prövas utgående från en kostnads- och nyttobedömning. Revisorerna fäster avseende vid att också resetjänster berörs av de upphandlingsregler landskapsstyrelsen antagit. Åtminstone vad gäller återkommande resor kan anbudsförfarande vara en metod som bör tillämpas. Revisorerna har därtill vid granskningen av landskapsstyrelsens protokoll över enskilda föredragningar konstaterat att en utförligare dokumentation av de tjänsteresor beslutade avser i vissa fall skulle behövas, framför allt vad gäller de beräknade kostnaderna för resorna. Landskapsstyrelsen är enig med landskapsrevisorerna om att en noggrann prövning av tjänsteresor bör göras och att kostnaden bör vägas mot nyttan totalt sett.

Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

Hälso- och sjukvårdsbyråns verksamhet

Landskapsrevisorerna konstaterar att beredningen av en ny överenskommelseförordning om hälso- och sjukvårdsförvaltningen på Åland oskäligt fördröjts. Revisorerna utgår från att landskapsstyrelsen

med det snaraste kan överta övervaknings- och tillsynsuppgifter inom hälso- och sjukvården på det sätt som förutsätts i budgeterna för åren 2002 och 2003. En sådan reform kan förväntas få positiva återverkningar för vårdfrågornas skötsel och innebär att hälso- och sjukvårdsbyråns resurser nyttjas på ett ändamålsenligt sätt.

Beredningen av en ny överenskommelseförordning ligger i detta skede helt på social- och hälsovårdsministeriet (SHM). Landskapsstyrelsens ursprungliga motiv för att vänta med ett samtycke, att den personella kapaciteten inom förvaltningen kunde tänkas vara otillräcklig, har undanröjts i och med inrättandet av tjänsten som patient- och klientombudsman. I den andra frågan, landskapsstyrelsens anspråk på ekonomisk ersättning för det arbete, som med stöd av förordningen skulle utföras för rikets räkning, har social- och hälsovårdsministeriet, inrikesministeriet och finansministeriet inte kunnat uppnå enighet sinsemellan. Ytterligare hyser man vid SHM principiella betänkligheter rörande överförandet av vissa, också i riket nya, uppgifter inom tillsynen av den psykiatriska vården på landskapsstyrelsen - kan landskapsstyrelsen i egenskap av huvudman för ÅHS utöva övervakning av dess verksamhet rörande åtgärder, som kan betecknas som begränsande av den personliga integriteten? Överenskommelseförordningen har senast diskuterats på tjänstemannanivå vid ett möte i Mariehamn i slutet av år 2003. En av SHM utlovad promemoria om den aktuella situationen har ännu inte tillställts landskapsstyrelsen.

Landskapsrevisorerna betonar ånyo den årliga hälso- och sjukvårdsplanens betydelse som styrinstrument vid sidan av budgeten för verksamheten vid ÅHS. Revisorerna understryker betydelsen av att landskapsstyrelsen har en aktiv roll i planeringsprocessen. Inför år 2004 skedde ingen större förändring i procedurerna för utarbetandet av hälso- och sjukvårdsplanen. I slutet av år 2003 överenskom representanter för ÅHS, finansavdelningen och social- och miljöavdelningen under ledning av respektive ansvariga landskapsstyrelseledamöter om en preliminär tidtabell och en förnyad process för 2005 års plan. Ytterligare kan nämnas att landskapsstyrelsens inflytande på planeringens innehåll har förstärkts i och med diskussionerna kring rambudgeteringen för åren 2005 - 2007.

Ålands hälso- och sjukvård

Landskapsrevisorerna har noterat att ett nytt ADB-stött system för arbetstidsschemaläggning, registrering av arbetstid och frånvaro samt planering av vikariat och semestrar har anskaffats till ÅHS men att betydande inkörningssvårigheter förekommit. Revisorerna utprepar sitt konstaterande från föregående år att en tillräcklig uppmärksamhet alltid måste fästas vid kravspecifikationen då varor och tjänster upphandlas.

Revisorerna understryker vikten av en snabb lösning av frågan om schemaläggningssystemet med beaktande av att betydande resurser redan använts för projektet och av att mycket manuellt arbete ännu utnyttjas för uppgifter som ADB-systemet varit avsett att överta. De rationaliseringsvinster och de möjligheter att frigöra personal för andra uppgifter som var syftet med att ta i bruk ett ADB-baserat system har hittills inte uppnåtts. Revisorerna utgår från att ÅHS:s ledning vidtar de åtgärder som behövs för att påskynda frågan.

ÅHS har till landskapsstyrelsen framfört att upphandlingen föregicks av noggranna överväganden, utredningar och studiebesök, vilket framgår av det styrelseprotokoll där beslut om upphandling av systemet togs. Implementeringen av systemet inom ÅHS visade sig sedan efter flere års intensiva och mödosamma ansträngningar vara omöjlig och under hösten 2003 blev det uppenbart att avtalet måste hävas med leverantören. I december 2003 träffades parterna i Mariehamn för att diskutera olika alternativ. Vid diskussionen framkom att även leverantören vill dra sig ur avtalet. En möjlighet att kompensera ÅHS genom att leverantören köper in ett nytt system framfördes av leverantörens representanter. Sedermera har detta erbjudande bekräftats muntligt efter förankring hos leverantörens högsta ledning i Stockholm.

Det nya systemet är en utvecklad version av ett program som representanter för ÅHS tidigare bekantat sig med i Ekenäs. Programmet fanns då enbart i finsk språkdräkt medan den utvecklade versionen även finns på svenska. Programmet har ingen implementering av de åländska kollektivavtalen, men eftersom

dessas har en liknande struktur som rikets avtal har systemet börjat testas inom tre enheter vid ÅHS. Samtliga är positiva till det nya programmet. Det har ännu inte givits besked om implementeringen av de åländska tjänstekollektivavtalen i det nya systemet men företagen håller på att beräkna resurs- och tidsåtgång. För flertalet avtal kan förverkligandet ske under hösten, medan läkar- och veterinäravtalen inte kan levereras förrän år 2005.

Enligt det ovannämnda förslaget till kompensation skulle leverantören av det gamla systemet införskaffa ett ersättande system till ÅHS för de tidigare betalda raterna, varefter parterna inte längre skulle ha några ekonomiska krav på varandra. Om det nya programmet uppfyller de förväntningar som man just nu har orsak att ställa på programmet, så kommer uppgörelsen med leverantören att i slutändan vara till ekonomisk fördel för ÅHS. Den möda, besvär och arbetstid som personalen offrat på att försöka implementera det inköpta systemet blir emellertid inte kompenserat genom uppgörelsen.

Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

Studieserviceenhetens verksamhet

Enligt landskapsrevisorernas åsikt finns det orsak att se över studieservicens organisationsstruktur bland annat med tanke på möjligheterna att integrera funktioner vid studieserviceenheten med närliggande uppgifter vid arbetsförmedlingsbyrån och yrkesvägledningsbyrån. Landskapsstyrelsen anser att organisationsstrukturen för studieserviceenheten och möjligheterna att integrera vissa operativa funktioner vid studieserviceenheten och arbetsförmedlingen/yrkesvägledningsbyrån ses över i samband med förnyandet av arbetsmarknadslagstiftningen, som för närvarande pågår.

Tillkomsten av ett lärcentrum

Enligt landskapsrevisorernas åsikt borde tillkomsten av ett s.k. lärcentrum i högre grad än som varit fallet ha föregåtts av bedömningar av alternativa lösningar och möjligheterna att arbeta inom ramen för befintliga organisationer. Revisorerna understryker i sammanhanget betydelsen av en ökad samordning vad gäller IKT-utvecklingen i landskapet. Landskapsstyrelsen konstaterar att en utvärdering av lärcentrets verksamhet gjorts av vilken fördelarna med nuvarande organisation framgår. Utvärderingen har sålunda inte lett till väsentliga förändringar av verksamheten.

Ålands naturbruksskola

Landskapsrevisorerna konstaterar att elev- och kostnadsutvecklingen inom Ålands naturbruksskola är sådan att möjligheterna till samverkan med andra läroinrättningar bör undersökas i syfte att stöda elevrekryteringen och nedbringa kostnaderna. Landskapsstyrelsen konstaterar att direktionen för Ålands naturbruksskola under våren 2003 fört diskussioner med Ålands yrkesskola om ett samarbete i kärnämnesundervisningen. Tanken var att årskurs I i naturbruksutbildningen skulle få sin undervisning i svenska och engelska tillsammans med yrkesskolans studeranden i verkstads- och fordonsprogrammet, i yrkesskolans lokaler. Projektet har inte kommit igång. Landskapsstyrelsen noterar även att direktionen för Ålands naturbruksskola anser att det på sikt borde fås till stånd ett samarbete inom all kärnämnesundervisning eller en centralisering av undervisningen för att få ner kostnaderna, eftersom kärnämnesundervisningen rimligtvis bör vara på samma nivå i alla program på gymnasialstadiet.

Revisorerna noterar att det planerade bygget av en lösdriftsladugård för naturbruksskolans skolorjordbruk inte kunnat förverkligas inom ramen för budgeterade medel. Det är därför viktigt att skolan utreder alternativa möjligheter för hur frågan kunde lösas till lägre kostnader. Landskapsstyrelsen konstaterar att skolans direktion utsett en utredare att göra en konsekvensanalys över den praktiska husdjursundervisningen inom ramen för den grundskolebaserade utbildningen vid naturbruksskolan. Utredningen har färdigställts men landskapsstyrelsen har ännu inte tagit ställning till dess resultat.

Näringsavdelningens förvaltningsområde

Ålands landsbygdscentrum

Landskapsstyrelsen noterar att landskapsrevisorerna granskat verksamheterna vid Ålands landsbygdscentrum och därvid konstaterat att de målsättningar som lagtinget uppställt för centret i huvudsak uppfyllts. Landskapsstyrelsen konstaterar att verksamheten vid Ålands landsbygdscentrum fungerar väl och kommer att utvecklas bland annat med ett tillskott av EU-medel i projektet "Landsbygd 2006" under åren 2004 - 2006. Med beaktande av den översyn som pågår av andra verksamheter vid naturbruksskolan i Jomala kan förändringar i organisationen bli aktuell.

Övertagande och ombyggnad av travbanan

Landskapsrevisorerna konstaterar att projektet med en om- och tillbyggnad av travbanan trots vissa avvikelser i stora drag följt de riktlinjer lagtinget utstakat, även om det till alla delar ännu inte förverkligats. Landskapsstyrelsen har i november 2003 fattat beslut om slutförande av projektet. I beslutet gavs Ålands hästavelsförening i uppdrag att färdigställa läktare, de delar av stallet som ännu inte är klara, de staket som saknas till ridbanorna samt en lekplats i anslutning till publikområdet. Åtgärderna är beräknade till 34.700 euro och beräknas vara färdigställda innan sommaren 2004.

Revisorerna förhåller sig kritiska till att tjänstemannaresurser i betydande utsträckning utnyttjats för uppgifter som inte hör samman med berörda tjänstemäns egentliga tjänsteutövning. För att genomföra projektet anlätades en konsult som projektledare för att ta fram entreprenadhandlingar, förbereda kontraktshandlingar, övervaka och kontrollera byggandet. Trots detta behövde tjänstemän på näringsavdelningen engageras i projektet för att löpande koordinering, planering, beslutsfattande, utbetalning och budgetuppföljning skulle kunna fungera effektivt. Utöver detta engagerades jordbruksbyråns vattenenhet i projektet eftersom det i projektet fanns behov av den dräneringsplanerings- och mättekniska kompetens som finns på vattenenheten. Det bedömdes att dessa tjänster kunde utföras inom ramen för berörda tjänstemäns förordnande och arbetssituation för att på detta sätt spara in medel för de tjänster som annars hade behövts köpas in.

Revisorerna finner vidare att förverkligandet av projektet sattes i gång utan att tillräcklig tid gavs för en omsorgsfull planering. Detta ledde i sin tur till att omprövningar och omprioriteringar måste genomföras under projektets gång, vilket i praktiken minskade landskapsstyrelsens och lagtingets möjligheter att styra projektet. Den av lagtinget uttalade förutsättningen att alla avtal skall vara klara innan anslagen frigörs har inte iakttagits. Landskapsstyrelsen omfattar landskapsrevisorernas konstaterande om att tid fören omfattande planering av projektet inte funnits vilket till vissa delar har lett till omprövningar och omprioriteringar under projektets gång. De omprövningar och omprioriteringar som gjorts har dock genomförts efter noga överväganden efter de behov som konstaterats under projektets gång. Gällande påpekandet om att lagtingets villkor om att alla avtal skall vara klara innan anslagen frigörs inte har iakttagits anser landskapsstyrelsen att detta påpekande inte är helt riktigt. Landskapsstyrelsen ingick ett ramavtal med Ålands hästavelsförening innan några medel frigjordes. Ramavtalets syfte var att knyta Ålands hästavelsförening till hästsportanläggningen innan investeringarna genomfördes. I avtalets villkor ingick att avtalsparterna förband sig att ingå ett avtal om arrende och drift av den framtida anläggningen. Det avtal som parterna förband sig att ingå bilades ramavtalet som tecknades under 28.8.2001. Landskapsstyrelsen erlade betalning för köp av anläggningstillgångar av Ålands hästavelsförening den 4.9.2001 och entreprenadavtal ingicks med entreprenörer om byggande av hästsportanläggningen den 25.9.2001.

Revisorerna anser därtill det angeläget att landskapsstyrelsen på eget initiativ utvärderar projektet och gör härav påkallade förslag. Med beaktande av att anslagen för ändamålet uppgår till betydande belopp utgår revisorerna från att anläggningen framdeles i enlighet med projektets målsättningar är tillgänglig för olika ändamål som gynnar hästsporten och att en hög utnyttjandegrad eftersträvas. Enligt avtalet om arrende och drift av trav- och ridsportanläggningen mellan landskapsstyrelsen och Ålands hästavelsför-

ening skall avtalet årligen utvärderas. En sådan utvärdering utförs i samband med den årliga genomgången av avtalet mellan landskapsstyrelsen och hästavelsföreningen. Landskapsstyrelsen anser att det är för tidigt att redan nu genomföra en mer omfattande utvärdering av projektet då anläggningen endast har varit i drift en och halv säsong. Landskapsstyrelsen noterar dock en gynnsam utveckling inom hästsporten med ökat intresse såväl för trav- och ridhästar samt ett ökat intresse för travspel på Åland vilket är i linje med de målsättningar som tecknats för projektet. Ytterligare aktiviteter för att stimulera hästnäringen kommer förmodligen att vidtas som en konsekvens av det jordbrukspolitiska strategiarbete som fortgår. Inom ramen för detta arbete har ett seminarium kring hästnäringen hållits. Seminariet skall följas upp med konkreta åtgärder.

Landskapsstyrelsen konstaterar vidare att viktiga erfarenheter för framtida projekt har erhållits genom övertagandet och utbyggnaden av travbanan. De åtgärder som revisorerna efterlyser har i stort sett vidtagits och det årliga avtalet är en grund för en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av projektet.

Bilaga 11. Landskapets arrenden 2003

Lägenhetens namn	Odlad areal	Arrendetid	Arrendebelopp euro
Haga kungsgård	76,75 ha	15.3.2002—14.3.2012	15.197
Grelsby kungsgård	41,00 ha		5.728
Kastelholms kungsgård	8,20 ha	—30.4.2027	24.572
+ golfbanan			
Bomarsunds gård	45,87 ha	15.3.2002—14.3.2012	13.046
Bergs gård	15,70 ha	1.5.2003—14.3.2013	5.141
Vestergård	11,25 ha	15.3.2003—14.3.2008	3.032
Pehrsberg	7,50 ha	—14.3.2007	1.235
Ålands svinavelsstation		Löpande	1.200
Övriga arrendeområden			231
Jaktarrenden			7.039
Summa			76.421

Bilaga 12. Landskapets egna skogar 2003**1. Avverkningar 2003**

Lägenhet	Fröräds- ställningar ha	Skärm- ställningar ha	Kal- avverkning ha	Föryelse totalt ha	Första gallring ha	Gallring ha	Avverkning av överståndare ha	Skötsel- avverkning totalt ha	Specialavverk- ningar*	
									ha	ha
Berg	-	-	-	-	-	-	-	-	1,0	1,0
Bomarsund	-	-	-	-	1,7	1,1	-	2,8	1,0	3,8
Grelsby	0,4	-	1,2	1,6	-	-	-	-	3,0	4,6
Haga	-	-	-	-	12,1	0,8	-	12,9	-	12,9
Jomala gård	-	-	-	-	2,5	4,1	-	6,6	4,1	10,7
Kappalö	-	-	-	-	-	-	-	-	0,6	0,6
Kastelholm	-	-	-	-	2,1	9,0	-	11,1	9,0	20,1
Pehrsberg	-	-	-	-	-	-	-	-	3,0	3,0
Prästö	-	-	-	-	1,4	0,8	-	2,2	2,9	5,1
Strömsvik	-	-	-	-	-	-	-	-	0,2	0,2
Vestergård	-	-	-	-	0,3	2,7	-	3,0	-	3,0
Sammanlagt	0,4	0,0	1,2	1,6	20,1	18,5	0,0	38,6	24,8	65,0

*) Avverkning av stormskadad skog

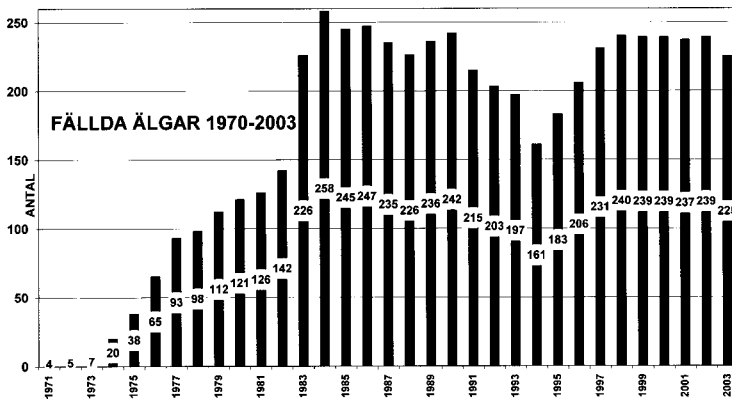
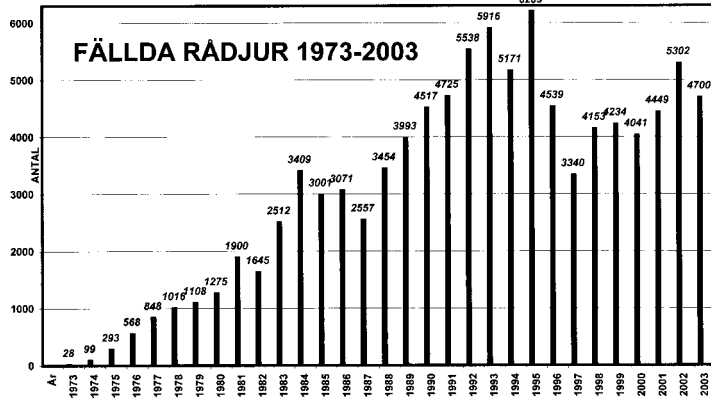
2. Försäljningar 2003

Lägenhet	Barr- massa	Björk- massa	Löv- massa	Tall- timmer	Gran- timmer	Björk- timmer	Samman- lagt
	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³
Berg	5,3	–	–	–	9,9	–	15,2
Bomarsund	60,5	–	67,0	–	–	4,8	132,3
Grelsby	133,6	–	35,4	88,5	70,8	18,1	346,4
Hafa	221,2	–	304,5	24,5	0,7	–	550,9
Jomala gård	257,2	–	131,4	22,5	4,4	26,3	441,8
Kappalö	82,2	–	4,7	–	–	–	86,9
Kastelholm	613,8	–	40,8	126,9	118,5	28,1	928,1
Pehrsberg	96,0	–	–	21,6	8,1	–	125,7
Prästö	171,8	–	99,0	27,5	45,3	–	343,6
Strömsvik	6,0	–	–	–	–	–	6,0
Vestergård	70,7	–	2,4	64,4	4,8	23,6	165,9
Sammanlagt	1.718,3	0,0	685,2	375,9	262,5	100,9	3.142,8

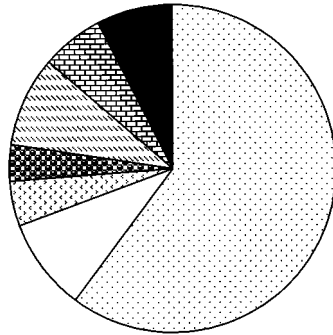
3. Skogskulturer 2003

Lägenhet	Tall		Gran		Löv		Sammanlagt	
	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha
Haga	1.500	0,6	–	–	–	–	1.500	0,6
Jomala gård	2.000	0,8	1.750	0,7	600	0,4	4.350	1,9
Prästö	1.580	0,8	–	–	–	–	1.580	0,8
Vestergård	600	0,3	1.450	0,6	–	–	2.050	0,9
Sammanlagt	5.680	2,5	3.200	1,3	600	0,4	9.480	4,2

Bilaga 13. Fällda rådjur och älgar 1970–2003

Bilaga 14. Jaktvårdsmedel 2003

			(2002)
☐ Verksamhetsbidrag till Jvf	49 720	(44.530)	
☐ Bidrag till skjutbanor	7 577	(6.216)	
☐ Jägarförsäkring	3 603	(3.564)	
▣ Bidrag till jakt- och fiskemuséet	3 000	(6.000)	
▣ Trycktjänster (annonser, tryckt material)	7 162	(11.486)	
▣ Viltvård (jaktstigsmaterial, kurser m.m.)	5 061	(1.837)	
■ NJS/FACE	<u>6 255</u>	<u>(5.455)</u>	
	82 378	(79.088)	

Inkomst 2003	94 000	(88.817)	}	jaktkort	93 214	(87.934)
				jägarexamen	790	(883)
Utgift 2003	82 378	(79.088)				

Bilaga 15. 1. Ålands naturreservat 2003

Reservat	Kommun	Inr år	Samhällsägt land/vatten		Privatägt land/vatten		ÅFS
			ha	ha	ha	ha	
1. Ramsholmen	Jomala	1925	—	—	13	—	36/25 31/74
2. Mangelbo (Almskogen)	Finström	1931 1987 ^{o)}	—	—	—	—	— 32/87
3. Svartnö—Kaja	Hammarland	1939	46	98	—	—	29/87
4. Espholm	Mariehamn	1943	7	—	—	—	30/87
5. Nätö—Jungfruskär	Lemland	1964 1985 ^{o)} 1992 ^{o)}	—	—	—	—	— — 47/92
6. Björkör	Föglö	1966	—	—	—	—	24/66 28/74
		2003	220	6.536	—	—	3/03
7. Sandskär	Kökar	1971 1996 ^{o)}	—	—	—	—	9/71 27/96
8. Lövdal	Jomala	1974	—	—	1	—	57/74
9. Granö	Föglö	1975 1985 ^{o)} 1996 ^{o)}	—	—	—	—	— 44/85 67/96
10. Långskär—Sandskär	Kökar	1978 1985 ^{o)}	—	—	—	—	— 31/88
11. Länsmansgrund	Saltvik	1979	55	100	—	—	33/87
12. Blåskär etc.	Brändö	1980	38	296	—	—	4/80
13. Lökskär	Lemland	1980	13	52	—	—	8/80
14. Iriskärret	Jomala	1981	—	—	2	—	45/81
15. Lillnäsberget— Tingö	Sund	1982 1991 ^{o)} 1995 ^{o)*}	—	—	—	—	— — 34/95
16. Fjärdskär, Harrgrund	Sund	1986	3	—	—	—	12/86
17. Herröskatan	Lemland	1987	27	86	—	—	31/87
18. Östra Rödklobb	Eckerö	1988	10	—	—	—	28/88
19. Brättö	Föglö	1988 1992 [*] 1999 ^{o)}	—	—	—	—	— — 66/99
20. N. Hastersboda	Föglö	1988	—	—	5	—	30/88
21. Boxö	Saltvik	1988 1996 ^{o)}	—	—	—	—	— 28/96
22. Skag	Lumparland	1989	—	—	16	—	32/89
23. Idö	Kökar	1989	20	—	—	—	69/89
24. Hemdal	Vårdö	1990	—	—	7	—	15/90
25. Prästgårdsnäset	Finström	1992	—	—	33	—	55/92
26. Åsgårda stenåkrar	Saltvik	1994	51	—	6	—	2/94
27. Höckböleholmen	Geta	1994 2000 ^{o)}	—	—	—	—	3/94 74/00
28. Skålklobbarna	Vårdö	1994	11	195	—	—	80/94
29. Lökö	Hammarland	1997	—	—	11	—	21/97
30. Bistorp stenåkrar	Lemland	1997	14	—	—	—	46/97
31. Träsket	Eckerö	1998	—	—	71	—	21/98
32. Karlbybådarna sältskyddsområde	Kökar	1998	—	—	3	670	15/98
33. Gloet nat.res.	Vårdö	1998	—	—	31	—	119/98
34. Blacksund	Kumlinge	1999	—	—	28	—	60/99
35. Sandön	Föglö	2001	—	—	37	—	15/01
36. Näset	Kumlinge	2001	34	—	—	—	16/01
37. Södra Uddhagarna	Eckerö	2001	—	—	10	10	67/01
38. Ångessjö	Hammarland	2001	—	—	10	—	68/01
39. Prästgårdsskogen	Sund	2001	—	—	50	—	69/01
40. Moren	Jomala	2002	—	—	5	—	62/02
41. Norra Uddhagarna	Eckerö	2003	—	—	11	—	22/03

Ålands landareal = 148.130 hektar

Naturskyddat landareal = 1.682 hektar = 1,13 %

Medelstorlek, landareal = 41,02 hektar

^{o)} förstorat

^{oo)} förlängd fredning

* ändrade gränser eller bestämmelser

1.208 9.355 474 670

(Bilaga 15, forts.)

2. Ålands i lag fredade naturminnen

Naturminne	Fredat år	Kommun	Författn. saml.
1. Källskärskannan	1925	Kökar	ÅFS 38/25
2. Slånbestånd	1934	Mariehamns stad	ÅFS 15/34
3. Hamnholmseken	1934	Saltvik	ÅFS 15/34
4. Tall	1970	Eckerö	ÅFS 31/70
5. Björk	1970	Jomala	ÅFS 32/70
6. Popplar	1974	Finström	—
7. Fyra askar	1981	Jomala	ÅFS 44/81 och 12/2000
8. Stenåkern ”Stenögat”	1993	Saltvik	ÅFS 55/93
9. Ek, Flyttblock	1994	Saltvik	ÅFS 31/94
10. Allé i Nääs	1996	Saltvik	ÅFS 30/96

(Bilaga 15, forts.)

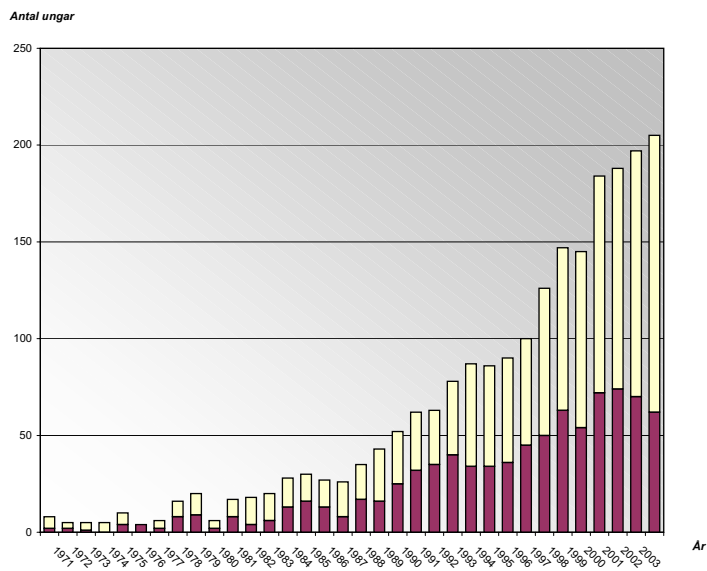
3. Skyddad natur på Åland

(Bilaga 15, forts.)

4. Flygga havsörnsungar i Finland 1970–2003

År	Åland	Ring- märkta Riket	Hela landet
1970	2	6	8
1971	2	3	5
1972	1	4	5
1973	0	5	5
1974	4	6	10
1975	4	0	4
1976	2	4	6
1977	8	8	16
1978	9	11	20
1979	2	4	6
1980	8	9	17
1981	4	14	18
1982	6	14	20
1983	13	15	28
1984	16	14	30
1985	13	14	27
1986	8	18	26
1987	17	18	35
1988	16	27	43
1989	25	27	52
1990	32	30	62
1991	35	28	63
1992	40	38	78
1993	34	53	87
1994	34	52	86
1995	36	54	90
1996	45	55	100
1997	50	38	76
1998	63	51	84
1999	54	45	91
2000	72	41	112
2001	74	54	114
2002	70	60	127
2003	62	54	143

*Figuren korrigerad från 1990 år 2003

Bilaga 16. Byggande och planering av vägar

Under året slutförda om- och nybyggnader av vägar

Landsväg nr 1	Anslutning mot Möckelö och flygfältet i Jomala kommun	0,1 km
Landsväg nr 1	Anslutning mot Käringsund i Eckerö kommun	0,1 km
Landsväg nr 2	Gång- och cykelväg Karrböle vägskäl-Andersböle vägskäl i Jomala kommun	0,8 km
Landsväg nr 3	Söderby-Bistorp i Lemlands kommun	2,3 km
	Gång- och cykelväg	1,8 km
Landsväg nr 204	Nya flygfältsvägen i Jomala kommun	1,2 km
Bygdeväg nr 106	Käringsundsvägen inkl. trottoar (Storby-fiskrökeriet) i Eckerö kommun	1,0 km
Bygdeväg nr 210	Ny anslutning från flygfältsvägen mot Sviby i Jomala kommun	0,1 km
Bygdeväg nr 216	Ny anslutning mot Möckelö i Jomala kommun	0,4 km

Vägavsnitt där planerings- och karteringsarbeten pågått

Landsväg nr 1	Öra-Storby i Eckerö kommun	8,3 km
Landsväg nr 2	Andrsböle anslutning i Jomala kommun	0,3 km
Landsväg nr 2	Björnsby/Näfsby anslutning i Jomala kommun	0,7 km
Landsväg nr 2	Smedsböle-Finby i Sunds kommun	2,1 km
Landsväg nr 3	Bistorp-Granboda i Lemlands kommun	2,6 km
Landsväg nr 3	Granboda-Lumparsund i Lemlands kommun	2,9 km
Landsväg nr 590	Långbergsöda-Kuggvik vägskäl i Saltviks kommun	1,8 km
Bygdeväg nr 106	Gång- och cykelväg Käringsundsvägen fiskrökeriet-vägens slut i Eckerö kommun	1,3 km

Nybeläggningar med mjukolje-, asfaltgrus och asfaltbetong utfördes på följande sträckor:

Landsväg nr 1	Anslutningen mot Möckelö och flygfältet i Jomala kommun	0,1 km
Landsväg nr 1	Frebbenby-Marsund, i Hammarlands kommun	1,4 km
Landsväg nr 1	Anslutning mot Käringsund i Eckerö kommun	0,1 km
Landsväg nr 3	Söderby-Bistorp i Lemlands kommun	2,3 km
Landsväg nr 204	Nya flygfältsvägen i Jomala kommun	1,2 km
Landsväg nr 650	Mångstekta-Hulta i Sunds kommun	3,5 km
Bygdeväg nr 106	Käringsundsvägen inkl. trottoar (Storby-fiskrökeriet) i Eckerö kommun	1,0 km
Bygdeväg nr 210	Ny anslutning från flygfältsvägen mot Sviby i Jomala kommun	0,1 km
Bygdeväg nr 216	Ny anslutning mot Möckelö i Jomala kommun	0,4 km
Bygdeväg nr 592	Syllöda-Tengsöda i Saltviks kommun	3,0 km

Nybeläggningar med vägunderhållsmedel

Landsväg nr 160	Skarpnåtö i Hammarlands kommun	0,5 km
Bygdeväg nr 168	Skarpnåtö i Hammarlands kommun	0,2 km
Bygdeväg nr 412	Bergövägen i Finströms kommun	4,6 km
Bygdeväg nr 692	Grundsundavägen i Vårdö kommun	3,0 km

Bilaga 17. Färjtrafiken
Passagerare och fordon 2002–2003

Linje	2002		2003		Förändring i %	
	Pass.	Fordon	Pass.	Fordon	Pass.	Fordon
Föglölinjen	188.866	100.950	182.401	98.953	-3%	-2%
Töftölinjen	341.238	199.324	340.742	204.959	0%	3%
Södra linjen	116.229	43.177	120.444	44.987	4%	4%
Norra linjen	117.950	51.363	103.276	46.536	-12%	-9%
Brändö–Osnäs linjen	99.810	38.763	99.444	38.081	0%	-2%
Seglinge-linjen	34.991	19.533	32.316	17.985	-8%	-8%
Simskåla-linjen	32.478	18.909	36.227	20.643	12%	9%
Asterholma-linjen	12.787	5.796	11.255	4.976	-12%	-14%
Björkö-linjen	17.433	11.617	17.404	11.668	0%	0%
Embarsund-linjen	66.255	40.253	67.021	40.060	1%	0%
Snäckö–Överö–Långnäs	24.170	11.743	22.447	12.320	-7%	5%
Åva–Jurmolinjen	20.107	9.229	19.656	7.687	-2%	-17%
Enklinge–Kumlinge	9.632	4.797	8.279	3.811	-14%	-21%
Ängösund-linjen	10.358	6.485	9.941	6.345	-4%	-2%
Totalt	1.092.304	561.939	1.070.853	559.011	-2%	-1%